

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Запорізька державна інженерна академія

МАТЕРІАЛИ
XX НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, МАГІСТРАНТІВ,
АСПІРАНТІВ І ВИКЛАДАЧІВ
ЗДІА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Запорізька державна інженерна академія

МАТЕРІАЛИ
XX НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, МАГІСТРАНТІВ,
АСПІРАНТІВ І ВИКЛАДАЧІВ
ЗДІА

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ У
СУЧАСНИХ УМОВАХ

ТОМ IV

20-24 квітня 2015 р.

Запоріжжя
ЗДІА
2015

Оргкомітет

Голова: Швець Євген Якович, к.т.н., професор, в.о. ректора ЗДІА

Заступник голови: Насекан Юрій Петрович, к.т.н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи

Члени оргкомітету:

Грицай В.П. – декан металургійного факультету

Чепрасов О.І. – декан факультету енергетики та енергозбереження

Терех М.Д. – декан факультету будівництва і водних ресурсів

Небеснюк О.Ю. – декан факультету автоматизованих систем управління виробництвом

Глушчевський В.В. – декан факультету економіки та управління

Башлій С.В. – доц. кафедри МЧМ

Коваль М.В. – доц. кафедри МО

Колеснік Р.І. – фахівець I кат. НДС

Клопов І.О. – голова ради молодих вчених

Горлачов О.Є. – голова наукового товариства студентів

Воронкова В.Г., д.ф.н., проф., зав. кафедри менеджменту організацій та управління проектами

ФІЛОСОФІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Становлення і розвиток інформаційного суспільства в Україні відбувається суперечливо, так як не створена адекватна йому матеріально-технічна база, інформаційна інфраструктура, яка б відповідала шостому технологічному укладу, що є основою цивілізаційної парадигми. Для упровадження даної цивілізаційної парадигми нам необхідно вивчити передовий зарубіжний досвід глобального інформаційного, мережевого, інформаціологічного, комунікаційного суспільства, щоб вивити раціональність нового типу цивілізації. Це необхідно для того, що на зміну соціальній лінійності, яка є вираження гомогенності (однаковості соціальних зв'язків) структур і відносин, приходить нелінійність, що демонструє собою інформаційне ускладнення і потребує визначення його сутності, атрибутів, модусів, внутрішніх і зовнішніх чинників, напрямів впливу на логіку формування інформаційного суспільства як нового типу цивілізації. Філософія інформаційно-комунікаційного управління націлена на виявлення суттєвих проблем, які стоять на шляху досягнення країною конкурентного потенціалу та упровадження сучасного розуміння інформаційно-комунікаційного соціуму. Останнє сприяє утвердженню засад інформаційного суспільства («розумного суспільства»), представленого його еволюцією в «суспільство знань». Для цього нам необхідно проаналізувати показники, тенденції та прогнози впровадження інформаційних технологій в країні, особливості інформаційної складової у досягненні конкурентоспроможності держави, їх вплив на цивілізаційний розвиток сучасного світу та інтеграції України у глобальне інформаційне суспільство, що в значній мірі активізує інформаційно-комунікаційне управління і сприяє соціальним перетворенням. Актуальність теми обумовлена бурхливим розвитком епохи інформаційної революції, що прийшла на зміну постіндустріальному суспільству, яка вносить радикальні зміни в усі сфери суспільного життя і потребує глибокого дослідження інформаційного суспільства як соціального явища і соціального процесу. Інформаційне суспільство як цивілізаційна парадигма розвитку сучасного соціуму, в якому стикаються філософські, соціологічні, управлінські проблеми, є недостатньо вивченим в контексті філософської науки. В сучасних філософських дискурсах найважливіше місце займають гносеологічні, онтологічні та аксіологічні виміри інформаційно-комунікативного процесу, що отримали назву «глобальна революція у спілкуванні». Головна гіпотеза – можливість побудови в Україні інформаційного суспільства з результативними зворотними зв'язками, а саме суб'єкт-суб'єктивними, що сприяють підвищенню ефективності управлінського процесу. Безперечно, що Україна має всі перспективи – економічні, технологічні, культурні, людські, освітянські – для побудови самого передового суспільства – інформаційного. Таким чином, до перспектив розвитку інформаційного суспільства відноситься реалізація державної програми з інформаційного суспільства та всіх етапів програми до 2020 року.

Література:

1. Воронкова В.Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри: Монографія / В.Г.Воронкова. - Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2010.- 272 с.

САМОМЕНЕДЖМЕНТ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Актуальність дослідження самоменеджменту в органах публічного адміністрування пов'язана з специфічними особливостями роботи органів державної влади, які безпосередньо здійснюють соціально-управлінські функції. З одного боку, ефективність роботи органів публічного адміністрування пов'язана з високою відповідальністю перед всім суспільством, а з іншого, вимагає прийняття самостійних, інноваційних і часто унікальних рішень в умовах трансформації суспільства. Успішність прийняття управлінських рішень та їх реалізації в атмосфері нестабільності суспільної ситуації визначається не тільки високою кваліфікацією державного службовця або посадової особи, але й рівнем її особистісної зрілості, духовності, здатність переосмислювати стереотипи свого професійного і особистісного досвіду. Перспективною метою політики України визначено створення високорозвиненої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, культури та демократії. Все це можливо лише за умови трансформації діючої системи і структури органів державного управління з метою забезпечення їх ефективного функціонування, створення нової моделі публічного адміністрування. Дослідженню теоретико-прикладних аспектів самоменеджменту в органах публічного адміністрування присвятили свої наукові праці вітчизняні та зарубіжні вчені В.Авер'янов, О. Амосов, Л. Анічин, В. Бакуменко, С. Біла, В.Біанкі, В.Воронкова, М.Вудкок, В. Геєць, В. Дорофієнко, В. Дзюндзюк, В.Корженко, В.Князєв, А.Мерзляк, В. Мартиненко, О. Мордвінов, Г. Одінцова, І.Осборн, О.Радченко, Т. Семенчук, Л. Сморгунов, Ю. Шаров, Д.Френсіс, А.Хроленко, Б.Швальбе, Х.Швальбе та інші. Управління професійним розвитком персоналу в органах публічного адміністрування є одним з пріоритетних напрямів подальшого становлення державного управління як соціальної підсистеми управління динамікою духовного життя суспільства. На сучасному етапі перетворень визнають високі вимоги до професіоналізму та соціальної відповідальності персоналу в органах публічного адміністрування за стан духовного життя конкретних регіонів України, так як професіоналізм в органах публічного адміністрування є фактором формування якісного життя суспільства. *Під самоменеджментом в органах публічного адміністрування розуміється:* 1) поведінковий ресурс підвищення ефективності управління (навички якого виробляються спеціальними вправами та діловими іграми в області планування робочого часу, поліпшення пам'яті, підвищення швидкості та обсягу сприйняття текстової інформації, ефективного проведення нарад та прийому на роботу, підвищення стресостійкості); 2) діяльність у самоорганізованих горизонтальних структурах, у ході якої управлінець зіштовхується із процесами організації - дезорганізації внаслідок нерівноважності соціально-економічних систем. Таким чином, самоменеджмент в органах публічного адміністрування як процес управління собою розвиває вміння знаходити баланс державного, суспільного та особистісного інтересів, не використовуючи при цьому маніпулятивних управлінських технологій. Організація професійної підготовки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування потребує системного підходу, а визначення потреб у професійному навчанні є першим обов'язковим етапом цього процесу.

Література:

1. Соснін О.В. Інвестиції в людський розвиток в умовах глобальної трансформації Соснін О.В., Воронкова В.Г., Ажажа М.А. Навчальний посібник. – Львів: Магнолія 2006, 2011. - 602с.

Васильєва О.О., ст.гр. М-14-1м,

Воронкова В.Г, д.філос.н., проф. – науковий керівник

МОТИВАЦІЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Актуальність проблеми полягає в тому, що на сьогоднішній день підвищення конкурентоспроможності підприємств шляхами, які потребують значних вкладів коштів у багатьох випадках є неможливим. Конкурентоспроможність будь-якого підприємства залежить від його трудового потенціалу. Адже саме від іміджу, надійності, якості обслуговування та кваліфікації персоналу залежить, яке підприємство обере потенційний клієнт. Висока конкурентоспроможність підприємства зумовлюється наявністю трьох ознак: задоволеності споживачів та їх бажання зробити повторну покупку; відсутності претензій до фірми з боку суспільства, акціонерів та партнерів; відчуття гордості працівників фірми за діяльність у ній та бажання сторонніх отримати роботу саме в цій компанії. Персонал є умовою функціонування будь-якої організації. Розвиток персоналу, а саме підвищення інтелектуального, професійного, духового рівня кожного окремого працівника забезпечує підвищення його конкурентних позицій на ринку праці, а таким чином і самої організації в цілому. Мотивація являє собою систему матеріального та нематеріального(морального) стимулювання. Якщо звернутись до зарубіжного досвіду, то на прикладі Японії можна виявити, що мотивація працівників діє на основі корпоративної філософії, суть якої у ширості, гармонії працівників колективу; неформальних міжособистісних стосунках співробітників. Американська система стимулювання свідчить, що заробітна плата зростає в залежності від кваліфікації, кількості та якості виконаних завдань [1]. Щодо України, то система мотивації та стимулювання працівників не досить відрізняється від закордонного. Але все ж таки більше уваги приділяється матеріальному стимулюванню. Моральне стимулювання на більшості підприємств не розглядається як важливий фактор підвищення конкурентоспроможності, як правило, воно посідає другорядне місце при розгляді умов підвищення конкурентоспроможності підприємства. Але у сучасних умовах саме не матеріальна мотивація на прикладі роботи зарубіжних підприємств здатна підвищити імідж, якість обслуговування та конкурентоспроможність підприємства. Таким чином, слід вдосконалювати нематеріальну складову мотивації на підприємствах України на прикладах зарубіжного досвіду. Під час мотивації усвідомлюється інтерес щодо досягнення певних цілей, саме тоді людина усвідомлює повне розуміння сутності потреби і способи її задоволення, і в результаті чого мотиваційний процес набуває ясної і визначеної спрямованості. Отже, мотивація в умовах конкурентоспроможності набуває першочергового значення, від чого залежить як конкурентоспроможність працівників, так і підприємств, так як в умовах інформаційного суспільства неухильно розширюється «електронна грамотність» людей, які потребують більш високої мотивації праці, яка неухильно охоплює все ширше коло професій. Щоб підтримувати необхідний рівень знань, людина має періодично підтримувати свою кваліфікацію, а , отже, і мотивацію.

Література:

1. Мірошниченко О. Дослідження факторів конкурентоспроможності банку / О. Мірошниченко – Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: Збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2006 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2006. – 110 с.

Ріпний Я.В., магістрант гр. М-14-1м,

Крайнік О.М., к.е.н., доц. – науковий керівник

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ КРИЗИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Кадровий потенціал – це трудові можливості підприємства, здатність персоналу до генерування ідей, створення нової продукції, його освітній, кваліфікаційний рівень, психофізіологічні характеристики і мотиваційний потенціал [1]. Кадровий потенціал підприємства характеризується такими кількісними та якісними показниками [2]:

а) кількісні показники: чисельність працівників; професійно-кваліфікаційний склад кадрів; статевий склад; середній вік працівників; стаж роботи на підприємстві в цілому і на певній посаді; укомплектованість підприємства кадрами (рівень заміщення посад) та ін.;

б) якісні показники: індивідуально-кваліфікаційний потенціал кожного працівника (професійні характеристики); індивідуальні професійні характеристики (професійний досвід, соціально-психологічні особистості, конкурентоспроможність працівника); соціально-психологічні й організаційні параметри групової динаміки: групова згуртованість, соціально-психологічний клімат, організаційна культура та цінності підприємства тощо.

Величина кадрового потенціалу на конкретний період часу залежить від кількості і якості трудових ресурсів підприємства, що формуються індивідуальними потенціалами працівників, та чинниками макро й мікроекономічного середовища, сукупні умови якого дозволяють забезпечувати освітньо-кваліфікаційний і професійний розвиток кадрів (їх кількісних і якісних характеристик) та досягати найбільш ефективного використання кожного працівника завдяки синергії управління [3]. Рівень кваліфікації кадрів — запорука високої продуктивності праці. Кадровий потенціал підприємства відіграє провідну роль у вирішенні науково – технічних, організаційних та економічних завдань для досягнення накреслених результатів господарювання. Ступінь забезпеченості підприємства робочою силою та раціональне їх використання значною мірою визначають організаційно – технічний рівень виробництва, характеризують ступінь використання техніки та технології предметів праці, створюють умови високої конкурентоспроможності та фінансової стабільності [4].

Література:

1. Головка А.С. Теоретико-методичний зміст категорій «трудова потенціал», «кадровий потенціал» та «трудова ресурси» / А.С. Головка. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 3. Т. 2
2. Гринкевич С.С. Дослідження взаємозв'язку трудового та кадрового потенціалів / С.С. Гринкевич, Н.Р. Гураль // Економічний форум. – 2011. – №3. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_3/54.pdf
3. Семенов А. Г. Аналіз формування та використання кадрового потенціалу / А. Г. Семенов, А.І. Шарко // Вісник економічної науки України. – 2010. – № 1.
4. Михайлова Л. І. Проблеми формування та використання кадрового потенціалу/ Л. І. Михайлова, С. Г. Турчіна // Механізм господарювання і економіка динаміки в АПК / Вісник ХДАУ. Серія «Економіка АПК і природокористування». – 2001. – № 9..

Дьяченко Я.В., ст. гр. М-14-1м,

Венгер О.М., к.п.н., доц. – науковий керівник

ЗНАЧИМІСТЬ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Гендерна освіта - освіта, яка сприяє формуванню гендерної рівності та сприяє подоланню негативних гендерних стереотипів. Суть гендерної освіти полягає в тому, щоб допомогти дівчатам і юнакам розвинути свої індивідуальні якості незалежно від соціальних очікувань щодо ролі чоловіків і жінок у суспільстві [1, с. 8].

Актуальність даної теми полягає у тому, що важливу роль у встановленні зрівняльних відносин між чоловічою та жіночою статями, а також гармонійному розвитку особистості належить освітній сфері. Саме тут формуються погляди і представлення про діяльність жінок та чоловіків в сім'ї та в суспільстві. Формування гендерної освіти та гендерної педагогіки в деякій мірі просувається досить повільно. Гендерний підхід до освіти виходить з того, що в освітніх установах виділяють конкретно хлопців і дівчат. В підході до різних статей викладачі повинні враховувати психологію дівчат і юнаків.

Виховання студентів формується на роз'ясненні гендерних стереотипів, з якими стикаються дівчата та юнаки, вступаючи в доросле життя, і спільному пошуку засобів вирішення цих стереотипів. Стереотипи можуть нав'язуватися як «формальними» соціальними інститутами (сім'єю, школою), так і «неформальними» (однолітками, засобами масової інформації) [2, с. 28]. Формальні є так звані «традиційні» стереотипи, тобто юнаків готують до активної діяльності за межами сімейного кола, кар'єрних досягнень та агресивного самоствердження, а дівчат орієнтують на турботу про сім'ю і чоловіка, на самопожертви заради родини. У другому випадку стереотипи часто подаються під личиною «свободи», «самоствердження» і навіть «відмови від стереотипів». В даному випадку завданням викладача є роз'яснення студентам про те, що нові стереотипи не менш руйнівні для особистості, ніж старі, але часто бувають ще небезпечніше, так як разом з особистістю руйнують і суспільні устої.

В даний час гендерна проблематика недостатньо відображена в освітніх стандартах, навчальних посібниках, що не дозволяє ефективно формувати гендерну компетентність майбутніх фахівців. Щоб ефективно впровадити гендерний підхід в освіти слід придати значення факторам педагогічного середовища, що впливають на процес формування гендерної ідентичності вихованців, форми шкільної роботи, значимі для гендерної соціалізації, підготувати для цього педагогічний персонал.

Таким чином, в результаті впровадження гендерного підходу в освітній сфері будуть створені умови для зростання самосвідомості і можливостей самореалізації особистості з набором характеристик у поєднанні маскулітних і фемінних рис. Зміняться підходи до процедури навчання, які повинні бути жвавіше, цікавіше, поєднувати в собі чоловічі та жіночі якості, так як співвідношення жіночності й мужності в кожній людині індивідуальне.

Література:

1. Евланова В. Обучение: совместное или раздельное // Медицинская газета. -12 апреля 2006. - № 26. [Электронный ресурс]. - Режим доступа <http://www.mgzt.ru/archive/2006/10> - (Дата звернення: 02 березня 2015).
2. Надолинская Л. Н. Влияние гендерных стереотипов на воспитание и образование // Педагогика. - 2004. - № 5. - С. 30-35.

ВПРОВАДЖЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ МОТИВАЦІЇ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Визначальним чинником ефективної діяльності організації є продуктивність і результативність праці персоналу. Результати тривалих досліджень вже давно довели, що гідний рівень оплати праці далеко не завжди забезпечує її високу продуктивність. Як правило, матеріальні стимули дозволяють тільки втримати співробітника від звільнення, але не мотивують його докладати надзусилля для досягнення результату. Тому, у певний момент часу постає питання економічної доцільності матеріальної мотивації для підприємства, адже не можна підвищувати рівень заробітної плати нескінченно.

За даних обставин суто мотиваційним чинником стає застосування механізмів нематеріальної мотивації у процесі спонукання працівників до результативності праці. Для української економіки нематеріальне стимулювання є досить значущим дещо з інших причин, оскільки вітчизняні підприємства на даний час змушені діяти в умовах суттєво обмежених матеріальних ресурсів. У цьому і полягає актуальність теми. Слід пам'ятати, що нематеріальна мотивація спрямована на підвищення лояльності співробітників до підприємства одночасно із зниженням витрат на компенсацію працівникам їх трудовитрат.

Під нематеріальними розуміємо такі заохочення до результативної роботи, які не видаються співробітнику у вигляді готівки чи безготівкових грошей. Традиційно виділяють три групи нематеріальних чинників мотивації. До першої групи відносять: дошку пошани, поздоровлення з днем народження, вимпели та кубки найкращому співробітнику, залучення працівників до процесу прийняття оперативних рішень. До другої – підвищення якості трудового життя (організація харчування за рахунок компанії, компенсація проїзду, надання форми на конкретних робочих місцях, медичне страхування) та зусилля щодо внутрішньоорганізаційного навчання і корпоративних свят як складової формування корпоративної культури. До третьої групи системи мотивації слід віднести надання безвідсоткової позики на покращення умов проживання, повна чи часткова оплата відпочинку, оплата мобільного зв'язку, інтернету, навчання за рахунок організації.

На сьогодні стають дієвими методи нематеріальної мотивації працівників, запозичені у зарубіжних країнах та успішно адаптовані до українських реалій, а саме: гнучкий графік роботи, можливість працювати вдома, створення системи планування кар'єри, наявність програм тренінгів, надання працівникам додаткових днів відпочинку, подарунки.

З огляду на вищевикладене, можна дійти висновку, що мотиваційне управління персоналом сучасних організацій має базуватися на оптимальному поєднанні матеріальних та нематеріальних форм і методів, максимально враховувати індивідуальні особливості робітників, зміст та умови професійної діяльності. Тільки за таких обставин вдасться підвищити рівень зацікавленості працівників організації у результатах своєї праці; сприяти самореалізації, самоудосконаленню професійних знань, умінь та навичок, забезпечить об'єктивність професійного просування, дозволить гармонізувати інтереси як організації, так і кожного працівника, що позитивно вплине на рівень продуктивності праці персоналу та, відповідно, на ефективність роботи організації в цілому.

Ганцовський О.А., магістрант гр. М-14-1м,

Швець Л.М., к.соц.н., доц. – науковий керівник

МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Маркетингові конкурентні стратегії це базові теоретичні та практичні процеси з питань економіки, логістики, фінансів, менеджменту та маркетингу в цілому. Насамперед маркетингові стратегії складають локальні стратегії діяльності фірми на цільових ринках, до яких зазвичай застосовуються елементи комплексу маркетингу. Формування маркетингових стратегій це як творча діяльність менеджера з маркетингу, для якої є необхідним мати відповідні фундаментальні наукові знання з питань методології, які насамперед дають перевагу на конкурентному ринку.

Методологія – це концептуальний виклад змісту, методів дослідження, мети, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси і явища. Методологія розглядається як система, що об'єднує відповідно до основних видів діяльності методологію пізнання, оцінки і практичної діяльності. Діяльність характеризується, принаймні, трьома різновидами: пізнавальною, практичною і оціночною, які взаємно доповнюють одна одну в реальному житті [1, с. 61-62].

Методологію маркетингових конкурентних стратегій підприємства слід розглядати як транскрипцію специфічної сфери діяльності до конкурентоспроможних дій підприємства на ринку. У такому розумінні методологія утворює необхідний компонент управлінської діяльності, оскільки остання стає предметом усвідомлення, навчання і раціоналізації [1, с. 62].

Метод дії на ринку, розуміється як - безстрокові та безперервні процеси, які фірма щодня застосовує. Метод є не тільки сукупністю правил, прийомів, способів, норм пізнання і дій, а й системою приписів, принципів, вимог, які повинні орієнтувати у вирішенні конкретного завдання, досягнення результату в будь-якій сфері діяльності. З огляду на сферу реалізації розрізняють загальні і спеціальні методи. Їх можна поділити на такі групи: метод емпіричного дослідження (спостереження, вимірювання, порівняння, експеримент); методи, які використовуються на емпіричному і на теоретичному рівнях дослідження (абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія, моделювання); метод теоретичного дослідження (сходження від абстрактного до конкретного, системний метод, прогнозування, дисперсний аналіз) [2, с. 48].

Методологічні підстави маркетингу складаються з: 1) вивчення ринку; 2) збору інформації; 3) емпіричних досліджень; 4) формування визначальних процесів бізнесу; 5) процесів прийняття рішень; 6) розвиток духу підприємництва; 7) бачення довгострокових перспектив; 8) розвитку альтернатив; 9) міждисциплінарності підходів; 10) оптимізації використання ресурсів; 11) реалізації стратегій і контролю [3].

Література:

1. Воронкова В.Г. Управління персоналом. Конспект лекції для бакалаврів ЗДІА / Воронкова В.Г., Беліченко А.Г., Попов О.М. – Запоріжжя, 2007. – 161с.

2. Воронкова В.Г. Научные исследования / Сост.: В.Г. Воронкова, А.Г. Беличенко, В.О. Зуева, М.А. Ажажа. – Запорожье, 2008. – 172с.

3. Методологічні основи маркетингу: [Електронний ресурс]. – Режим доступу к ресурсу: http://studopedia.net/2_520_metodi-i-metodologiya-v-marketinge.ht

Михалюк К. В., магістрант групи М-14-1м,

Ажажа М.А., к. н. держ. управління, доц. - науковий керівник

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПОШУКУ І ВІДБОРУ ПЕРСОНАЛУ В ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ РИНКУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

В сучасних умовах ринку пошук і відбір персоналу є однією з найважливіших та найскладніших завдань будь якої організації. Відбір персоналу пов'язаний з прогнозуванням майбутньої поведінки людини на роботі, тому є актуальним і на сьогодні, адже людський ресурс є непередбачуваним, а найголовніше від нього залежить прибутковість будь-якої організації чи підприємства, визначається конкурентна позиція. Необхідність належним чином виміряти і оцінити релевантні можливості працівника викликали багато запитань роботодавців при прийомі на роботу чи підвищенні по кар'єрній сходинці. Проблеми пошуку і відбору персоналу вченими розглядаються вже не одне десятиріччя. Значний внесок щодо цих проблем було зроблено не лише закордонними, але й вітчизняними науковцями: В. Воронковою, М. Котляр, А. Панченко, Ф. Хміль, М. Ажажа, П. Друкера та багатьма іншими вітчизняними та зарубіжними авторами. Метою даного дослідження є розгляд, аналіз та надання рекомендацій щодо удосконалення механізмів пошуку і відбору персоналу в організації в умовах ринку. В інтерпретації М.Виноградського, С.Беляєвої, А.Виноградської, О.Шканової «Відбір – це прийняття рішення про зарахування кандидатів, які за результатами випробувань мають більше шансів для придатності до майбутньої діяльності». Для здійснення удосконалення процесу пошуку персоналу використовують наступні інструменти: 1. Використання власної бази даних про можливих кандидатів . 2. Пошук в кадрових базах даних (на сайтах Інтернету). 3. Подача оголошення про вакансії в ЗМІ: приміщення в газеті, журналі, на радіо, телебаченні. 4. Звернення до центрів зайнятості. 5. Звернення до рекрутингових, кадрових агентств. 6. Лізинг персоналу [1, с. 66]. Доцільно професіоналам по відбору персоналу використовують два основних типи психологічних тестів: тести на пізнавальні здібності, тобто інтелектуальні здібності, а також тести виміру особистих характеристик, для виміру типу поведінки в різних ситуаціях. Графологія також допомагає визначити характер претендента на посаду. Отже, планування залучення персоналу – цілеспрямовані заходи щодо прийому персоналу з метою задоволення в перспективі потреби організації в кадрах за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел [2, с. 158]. Узагальнюючи зазначене, потрібно відмітити, що процес пошуку і відбору персоналу розглядається як сукупність дій із використанням спеціальних методів оцінювання, спрямованих на відбір одного з кандидатів, який відповідає певним критеріям із загальної кількості претендентів. Організаціям в сучасних умовах ринку потрібно постійно слідкувати за ефективністю вибраної стратегії відбору та пошуку персоналу, яку вона використовує для залучення кандидатів.

Література:

1. Доминик Купер, Иван Т. Робертсон, Гордон Тинлайн - Отбор и найм персонала технологии тестирования и оценки. М.: Вершина, 2005. – 332 с. . [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/1099212/>
2. Управління персоналом. Конспект лекцій для бакалаврів ЗДІА спеціальності 6.050201 “Менеджменту організацій” / Укл.: В.Г. Воронкова, А.Г. Беліченко, О.М. Попов та ін. – Запоріжжя, 2007. – 161 с.

Печеник О.Б. , магістрант гр. М-14-1м,

Воронкова В.Г, д.філос.н., проф. – науковий керівник

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ РИНКУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Туризм найбільш суттєво впливає на розвиток політичних, економічних, соціальних, культурних відносин і міжособистісних стосунків у міжнародному масштабі, стає змістом та стилем життя для мільйонів людей. Україна володіє різноманітними туристично-рекреаційними ресурсами, значним потенціалом для розвитку міжнародного туризму, а отже має всі передумови, щоб увійти до найбільш розвинених у туристичному відношенні країн світу. Однак на цьому шляху існує багато проблем як прикладного соціально-економічного, так і науково-методологічного характеру. З іншого - на туристичному ринку України явно переважає імпорту туризму, що суттєво зменшує його значення для розвитку національної економіки. Крім того, високий ступінь невизначеності ринкової ситуації, політична та міжнародна нестабільність, сезонні коливання попиту на туристичні послуги, посилення конкуренції, обмеженість ресурсів, призводить до виникнення кризових явищ на туристичних підприємствах та підвищення складності їх управління. У цій ситуації значний інтерес для вітчизняних науковців та підприємців галузі становить сучасна маркетингова концепція управління, передові методи та форми маркетингового впливу на формування ринкового попиту, конкурентної позиції туристичного підприємства та образу країни як туристичної дестинації. За таких умов ключовим фактором забезпечення конкурентоспроможності туристичних підприємств як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку стає дієва система маркетингових комунікацій. Це складний та динамічний процес, який характеризується широким застосуванням різноманітних комунікаційних засобів, появою нових інструментів інформаційного маркетингового впливу. Запорукою успіху туристичної фірми на ринку стає її спроможність оптимально організувати взаємодію багаточисельних елементів даної системи, визначати найбільш дієві та ефективні види маркетингових інструментів. Вивченню управління маркетинговою діяльністю було присвячено багато праць зарубіжних і вітчизняних авторів. Оскільки це регулювання має відповідати принципам функціонування ринкового суспільства, державна політика в туризмі має об'єктивно розширювати застосування маркетингових методів управління. Дослідивши зарубіжний досвід маркетингових функцій державних органів управління туризмом, виявлено, що наприклад, в Швейцарії, Іспанії, Німеччині координаційним механізмом регулювання індустрії туризму є маркетингові системи цих країн, їх структурними елементами — носіями маркетингових функцій є центральні і регіональні органи державної влади, національні та регіональні туристичні асоціації, туристичні підприємства. У багатьох країнах світу саме за рахунок туризму виникають нові робочі місця, підтримується високий рівень життя населення, створюються передумови для поліпшення платіжного балансу.

Література:

1. Маркетинг соціальних послуг. Навчальний посібник /Під ред. д.ф.н., проф. Воронкової В.Г. // Магнолія: /Під ред. д.ф.н., проф. Воронкової В.Г. // С.Л.Катаєв, О.М.Кіндратець, А.Г.Беліченко .- К.: ВД «Професіонал», 2008.- 576 с.

Палагутін В.Р., магістрант групи М-14-1м,

Ажажа М.А., к.н. держ. управління, доц. - науковий керівник

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

В сучасних економічних умовах головним багатством підприємства є не стільки фінанси, скільки його співробітники. Персонал - це цінний ресурс, капітал, в який необхідно вкладати інвестиції для отримання прибутку. На сьогоднішній момент українські організації все частіше стикаються з дефіцитом кваліфікованих кадрів, що призводить до усвідомлення вищим керівництвом необхідності інновацій в управлінні персоналом, і зокрема, в системі мотивації. Багато методів мотивації, які вважаються у нас інноваційними, часто давно практикуються західними країнами. Однак не всі зарубіжні методи, що застосовуються на заході і в Європі, мають ефективність в Україні. В останні роки змінилася не лише економіка, а й суспільство. Отже, змінилися і співробітники, їх побут, потреби, пріоритети. Якщо на більш ранніх стадіях розвитку мотиваційних механізмів управління персоналом перевагу віддавали матеріальним методам, керуючись логікою, що кожен співробітник влаштується на роботу з метою заробити певну суму грошових коштів, необхідних йому і його родині, то сьогодні провідними потребами для професіоналів високої кваліфікації є аж ніяк не базові потреби, а потреби в саморозвитку та самореалізації. У цьому зв'язку нематеріальні методи придбали велику ефективність. До фінансових методів належать премії, придбання співробітниками акцій підприємства, відсотки від угоди, ефективна система оплати праці. У сучасній організації дуже велика кількість посад та спеціальностей, тому виникають складнощі з розробкою справедливої і ефективною системи оплати праці. Надзвичайно складно оцінити, хто представляє найбільшу цінність для організації. Підприємства в США роблять особливий наголос на страхування своїх співробітників і підвищення їх кваліфікації. Як свідчить аналіз, вартість навчання в найпрестижніших академіях США становить від 50 до 200 тисяч доларів за 2 роки. Зазвичай компанія сплачує 50% вартості, але в останні роки з'явилася тенденція до збільшення цього відсотка. Франція ж робить свій акцент на гнучкому графіку роботи, аж до фрілансинга. Японія займає особливе місце в плані ставлення до персоналу. Як відомо, японці влаштовуються на одну роботу на все життя. Їх процентна ставка зростає зі стажем. Таким чином, компанія стає другою сім'єю. В Японії практикуються безвідсоткові кредити співробітникам, оплата навчання, як співробітників, так і їхніх дітей. Найчастіше компанії сплачують сімейні свята свого персоналу, такі як весілля та ювілеї. Використовуючи широкую структуру посад в організації, забезпечується постійна можливість кар'єрного росту, за рахунок незначних підвищень, які, в свою чергу, мають великий мотивуючий ефект. На сьогоднішній день, багато українських компаній практично не приділяють уваги своїм співробітникам, які навіть не намагаються утримати їх, керуючись принципом, що незамінних фахівців немає. Тобто лякають зниженням зарплати, штрафами, звільненням. За кордоном така практика давно не використовується. Таким чином, Україні варто орієнтуватися на досвід західних колег, проте не слід копіювати його, оскільки механічне перенесення зарубіжного досвіду в нашу пострадянську економіку ніколи не принесе бажаного результату.

Література:

1. Філософія управління персоналом: монографія / Під ред. д.філософ.н., проф. Воронкової В.Г.- Запоріжжя: РВВ ЗДІА 2005.- 472с.

УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ПРОЕКТУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В ТОРГОВИХ МЕРЕЖАХ В УМОВАХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Мережеві структури – нове явище в організаційному дизайні-бізнес-процесів. За кордоном мережевий принцип у торгівлі відомий давно. Бурхливий розвиток мереж в останні десятиліття зумовлений природним устремлінням капіталу до експансії, процесами глобалізації у світовій економіці. Мережі дозволяють реалізувати важко поєднані вимоги: багатоманітність, стандартизацію і спеціалізацію. Принцип побудови мережевих структур – багатоваріантність. Мережі здатні виходити за рамки технологічних схем, формальних структура, не визнають територіальних кордонів. Підбір елементів структури відбувається згідно функціонального принципу. Якість структур визначає сполучення спеціалізацій окремих її елементів, що функціонують у системі скоординованих цілей, та інтенсивність горизонтальної взаємодії. Адаптивність мережевих структур забезпечується здатністю швидко змінювати сукупність елементів, функцій і характер зв'язку у відповідності з вимогами конкурентоспроможності. Мережеві організації представляють собою сукупність організацій чи центрів прибутку, що взаємодіють на основі єдиного взаємодіючого механізму, що визначається специфікою зовнішнього середовища. Сучасні інформаційні технології сприяють інтенсифікації трансграничних зав'язків. Тим самим сформувалися умови для використання мережевих структур у якості організаційної форми процесів глобалізації та способу адаптації до специфічних потреб регіональних ринків. Мережеві структури знаходяться на позиціях лідерства практично у всіх ринково орієнтованих сферах діяльності. Загальними перевагами функціонування торгових мереж є: просторова мобільність, що дозволяє розмістити товар у відповідності з територіальним розміщенням сегментів цільових ринків; мобільність асортименту у відповідності з споживацькими перевагами; ефективність у сфері здійснення диверсифікованих видів діяльності; здатність використовувати кваліфікованих спеціалістів і керівників і забезпечувати більш високий рівень менеджменту та управління проектами в мережевих структурах. Вертикальні мережі будуються на принципах підпорядкування, розпорядництва, повноваження і реалізуються через систему участі у власності та розподілу прибутку. Горизонтальні структури є формою рівноправного кооперування підприємствами, що реалізують окремі функції і роботи. У відповідності зі специфікою функцій слід виділити ланцюгові, функціональні та роздрібні функції структур [1]. Ланцюгові мережеві структури представляють собою кооперацію підприємств, що являють собою ланки технологічного ланцюгу. кількість ланок не регламентується в проекті торговельної галузі. Функціональне кооперування здійснюється у рамках загальної стратегії. Таким чином, у стратегії зі специфікою взаємодії формою розподілу власності розрізняють: 1) кооперативні торгові мережі – два чи декілька торгових підприємств, що знаходяться під загальним впливом і контролем. 2) Торгові мережі, що базуються на розподілі привілеїв. 3) Торгові мережі, що базуються на об'єднанні незалежних власників, що об'єднують свої зусилля на вирішення сумісних задач в умовах конкурентоспроможності.

Література:

Менеджмент торгового підприємства. - СПб: Питер, 2003.0528с.

Борисенко Д.В., магістрант гр. УП-14-1мд,

Глушчевський В.В., к.е.н., доц - науковий керівник

ЛОГІСТИЗАЦІЯ МАШИНОБУДІНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЕКТ ЗІ СТВОРЕННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ В ЛОГІСТИЧНІЙ СИСТЕМІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Сьогодні вітчизняні машинобудівні підприємства знаходяться в кризовому стані, що вимагає від менеджменту підприємств активних заходів з їхнього оздоровлення, пошуку нових шляхів та методів управління їх ринковим розвитком. У зв'язку з цим першочергового значення набуває необхідність підвищення конкурентноздатності підприємств. Спрямування зусиль на зниження собівартості продукції в умовах, коли пропозиція всюди перевищує попит, не дає бажаних результатів. За таких умов найбільш ефективним спрямуванням інвестиційних коштів можна вважати інвестування проектів з впровадження ефективних методів в управління господарською діяльністю підприємств, серед яких одне з найбільш помітних місць займає логістичне управління. У контексті зазначеного набуває актуальності вирішення питань зростання конкурентних переваг за рахунок оптимізації витрат, пов'язаних не лише з виробництвом, а й з транспортуванням, постачанням, складуванням та збутом продукції, яку може забезпечити логістизація підприємств машинобудування. Адже найважливішим завданням логістичної системи є підтримка створення доданої вартості кожною її ланкою. Крикавський Є.В. наголошує, що найбільш успішними на ринку в економічній ситуації що склалася, є ті підприємства, які розробляють та пропонують кращу пропозицію доданої вартості. Автором концепції ланцюга створення вартості є професор Гарвардського університету Майкл Портер. Процес створення вартості для клієнтів, підприємств та їх мереж він описує моделями ланцюга, системи і мережі вартості. Портер виділяє основні процеси, які безпосередньо створюють додану вартість (логістика, виробництво, маркетинг, надання додаткових послуг), а також допоміжні, що підтримують створення вартості. Процес створення вартості для клієнтів, підприємств та їх мереж описується моделями ланцюга доданої вартості. Модель ланцюга вартості, розроблена М. Портером, описує створення конкурентної переваги підприємства як процес, який становить окремі дії підприємства і зв'язки між ними, а також зв'язки підприємства з його постачальниками і споживачами у межах системи вартості. У моделі ланцюга вартості М. Портер виділяє основні бізнес-процеси і підтримувальні процеси (рис. 1). Маючи на меті отримання стратегічного ефекту від процесного управління, необхідно радикально трансформувати базові принципи управління, зокрема перейти: 1) від функції до процесу; 2) від прибутку до прибутковості; 3) від продукту до клієнта; 4) від трансакції до зв'язків; 5) від запасів до інформації. Такий підхід передбачає зміщення орієнтації мислення із завдань на процеси і перехід від функціонального управління підприємством на процесне управління, яке передбачає застосування логістичних інструментів

Література:

1. Логистика: Учебник / Под ред. Б.А. Аникина.- М.: ИНФРА-М, 2008.- 368 с.
2. Бауэррокс Дональд Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок /Дональд Дж. Бауэррокс, Дейвид Дж. Клосс - [2-е изд.]; пер. С англ. Н.Н. Барышниковой, Б.С. Пинскера. – М.: ЗАО «Олимп – Бизнес», 2008. – 640 с.: ил.
3. Бакута А.В. Ланцюг поставок як основа ланцюга створення вартості / А.В.Бакута // Вісник СНУ ім. В. Даля. – Луганськ: Видавництво «НОУЛІДЖ». - 2012 р. - № 11 (182) Ч.2. – С.27-33.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ВИМІРИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТУ У СФЕРІ СПОРТУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Управління проектами слід осмислювати в його реальній цілісності і повноті конкретних його форм існування, у його функціонуванні і розвитку. Управління проектами як цілісне утворення (цілісність) несе в собі всю сукупність своїх базових якісних характеристик. Управління проектами може виступати лише в обмеженому вигляді, і інтерес до нього також набуває в даному випадку вузький, конкретний характер, який залежить від предметної сфери даної науки. Управління проектами причетне до будь-яких процесів, що відбуваються в суспільному бутті, і має місце всюди, де діє людина [1]. Це і породжує можливість залучення управління проектами до досліджень в самих різноманітних науках. Про особливе положення управління проектами свідчать і особливі методи дослідження, тому управління проектами не може бути вивчене за допомогою наук, які займаються ідеальними формами, пов'язаними із мисленням, образним сприйняттям, станом свідомості, як це має бути філософія. Про визначальну складність дослідження феномена управління проектами як складного соціального феномена вказує на необхідність створення для його свідчать і спеціальні методики і технології, які змогли б відобразити дане явище і цілісно виокремити управління проектами як об'єкт і предмет дослідження. В теоретико-методологічному аспекті дослідження управління проектами прийнято розрізняти поняття «метод», «технологія» і «методика». Управління проектами, як і інші науки, у своєму розвитку повністю залежить від обраних методів і методологій дослідження, ефективності методик і технологій, що спричиняє дослідника бути соціально відповідальним, обираючи ті чи інші методи, методики і технології дослідження. Управлінські технології – способи безпосередньої (прямої) оперативної взаємодії на об'єкт управління, що базуються на повноваженнях, правах керівника, авторитеті влади суб'єкта управління віддавати розпорядження, на принципі обов'язкового і точного їх виконання підлеглими. Управління проектами як невикористаний ресурс України в умовах ринку – це методологія організації, планування, керівництва, координації трудових, фінансових і матеріально-технічних ресурсів на протязі проектного циклу, яка направлена на ефективне досягнення цілей шляхом застосування сучасних методів, техніки і технології управління для досягнення певних у проекті результатів щодо складу і об'єму робіт, вартості, часу, якості і задоволеності учасників проекту [2, С.19-25]. Сфера спорту – це здоров'я нації, тому проекти в сфері спорту – це одна з найважливіших задач удосконалення нашого суспільства, щоб вся нація стала спортивною, а, отже, здоровою.

Література:

1. Бушуєв С. Д. Современные подходы к развитию методологий управления проектами. / С. Д. Бушуєв, Н. С. Бушуева // Управління проектами та розвиток виробництва: зб. наук. пр. / під ред. В. А. Рача. – 2005.– № 1(13). – С. 5 – 19.
2. Воронкова В.Г. Теоретичні і праксеологічні засади формування концепції менеджменту проектів як ефективного ресурсу ринкової економіки// Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.] – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2013.- Вип.55. - С.19-25.

Калачева О.В., магістрант групи УП-14м,
Богуславська О.Г., к.ф.н., доц. - науковий керівник

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МАРКЕТИНГУ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Об'єктивною закономірністю сучасного розвитку світової цивілізації є пріоритет соціальних аспектів, сукупність явищ, тенденцій і пропорцій, що формуються в соціальній сфері. Економічна парадигма, що панувала протягом десятиліть у вітчизняній і зарубіжній управлінських системах, зосереджувала увагу переважно на матеріально-речових аспектах проблеми, відводячи їм роль домінанти суспільного розвитку. Утвердилася думка, що саме економічне зростання і економічний розвиток є запорукою забезпечення зростаючих людських потреб в контексті сталого розвитку суспільства. Як доказ розглядається зростання рівня добробуту в ряді суспільних систем, що активно економічно розвиваються. Проте на сучасному етапі «суто економічна» ідеологія почала втрачати свої лідируючі позиції. Був узагальнений досвід досить великої кількості країн, який свідчить, що швидке економічне зростання не дозволяє іноді задовольнити навіть основні матеріальні потреби значної частини населення, створити сприятливий соціально-духовний клімат, вирішити проблеми культури, моральності, суспільної етики. В контексті суспільної точки зору маркетинг – це соціально-управлінський процес, за допомогою якого індивідууми і групи індивідуумів шляхом створення продуктів і їх обміну одержують те, у чому вони мають потребу. В основі цього процесу лежать наступні поняття: потреби, бажання, попит, продукт, угода, ринок. Доцільно виділити наступні основні принципи маркетингу соціальних послуг: урахування потреб, стану і динаміки попиту і кон'юнктури ринку при прийнятті господарських рішень; створення умов для максимального пристосування виробництва до вимог ринку, структури попиту, виходячи з довгострокової перспективи; активний вплив на ринок, клієнтів і споживачів за допомогою всіх доступних засобів, насамперед реклами, з метою схилити їх до придбання даного товару. Із точки зору суспільної значущості можна сформулювати чотири альтернативних цілі маркетингу: максимізація споживання, максимізація ступеня задоволення споживача, максимізація вибору споживачів, максимізація якості життя. Початково маркетинг був пов'язаний з продажем фізичних продуктів (споживчих товарів), сьогодні маркетинг використовується стосовно до всього, що може бути продано на ринку. Так широке розповсюдження одержав маркетинг соціальних послуг. Маркетинг соціальних послуг (services marketing) – вид маркетингу, в якому в якості продукту виступає послуга. Маркетинг соціальних послуг використовує державний некомерційний сектор (лікарні, школи, пошта), приватний некомерційний сектор (авіакомпанії, банки, готелі, юридичні фірми). Реалізуючи маркетинг соціальних послуг підприємства чи установи вирішують три головні маркетингові задачі: створюють послуги, які перевищують послуги конкурентів у напрямі новизни, сервісу, доступності цін; забезпечують високу якість послуги; забезпечує максимальний рівень продуктивності. Таким чином, об'єктивною закономірністю сучасного розвитку світової цивілізації є пріоритет соціальних аспектів, сукупність явищ, тенденцій і пропорцій, що формується в соціальній сфері. Маркетинг соціальних послуг у своїй основі має такі поняття: маркетинг, маркетинг соціальний, соціальні послуги, потреби, товар (продукт діяльності, включаючи послуги), ринок.

Література:

1. Маркетинг соціальних послуг: Навчальний посібник // Під ред. д.філософ.н., проф. В.Г. Воронкової. - К.: ВД: «Професіонал», 2008.- 576с.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ ПРОЕКТУ СТРАТЕГІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Досліджуючи інвестиційну політику підприємства в умовах конкурентоспроможності необхідно спиратися на принцип субсидіарності, оскільки цей принцип виступає джерелом «допоміжних» обов'язків спільнот «вищого» рівня, зокрема держави, щодо спільнот «нижчого» рівня (організацій, сімей) і окремих індивідів, а також встановлює права окремих індивідів і спільнот на самостійність та ініціативу, права на необхідну допомогу в соціальній, економічній, культурній, політичній і правовій сферах. Застосування когнітивного (пізнавального) підходу відкриває додаткові можливості для з'ясування динаміки інвестиційної політики підприємства в умовах конкурентоспроможності. Когнітивний підхід має бути обов'язковим інструментом при вивченні об'єктивних і суб'єктивних чинників інвестиційної політики підприємства, які впливають на динаміку управлінської сфери, прискорюють і стимулюють розгортання цього процесу. Підхід виступає наріжною ланкою своєрідних пізнавальних рядів, започаткованих відповідними категоріями. Наприклад, категорія «історичне інвестиційній політиці підприємства» започатковує пізнавальний ряд: історичне (ідея історичного) – принцип історизму – історичний підхід – система історичних знань – історичний метод (методологія) [1, с. 12]. Системний підхід можна звести до наступного: при визначенні суспільного утворення інвестиційної політики підприємства як системи, аналіз її елементів розглядається з урахуванням її місця в цілому; дослідження суспільного утворення як системи виявляється невід'ємним від дослідження його взаємозв'язків із зовнішнім середовищем, оскільки об'єкту правління вивчається як підсистема більш великої системи, сформованої об'єднанням об'єкта підприємництва із середовищем. Між складовими інвестиційної політики підприємства в існують відношення взаємозалежності і взаємопідпорядкування, які виражаються в тому, що зміни або модифікація одного з цих складових (елементів) зумовлюють певні зміни усіх інших; в дослідженні інвестиційної політики підприємства можна виділити закономірний тип зв'язку, що утворює її структуру, яка в свою чергу, забезпечує стійкість системи і зміни якої призводять до радикального її перетворення. Згідно із системним методом, інвестиційна політика підприємства розглядається у взаємозв'язку і взаємозалежності, інвестиційна політика – це складна система, що дозволяє визначити його структуру, взаємозв'язки елементів, зміст і спрямованість проєктів, функцій та їх ролі. Завдяки цьому методу управлінська діяльність уявляється відкритою та неврівноваженою системою, що зорієнтовує керівників на вивчення комплексу зворотних зв'язків між нацією, дисипативних структур, нелінійності тощо. Використання системного методу дозволяє виокремити ряд підсистем (систем нижчого рівня), які досліджуються автономно з урахуванням подальшого узгодження цілей кожної підсистеми із загальною метою систем. Організаційний фактор розвитку інвестиційної політики підприємства в умовах конкурентоспроможності разом з іншими елементами формує структуру системи і визначає перспективи її розвитку, реалізуючи засади людино центричного виміру людського буття. Для вирішення проблем розвитку інвестиційної політики підприємства використовуються конкретні методологічні прийоми дослідження, які можуть бути застосовані при когнітивному пізнанні предметних сторін об'єкта – політичних та економічних процесів, які віддзеркалюють розвиток людини як носія інтелектуального капіталу.

Література:

1. Воронкова В.Г. Розвиток науки та виробництва в контексті інноваційно-інвестиційної парадигми // Збірник наукових праць «Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії». – Запоріжжя: ЗДІА.–Випуск №27.–2006.– 238 с.– с.12-21.

РОЗРОБКА ПЛАНУ МАРКЕТИНГУ ТА ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Для того, щоб ефективно скоординувати маркетингову діяльність підприємства та забезпечити основу для прийняття рішень, використовується послідовний процес маркетингового планування. З позицій маркетингу план визначає, які маркетингові дії підприємство має реалізувати, для чого вони необхідні, хто відповідає за їх проведення, де вони будуть реалізовані і як будуть закінчені.

Маркетинговий план в маркетингу має ряд специфічних особливостей. Так, план маркетингу базується на так званих стратегічних господарчих підрозділах з обов'язковою умовою їх взаємодії. Він спирається на дані маркетингових інформаційних систем, маркетингових досліджень, відділів збуту та інших підрозділів; використовує конкретний аналіз і планові моделі розподілу ресурсів, а також здатність організації розробляти, підтримувати та захищати положення на ринку, яке вона займає. План маркетингу враховує як короткочасні, так і довгострокові наслідки рішень; поєднує аналіз навколишнього середовища й плани на випадок непередбачених обставин, що полегшує процес адаптації до виникаючих змін. Процес маркетингового планування складається з семи взаємопов'язаних етапів і здійснюється спільно з керівництвом фірми та співробітниками маркетингових служб. Першим етапом маркетингового планування є визначення завдання організації, котре стосується її довгострокової орієнтації на який не будь вид діяльності та відповідне місце на ринку. Його можна визначити через те, які групи споживачів обслуговуються, які функції виконуються та які виробничі процеси використовуються. На другому етапі підприємство формує стратегічні господарські підрозділи (СГП) - самостійні відділення або підрозділи, що відповідають за асортиментну групу. Кожен з них має такі спільні характеристики: конкретну орієнтацію; точний цільовий ринок; одного з керівників маркетингу на чолі; контроль над своїми ресурсами; власну стратегію; чітко визначених конкурентів; явно відмітну перевагу. Третій етап установка цілей маркетингового плану. Дослідження свідчать, що для підприємств, котрі випускають продукцію промислового призначення, найбільш важливими являються такі маркетингові цілі, як зростання прибутку, зусилля торгових агентів, розробка нової продукції, організація продажу основним споживачам, політика ціноутворення. Для виробників споживчих товарів - це зростання прибутку, стимулювання продажу, розробка нової продукції та політика ціноутворення. Четвертим етапом процесу маркетингового планування є проведення ситуаційного аналізу - своєрідної "моментальної фотографії" діяльності підприємства в її відносинах із зовнішнім середовищем. Ситуаційний аналіз шукає відповіді на два загальних питання: який сьогоднішній стан підприємства? В якому напрямку воно розвивається? З цією метою фахівці-маркетологи вивчають навколишнє середовище, шукають можливості, оцінюють здібності підприємства щодо їх реалізації, визначають сильні та слабкі сторони у порівнянні з конкурентами, оцінюють реакцію конкурентів на ту чи іншу стратегію компанії. П'ятим етапом є стратегія маркетингу - це приведення можливостей підприємства у відповідність до ситуації на ринку. Стратегій може бути багато, але головне - відібрати ту, що підходить до кожного ринку і кожного товару, щоб вона відповідала вимогам досягнення цілей маркетингу. Шостим етапом є реалізація тактики, тактика являє собою систему конкретних дій фірми, які виконуються з метою реалізації заданої маркетингової стратегії. Останній етап стратегічного планування маркетингу - слідування за результатами - охоплює порівняння планових показників із реальними досягненнями протягом певного періоду часу. Для цього застосовуються бюджети, часові графіки, інформація щодо збуту і аналіз витрат. Якщо реальне функціонування відстає від планів, необхідно вжити відповідних заходів після того, як буде визначено ті галузі, де виникають проблеми.

Література:

1. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посіб. / Донець Л.І. – Київ : Центр учб. л-ри, 2012. – 472 с.

2. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій : Навч. посіб. / В. А. Рач, О. В. Россошанська, О. М. Медведєва; за ред. В. А. Рача. – К.: «К. І. С. », 2010. – 276 с.

РОЗРОБКА ПРОЕКТУ РЕКЛАМНОЇ КОМПАНІЇ НА ПРИКЛАДІ ЗДІА*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Серйозні зміни в усіх галузях суспільного життя тягнуть за собою значні зміни у вищій освіті. Освітні послуги, що розглядаються в сучасному суспільстві як продукт для продажу, потребують ефективного просування. Не останню роль у цьому процесі відіграє реклама. Розгалуженість видів інформації і каналів її доставки до споживачів підкреслює актуальність їх вивчення. Але ще більш затребуваними для дослідження є питання ефективної інформації про вузи в конкретному територіальному просторі. По-перше, це продиктовано існуванням конкуренції на ринку масових послуг, у тому числі освітніх. У Запоріжжі поряд із самостійними вузами діє безліч філій державних і недержавних освітніх установ, які дають можливість отримати вищу або додаткову освіту з видачею диплома за різними спеціальностями. Обширне представництво вузів в межах одного міського простору вимагає від кожного освітнього закладу ведення особливої комунікативної політики. Вивчення питань освітньої інформації в міському просторі дозволить виробити стратегію такої політики. По-друге, наявність у різних вузах однакових спеціальностей веде до ще більшої конкуренції та стирання відмінностей в іміджі освітніх установ. Необхідність просування своїх послуг на ринку в умовах конкуренції стимулює вузи шукати і застосовувати більш ефективні способи передачі інформації. Вивчення освітньої реклами та її сприйняття реальними споживачами буде сприяти вибору більш результативних способів доведення інформації до цільових аудиторій. По-третє, арсенал комунікативних та рекламних засобів представлений досить широко: функціонують всі рекламні канали розповсюдження інформації. По-четверте, вивчення рекламної діяльності допоможе вузам більш результативно витратити кошти на її здійснення. Виділяючи матеріальні засоби на рекламу, керівництво вузів замислюється, окупляться його витрати, чи правильно розподілений рекламний бюджет, чи вірно обрані рекламні носії, наскільки результативно буде рекламний вплив, і в кінцевому рахунку, який буде прибуток від проведеної рекламної кампанії. Існує безліч різних визначень реклами. Вона може бути визначена як процес комунікації, як процес організації збуту, як економічний і соціальний процес, що забезпечує зв'язок з громадськістю, або як інформаційний процес і процес переконання залежно від точки зору. Як показує практика, сьогодні основні критерії вибору вузу: статус державного утворення і диплома, сформований імідж і репутація, перевірена часом, сучасність, здатність давати актуальну освіту, заснована на солідній науковій школі. Цільові аудиторії вузу досить великі, їх можна класифікувати як мінімум по двох напрямках: зовнішні (батьки, школярі, державні структури управління і т. д.) і внутрішні (студенти, професорсько-викладацький склад, адміністративний персонал і т. д.); потенційні клієнти (старшокласники, абітурієнти, студенти та ін.) і контактні групи/партнери (професійні спільноти, роботодавці, органи влади, некомерційні організації). Реклама доходить до свого потенційного споживача через конкретні канали. Крім традиційних засобів масової інформації - телебачення, радіо, газети, журнали і рекламні щити - вузи зараз активно використовують інші - спеціальні заходи, акції, конкурси. Освітня реклама - неперсоніфікована передача інформації про освітні послуги, вузах, не завжди має характер переконання, звичайно оплачувана вузами-замовниками, передається за допомогою різних як традиційних, так і нетрадиційних каналів поширення інформації. Реклама є найбільш традиційним звичним каналом просування і «зрозумілим» як для адміністрації вузів, так і для цільових аудиторій.

Література:

1. Воронкова В.Г. Управління персоналом. Конспект лекції для бакалаврів ЗДІА / Воронкова В.Г., Беліченко А.Г., Попов О.М. – Запоріжжя, 2007. – 161с.

СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ В УМОВАХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Вища освіта займає особливе місце серед всіх видів економічної діяльності України. За період з 1991 року, в умовах всеохоплюючої економічної кризи, коли обсяги продукції промисловості та сільського господарства скоротились в два, а валовий внутрішній продукт в два з половиною рази, вища освіта з року в рік нарощувала свій потенціал. Але цю, безперечно позитивну ситуацію у вищій освіті, треба аналізувати із врахуванням зростаючої конкуренції серед ВНЗ України.

Шлях до підвищення ефективності вищої школи пролягає через конкуренцію. ВНЗ уже знаходяться в умовах конкуренції за вчених, репутацію, за підростаюче покоління молодих вчених, професорів. Існує також і конкурентна боротьба за студентів. Це обумовлено, в тому числі, демографічною ситуацією в Україні. Виникає питання: якщо збережеться тенденція зменшення народжуваності, як буде завантажений освітній потенціал ВНЗ?

Відповідь на це запитання однозначна: 30-40% потенціалу вищої освіти буде незадіяною, що пов'язано з багатьма негативними соціальними факторами. Проблема, що виникає у вищій освіті в зв'язку з демографічною кризою, розпадається на два рівні. Вищий рівень пов'язаний із необхідністю прийняття рішень на рівні державного управління, а другий рівень пов'язаний із системою управління конкретних закладів освіти.

Актуальність удосконалення системи управління ВНЗ визначається необхідністю ліквідувати відсталість від підприємств і організацій інших галузей, підвищити якість освітніх послуг та їх конкурентоспроможність, особливо враховуючи загрозливу демографічну ситуацію. Проблема якості освіти для кожного вищого навчального закладу за умов очікуваного різкого зменшення кількості абітурієнтів набуває особливого значення. Загально визнаним є той факт, що від якості освіти в країні залежить її майбутнє, оскільки система вищої освіти формує найважливіше багатство держави – людський потенціал. Якість вищої освіти традиційно пов'язується зі змістом і формою навчального процесу. Зміст навчального процесу, як правило, базується на кваліфікації і досвіді викладачів. Але у світі відбувається стільки подій, що це змушує переглянути усталені погляди. Не можуть залишатися осторонь від процесу змін ані структура, ні форма навчального процесу. Це означає, що нові уявлення щодо якості будуть пов'язані з необхідністю глибокої перебудови основ діяльності ВНЗ.

При цьому слід розуміти, що система якості може лише допомогти закладам освіти у досягненні цілей, що стоять перед ними, але сама по собі не здатна привести до покращення навчального процесу або якості навчальних послуг, вона не може вирішити усіх проблем ВНЗ. Її впровадження означає лише застосування системного і систематичного підходу для досягнення бізнес-цілей ВНЗ.

Правильно обрана стратегія управління – це не тільки спосіб виживання ВНЗ, але й його ефективного розвитку, діяльності, підвищення конкурентоспроможності. Прийшло розуміння, що в нових соціально-економічних умовах управління ВНЗ має бути іншим, ніж раніше.

Література:

1. Клименюк М.М., Кочарян І.С. Стратегія Управління вищим навчальним закладом в сучасних умовах. - Київ: Освіта України, 2011. – 190 с.
2. Ніколаєнко С.М. Якісна освіта – шлях до справедливого суспільства знань. – Київ: МП Леся, 2013. – 107 с.

ПРОЕКТУВАННЯ КОМПЛЕКСУ ВНУТРІШНІХ ЗМІН В ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Проектування комплексу внутрішніх змін в організації в умовах конкурентоспроможності обумовлено зростанням складності управління, збільшенням швидкості виконання функцій управління, змін у зовнішній і внутрішньому середовищі, а також спеціалізацією управлінської праці. Цей підхід якісно відрізняється від широко розповсюджених методів підвищення ефективності діяльності організації (традиційне розмежування та об'єднання на дослідній основі підрозділів або сфер відповідальності керівників, їх заміна, вдосконалення тих чи інших організаційних процедур) тим, що вбачає не кількісні, а якісні перетворення (повна зміна моделі). Проектування комплексу внутрішніх змін в організації в умовах конкурентоспроможності при її створенні або реформуванні здійснюють з урахуванням таких аспектів її діяльності: *в передбаченні продуктів або послуг сектору ринку та споживачів; місця та ролі в системі ринкових відносин; цілі організації (виживання, зростання, стабілізація, зміни); технології (процеси, інновації); філософії (базові погляди керівника, цінності, мотивація); внутрішньої концепції (джерела і ступінь конкурентоспроможності, фактори виживання); формування зовнішнього образу, іміджу (відповідальність перед партнерами, споживачами, суспільством в цілому, етика); корпоративної культури*. Всі ці аспекти визначають не тільки особливості створення або реформування конкретної організації, але і модель організаційної поведінки в ній. Проектування комплексу внутрішніх змін в організації в умовах конкурентоспроможності являє собою процес створення прообразу майбутньої організації. Воно повинно включати в себе не тільки опис організації на початковий момент її існування, але і прогноз її подальшого розвитку. Особливе місце в цьому процесі відводиться формуванню організаційної структури. Науково обґрунтований процес комплексу внутрішніх змін в організації в умовах конкурентоспроможності заснований на використанні методів системного підходу, який базується на дотриманні наступних принципів: коректна формулювання цілей і підцілей проєктованої організації з урахуванням їх актуальності, новизни і можливості практичної реалізації; постановка всіх управлінських завдань, без вирішення яких реалізація цілей здається нездійсненним; обґрунтований розподіл стосовно до цих завдань функцій, прав і відповідальності по вертикалі управління - від генерального директора підприємства до виконавців; виявлення всіх необхідних зв'язків та відносин по горизонталі управління з метою координації діяльності всіх функціональних ланок і допоміжних служб в рамках виконання загальних поточних завдань і реалізації перспективних виробничих програм; обмежене поєднання вертикалі і горизонталі управління шляхом знаходження оптимального для даних умов співвідношення централізації і децентралізації управління; дотримання правил композиції та декомпозиції, сформульованих у законі єдності аналізу і синтезу. Таким чином, при проектуванні комплексу внутрішніх змін в організації в умовах конкурентоспроможності вже на початковому етапі необхідно визначити вихідну позицію і виявити початкові умови. З цією метою потрібно оцінити вплив зовнішнього середовища з урахуванням системи зв'язків елементів внутрішньої структури з суб'єктами та об'єктами, що знаходяться поза організації.

1. Основи бізнесу: підручник / Під ред. д.е.н., проф. Дорофієнка В.В., д.е.н., проф. Гончарова В.М., д.ф.н., проф. Воронкової В.Г. – Донецьк, СПД Купріянов В.С., 2010. – 644 с.

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОЕКТНИХ РИЗИКІВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Планування та реалізація проектів здійснюється в умовах невизначеності. Невизначеність, яка пов'язана з можливістю виникнення в ході реалізації проекту несприятливих умов, ситуацій та наслідків, називається ризиком [1]. Питаннями ризик менеджменту проектів займаються С.Д.Бушуєв, Н.С.Бушуєва, В. Г. Воронкова, Н.М. Чиж та багато інших. За характером дії проектні ризики поділяють на прості та складні. Складні ризики є комбінацією простих ризиків. Прості ризики зумовлюються дією сукупності незалежних між собою подій. В процесі планування та управління слід враховувати такі види ризиків [2]: 1. Зовнішні ризики: ризики, які зумовлені нестабільністю економічного законодавства та поточної економічної ситуації, умов інвестування та розподілу прибутку; зовнішньоекономічні ризики; ймовірність погіршення політичної ситуації, ризик несприятливих соціально-політичних змін в країні або регіоні; вірогідність зміни природно-кліматичних умов, стихійних лих; неправильна оцінка попиту, конкурентів та цін на продукцію проекту; коливання ринкової кон'юнктури, валютних курсів і т.п.

2. Внутрішні ризики: відсутність повної проектної документації або її неточність щодо затрат, строків реалізації проекту, параметрів техніки та технології; виробничо-технологічний ризик; ризик, зумовлений неправильним підбором команди проекту; невизначеність цілей, інтересів та поведінки учасників проекту; ризик зміни пріоритетів в розвитку підприємства та втрата підтримки з боку керівництва; неповна або неточна інформація про фінансовий стан та ділову репутацію підприємств-учасників.

За джерелами виникнення ризики класифікуються на: політичні; господарські, форс-мажорні.

З точки зору причин виникнення проектні ризики обумовлені:

- постановкою помилкової цілі, невизначеністю ситуації;
- можливістю відхилень в процесі реалізації рішень від цілей, що передбачені проектом, внаслідок внутрішнього та зовнішнього впливу;
- ймовірністю досягнення помилкового результату;
- можливістю виникнення несприятливих наслідків в ході реалізації проекту;
- очікуванням безпеки, невдачі;
- обмеженістю ресурсів;
- зіткненням інтересів учасників складання плану проекту та виконавців;
- недостатньою кваліфікацією персоналу, схильністю до суб'єктивізму;
- протидією партнерів;
- обов'язковістю вибору при прийнятті рішень та ін.

Література:

1. Аранчій В.І. Фінансова діяльність підприємств: навчальний посібник./ В.І. Аранчій, В.Д. Чумак, О.Ю. Смальченська, Л.В. Черненко – К.: ВД "Професіонал", 2004. – 240 с.
2. Управління ризиками в проектній діяльності / О.М. Верес, А.В. Катренко, І.В. Рішняк, В.М. Чаплига // Інформаційні системи та мережі // Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – 2003. – № 489. – С. 38–49.

Ткаченко Д.Д., магістрант гр. УП-14-1мд,
Сергієнко Т.І., к.п.н., доц. – науковий керівник

ВИКОРИСТАННЯ СІТКОВИХ МЕТОДІВ В ПРОЦЕСІ ПЛАНУВАННЯ ПРОЕКТУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Процес планування проектів - одна із найпоширеніших управлінських проблем, яку необхідно вирішувати управлінцям. Серед українських вчених проблемами планування та управління проектами займаються С.Д.Бушуєв, Н.С.Бушуєва, А.М.Возний, В. Г. Воронкова, К.В. Кошкін, Т.П.Куриленко та багато інших. Більшість проектів значно відрізняються один від одного, що передбачає суто індивідуальний підхід щодо планування кожного з них, пошуку раціональних управлінських рішень і оцінки їх ефективності. Саме тому у процесі планування проектів використовується сіткове планування й управління. Використання в процесі планування сіткових методів дозволяє:– досконаліше організувати процес планування; ефективно використовувати трудові ресурси підприємств; володіти технологією регулювання процесу виконання комплексу робіт; на основі моделювання процесу діяльності за різними напрямками визначати стратегічний розвиток підприємства; здійснювати поточний контроль за виконанням комплексу робіт згідно з визначеним стратегічним розвитком; виявляти невикористані резерви підприємства; оптимізувати процес виконання певних видів робіт тощо.

Сіткове планування – одна з форм графічного відображення змісту робіт і тривалості виконання планів і довгострокових комплексів проектних, планових, організаційних та інших видів діяльності, яка забезпечує наступну оптимізацію розробленого графіка на основі економіко-математичних методів та комп'ютерної техніки. Сіткове планування полягає передусім у побудові сіткового графіка та обчисленні його параметрів. Сіткова модель – множина поєднаних між собою елементів для опису технологічної залежності окремих робіт і етапів майбутніх проектів. Основним плановим документом системи сіткового планування є сітковий графік, що являє собою інформаційно-динамічну модель, яка відображає всі логічні взаємозв'язки та результати робіт, необхідні для досягнення кінцевої мети планування. Сіткове планування й управління базується на стандартних процедурах щодо раціонального вирішення проблеми з такою логічною послідовністю: теоретичне раціональне вирішення проблеми, визначення обмежень й критеріїв прийняття рішення, оцінка альтернатив, обрання конкретного рішення. Сіткове планування передбачає реалізацію таких положень: застосування ситуаційного підходу до процесів управління; створення сіткової моделі й сіткового графіку; визначення параметрів: подій, робіт і шляхів сіткових графіків; запровадження лінійного (календарного) графіка виконання робіт і графіка зайнятості виконавців; визначення критеріїв оптимізації й обмежень у плануванні; застосування методів оптимізації сіткових моделей.

Висновки. Використання сіткових методів в процесі планування проектів дозволить забезпечення зростання ефективності процесу планування проектів.

Яришко А.В., магістрант гр. УП – 14м,

Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. – науковий керівник

ДІАГНОСТИКА РІВНЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Розвиток підприємства проявляється через поліпшення параметрів виробничих або бізнес-процесів чи управління ними, внаслідок чого підвищується ефективність діяльності підприємства у поточному періоді порівняно з базовим.

Раєвнева О.В. під розвитком підприємства розуміє унікальний процес трансформації відкритої системи в просторі і часі, який характеризується перманентною зміною глобальних цілей його існування шляхом формування нової дисипативної структури і переводом його в новий аттрактор (одна з альтернативних траєкторій розвитку підприємства) функціонування.

У вітчизняній практиці характерним є застосування груп показників використання матеріальних, енергетичних, трудових, фінансових ресурсів, завантаження обладнання та ефективності виробничо-господарської діяльності. Але інформаційним джерелом для прийняття управлінських рішень повинні бути не лише показники загальної внутрішньовиробничої звітності, але і показники ринкової активності.

До числа таких цільових показників, крім фінансових (рентабельність, прибутковість, ліквідність тощо), повинні входити й такі показники, як оцінка конкурентоспроможності продукції на ринку, ефективність корпоративного управління і мотивування персоналу підприємства, рівень поліпшення бізнес-процесу, рівень задоволення потреб та інтересів акціонерів, тощо.

Основні показники діагностики розвитку підприємства можна групувати за певними напрямками діяльності підприємства:

- виробництво продукції;
- матеріально-технічне забезпечення підприємства;
- праця і соціальний розвиток;
- інвестування;
- фінансове забезпечення, тощо.

Сукупність взаємопов'язаних економічних показників, за допомогою яких можна отримати вичерпну кількісну та якісну інформацію про діяльність та розвиток підприємства, утворює систему економічних показників. Формування та впровадження на підприємстві такої системи сприяє обґрунтованому плануванню, контролю та оперативному регулюванню розвитку підприємства.

Таким чином, індикатори розвитку підприємства повинні включати не лише фінансові показники діяльності, а і показники, що охоплюють всі сфери діяльності підприємства.

Література:

1. Пашенко О.П. Стратегічне управління розвитком підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_2_2/099-103.pdf
2. Економічна енциклопедія у трьох томах. Голова редакційної ради Гаврилишин Б.Д. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. Т. 3. – 952 с.
3. Фещур Р.В. Групи показників (індикаторів) оцінювання рівня розвитку підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/10053>

Клочко А.А., магістрант гр..М-14-1мз,

Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. – науковий керівник

АНТИКРИЗОВІ ЗАХОДИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Важливим фактором виводу організацій з кризи є системний підхід, тобто сукупність принципів, прийомів та правил, які використовуються для вирішення проблем. Цей механізм проявляється в усьому: у розподілі функцій та повноважень, у побудові інформаційної системи, при формуванні нової кадрової політики, при розробці управлінських рішень та ін.. Антикризіві заходи повинні виявити проблеми з управління людськими ресурсами та сформулювати можливі рішення даної проблеми. 1) Якщо відсутня чітко сформульована генеральна мета та стратегія організації щодо управління персоналом, необхідно визначити мету як оптимальне співвідношення спільних потреб та можливостей організації та персоналу. Розрахувати економічні можливості залучення персоналу. Узгодити стратегію розвитку організації та персоналу з органами місцевого самоврядування, підрозділами державної служби зайнятості та іншими учасниками, які будуть фінансувати її реалізацію. 2) Якщо відсутня філософія та основні принципи роботи з персоналом відсутні в офіційному документі організації, то необхідно розробити принципово нову концепцію кадрової політики організації з детальним опрацюванням механізму її реалізації. Сформулювати сукупність етичних норм та правил в роботі з персоналом організації, які не можна порушувати. 3) Не забезпечена економічна ефективність використання персоналу для досягнення цілей організації. Необхідно визначити шляхи раціоналізації чисельності персоналу. Провести аналіз причин вивільнення персоналу. Забезпечити вибір варіантів вивільнення персоналу. Запропонувати розподіл та використання зайнятих в організації працівників. Визначити максимально допустиму чисельність персоналу, при якій може бути забезпечено виконання прийнятої програми виходу з кризи та подальшого її розвитку. Визначити фактичний надлишок (дефіцит) чисельності персоналу до моменту реалізації даної стратегії. 4) Немає ясності щодо формування нової культури управління при роботі з персоналом. Необхідне концептуальне обґрунтування та проведення системи заходів, направлених на виявлення ціннісних орієнтацій персоналу. Розробка принципів побудови соціально-трудова відносин як по вертикалі, так і по горизонталі. Проведення планомірної індивідуальної та групової роботи щодо розвитку корпоративних традицій, іміджу, створенню власного кодексу організації, тобто всього того, без чого неможлива перспективна плідна робота всіх співробітників як єдиної команди. 5) Планування потреб організації у персоналі не має системного підходу. Визначити фактори, що впливають на потреби у персоналі (стратегія розвитку організації, виробнича програма, технології, що застосовуються, динаміка робочих місць та ін.. Оптимізувати співвідношення внутрішнього (переміщення всередині організації) та зовнішнього (прийняття нових співробітників) залучення персоналу. Розробити критерії добору персоналу, що засновані на професійних програмах або моделях «середнього працівника». Розробити схеми розподілу та адаптації нових працівників на робочих місцях. Визначити зміст робіт персоналу на кожному робочому місці. Підготувати заходи щодо створення більш сприятливих умов праці. Визначити нові принципи та розробити гнучку систему оплати праці. Здійснювати оперативний контроль роботи персоналу. Ввести короткострокове планування професійно-кваліфікованого розвитку персоналу. Концептуально визначити, що вкладення в людські ресурси, а також на реалізацію кадрової політики є довгостроковою умовою конкурентоспроможності та виживання організації.

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ
РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ***Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Сучасні процеси дестабілізації політичної, економічної та соціальної сфер життя українського суспільства зумовлюють пошук ефективних засобів виходу з кризи, спонукають до концентрації особливої уваги на проблемах розвитку регіонів, як потенційних джерел майбутнього економічного зростання. Тому формування цілеспрямованої державної регіональної політики, розробка механізмів її реалізації, максимальне використання регіонального потенціалу є одним з ключових заходів стабілізації ситуації в країні. На даному етапі в Україні регіон є адміністративно-територіальною одиницею з чітко визначеними кордонами та адміністративним апаратом, керування яким здійснюється централізовано. Гармонійний розвиток регіонів сприяє розвитку держави загалом, тому регіональна політика є сферою діяльності держави з управління економічним, соціальним, екологічним розвитком країни в регіональному аспекті відповідно до заздалегідь розробленої програми. Державну регіональну політику регулює Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» (№ 2850–IV від 08.09.2005 р.) та Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (затверджена Постановою КМУ від 6 серпня 2014 р. № 385). Згідно Стратегії пріоритетами державної регіональної політики є підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток, ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку [1]. Згідно з європейським досвідом, одним з головних принципів регіональної політики є програмність. Кошти держава виділяє виключно на фінансування конкретних програм розвитку регіонів, які ініціюються регіонами [2]. Такі заходи можливі тільки при залученні місцевих громад до прийняття рішень стосовно проектів регіонального розвитку. Таким чином, приймаючи до уваги важливість соціального та культурного розвитку регіонів слід зазначити, що економічний розвиток має стати головним, пріоритетним завданням державної регіональної політики, оскільки він є базою соціально-культурного зростання. Необхідним є пошук потенціалу розвитку регіонів: по-перше, сприяння умовам розвитку промисловості регіонів з боку держави. По-друге, використання можливостей та розвиток інформаційних технологій, що дасть можливість створення нових робочих місць, застосування наукового потенціалу, позбавить залежності від певних природних ресурсів, зупинить міграцію робочої сили в більш економічно розвинені регіони. По-третє, сприяння розвитку підприємництва та залучення місцевих громад до регіональних ініціатив. Система цих дій з формування механізмів реалізації державної регіональної політики та максимальне використання регіонального потенціалу є одним з ключових заходів стабілізації ситуації в країні.

Література:

1. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 51, ст.548 – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2850-15> (дата звернення: 27.02.2015).

2. Регіонально-адміністративний менеджмент: Навчальний посібник / під ред. д.філософ.н., проф. В.Г.Воронкової.- К.: Видавничий дім «Професіонал», Центр учбової літератури, 2010.- 352с.

ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ НЕЦИКЛІЧНОЇ КРИЗИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Ключове завдання держави в умовах глобалізації - перехід від переважно експортно-сировинного до інвестиційно-інноваційного типу економічного розвитку, нарощення конкурентного потенціалу української економіки за рахунок національних переваг в науці, освіті та високих технологіях. Джерела експортно-сировинного розвитку, які базуються на інтенсивному нарощуванні металургійного та сировинного експорту в умовах заниженого обмінного курсу гривні, на сьогодні фактично є вичерпаними. Україна вже не може підтримувати конкурентні позиції у світовій економіці за рахунок дешевизни робочої сили та економії на розвитку освіти і охорони здоров'я. З одного боку, Україна визнана країною з ринковою економікою, досягнуто високий рівень її відкритості. Але, з іншого, сформований в Україні національний ринок є недосконалим, не всі ринкові інститути мають адекватний ступінь розвитку, інвестиційний клімат вимагає істотного покращання. Раз від разу підвищуються політичні ризики ведення підприємницької діяльності. Передусім все це є наслідком формування ринкових механізмів на фоні певної односторонності початкової стадії реформ, надмірного акценту на монетарній та бюджетній політиці держави, що мала в основному стабілізаційний характер [1, с.]. Економічна політика держави в умовах подолання наслідків нециклічної кризи зводиться до подолання негативних чинників. Теперішнє наростання негативних наслідків у економіці, гострота соціальних і політичних реакцій у суспільстві є наслідками системних вад державного управління, штучного дисбалансу структури державної влади в Україні нехтування інституційними чинниками суспільного розвитку. Серед системних проблем внутрішньополітичної сфери: 1. Невиконання державою своїх базових функцій; 2. Критичний розрив між декларованими на найвищому рівні цілями та практичними результатами діяльності влади. 3. Зрощення влади з великим бізнесом та криміналітетом. 4. Тотальна корупція державного апарату, побудова корупційної кругової поруки та розгалуженої корупційної ієрархії. 5. Концентрація влади і фінансових потоків, нелегітимна концентрація повноважень щодо керівництва сектором безпеки та судовою владою в руках Президента, та групи наближених до нього осіб. 6. Замкнутість системи державного управління, брак реальних можливостей. Стагнація провідних економічних центрів світу не могла не зачепити й Україну, економіка якої другий рік поспіль демонструє негативну динаміку. Це стало живильним середовищем для різкого загострення соціальної напруженості. Зазначені суперечності зумовили високий рівень соціальної напруженості в суспільстві та сформували критичний запит на трансформацію країни. Саме неможливість реалізувати його через наявні інструменти громадянського суспільства призвела до втрати соціальної легітимності інститутів влади. Наявність суспільного запиту на трансформацію та готовність до радикальних рішень через «перезавантаження» влади співпадає з потребою оновлення суспільства під впливом викликів посткризового світу.

Література:

1. Інноваційний розвиток промисловості як складова структурної трансформації економіки України: аналіт. доп. / О. В. Собкевич, А. І. Сухоруков, А. В. Шевченко [та ін.] ; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2014. – 152 с. – (Сер. «Економіка», вип. 15).

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Складність публічного адміністрування ще більше зростає у зв'язку з тими динамічними змінами, які відбуваються в даний час в світі. Останні три-чотири десятиліття характеризуються істотним підвищенням рівня індустріалізації економіки, її насиченням працівниками розумової праці, що поставила на порядок денний проблему пошуків нових форм і засобів соціального управління, підготовки відповідного висококваліфікованого персоналу. Звертає на себе увагу той факт, що поступово звужується рівень винагороди між верхами" і "низями". Відомо, що при здійсненні процесу управління передана зверху команда (дія) викликає відповідну реакцію внизу. Істотні зміни відбуваються і в цій сфері, суть яких полягає в переході від адміністративних до інтелектуальних методів, що сприяє встановленню зворотного зв'язку підлеглого з керівником, посилення уваги останнього до якості прийнятих рішень, їх прийнятності для підлеглих.

Найбільш сприятливим поєднанням суб'єкта-об'єкта управління характеризується ситуація, коли кожне вплив суб'єкта викликає адекватну зворотну реакцію об'єкта управління. У цьому випадку процес управління буде особливою найкращими показниками, оскільки мають місце гармонізація інтересів керуючого і керованого, збіг цілей обох сторін. Ці проблеми набувають все більш зростаючу важливість і актуальність в контексті інформаційної та телекомунікаційної революції, яка вносить зміни не тільки в економіку і соціальну сферу, але і в систему державного управління. В процесі цієї революції в більшій мірі у всіх сферах життя збільшується роль інформації. Деякі автори навіть стверджують, що ми вже живемо в інформаційному суспільстві. Інформація стає головним двигуном економічного і соціального розвитку. Аксиомою стає афоризм: "Хто володіє інформацією, той володіє вітсом"

Інформаційне суспільство (англ. Information society) — теоретична концепція постіндустріального суспільства, історична фаза можливого еволюційного розвитку цивілізації, в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі. Головними продуктами виробництва інформаційного суспільства мають стати інформація і знання. Характерними рисами теоретичного інформаційного суспільства, є: збільшення ролі інформації і знань в житті суспільства; зростання кількості людей, зайнятих інформаційними технологіями, комунікаціями і виробництвом інформаційних продуктів і послуг, зростання їх частки у валовому внутрішньому продукті; зростання інформатизації та ролі інформаційних технологій в суспільних та господарських відносинах; створення глобального інформаційного простору, який забезпечує: ефективну інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів і задоволення їхніх потреб щодо інформаційних продуктів і послуг.

Література:

1. Воронкова В.Г. Менеджмент у державних організаціях / В.Г.Воронкова.- Київ: Професіонал, 2004.
2. Воронкова В.Г. Муніципальний менеджмент / В.Г.Воронкова.- Київ; Професіонал, 2004.
3. Дзюндзюк В.Б. Проблема визначення ефективності діяльності організацій публічного сектора // Зб. наук. праць Харківського регіонального інституту УАДУ при Президентіві України "Актуальні проблеми державного управління". – 2002. – №1. – С.7-12.

ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя. Основним завданням розвитку інформаційного суспільства в Україні є сприяння кожній людині на засадах широкого використання сучасних ІКТ можливостей створювати інформацію і знання, користуватися та обмінюватися ними, виробляти товари та надавати послуги, повною мірою реалізуючи свій потенціал, підвищуючи якість свого життя і сприяючи сталому розвитку країни. Розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження новітніх ІКТ в усі сфери суспільного життя і в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування визначається одним з пріоритетних напрямів державної політики.

Основні стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства в Україні:

1. прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних ІКТ в усі сфери суспільного життя, зокрема в економіку України і в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
2. забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення;
3. розвиток національної інформаційної інфраструктури та її інтеграція із світовою інфраструктурою;
4. державна підтримка нових "електронних" секторів економіки;
5. створення загальнодержавних інформаційних систем, насамперед у сферах охорони здоров'я, освіти, науки, культури, охорони довкілля;
6. збереження культурної спадщини України шляхом її електронного документування;
7. державна підтримка використання новітніх ІКТ засобами масової інформації;
8. використання ІКТ для вдосконалення державного управління, відносин між державою і громадянами, становлення електронних форм взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування і фізичними та юридичними особами;
9. досягнення ефективної участі всіх регіонів у процесах становлення інформаційного суспільства шляхом децентралізації та підтримки регіональних і місцевих ініціатив;
10. захист інформаційних прав громадян, насамперед щодо доступності інформації, захисту інформації про особу, підтримки демократичних інститутів та мінімізації ризику "інформаційної нерівності";
11. вдосконалення законодавства з регулювання інформаційних відносин;
12. покращення стану інформаційної безпеки в умовах використання новітніх ІКТ.

Література:

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 9 січня 2007 року № 537-V.

КРИЗА ЯК ОБ'ЄКТИВНЕ ЯВИЩЕ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ СУЧАСНОГО СОЦІУМУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Криза – об'єктивне явище в соціально-економічній системі, в основі функціонування та розвитку якої лежить керована діяльність людини. Бажання ефективно управляти нею виражається в прагненні знизити частку некерованих процесів. В багатьох випадках саме людська природа кризи в організації є її причиною і джерелом. Вся діяльність людини направлена на задоволення її інтересів, що змінюються нерівномірно і непропорційно. Інтереси знаходяться в постійному протиріччі навіть у окремої людини, а тим більш у соціальних групах. Саме це й покладено в основу всіх криз в соціально-економічній системі. З розвитком соціально-економічної системи спостерігається підвищення ролі людського фактору в антикризовому її розвитку, що означає можливість передбачення та своєчасного безболісного її розв'язання. Тому в процесі подолання кризи в організації особливо важлива робота з персоналом. З точки зору людського фактору для ситуації кризи типовим є виникнення як мінімум двох проблем. По-перше, це узгодженість між професійним інструментарієм, яким володіє персонал організації, і тим, який вимагає нова ситуація. По-друге, це неадекватність норм та правил внутрішнього організаційного життя новим умовам. Таким чином, з точки зору людського фактору розв'язання кризової ситуації потребує зміни типу професійної діяльності, а також культури управління. Автори Т.Базаров та Б.Єрмолін у роботі «Управління персоналом» розглядають типи криз, що виникають на різних етапах розвитку життєвого циклу організації та, відповідно, характеристики персоналу. Так, стадія формування персоналу характеризується наявністю в організації спеціалістів, тобто новаторів, які готові орієнтуватися на потреби ринку, створюючи та пропонуючи новий продукт. При цьому в колективі виникають теплі, довірливі відносини між співробітниками. Для ефективного функціонування організації на стадії інтенсивного росту на зміну «творцям» повинні прийти «продавці», комерсанти для просування товару на ринку. Спостерігається постійна конкуренція “продавців” як умова їхнього існування та професійного розвитку. На стадії стабілізації, коли розвивається криза зрілості, організації необхідні спеціалісти, які б були здатні створювати ефективні технології. Це означає, що до складу персоналу повинні увійти технологи на зміну “продавцям” або доповнювати їх. Основою функціонування в організації є сурава ієрархія, підпорядкованість та визначеність. Для виживання організації необхідні особливі спеціалісти, які здатні об'єднати в собі навички розробки, продавців та технологів. В цих умовах стиль відносин зорієнтований на лідера, тому особливе значення набуває харизма, влада, що заснована на силі особистих якостей лідера. Таким чином, кожна ситуація кризи супроводжується негативними явищами в системі управління персоналом організації. Антикризове управління персоналом передбачає не тільки формальну організацію роботи з персоналом (планування, добір, підбір, розміщення та розподіл, оцінку, мотивацію, розвиток та ін.), але й сукупність факторів соціально-психологічного, морального характеру, демократичний стиль управління, турботливе ставлення до потреб людини, врахування його індивідуальних особливостей та ін. Система антикризового управління персоналом включає в себе шість основних елементів: об'єкт управління; суб'єкт управління; концепцію антикризового управління; антикризову кадрову стратегію та політику; функціональну підсистему; методи роботи з кадрами в режимі антикризового управління

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Орієнтація України на створення інформаційного суспільства й інтеграцію до європейського інформаційного суспільства вперше була передбачена Стратегією інтеграції України до ЄС (розділ 13), вперше ухваленою у 1998 р. Цей документ вимагав дотримання Україною нових вимог ЄС до сфери інформаційної політики та інформаційної безпеки. Уже тоді було зрозуміло, що Українська держава не увійде до світового та європейського інформаційного простору на рівноправній основі без інтенсивного запровадження в усі сфери життя ІКТ, істотної перебудови системи державної інформаційної політики, необхідності зміцнювати прямі й зворотні зв'язки між владними структурами та суспільством, вирішення проблем ефективного розвитку національної інформаційної інфраструктури, створення інформаційно-аналітичних систем органів державної влади, прискорення процесів модернізації матеріально-технічної бази, надійного захисту інформаційних ресурсів. Нині сфери ІКТ та розвитку інформаційного суспільства регулюються такими базовими законами України: «Про Концепцію Національної програми інформатизації»; «Про Національну програму інформатизації»; «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства України на 2007–2015 роки»; «Про електронні документи та електронний документообіг»; «Про електронний цифровий підпис»; «Про захист персональних даних» (уводиться в дію з 01.01.2011 р.). На жаль, в Україні пригальмувалося прийняття Закону «Про доступ до публічної інформації», який є аналогом американського «Про свободу інформації», що міг би стати важливим базисним елементом розбудови ефективного та дієвого електронного урядування. Центральним галузевим нормативно-правовим актом, який за відсутності більш фундаментального документа можна назвати тимчасовою національною стратегією побудови інформаційного суспільства, є Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» (від 09.01.2007 р. № 537-V), на основі якого уряд прийняв відповідний план втілення його в життя. Зазначеним законом встановлені основні стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства в Україні: прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних ІКТ в усі сфери суспільного життя, зокрема в економіку України і в діяльність органів державної влади й органів місцевого самоврядування; забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх ІКТ у формуванні всебічно розвиненої особистості; розвиток національної інформаційної інфраструктури та її інтеграція зі світовою інфраструктурою; державна підтримка нових «електронних» секторів економіки (торгівлі, фінансових і банківських послуг тощо) [1, 64с.]. Велику роль у становленні та розвитку інформаційного суспільства відіграли діяльність ООН та спеціалізованих установ в галузі інформації та ЮНЕСКО у галузі інформації; доповідь М.Бангеманна «Європа і глобальне інформаційне суспільство: рекомендації для Європейської Ради ЄС» (1994); «Електронна Європа» та «Електронна Європа +»; Ініціатива «2010» та «Європа 2010»; «Цифровий порядок денний для Європи», Європа і Світовий саміт з інформаційного суспільства (2003-2005); економічні, технологічні, культурологічні рамкові програми ЄС (1983-2012 рр.) і на перспективу до 2015 р. Велику роль відіграли інформаційна політика Ради Європи у галузі інформації (1986-2015 рр.). Поступово в Україні сформувався нормативно-правове забезпечення інформаційного суспільства в Україні.

Література:

1. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт. доп. / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. – К. : НІСД. – 2010. – 64 с.

Хлебнікова А.А., аспірантка,
Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. – науковий

СОЦІАЛЬНА МЕРЕЖА ЯК КОНЦЕПТ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Проблемна ситуація, на яку направлений соціально-філософський аналіз, комунікативна мережа як особливий ресурс управління в умовах інформаційного суспільства, що може розгортатися в інформаційному просторі як необмежена послідовність процесів самоорганізації, в результаті чого система або втрачає стійкість, або переходить у відносно інший стан. Причинами, які викликають втрату стійкості, можуть бути зміни внутрішнього стану чи зовнішні чинники, а бифуркація, яка зумовлена новим елементом у системі чи впливом на управлінський параметр, запускає інформаційний ресурс, який приводить до подальшої самоорганізації системи. По завершенню процесу самоорганізації завдяки інформаційному ресурсу система переходить у новий, відносно стійкий стан. Синтез ціннісного (аксіологічного) і компаративного (порівняльного) підходів дозволяє адекватно виявити висхідні параметри комунікативного ресурсу, у якому відбувається спілкування. Завдяки використанню компаративно-аксіологічного методу вирішення задач міжособистісного, мікро-і макрогрупового спілкування зумовлено у теперішній час ще й фактом зростання частоти, регулярності і швидкості комунікативних транзакцій у сучасному світі внаслідок розгортання інформаційної революції і пов'язаної з нею глобалізації. Сучасні процеси об'єднують земну кулю в єдину взаємопов'язану комунікативну мережу соціально-економічних, політичних, культурних зв'язків і відносин. При цьому спостерігається посилення питомої ваги такої комунікативної цінності, як діалог (полілог), що проявляється у гнучкій підтримці даної психологічної установки агентів і контрагентів комунікативної дії всієї інформаційної системи - від державного управління до політики і PR. Понад те, українське законодавство у низці аспектів «відстає» від динаміки змін, що виникають у процесі розвитку інформаційного суспільства в Україні та світі: закріплення правового режиму інформації; формування та використання національних інформаційних ресурсів; запобігання поширенню шкідливої та незаконної інформації глобальними комп'ютерними мережами; підтримка вітчизняної індустрії ІКТ; обмін інформацією в електронному вигляді, насамперед ведення електронного документообігу, надання офіційного статусу електронному документу; врегулювання статусу суб'єктів інформаційних відносин у мережі Інтернет; оптимізація режиму діяльності систем електронної торгівлі й оплати; посилення інформаційної безпеки, захисту державних інформаційних ресурсів, захисту персональних даних; створення єдиної системи стандартів з інформаційних технологій, сертифікації засобів інформатизації; підвищення інвестиційної привабливості сфери інформатизації тощо. Потребує також негайного розв'язання проблема інтеперабельності (взаємосумісності) різних систем електронного документообігу та електронного цифрового підпису, насамперед тих, що застосовуються в органах державної влади та органах місцевого самоврядування [1, 64с.]. Отже, комунікативна мережа як концепт інформаційного суспільства представляє собою симбіоз соціальної і технічної реальності, що утворює багатоманітні комунікативні конфігурації (просторово-часові, суб'єкт-суб'єктні, суб'єкт-об'єктні), які компенсують високу інформаційну щільність соціуму і здійснюють всі види зворотного зв'язку в контексті комунікативної філософії.

Література:

1. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт. доп. / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. – К. : НІСД. – 2010. – 64 с.

ДОСВІД МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПОЛЬЩІ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Місцеве самоврядування є незамінним елементом громадянського суспільства. Досвід демократичних країн засвідчує: там, де розвинуте місцеве самоврядування, там держава та влада підконтрольні громадянам, а не навпаки. Залучення громадян до місцевих справ означає перерозподіл повноважень влади від центру до територіальних громад, і, таким чином, сприяє розвитку демократії та громадянського суспільства. Дев'яності роки стали періодом утвердження владою Республіки Польща постулату щодо інтеграції зі структурами Євросоюзу. В Польщі протягом 1990-1999 років було створено міцне законодавче підґрунтя для розвитку і перетворення місцевого самоврядування в один з головних елементів громадянського суспільства. Стаття 16 Конституції Республіки Польща так тлумачить поняття самоврядування: усі мешканці одиниць основного територіального поділу становлять на основі закону самокеровану громаду; місцеве самоврядування бере участь у державній владі. Істотну частину суспільних завдань, яка належить йому у межах законів, самоврядування виконує від свого імені і несе за це особисту відповідальність. Перехід значної частини повноважень від держави до самоврядування забезпечив наближення влади до людей, ефективніше використання ресурсів, і зрештою – стабільний політичний та економічний розвиток польських територій. В основі самоврядування лежить визнання громадян як суб'єктів та визнання їх здатності до прийняття рішень, що стосуються місцевої спільноти, а також почуття відповідальності за цю спільноту. Законом від 24 липня 1998 року було запроваджено трирівневий територіальний поділ країни, а Розпорядженням Ради Міністрів від 7 серпня 1998 р. щодо утворення повітів була принципово перебудована адміністративна мапа Польщі. Таким чином, система місцевого самоврядування Польщі складається з трьох рівнів: воєводство, повіт та гміна. Воєводство означає: адміністративно-територіальну одиницю – регіональну самоврядну громаду, та найбільшу одиницю принципового територіального поділу держави з метою здійснення громадської адміністрації. До сфери діяльності адміністрації воєводства належить виконання громадських завдань на рівні воєводства, виконання яких не належить органам урядової адміністрації. Завданням самоврядної влади на рівні воєводства є розроблення та реалізація стратегії розвитку воєводства. Стаття 164 Конституції Польщі проголошує: основною одиницею місцевого самоврядування є гміна. Під гміною слід розуміти самоврядну громаду, а також відповідну територію. До сфери діяльності гміни належить прийняття рішень у громадських справах локального значення, якщо законом це не віднесено до компетенції інших суб'єктів. Гміна виконує всі завдання місцевого самоврядування, що не залишені у компетенції інших одиниць місцевого самоврядування. Треба зазначити, що самоврядування воєводства не порушує самоврядування повіту та гміни, а також не здійснює нагляду над ними. Одночасно гміни та повіти становлять у правовому аспекті рівноцінні об'єкти територіального самоврядування. Під повітом слід розуміти місцеву самоврядну громаду, а також відповідну територію. Головна особливість ідеї місцевого самоврядування Польщі, полягає в репрезентації насамперед інтересів громадян, які самі обирають, собі владу. Та разом з тим, органи місцевого самоврядування діють під наглядом державних органів, які контролюють виконання законів. У Польщі, ліквідовано органи державної виконавчої влади на рівні гмін і повітів, а у воєводствах їхні повноваження значно зменшено. Місцеве самоврядування отримало реальну незалежність, у тому числі у формуванні бюджетів. Польща за своїми культурно-історичними та геополітичними особливостями найбільш близька до України, та є одним з найяскравішим прикладом вдалих муніципальних реформ. Враховуючи українські особливості та на підставі накопиченого досвіду місцевого самоврядування в Польщі, можливо означити та втілити в життя основні напрямки реформування системи місцевого самоврядування в Україні, для подальшого її розвитку.

ЗАСАДИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ В НОВІЙ РЕДАКЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Освіта є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. За останній час відбулися певні зміни, що сприятимуть розвиткові вищої освіти в цілому, її демократизації, розширення можливостей всіх учасників освітнього процесу і зацікавлених сторін брати участь в управлінні цією сферою, тобто укріплення системи державно-громадського управління вищою освітою.

Велике значення при цьому має прийняття нового Закону України «Про вищу освіту» (далі Закон), який «встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, створює умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами на принципах автономії вищих навчальних закладів, поєднання освіти з наукою та виробництвом» [1]. Відповідно до статті 3 Закону, формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти забезпечуються, зокрема, шляхом гармонійної взаємодії національних систем освіти, науки, бізнесу та держави; автономії вищих навчальних закладів через їх самоорганізацію та саморегулювання; урахування потреб особи, інтересів держави, територіальних громад і роботодавців.

Новий Закон містить положення, які передбачають: забезпечення широкої участі незалежних експертів і представників громадськості, роботодавців та осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, у підготовці та прийнятті проектів нормативно-правових актів та інших рішень, що стосуються регулювання взаємодії складових системи вищої освіти та її функціонування в цілому; створення умов для діяльності органів студентського самоврядування, організацій профспілок працівників вищого навчального закладу і студентів, громадських організацій, які діють у вищому навчальному закладі; значне розширення прав органів студентського самоврядування; закріплення права утворювати на громадських засадах дорадчі (дорадчо-консультативні) органи (раду роботодавців, раду інвесторів, студентську, наукову раду тощо) з метою вироблення стратегії та напрямів провадження освітньої та наукової діяльності вищого навчального закладу; утвердження відкритості і прозорості у прийнятті рішень і провадженні діяльності у сфері вищої освіти; створення при вищих навчальних закладах наглядових рад з метою здійснення громадського контролю за діяльністю вищих навчальних закладів та сприяння розв'язанню перспективних завдань їх розвитку, ефективній взаємодії вищих навчальних закладів з державними органами та органами місцевого самоврядування, науковою громадськістю, суспільно-політичними організаціями та суб'єктами господарської діяльності в інтересах розвитку та підвищення якості освітньої діяльності і конкурентоспроможності вищих закладів освіти тощо.

Таким чином, прийняття нової редакції Закону України «Про вищу освіту» - є серйозним кроком до укріплення в Україні державно-громадських засад в управлінні вищою освітою, удосконалення правового механізму державно-громадського управління освітою.

Література:

1. Про вищу освіту. Закон від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. - Назва з екрана

ІНФОРМАЦІОНАЛІЗМ ЯК НОВА СТАДІЯ РОЗВИТКУ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Актуальність проекту обумовлена бурхливим розвитком епохи інформаційної революції, що прийшла на зміну постіндустріальному суспільству, яка вносить радикальні зміни в усі сфери суспільного життя і потребує глибокого дослідження інформаційного суспільства як соціального явища і соціального процесу. Інформаційне суспільство як цивілізаційна парадигма розвитку сучасного соціуму, в якому стикаються філософські, соціологічні, управлінські проблеми, є недостатньо вивченим в контексті філософської науки. В сучасних філософських дискурсах найважливіше місце займають гносеологічні, онтологічні та аксіологічні виміри інформаційно-комунікативного процесу, що отримали назву «глобальна революція у спілкуванні». Головна гіпотеза – можливість побудови в Україні інформаційного суспільства з результативними зворотними зв'язками, а саме суб'єкт-суб'єктними, що сприяють підвищенню ефективності управлінського процесу. Крім того, є проблеми реалізації Електронного уряду, не відпрацьований механізм «відповіді-реакції» на тиск зовнішніх чинників. Сформовані положення можуть використовуватися для концепції філософії управління інформаційно-комунікаційним процесом в Україні в умовах трансформації сучасного українського суспільства з метою побудови інформаційного суспільства. Інформаційна революція зародилася в 1960-х рр. минулого століття, її батьківщиною М.Кастельс вважав Каліфорнію. Термін «інформаційне суспільство» було запропоноване японським дослідником К.Каямою, на основі якого в Японії була прийнята програма «План інформаційного суспільства: національна мета 2000 року». Кр.Мей у праці «Інформаційне суспільство: скептичний погляд» виділяє три періоди цієї проблеми: 1) дослідження, що мали місце з початку 1960-х рр. і до середини 1970-х р. і стосувалися винятково США; 2) дослідження кінця 1970-х рр. і початку 1990-х рр., коли інформаційно-комунікативні технології активно впроваджувалися у розвинутих країнах світу; 3) дослідження, коли виникнення і поширення Інтернету сприяло масовій зацікавленості ідеями глобального інформаційного суспільства. В роботах таких відомих авторів, як Ю.Габермас, Е.Гідденс, У.Бек, моделюється становлення і розвиток інформаційного суспільства. Серед українських вчених, які тією чи іншою мірою торкалися означеної проблематики, слід назвати роботи В.Андрущенка, в.Аксьонової, В.Бебика, Л.Губернського, О.Кивлюк, В.Кременя, В.Ляха, В.Огнев'юка, В.Пазенка, Г.Почепцова, К.Райда. Стан розробки інформаційно-комунікаційного управління знайшов своє відображення у підходах: 1) герменевтичний (Х.Г.Гадамер, В.Дільтей, П.Рікер); 2) кібернетичний (Н.Вінер, К.Шеннон, У.Уівер); 3) структуралістський (Р.Барт); 4) лінгвістичний (Ф. де Соссюр, Е.Бенвеніст, Т.ван Дейк); 5) семіотичний (Ч.Пірс); 6) культурологічний (Х.Маклюен, А.Моль); 7) структурно-функціональний (Т.Парсонс, Р.Мертон, Н.Луман); 8) символічний інтеракціонізм (Дж.Мід); 9) комунікативно-практичний (Ю. Габермас, К.Апель, Г.Дебор); 10) аналітико-мовленнєвий (Л.Вітгенштейн, М.Дамміт, Дослідження цих аспектів будуть продовжені в науковій діяльності авторки.

Література:

1. Воронкова В.Г. Формування інформаційної культури особистості як умова успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві / В.Г.Воронкова .- З.С.-2014.-№12.- С. 36-40.

ПРАВО СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Розвиток ринкових відносин в Україні, зростання рівня інформатизації суспільства сприяли посиленню значення інформації як для фізичних, так і для юридичних осіб. В сучасних умовах розвитку конкурентоспроможної господарської діяльності комерційно цінна інформація про виробництво, технологію, управління, фінансову та іншу діяльність надає переваги певному суб'єкту господарювання в отриманні значного прибутку. За таких умов комерційна таємниця суб'єкта господарської діяльності та її захист набувають надзвичайно важливого значення.

Комерційною таємницею, відповідно до ч.1 ст.505 ЦК України, є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію[1]. Крім ЦК України статус комерційної таємниці регулюють також ГК України, Закони України «Про інформацію» від 02.10.1992 р., «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 р. тощо.

Інформація – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді[2]. Комерційна інформація за формою правового режиму є конфіденційною, за режимом доступу – інформацією з обмеженим доступом.

З причин важливості для суб'єкта господарювання комерційно цінна інформація є об'єктом відносин, які підлягають обов'язковому правовому регулюванню. Чинне законодавство України не надає повного переліку інформації, яку слід кваліфікувати як комерційну. ЦК України зазначає ознаки комерційної таємниці як явища та характер відомостей (технічний, організаційний, комерційний, виробничий та ін.), які можуть бути віднесені до комерційної таємниці, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути визнані такою. Так, Постанова Кабінету Міністрів України «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» від 9 серпня 1993 р. N 611 конкретизує інформацію, яка не становить комерційну таємницю. В окремих випадках безпосередньо в законах України передбачено вид інформації, яка не є комерційно цінною.

Аналіз чинного законодавства доводить, що регламентація відносин щодо комерційної таємниці має відбуватися шляхом поєднання загальнодержавних та локальних нормативно-правових актів. Право суб'єкта господарювання на комерційну інформацію передбачає можливість самостійно визначати інформацію, що є комерційно цінною, розпоряджатися нею на власний розсуд та звертатися за захистом до відповідних органів публічної влади в разі порушення права суб'єкта на комерційну таємницю.

Правовий режим комерційної інформації має гармонійно поєднувати приватноправові інтереси суб'єкта господарювання та публічно-правові інтереси держави.

Отже, комерційна таємниця, зокрема суб'єкту господарювання, є історично обумовленим правовим явищем. В Україні відбувається формування інституту законодавства про комерційну таємницю.

Література:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст.650.

МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ РЕГІОНАЛЬНИМ ТА ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИМ КОНФЛІКТАМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Глобалізація породжує багато нових явищ. 1) Полірегіоналізація» - розподіл світу на зони впливу і виокремлюються основні поля регіоналізації: США, Мексика, Канада; Схід (Азіатсько-Тихоокеанський регіон); Євразія; ЄС. 2) «Поліконфесіоналізація» - багато різних релігій і церков, общин і сект, що впливають на розвиток релігії і приводять до міжрелігійних конфліктів (наприклад, релігійний конфлікт Київського і Московського патріархату). Мультикультуралізація соціуму – мультикультуралізм як явище суспільного життя, яке полягає в співіснуванні у рамках одного суспільства багатьох культур. З точки зору мультикультуралізму крайністю і відхиленням від норми є намагання утвердити у суспільному житті одну єдину «загальноприйнятую» культуру, що часто буває у суспільствах тоталітарного типу. В основі формування єдиного полікультурного суспільства, у якому проживають мільйони людей трітніх національностей, формуються культурні архетипи культурної поляризації, культурної асиміляції, культурної ізоляції, культурної гібридизації. Механізми протидії етнонаціональним та регіональним конфліктам в полі етнічному соціумі в умовах сучасних цивілізаційних тенденцій передбачають на нашу думку: 1) надання більшої політичної, юридичної або культурної автономії тим етносам які цього домагаються чи потребують; 2) проведення економічної та соціальної політики, направленої на підвищення рівня життя відсталих регіонів, народів чи груп населення; 3) створення культурної інфраструктури консенсусу; 4) збільшення квот для представників конфліктуєчих етносів в органах влади; 5) збільшення відкритості регіону, розширення зовнішніх контактів; 6) залучення третьої сторони, так званого «третейського судді» (особливо в тих випадках, коли конфлікт набрав затяжного характеру), яким може бути якась міжнародна організація, окрема держава чи група держав; 7) залучення до вирішення конфліктних ситуацій громадськості, яка б презентувала різні етнічні спільності, різні регіони; 8) в тих випадках, коли врегулювання конфлікту з допомогою перерахованих механізмів та заходів неможливе, застосовується механізм так званого надзвичайного (швидкого) реагування, тобто здійснення системи заходів, яка передбачає введення надзвичайного стану на території яка втягнута в конфлікт, розпуск незаконних збройних формувань, заборону окремих організацій і т.п. Методи врегулювання таких конфліктів можуть і повинні варіюватись в залежності від міри гостроти і жорстокості. Сьогодні в умовах глобалізації ведеться інформаційна війна (*англ. Information War*) — використання і управління інформацією з метою набуття конкурентноздатної переваги над супротивником. Часто ІВ ведеться в комплексі з кібер- та психологічною війнами з метою ширшого охоплення цілей, із залученням радіоелектронної боротьби та мережевих технологій. Основним засобом ведення ІВ є інформаційна зброя. Така війна поєднує військові, інформаційні, терористичні та інші агресивні дії, скоординовані з єдиного центру і спрямовані на досягнення визначеної стратегічної мети. В цілому війна керованого хаосу або гібридна передбачає три стадії: 1) Розхитування ситуації, і через кризу інспірування внутрішньодержавного конфлікту в країні-жертві; 2) Деградація, розорення і розпад країни з перетворенням її в так звану "недідздатну" державу. 3) Зміна політичної влади на цілком підконтрольну агресору. Механізми протидії регіональним та етнонаціональним конфліктам, повинні бути превентивними, ефективними і своєчасними.

**ФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК ПРОЦЕСУ
ВИРОБЛЕННЯ, ПРИЙНЯТТЯ ТА ВИКОНАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ**

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Основними обов'язками державного керівника в умовах ринкової економіки є вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень; забезпечення ефективної роботи та виконання завдань державних органів відповідно до їх компетенції; безпосереднє виконання покладених на них службових обов'язків, своєчасне і точне виконання рішень державних органів чи посадових осіб, розпоряджень і вказівок своїх керівників; збереження державної таємниці, інформації про громадян, що стала їм відома під час виконання обов'язків державної служби, а також іншої інформації, яка згідно з законодавством не підлягає розголошенню; постійне вдосконалення організації своєї роботи і підвищення професійної кваліфікації; сумлінне виконання своїх службових обов'язків, ініціатива і творчість в роботі. Державний керівник в умовах ринкової економіки повинен діяти в межах своїх повноважень. Процес управління в умовах ринку передбачає цілеспрямованість, послідовність, своєчасність прийняття рішень та їх адаптованість у процесі життєдіяльності підприємства. Тобто, управління в умовах ринку повинно охоплювати всі підсистеми управління підприємством: операційну, технічну, фінансову, стратегічну, маркетингову, кадрову. Визначені підсистеми не функціонують ізольовано. Основна мета управління полягає в узгодженості та координації дій між цими системами, створенні умов для їх працездатності. Ефективність менеджменту в умовах ринку визначається ступенем готовності керівника підприємства до подолання потенційних кризових явищ, наявністю резервів, рівнем профілактичних заходів, ефективністю застосовуваних методів управління. Витрати часу, коштів і засобів на створення резервних систем управління, підготовку антикризових заходів, формування необхідних резервів стають вигіднішими, ніж малоефективні поспішні дії менеджерів з подолання кризи на основі попереднього досвіду, інтуїції та ентузіазму. В таких умовах державний керівник повинен бути готовий до інтенсивної і дуже складної відповідальної роботи. Ефективний керівник в умовах ринку виступає в безлічі ролей. Сила керівника – у розумінні пріоритетності людського фактора. Керувати – це постійно робити вибір та приймати рішення. В реалізації проекту по подоланню кризової ситуації важливі здатність передбачати й уміння ризикувати. Вони необхідні й при складанні прогнозів, які відіграють важливу роль у побудові тактики й стратегії компанії. Інформація посідає особливе місце в системі прийняття управлінських рішень у кризовий період. Повнота, точність, своєчасність, вірогідність зовнішньої й внутрішньої інформації відіграють вирішальну роль у подоланні й профілактиці кризової ситуації. Лідер стає вузловою ланкою на перетині різних інформаційних потоків. Результати оцінки й обліку складають основу стратегії подолання кризи. У процесі тактичної реалізації рішень інформаційний потік змінює напрям – прийняття управлінських рішень. Завдання керівника – спрямувати її в потрібний час і місце, щоб скоординувати дії підрозділів компанії. Рольовий підхід акцентує увагу на тому, що керівник діє в рамках соціального, а не технологічного і виробничого простору організації. Управління в умовах ринку – це система заходів та засобів, спрямованих на недопущення банкрутства, забезпечення відродження підприємств, що потрапили у скрутне фінансове становище. Керівник – це одна з головних ролей під час управління в умовах кризи, вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень.

Ковтун Н.М., ст. гр... М-14-1сз,

Воронкова В.Г., д.філософ.н., проф.– науковий керівник

**ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ НА
ПРИВАТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ РИНКУ***Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Формування механізмів управління людськими ресурсами на приватному підприємстві (УЛР) передбачає формування цілей, функцій, організаційної структури управління персоналом, вертикальних і горизонтальних взаємозв'язків керівників і спеціалістів в процесі обґрунтування, вироблення, прийняття і реалізації управлінських рішень. Технологія управління людськими ресурсами передбачає організацію найму, відбору, прийому персоналу, його ділової оцінки, профорієнтації і адаптації, навчання, управління діловою кар'єрою і службово-професійним просуванням працівників, мотивацію і організацію праці, управління конфліктами і стресами, забезпечення соціального розвитку організації, вивільнення персоналу. Сюди відносяться питання взаємодії керівників організації з профспілками і службами зайнятості. Основу концепції управління людськими ресурсами складають зростаюча роль особистості працівника, знання його мотиваційних установок, вміння їх формувати і направляти у відповідності із задачами, які стають перед організацією. До останнього часу саме поняття “управління людськими ресурсами” в управлінській практиці було відсутнє, хоча в системі управління персоналом кожної організації існувала підсистема управління кадрами і соціальним розвитком колективу. В умовах переходу України до ринкової економіки система господарського керівництва потребує підготовки спеціалістів, що володіють глибокими знаннями в сфері управління персоналом; керівників і спеціалістів різних рівнів, особливо в умовах, коли відбуваються зміни в системі управління організацією і в системі управління персоналом, зокрема. Управління людськими ресурсами – це комплексна прикладна наука про організаційно-економічні, адміністративно-управлінські, технологічні, правові, групові та особистісні фактори, способи і методи впливу на персонал підприємства для підвищення ефективності організації. Управління персоналом організації – цілеспрямована діяльність керівного складу організації, а також керівників і спеціалістів підрозділів системи управління персоналом, направлена на: розробку концепції і стратегії кадрової політики; - принципів і методів управління персоналом. До механізмів управління людськими ресурсами слід віднести – господарські, організаційні, технологічні, ринкові та інші. Вони впливають на процеси управління інноваціями в кадровій роботі; управління компетенцією; управління конфліктами; управління персоналом організації; управління поведінкою; управління професійною орієнтацією; управління процесом вивільнення персоналу; управління за допомогою постановки цілей; управління соціально-професійним просуванням; управління соціальною сферою; управління соціально-трудовами відносинами; управління стресами; управління трудовою адаптацією персоналу; управління трудовими ресурсами. Керівники і робітники підрозділів системи управління людськими ресурсами на приватному підприємстві в умовах ринку вирішують питання оцінки результативності праці керівників і спеціалістів управління, оцінки діяльності підрозділів системи управління організацією, оцінки економічної і соціальної ефективності удосконалення управління персоналом. В контексті концепції управління персоналом суб'єкт “організація” розглядається як цілісний організм (єдність матеріального і соціального), і як весь трудовий колектив, а також персонал та керівництво організації. Управління людськими ресурсами – це процес створення трудового колективу й оптимальних умов його діяльності для досягнення загальної кінцевої мети. Задачею управління людськими ресурсами є пізнання закономірностей і факторів поведінки та їх застосування в досягненні цілей організації з врахуванням особистих і групових інтересів персоналу. В ідеалі – це створення організації, працюючої на принципі співробітництва, в якій оптимально сполучається рух до загальноорганізаційних, групових і індивідуальних цілей.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ*Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету,**м.Кіровоград, кафедра соціально-гуманітарних наук*

Сучасна парадигма особистості в умовах глобалізації акцентує увагу на тому, що людина є не тільки "економічною і політичною клітинкою" суспільства, вона є атрибутивною ознакою індивідуальної і соціальної буттєвості, та соціокультурним феноменом. Тому людина вибирає в себе раціональне, когнітивно-творче, когнітивно-пізнавальне, що переплітається з елементами емоційно-вольовими, традиціоналістськими, національно-історичними, національно-психологічними. Але історичне ще не стає історичним від того, що є реальністю, яка посідає певне місце в даних просторо-часових межах. Історичне є насамперед одиничне, неповторне, що пов'язане з походженням усього суцього, певне у своїй самосвідомості, у тому, що воно вкорінене в цьому ґрунті. Історичне, неповторне, індивідуальне ніколи не може бути всезагальним: історично особливе дозволяє просуватися у напрямі до цілісної сутності індивіда і цілісної сутності історії. Перспективи розв'язання проблем самореалізації особистості пов'язуються із завданням демократизації суспільства. Демократичні перетворення сучасного українського суспільства націлені на становлення такого соціального типу державності, на знамені якої була б людина, її високе соціальне призначення, законність і неухильне дотримання законів, добробут людини, щастя, свобода, власність. Настав же час прислухатися до думки Норберто Боббіо, що демократичні інституції є найперспективнішою частиною будь-якого процесу, а досягнення соціалістичних цілей можливе лише в межах ліберально-демократичного режиму. Крім цього, не існує іншого способу зробити політику дійсно гуманною і людською, поєднати її з мораллю і людиною. Лише за таких умов людина не буде відчуженою від політики і влади, не буде "губитись в політиці", а цивілізовані політичні відносини допоможуть людині знайти і реалізувати себе, подолати розірваність духу, розкрити свої "сутнісні сили", вивільнитися від відчужених і розірваних сторін своєї діяльності. Соціально-філософська направленість політики повинна сприяти тому, щоб правові, соціальні, політичні і економічні інститути були зорієнтованими на індивіда і регулювання обміну між ними в межах формальної раціональності і керівництва закону. Поширеною є думка, згідно з якою структура особистості - це єдність чотирьох підструктур: 1) біологічно зумовленої підструктури (темпераменту, статевих, вікових властивостей психіки тощо); 2) психологічної підструктури (індивідуальних психологічних особливостей - пам'яті, емоцій, відчуттів, уявлень, почуттів, волі, інтелекту та ін.); 3) підструктури соціального досвіду (набутих емпіричних і теоретичних знань, навичок, умінь, звичок, традицій, норм тощо); 4) підструктури спрямованості особистості (бажань, цілей, ідеалів, мотивів, потреб, прагнень, ціннісних орієнтацій та ін.). Цікавим є підхід американського соціолога й економіста А. Маслоу, визнаного теоретика менеджменту. За його міркуваннями, у суспільстві існує п'ять рівнів потреб, які він умовно розташував на шкалі, починаючи від нижчих (примітивних) і закінчуючи вищими. Перший рівень — фізіологічні потреби чи вітальні. Другий рівень — екзистенціальні (потреби безпеки власного існування, здоров'я, відсутності насильства, безпеки на вулицях, захист від війн тощо). Третій рівень - потреби в комунікації, дружбі, спілкуванні. Четвертий рівень - потреби статусу, визнання, престижу, оцінки інших людей, самоповаги. П'ятий рівень - потреби самовираження через творчість, самореалізації, розкриття та реалізації здібностей, досягнення сенсу життя. Потреби першого та другого рівнів - нижчі, потреби третього, четвертого та п'ятого рівнів - вищі. Усі ці потреби відображають об'єктивну шкалу потреб, яка існує в суспільстві. Пересічна людина може мати суб'єктивну шкалу потреб, яка не обов'язково збігається з об'єктивною, тобто такою, що складається на рівні суспільства. Для соціальної філософії важливим є вирішення проблеми самознищення "родового життя", що загрожує знищенню людини. Основою людської консолідації і спільноти повинні стати проблеми самоорганізації, самопізнання, визначення самотності людини, самоактуалізації, самовиховання, самоволодіння, самопізнання, самоконтролю, самоспостереження, самооцінки, самовизначення, які усвідомлюються як ціннісні площини концепції "буттєвих цінностей" і "мета-цінностей" людини. Сутнісна рефлексія процесів самореалізації особистості зводиться до зіткнення "вітально-духовного" як реальних атрибутів

АНТРОПОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА*Запорізький державний медичний університет, кафедра суспільних дисциплін*

Антропологічні виміри громадянського суспільства засвідчують, що в центрі громадянського суспільства є людина як об'єкт і суб'єкт громадянського суспільства. Антропологічні засади громадянського суспільства свідчать, що в центрі самореалізація людини з економічної, політичної, соціальної, культурної ролі. Антропологічні засади, як свідчать вчені-антропологи, направлені на подолання роз'єднаності соціуму і людей, саморозвиток особи і суспільства, зростання індивідуальності як найвищої цінності на Землі, посилення ідентифікації як окремої особистості, так і суспільства як цілого. Головне в трансформаційних процесах сучасності, щоб не була «загублена людина як суб'єкт перетворюючих процесів». Стрижень об'єднання українського соціуму слід шукати знизу, з активізації людини, яка сприяє виявленню свої сутнісних сил як родової істоти, як реалізацію гуманістичних цінностей, які були розвинуті ще епохою Відродження і Просвітництва. Соціоантропологічна парадигма сьогодні є основоположною у формуванні громадянського суспільства, в основі якої людиноцентризм як специфічна сукупність ідей, погляді, прав і свобод людини, орієнтація на свободу і розкріпачення свого буття. Так як людина стоїть в центрі державотворчої парадигми, то в управлінні і владі повинні формуватися суб'єкт-суб'єктні відносини, і людина не повинна бути «забута» і «покинута» владою. Громадянське суспільство, на мою думку, виступає найвищою мірою регуляції і саморегуляції соціуму., що базується на

само управлінських важелях і сприяє об'єднанню громадян, а все це в цілому сприяє ідентифікації нації. Саме в громадянському суспільстві і є сумісна взаємодія людей і виробляється ефективна саморегуляція соціуму, що сприяє динаміці розвитку всіх сфер життєдіяльності. Лише подолання розуміння іншої людини як об'єкта може корінним чином змінити ситуацію. Прикладом є волонтерство, яке в Україні знаходиться ще на початковому стані, але людина заявила про себе як важливий чинник всіх перетворюючих процесів. Люди самі контролюють «знизу» все, що робиться в нашій державі. Це і боротьба з корупцією, допомога армії, вироблення свого власного «Я» як головного «суб'єкт-суб'єктного відношення», що проявляється в активності, дієвості, інтеграції, здатності до перетворення навколишнього світу і самого себе, здатності виступати як цілісний суб'єкт у відносинах до процесів саморозвитку і до інших полісуб'єктів. Антропологічні засади громадянського суспільства будуть тільки тоді дієвими і витребуваними, коли в центрі політичних програм буде людина, персоналізація кожного «Я», ствердження існування людини у всій її повноті. Таким чином, нам всім треба плекати про активізацію антропологічного фактора і людини. Сприяння розвитку антропологічних засад сучасного розвитку в Україні є однією з найважливіших умов становлення України як дійсно демократичної, правової, соціальної держави. В сучасних умовах необхідний поворот до упровадження в життя антропологічних засад людського буття, тобто тієї онтології, в центрі якої людина як міра всіх речей. Адже людина як вектор вирішення всіх проблем сприяє створенню того світу, у якому хоче жити сама, тому створює автентичне, самодіяльне відношення до світу, який є «світом усередині нас» [1, С.311-324].

Література:

1. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник / О.В.Соснін, В.Г.Воронкова, О.Є. Постол. - Київ: Центр навчальної літератури, 2015.- 556с.

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ АКСІОЛОГІЧНИХ ВИМІРІВ БУТТЯ

*Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова, кафедра управління,
інформаційно-аналітичної діяльності та євроінтеграції Інституту управління та економіки освіти*

Аксіологічні виміри буття формують цінності, що сприяють самореалізації людини у соціокультурному просторі, який формує як сама людина, так і суспільство. Аксіологічні виміри сучасного соціуму сьогодні залишаються набагато могутнішими чинниками для формування всього західного суспільства і самосвідомості культури, що виражали ще теоретики Відродження. Аксіологічні виміри буття сформували права, які стали основоположними для самореалізації людини – цивільна прав, політичні права, соціальні права, культурні права й обов'язки (право на інформацію, освіту, культуру, комунікацію, критику). Зріла ідентичність, а разом з цим і самореалізація людини може виникнути тільки на сонові осмисленого ставлення людини до своєї історії, природи, історичних явищ і процесів, всього того, що сьогодні на Заході називають «освіченою демпартією участі». У той же час в умовах розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій та культурної глобалізації відбуваються зміни у культурних стереотипах у зв'язку з новітніми науково-технічними, соціальними нововведеннями і перспективами міжкультурного і міжкомунікативного діалогу, що розширюють культурний простір спілкування індивіда та його самореалізації. Самореалізація особистості в контексті аксіологічних вимірів буття відбувається навколо сучасних новітніх процесів, серед яких саме технологічні зрушення, які принесли нові цінності буття, чому сприяв розвиток телекомунікаційних технологій і засобів зв'язку. Культурологічні засади самореалізації людини виходять з обумовлених засад буття соціальними ф і культурними факторами. Сталість, інваріантність фундаментальних родових якостей людини як істоти культурної (духовної), що споконвічно володіє волею, формується у єдності людського роду і є невід'ємною рисою культурних прав людини, їх пріоритету стосовно принципів устрою, законів і діяльності держави. Культурологічні засади самореалізації людини розкривають взаємовідносини між людиною і суспільством, суспільством і владою, людиною і людиною; ставить на порядок денний розробку таких категоріальних форм мислення, як культури так і її відношення до оточуючого світу, природи і самої себе, культурологічних засад управління як органону пізнання і перетворення світу. Культурологічні засади враховують проблеми культурної диференціації різних груп людей, враховують появу імміграційних тенденцій, що несуть інші культури в полікультурний соціум. Саме культурна антропология виступає у вигляді вищої форми генералізації уявлень про інститути культури людства, представлених в універсальній і формі. Таким чином, самореалізація людини свідчить про створення умов для виявлення сутніх сил людини у всіх сферах людського буття, про те, що людина стає об'єктом і суб'єктом того суспільного цілого, в якому намагається формувати свій імідж, сприяє розширенню культурних каналів комунікацій, в яких стверджує себе як людську сутність.. Саме культурний світ особистості сприяє встановленню діалогу між особистостями, етнічними угрупованнями і суспільствами, політиками, вченими, фахівцями, країнами. Це змушує людей бути разом, узгоджено долати перешкоди, формувати шлях цивілізаційного зростання в контексті реалізації культури буття і для культури і буття культури. Безумовно, що культура створює новий культурно-політичний клімат як на рівні держави, так і на рівні особистості.

Література:

1. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник / О.В.Соснін, В.Г.Воронкова, О.Є. Постол.- Київ: Центр навчальної літератури, 2015.- 556с.

ЕКОЛОГІЯ ЛЮДИНИ ЯК НОВА ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА ХХІ СТОЛІТТЯ*Європейський університет, м. Київ*

Екологія людини як нова глобальна проблема ХХІ століття сьогодні є одним з пріоритетних наукових напрямків, так як слід досліджувати проблеми людини в контексті того антропогенного впливу на людину, природу і суспільство, що має прямий і опосередкований вплив. Даний вплив посилює дію негативних наслідків на людину: 1) забруднення навколишнього середовища; 2) вичерпання природних ресурсів; 3) деградація екосистем; 4) збіднення різноманіття; 5) знищення лісів, що набуло величезних масштабів, як у Києві, так і в інших регіонах України; 6) технічні перетворення і руйнування систем ландшафтів, що впливає на людину; 8) глобальні кліматичні впливи, серед яких виділяється потепління клімату Планети. Все це впливає на екологію людини, що здійснюється в результаті втручання самої людини в екосистеми. У результаті всього цього виникає спрощення екосистеми і розрив біологічних циклів; поява генетичних змін в організмах рослин і тварин; введення в екосистему нових видів; концентрація розсіяної енергії у вигляді теплового забруднення; збільшення отруйних відходів від хімічних виробництв. За даними інституту Всесвітнього спостереження (Вашингтон, США), щороку на нашій планеті: витрачається близько 26 млрд. т. родючого ґрунту орних земель; знищуються вологі тропічні ліси на великих площах; через нераціональне використання земель утворилося близько 6 млн. га пустель; через кислотні опади пошкоджено ліси на площу 50 млн. га; під загрозою зниження перебуває не менше 25030 тис. видів рослин. Особливо гострою є проблема забруднення навколишнього середовища різними токсинами антропогенного походження, що впливають на екологію людини. Антропогенний вплив людини на природу і природи на людину наступні: 1) сільськогосподарські; 2) техногенні; 3) рекреаційні; 4) урбогенні. Основні урбогенні чинники, які мають негативний характер, - теплові, хімічні, радіаційні, електромагнітні, світлові, звукові, вібраційні, які часто діють одночасно і впливають на природу людини. Над містами, які є індустріальними, здійснюються «гарячі острови» з пилу та сажі, а також газові викиди, що погіршують якість природного середовища, яке стає шкідливим для здоров'я людини. Антропогенні шкідливі кліматичні чинники витісняють природну рослинність, збіднюють тваринні світи, обмежують діяльність мікроорганізмів. Керування антропогенними впливами може здійснюватися шляхом їх обмеження: через встановлення гранично допустимих навантажень, різних нормативів введення науково обґрунтованих режимів природних ресурсів міжнародного співробітництва, наукового обґрунтування заходів щодо природи та екології людини. Багато явищ за останні 200 років стали незворотними і навіть загрозливими, тому виникає необхідність глибокого аналізу розвитку взаємодії між природними і суспільними процесами з метою визначення шляхів управління ними. «Шок майбутнього» (футурошок) – це шок від зіткнення людини не тільки з майбутнім, але вже і сьогоднішнім, зумовленого втручанням людини у природу. Футурошок викликаний новими явищами, які виникають у суспільстві «третьої хвилі»: зростаючі темпи самогубств серед молоді, поява алкоголізму, наркоманії, психологічної депресії, вандалізму, злочинів, фрустрації (надлому психіки), особливо тих, хто вертається з АТО, поява великої кількості інвалідів, психологічних розладів у дітей, емоційних і психологічних стресів, знервованості, страх перед майбутнім, втрата віри в майбутнє, поява амбівалентності психіки особистості, так як людині все важче адаптуватися до реальності. Все це говорить про те, що екологія людини у ХХІ столітті знаходиться під загрозою.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК «СУСПІЛЬСТВА ЗНАНЬ»*Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ*

Сучасний етап розвитку світової економіки різними експертами трактується по-різному: «третя хвиля» (Тофлер), інформаційна економіка, наукоємна економіка або економіка, що базується на знаннях, постфордизм (Малецький, Кастельс), плаский світ (Фрідман). Всі ці визначення поєднані одним суттєвим явищем – новій моделі світової економіки притаманна залежність від більш мобільних і наукоємних факторів суспільного виробництва, таких як рівень освіти і професійних навичок, рівень розвитку науки й техніки. Ключовою характеристикою сучасної глобальної економіки (для країн у розвиненому сегменті та «сегменті «нових лідерів») є інтенсивність застосування високих технологій та інновацій у виробництві, сфері послуг та управлінських процесах. Це відповідно вимагає прискорення циклів наукових досліджень та конструкторських розробок, а також їх ефективної комерціалізації. У високорозвинених країнах світу університети та науково-дослідні інститути стають центрами розробки нових видів продукції, які пізніше виробляються в масових масштабах завдяки тісним зв'язкам між бізнесом і науково-дослідним сектором. У формулюванні засад сучасного економічного розвитку доречніше використовувати поняття «інновації», а не «знання», оскільки останнє має статичний характер, узагальнення досвіду як результат практики і передбачення майбутнього. Інновації мають динамічний характер, означають здатність впроваджувати знання в життя, збільшувати продуктивність праці, створювати нові продукти та послуги, новий попит на них. За умов інноваційної економіки країни набувають нових конкурентних переваг, пропонують нові можливості для економічного розвитку. Від науково-інтелектуального потенціалу країни залежить рівень конкурентоспроможності її товарів і послуг, підприємств і цілих галузей, а також її позиції в системі координат міжнародного поділу праці, глобального потоку інвестицій. Розміри, структура та динаміка розвитку науково-дослідного сектора визначають ступінь інтегрованості країни або регіону у світову інноваційну систему, її значущість як науково-освітнього центру. Практика інших країн (зокрема, країн ЄС) також доводить, що інноваційні компанії є більш орієнтованими на зовнішні ринки, отже підвищення інноваційності товарів і послуг, що виробляються в країні, веде до зростання обсягів експорту. Як правило, регіон в якому розміщені науково-дослідні інститути, університети з практичною орієнтацією та тісними зв'язками з приватним сектором, стає полюсом росту - центром високотехнологічного виробництва та інноваційних послуг. Їх довгостроковий успіх багато в чому залежить від здатності передбачати нові споживчі та технологічні (наукові) тренди (а не лише швидко реагувати на них), диверсифікувати структуру виробництва і послуг (зокрема в суміжних галузях), оперативно перебудовувати виробничу інфраструктуру, мобілізувати необхідні інтелектуальні ресурси. Економіка, що базується на знаннях, включає: рівень кваліфікації трудових (наукових) кадрів; науково-дослідні установи та університети; розвинену інфраструктуру; високий рівень розвитку інформаційних технологій. Стратегічного значення для розробки і впровадження конкурентоспроможної продукції на регіональному рівні набуває створення нових інноваційних структур. Ефектність інноваційної діяльності насамперед залежить від інноваційної сфери розвитку сучасного суспільства, впровадження новітніх технологій та підготовка наукових кадрів.

Література

1. Регіональний розвиток та державна регіональна політика в Україні: Стан і перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики. Аналітичний звіт. - К.: Проект ЄС «Підтримки політики регіонального розвитку в Україні», 2014.- 452с.)

ФІЛОСОФІЯ СПОРТУ ЯК НОВИЙ НАУКОВИЙ НАПРЯМОК ХХІ СТОЛІТТЯ

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького,
кафедра теорії і методики фізичного виховання та спортивних дисциплін*

В основі філософії спорту як нового наукового напрямку ХХІ століття – спорт як глобальне і широкомасштабне явище, що проникло в усі сфери життєдіяльності соціального організму країни. Аналіз феномена спорту примушує нас звернутися до людини, до глибинної суті міжлюдських відносин, виступає як феномен культури і міжкультурного спілкування, породженого епохою глобалізації. Філософія спорту виступає галуззю сучасного філософського знання, стоїть в ряду таких наук, як філософія релігії, філософія мистецтва, філософія науки тощо. Філософію спорту слід визначити як науку про спорт яки соціальний феномен, поро місце і роль інституту спорту в сучасному суспільстві, про внутрішній світ людини-спортсмена, що витупає у якості суб'єкта спортивної діяльності; про характер відносин, які формуються в контексті соціальної взаємодії у сфері спорту і спортивних відносин. Питання «Що таке спорт?» потребує характеристики внутрішнього світу тих індивідів, які у якості учасників витягнуті в сферу даної діяльності, а також потребує відповіді на питання про структуру і характер тих відносин, що складаються у сфері спорту. У свою чергу філософія спорту потребує знань з педагогіки, психології, соціології, навіть економіки і менеджменту., так як потребує проникнути у сутність глибинно-екзистенційних смислових процесів, що лежать в основі спорту та спортивної діяльності та потребують умілого керування цими процесами. Тому методологічними засадами філософії спорту як нового наукового напрямку ми визначимо такі методологічні засади, як феноменологічний, екзистенційний, антропологічний, аксіологічний, герменевтичний. Саме ці методи і підходи дозволили глибоко проаналізувати феномен спорту, пояснити його сучасні проблеми, на які вплинули глобалізаційні тенденції, знайти шляхи підвищення ефективності його спортивної діяльності. До найбільш істотних тенденцій розвитку правового регулювання спортивних відносин на загальносвітовому рівні можна віднести: 1) підвищення децентралізації управління в області спорту, в тому числі в глобальному масштабі; підвищення правочинів саморегуляторних організацій у сфері спорту, зниження втручання держави у сферу спорту; 2) уніфікація національного законодавства про спорті по всьому світу; 3) тенденція ускладнення структури і збільшення обсягу законодавчого регулювання у галузі спорту у більшості країн з одночасним розширенням і активізацією використання різних форм систематизації законодавства про спорт; 4) переосмислення і радикальне удосконалення моделі управління професійним спортом; 5) вдосконалення правових механізмів боротьби з насильством і вживанням допінгу в спорті; 6) лібералізація спортивних трансферів; 7) лібералізація законодавства про спортивних трансляціях; приватизація фінансування професійного спорту, що спричинить розвиток спонсорства, прав на спортивні трансляції, модернізацію стадіонів та вдосконалення системи продажу квитків на спортивні змагання; 7) підвищення ясності й прозорості для інвесторів, які вкладають кошти в спортивні проекти, підвищення гарантій захищеності інвестиційних інтересів; 8) підвищення захищеності прав спортсменів, у тому числі їх прав на охорону здоров'я та економічних прав; 9) подальше підвищення ідентифікації спорту як економічної діяльності.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА НЕОЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ЯК ІДЕОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ СУЧАСНОСТІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Протягом останніх десятиліть в світі відбулися два супермасштабних явища, які докорінно змінили організацію економічного життя на світовому і національному рівнях: глобалізація та неолібералізація. Глобалізація сформувала наднаціональні мегапотоки, які прискореними темпами переміщують інтелектуальні, матеріальні, фінансові та інші фактори виробництва, і накопичення капіталу по всьому глобальному просторі незалежно від наявності державних кордонів. Успіх країни або підприємства в глобалізованій економіці залежить від здатності зайняти свою позицію на ринковому просторі, запропонувати більш конкурентну продукцію, ніж інші учасники ринку. Глобалізація сприяла також небаченому розповсюдженню в світі неоліберальної економічної доктрини, яка ставить вільний ринковий обмін в основу всіх людських відносин, абсолютно лібералізує економічне життя, звільнює капітал від контролю держави та суспільства. Найбільш ортодоксальна модель неолібералізації взагалі передбачає відсторонення держави від втручання в економіку. За такою моделлю здійснювалися ринкові реформи в нових пострадянських країнах, зокрема в Україні. Як свідчить аналіз розвитку економіки в світі і на рівні окремих країн, неолібералізація призвела до тяжких наслідків: з 70-х років ХХ ст., коли стала розповсюджуватися в світі ця модель ринкових відносин, почали знижуватися темпи економічного зростання (ВВП на душу населення), відбувається безпрецедентне зростання економічної нерівності як серед країн, так і серед населення. Сьогоднішня економічна криза - це найбільш концентрований вираз краху неоліберальної ідеї організації економічного життя. Цей крах об'єктивно обумовлений внутрішньою природною властивістю неолібералізму. Вона полягає в тому, що в умовах абсолютної лібералізації економічного життя відбувається відокремлення грошового капіталу від матеріального виробництва та його зростання і накопичення головним чином шляхом нарощування фінансових угод. Якщо до неолібералізації інноваційний фактор забезпечував в розвинутих країнах до 70% і більше економічного зростання, то з утвердженням абсолютно ліберального ринку головним фактором зростання стали гроші. Проте таке зростання в значній мірі є фіктивним. Неолібералізм, віддаливши державу від безпосередньої участі в економічному процесі, не просто призвів до відриву фінансової системи від матеріального виробництва й до переносу конкуренції з нього у сферу фінансових операцій, але й створив умови для її паразитування на виробничій сфері, для зростання спекулятивної компоненти в економіці. Так, якщо на початку неолібералізації 90% міжнародних фінансових угод відносились до реальної економіки і тільки 10% були спекулятивними, то до середини 90-х років це співвідношення змінилося на протилежне. В умовах неолібералізму об'єктивно зростає ризик для розгортання кризи інноваційного розвитку економіки. Ця криза специфічна для країн з різним рівнем економічного розвитку. Для країн з розвинутою економікою криза настає внаслідок домінування в економічному зростанні фінансового фактору. Для менш розвинутих - за рахунок поступового руйнування їх інноваційного потенціалу. Останнє в повній мірі стосується України і є для неї тим викликом, який потребує негайної відповіді.

Література:

1. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник // О.В.Соснін, В.Г.Воронкова, О.Є. Постол. - Київ: Центр навчальної літератури, 2015.- 556с.

СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Публічне адміністрування передбачає функціонування універсального організаційно-правового механізму виявлення, узгодження і реалізації суспільних потреб та інтересів на основі використання різних правових засобів, формування суб'єктивних прав та обов'язків учасників суспільних процесів, переведення їхніх зв'язків та стосунків у конкретні правовідносини. За допомогою розроблення та втілення відповідних управлінських механізмів відбувається реалізація процесу публічного адміністрування. Вони створюють умови для своєчасного та ефективного розв'язання наявних у цій сфері суперечностей.

Найбільші суперечності у системі публічного адміністрування пов'язані із тим, що на регіональному та районному рівнях його одночасно та стосовно одних й тих самих об'єктів (соціально-економічних територіальних комплексів) здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування, діяльність яких спрямована на реалізацію інтересів різних суб'єктів: держави та конкретних територіальних громад. Забезпечення плідної взаємодії державних органів влади та системи місцевого самоврядування є досить актуальним завданням удосконалення системи публічного адміністрування в Україні, бо на сьогодні виникає багато проблем, що пов'язані із перетинанням їхніх функціональних зон на місцевому рівні управління державою, а також складністю взаємоузгодження інтересів, які вони представляють. Для забезпечення цієї взаємодії потрібна ціла низка механізмів, що повинна забезпечити співпрацю, наприклад, районних державних адміністрацій та сільських (селищних) рад, обласних державних адміністрацій та міських рад обласних центрів, центральних органів влади та обласних рад тощо. Ці механізми мають бути досить гнучкими, враховувати можливість виникнення великого спектру проблемних ситуацій, які вони мають врегульовувати, щоб не виникало необхідності постійно змінювати їх залежно від ступеня розвитку суперечностей між різними органами державного управління та місцевого самоврядування.

Зміни, що відбуваються останнім часом у економічному і соціокультурному просторі України, напружені зусилля з пошуку власного шляху розвитку вимагають глибокого осмислення, ґрунтовного теоретичного аналізу шляхів та напрямів змін в усіх сферах суспільного буття. Трансформація соціальної реальності, глобалізація сучасних соціально-економічних відносин потребують реформування існуючої системи державного управління, яка детермінує соціально-економічний та соціально-політичний розвиток нашої країни. Тому одним з ключових завдань для органів державного управління сьогодні стає відхід від усталених стереотипів здійснення діяльності. Все це можливо лише за умови впровадження комплексу організаційно-правових заходів, спрямованих на трансформацію діючої системи і структури органів державного управління з метою забезпечення їх ефективного функціонування, створення нової моделі публічного адміністрування в Україні.

Література:

1. Публічне адміністрування: навч.-метод. посібник для спеціалістів і магістрів ЗДІА галузі знань 0306 "Менеджмент і адміністрування" спец. 7.03060101, 8.03060101 "Менеджмент і адміністрування(за видами економічної діяльності)" / В. Г. Воронкова, М. А. Ажажа, І. М. Зубач, О. О. Фурсін ; ЗДІА. - Запоріжжя : ЗДІА, 2013. – 144с.

2. Публічне адміністрування в Україні: Навч. Посібник / [за заг. ред. д-ра ф. наук, проф. В.В. Корженка, к.е.н., доц. Н.М. Мельтюхової – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011.

3. http://infolibrary.com/content/1521_Mehanizmi_ta_tehnologiya_pyblichnogo_administryvanny_a.html.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Багато проблем функціонування вітчизняних підприємств полягають у тому, що наш бізнес не привів систему і методи управління у відповідність з тими вимогами, які сьогодні пред'являються виробництву. У загальному вигляді вони наступні. Життєвий цикл багатьох видів продукції став коротким, асортимент – ширшим, а серійність, обсяг партій і разовий випуск – меншими. Виробництво, що виготовляє масову продукцію, орієнтовану лише на сувору відповідність стандартам, специфікаціям, технічним умовам, а не на запити реального споживача. За таких умов необхідна значно більша гнучкість і здатність швидко змінювати асортимент виробів. Кількість виробленої і реалізованої продукції дає змогу визначити економічний ріст країни.

Економічний ріст будь-якої країни визначається такими основними факторами: кількістю і якістю природних ресурсів; кількістю і якістю трудових ресурсів; об'ємом основного капіталу; технологією.; попитом.

Серед основних економічних проблем, пов'язаних з виробництвом, можна виділити наступні: проблема раціонального використання ресурсів; підвищення ефективності виробництва; проблема забезпечення трудовими ресурсами; рівень використання техніки і технології; підвищення якості продукції; збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції; ефективне використання виробничої потужності та основних виробничих фондів. Вирішення цих проблем передбачає, насамперед, проведення економічного аналізу. Економічний аналіз – це комплексне вивчення діяльності підприємств та їх результатів та виявлення можливості подальшого підвищення ефективності господарювання. При допомозі економічного аналізу не тільки виявляються недоліки, а й розкриваються можливості подальшого зростання економічної діяльності підприємства у кількісному і якісному відношеннях, тобто за обсягами виробництва, якості продукції та підвищенню ефективності.

На основі оцінки наявних своїх можливостей (виробничої потужності, забезпечення виробництва кваліфікованими трудовими і якісними матеріально-сировинними ресурсами), результатів вивчення ринку (попиту, пропозиції, конкуренції і ціни) і укладання угод на поставку продукції споживачу складається виробнича програма.

Важливою проблемою виробництва є забезпечення належного рівня якості продукції. Якість – це економічна категорія, яка відображає сукупність властивостей продукції, що зумовлюють ступінь її здатності задовольняти потреби споживачів відповідно до свого призначення. Рівень якості – це кількісна характеристика міри придатності того чи іншого виду продукції для задоволення конкретного попиту на неї у порівнянні з відповідними базовими показниками за фіксованих умов споживання. Підвищення якості продукції позитивно впливає на результати діяльності підприємства. Воно забезпечує економію сировини, матеріалів, палива, енергії фондів; зростання ефективності інвестицій; краще використання основних фондів, а також сприяє виходу підприємств на світовий ринок, збільшенню експорту, сприяє повнішому задоволенню різноманітного попиту споживачів, формуванню іміджу підприємства як економічно надійного партнера ринку.

Отже, економічне становище окремого підприємства і економіки в цілому визначають три основні фактори: рівень техніки і технології; якість робочої сили і мотивація до праці; організація і управління виробництвом. Останній фактор є системоутворюючою умовою виробництва і впливає на два інших. Він має й самостійне значення, що визначається як менеджмент, тобто процес організації та управління виробництвом з метою підвищення його ефективності та збільшення прибутку.

ЕТИКА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Основа діяльності менеджера – спілкування (спілкування з клієнтами, партнерами, постачальниками, персоналом тощо). Спілкування є однією з центральних проблем, через призму якої вивчаються питання сприйняття й розуміння людьми одне одного: лідерство й керівництво, згуртованість і конфліктність, міжособистісні взаємини та ін. Спілкування допомагає глибше зрозуміти процеси міжособистісної взаємодії та міжособистісних взаємин.

Менеджери, керівники витрачають на спілкування 50 - 90% робочого часу, щоб реалізувати свою роль у міжособистісних взаєминах, інформаційному обміні, процесі прийняття рішень, виконанні управлінських функцій планування, організації та контролю. Саме тому підготовка фахівців з менеджменту, тобто керівників високого професійного рівня, здатних розвивати стосунки в бізнесі на цивілізованій основі, визначається моральними цінностями та психологічною компетенцією менеджера.

Етика ділового спілкування — це наука, яка оперує відповідними знаннями, теоріями, методами, методологією, і водночас мистецтво, тому що залежить від світосприйняття та здібностей особистості. Психологічна культура менеджера, яка є важливою компонентою професійної компетентності менеджера, включає в себе знання психологічних закономірностей розвитку та проявів психіки особистості, психологічних аспектів спілкування та взаємодії в різних соціальних групах, знання психології управління, а також уміння використовувати набуті знання.

Реалізацію головної мети й основних завдань управління в організації здійснюють менеджери. Вони використовують різні методи, стратегію і тактику управління колективом людей. Сучасний менеджер повинен виконувати роль керівника, лідера, дипломата, вихователя, інноватора тощо. Менеджер, приймаючи те чи інше рішення, повинен пам'ятати, що суспільство звертає увагу і на етику, і на тверде дотримання законів, і тому йому варто дотримуватись найвищих стандартів відповідальності.

Як показує зарубіжний досвід, ефективність діяльності організацій (фірм) в значній мірі залежить від посилення психологічних та етичних основ діяльності організації. Посилення етичних та психологічних чинників діяльності організації в першу чергу залежить від рівня етичних та психологічних засад управління в організації.

Додержання принципів етики ділового спілкування на сьогоднішній день є запорукою успіху організації. Фактори, що сприяють розвитку етики ділового спілкування в організації, це перш за все створення таких заходів як розробка етичних нормативів та кодексів, навчання етичній поведінці, створення комітетів по етиці та етичного консультування. В умовах ринкових відносин дотримання етики ділового спілкування багато в чому залежить від бажання керівництва організації, саме тому воля та бажання керівника, його власний приклад – це основа впровадження принципів етики ділового спілкування в практиці управління.

Література

1. Воронкова В.Г. Етика ділового спілкування: Навчальний посібник / В.Г. Воронкова, А.Г. Беліченко, В.В. Мельник, М.А. Ажажа – Львів: Магнолія 2006, 2009. – 312 с.
2. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера : навч. посіб. / Г. Л. Чайка. — К. : Знання, 2005. — 442 с.
3. Етика ділових відносин : навч. посіб. / О. Й. Лесько, М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська, Г. Г. Рузакова. — Вінниця : ВНТУ, 2011. — 320 с.

ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЕКТІВ ЯК ТЕОРЕТИЧНА І ПРАКСЕОЛОГІЧНА ЗАСАДА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

В результаті комплексних економічних перетворень, реалізацію яких вимагає сучасна економіко-політична ситуація, що відбувається в Україні, необхідно створення нових та удосконалення існуючих моделей та механізмів соціально-економічних відносин як в державі в цілому, так і в окремих організаціях зокрема. Посилення конкурентної боротьби, мінливість ринкового оточення будь-якої сучасної організації потребують від них здатності швидко та ефективно реагувати на ці події шляхом реалізації різноманітних управлінських рішень.

Самостійний вид організаційно-управлінської діяльності, яка охоплює як сферу управління ефективністю роботи організації в цілому, так і, зокрема, сфери управління її ресурсами (фінансовими, матеріальними, інформаційними, тощо) та запасами, виробництвом (бізнес-діяльністю), персоналом, розробками, науковими дослідженнями та інвестиціями, маркетинговою діяльністю, а також планування та організація діяльності компанії, антикризове управління, тощо являє собою менеджмент організацій. Одним з розділів теорії управління соціально-економічними системами, що вивчає методи, форми, засоби найбільш ефективного й раціонального управління змінами є управління проектами (*projectmanagement*). Необхідність проведення змін як у суспільстві в цілому, так і в окремих бізнес структурах зокрема визначає актуальність дослідження проблем, що пов'язані з удосконаленням менеджмент організацій, в тому числі проектного менеджменту. Крім того, що менеджмент організацій базується на науці теорії управління, яка визначає сукупність принципів, методів, засобів і форм управління бізнес діяльністю з метою підвищення його ефективності, він одночасно являє собою мистецтво управління як творчий процес, що враховує конкретну ситуацію, особливості виконавців, уміння правильно застосовувати теоретичні знання та передовий досвід. В умовах функціонування соціально-орієнтованої ринкової економіки, посилення ролі та значення людського капіталу, особливо актуального значення набуває використання саме праксеологічного підходу до визначення ефективності менеджменту, оскільки такий підхід інтегрує управлінські рішення у відповідності до потреб життєдіяльності людини. Чим краще управлінські дії пристосовані до всієї суми наявних обставин і робляться з використанням наявних у індивідуума знань, вмінь та навичок тим вони раціональніші та найбільш ефективні.

Досягнення всіх цілей та виконання завдань проекту, одночасно виконуючи зобов'язання щодо наперед визначених обмежень є головним завданням проектного управління. Тимчасова природа проектів контрастує з бізнес процесами, які є повторюваною, постійною або частково постійною діяльністю з виробництва продуктів або послуг. На практиці, управління вищезазначеними двома системами часто різняться і таким чином вимагає розвитку окремих технічних навичок та використання розподіленого управління ними. Ефективність проекту характеризується системою показників, які виражають співвідношення вигід і витрат проекту з погляду кожного з його учасників. Тому основою підвищення ефективності як управлінських рішень в цілому, так і окремих проектів зокрема, є їх економічне обґрунтування, яке забезпечує не тільки виготовлення "потрібних і правильних речей", а і те, що "ці речі будуть створюватися правильно". Різноманітні підходи до визначення ефективності та обґрунтованості проектних рішень є як теоретичною так і праксеологічною основою підвищення ефективності менеджменту організацій.

ДІЇ З ПЕРЕХОДУ ДО ПРОЕКТНОГО УПРАВЛІННЯ В МАРКЕТИНГУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Хоча апріорі, проекти мають місце в будь-якій організації, більшість українських організацій цього не усвідомлюють. Наприклад, вся маркетингова діяльність побудована на управлінні проектами. Адже якщо група людей виконує набір робіт у визначений термін і в рамках певного бюджету для отримання певного результату (наприклад, організація прес-конференції, рекламної кампанії, участь у виставці, підготовка брошури про послуги компанії) - це вже є проектною діяльністю.

Варто перерахувати необхідні дії з переходу до проектного управління в маркетингу:

- *Перш за все, усвідомити, що від ефективності використання маркетингових ресурсів залежить успішність бізнесу.* Очевидно, що подібне усвідомлення легше прийде до компаній, які працюють у висококонкурентних ринках, а монополії навряд чи зреагують швидко. Однак, навіть для компаній, які не відчують високої конкуренції, питання маркетингових бюджетів та розуміння собівартості маркетингових зусиль є важливим.

- *Створити умови для появи «проектної культури» на підприємстві.* Проектна культура позначає знання сучасної науки про проектне управління. Найбільш ефективними способами отримання таких знань є: прийняття на роботу професійних проектних менеджерів і залучення консультантів для постановки проектного управління. Також необхідно навчити менеджмент маркетингового відділу проектним технологіям і підходам для того, щоб досягти взаєморозуміння в діях проектних і операційних менеджерів.

- *Визначити типові проекти.* Для подібної роботи також бажано залучення консультантів. Типові проекти виділяються для створення шаблонів проектів, що містять набір завдань для виконання проекту. Це допоможе скоротити час на планування періодичних дій і підвищить якість, тому шаблон буде відображати накопичений кращий досвід реалізації подібних проектів.

- *Управління стратегічними цілями підприємства.* Проектний менеджмент є універсальним інструментом і дозволяє управляти реалізацією стратегії. Для цього необхідно зробити декомпозицію стратегій і виділити програми і проекти, які потрібно реалізувати для досягнення стратегічних цілей. Для проведення процесу декомпозиції залучення консультантів також бажано. Маркетинг є одним з головних елементів у реалізації стратегії, тому декомпозицію цілей можна робити як для всього підприємства, так і для маркетингового підрозділу окремо.

- *Інформаційні системи.* Сьогодні ефективна діяльність неможлива без інформаційних систем, які допоможуть реалізовувати бізнес процеси. Проектна діяльність - не виняток і за останні кілька років системи для управління проектами пройшли великий еволюційний шлях. Ці системи мають свої засоби для колективної роботи і інтегруються з системами електронної пошти, розсилки повідомлень, систем документообігу і, нарешті, фінансовими системами, що працюють на підприємствах. Системи управління проектами доступні традиційно - можна купити ліцензії на використання програмного забезпечення, а також взяти в оренду.

Ефективний маркетинг - основний атрибут ефективного управління проектами. В якості базової філософії бізнесу маркетинг орієнтує менеджмент на розгляд споживання продукції проекту як демократичного процесу, при якому споживачі мають право «голосувати» за потрібний їм результат наявними у них грошовими знаками. Це визначає успіх того проекту, який вміло враховує потреби суспільства і задовольняє їх якомога більш повно.

ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ПОЛІТИЧНУ СВІДОМІСТЬ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Актуальність досліджень в області інформаційних війн, характеризується формуванням нового виміру політики – віртуального інформаційного простору. В такому просторі політичного буття закономірним є процес зміни ціннісних орієнтацій, ідейних переконань та поведінки його суб'єктів, як індивідуальної так і масової свідомості. Таких впливів достатньо багато. Це може бути і стаття в газеті, і тоталітарна секта, і порада авторитетної людини. Все це випадки того, як інформація впливає на прийняття нами рішень.

Зазначимо, що саме у ХХ-ХХІ ст. інформаційна війна набуває форсованих темпів розвитку та привертає увагу численних науковців. Проблемами вивчення інформаційних процесів займаються відомі українські та зарубіжні дослідники (Н. Волковський, С. Жук, В. Косєвцов, А. Кузьменко, В. Ліпкан, О. Литвиненко, І. Лук'янець, В. Остроухов, П. Панарін, В. Петрик, Г. Почепцов, П. Прибутько, М. Присяжнюк, А. Рось, В. Толубко, М. Требін та ін.). Психологічний компонент інформаційної війни глибоко досліджений у працях Д. Волкогонова, С. Зелінського, О. Караяні, В. Крисько, В. Лепського, В. Лісічкіна, А. Морозова, В. Прокоф'єва. Аналіз державної інформаційної політики в особливих умовах реалізований у роботах Ф. Р. Барнета, С. Джерджа, М. Лібікі, К. Лорда, А. Манойла, Т. Ніколаєвої, М. Недопитанського, Ю. Ноевого, А. Петренка, С. Телешуна, Д. Фролова, В. Хатчінсона та багатьох інших.

На сучасному етапі світового розвитку наукові знання про прийоми, методи і засоби інформаційної війни перетворились на один з основних інструментів досягнення геополітичного домінування, де особливим різновидом зброї є інформація, а боротьба ведеться за цілеспрямовану зміну індивідуальної, групової та масової свідомості, за політичну й електоральну поведінку.

Інформаційна ера також змінила спосіб ведення бойових дій, забезпечивши командирів безпрецедентною кількістю та якістю інформації. Слід розрізнити війну інформаційної ери і інформаційну війну. Війна інформаційної ери використовує інформаційну технологію як засіб для успішного проведення бойових операцій. Навпаки, інформаційна війна розглядає інформацію, як окремий об'єкт або потенційну зброю і як вигідну ціль. Технології інформаційної ери зробили можливою теоретичну можливість - пряме маніпулювання інформацією противника. Особливу роль тут грає телебачення. Тож, під інформаційною війною розуміються дії, що вживаються для досягнення інформаційної переваги в підтримці національної військової стратегії за допомогою впливу на інформацію та інформаційні системи противника при одночасному забезпеченні безпеки й захисту власної інформації та інформаційних систем.

У гуманітарному сенсі "інформаційна війна" розуміється як ті чи інші активні методи трансформації інформаційного простору. В інформаційних війнах цього типу мова йде про певну систему (концепції) нав'язування моделі світу, яка покликана забезпечити бажані типи поведінки, про атаки на структури породження інформації, процеси міркувань [1, с.194].

Таким чином, інформаційні війни є інформаційними технологіями, що впливають на інформаційні системи, маючи на меті введення в оману масової чи індивідуальної свідомості, виведення з ладу або десинхронізацію процесів управління суспільством та його складовими, передовсім військовими.

У сучасному інформаційному суспільстві з'явився могутній засіб реалізації прийомів і методів психологічної війни - засоби масової інформації. Людина в наш час живе в інформаційному полі. Вона отримує найсвіжішу інформацію з усіх кінців планети, але тільки

ту, яку надають ЗМІ. Будь-який діяч тільки тоді існує для мас, якщо він подається у ЗМІ. Люди живуть в інформаційному полі і щодня черпають інформацію з преси, радіопередач, з екранів телевізорів. Перебуваючи часто в світі відірваних від реальності символів, вони можуть йти навіть проти своїх власних інтересів. Реальність може відходити на другий план, грати підлеглу роль. У цьому сенсі людина не є вільною, до засобів, що використовуються при реалізації методів маніпуляції людською свідомістю, належать:

- засоби масової інформації;
- агітаційно-пропагандистські та навчальні матеріали;
- добутки літератури і мистецтва;
- енергоінформаційні засоби;
- лінгвістичні засоби;
- психотропні засоби;
- особисте індивідуальне та групове спілкування [2, с.125].

Отже, процес маніпулювання починається з перших кроків дитини, її наставляють, призивають до покори, контролюють, карають. Таким чином, інформація у наш час може нести не тільки користь для людини але й негативно впливати на її здоров'я. За допомогою інформації можна дезорієнтувати ворогів, впливати на політичну діяльність людей, існує багато думок, що хтось за допомогою телебачення маніпулює людьми. Логіка маніпуляторів очевидна й закономірність однозначна: чим ширша аудиторія, на яку необхідно здійснити вплив, тим більш універсальними повинні бути мішені. Спеціалізованість і точна спрямованість масового впливу можливі тоді, коли організатору впливу відомі специфічні якості потрібних верств населення чи груп людей. Відповідно, чим вужча передбачувана аудиторія, тим точнішим має бути підстроювання під її особливості. У випадках, коли таке підстроювання за будь-яких причин не проводиться, знову з'являються універсальні збудники: гордість, прагнення до задоволення, комфорту, бажання мати сімейний затишок, просування по службі, популярність, - цілком доступні й зрозумілі більшості людей цінності. Якщо ж при цьому щось не спрацьовує, то це можна розглядати як неминучу платню за вихідну економію.

Література:

1. Руднева А. О. Інформаційна безпека та інформаційна політика України в умовах інформаційного протистояння / А. О. Руднева // Соціальне прогнозування та проектування політичних ситуацій та процесів: Матеріали III Міжнародної наукової конференції (29 березня 2013). — Запоріжжя, 2013. — С. 194—196.

2. Фісун А. О. Особливості механізму інформаційних війн в сучасному глобальному суспільстві / А. О. Фісун // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Соціальне прогнозування та проектування політичних ситуацій та процесів» (01-02 березня 2012 р.). — Запоріжжя : КСК-Альянс, 2012. — С. 124—126.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИЧИХ КООПЕРАТИВІВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Прийняття Законів України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17.07.1997 р. та «Про кооперацію» від 10.07.2003р. свідчить про підвищення ролі зазначених організаційно – правових форм господарювання. Але основним недоліком цих нормативно – правових актів є недостатня увага до особи селянина, який власною працею бере участь у виробничому кооперативі, неврегульованість ряду питань, що стосуються членства в ньому. За таких обставин кооперативне законодавство потребує подальшого вдосконалення і має ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях, пріоритеті прав і свобод людини [1, с.57].

Права і обов'язки членів сільськогосподарських виробничих кооперативів характеризуються тим, що: носять особистий характер, є рівними; розповсюджуються на всіх членів кооперативу, незалежно від можливості їх здійснення окремими особами; члени кооперативу не можуть від них відмовитись. У повному обсязі вони виникають з моменту затвердження загальними зборами рішення правління про прийняття особи в члени кооперативу. Можна виділити трудові, майнові, земельні та управлінські права і обов'язки членів таких кооперативів.

Серед об'єктів, які можуть належати на праві власності сільськогосподарському кооперативу, особливе місце займає земля (земельні ділянки). Земельні права членів кооперативів можуть проявлятися в таких формах: 1) користування і розпорядження землями самого сільськогосподарського кооперативу; 2) користування одержаною як членом сільськогосподарського кооперативу власною земельною ділянкою [2]. Слід зазначити, що користування земельними ділянками кооперативу є не лише правом, а й обов'язком членів сільськогосподарського кооперативу. Оскільки відповідно до ст.ст. 91,96 Земельного кодексу України одним із обов'язків власників та користувачів земельних ділянок є використання земель за цільовим призначенням.

Потребує правового регулювання порядок розрахунків, інших питань майнового характеру. Звичайно, провадити розрахунки треба відразу ж після припинення членських відносин, однак в сільськогосподарських кооперативах, особливо у виробничих, не завжди є така можливість. Це пов'язано в основному із сезонним характером сільськогосподарського виробництва. Інколи вимога тієї чи іншої особи про негайний розрахунок може негативно позначитися на майновому стані кооперативу (наприклад, напередодні посівної кампанії).

Таким чином, виробничі сільськогосподарські кооперативи є одним із видів сільськогосподарських кооперативів. Поряд із загальними ознаками, які притаманні сільськогосподарським кооперативам, вони характеризуються наявністю специфічних властивих лише їм рис, через які формується їх особливе правове становище.

В час розвитку ринкових відносин діяльність виробничих сільськогосподарських кооперативів повинна відповідати потребам сучасного сільського господарства. Необхідно подолати проблему примату колективу над особою, яка існувала в радянський період, слід на рівні життєвої практики зрозуміти, що колектив існує для особи, а не навпаки.

Література:

1. Гафурова О.В. Сільськогосподарські виробничі кооперативи: права та обов'язки членів: Монографія. – К.: МАУП, 2006. – 200 с.

2. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України» від 17.07.1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - №39 . – Ст.261.

ЗЛИТТЯ ТА ПРИЄДНАННЯ ЯК СПОСОБИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Реорганізація юридичних осіб відіграє важливу роль у вітчизняних бізнес-процесах. Юридичні особи є головними учасниками господарського обороту. В умовах розвитку ринку в нашій країні суб'єкти господарювання бажать забезпечити себе і свої матеріальні засоби правовими способами в разі реорганізації [1, с.30].

Питання реорганізації як способу припинення суб'єктів господарювання регулюють Цивільний кодекс України (ст. ст.106-109) та інші закони [2]. Реорганізація являє собою повну або часткову заміну власників корпоративних прав підприємства, зміну організаційно-правової форми організації бізнесу, ліквідацію окремих структурних підрозділів або створення на базі одного підприємства кількох, наслідком чого є передача або прийняття його майна, коштів, прав та обов'язків правонаступником.

Здійснення реорганізації суб'єктів господарської діяльності, як складової стратегічного менеджменту, має свої причини, як то: суттєве розширення діяльності підприємства та його розмірів; згортання діяльності підприємства; необхідність проведення фінансової санації; необхідність зміни повноти відповідальності власників за зобов'язаннями підприємства; диверсифікація напрямків діяльності; податкові мотиви; необхідність збільшення власного капіталу (покриття потреби в капіталі та підвищення рівня кредитоспроможності підприємства).

Залежно від мети способи реорганізації поділяють на ті, які передбачають укрупнення суб'єкта господарювання (шляхом злиття, приєднання), його подрібнення (шляхом поділу або виділення) або перетворення. Рішення про реорганізацію юридичної особи приймають засновники (учасники) або уповноважений ним орган, а також суд чи інший орган державної влади, у випадках передбачених чинним законодавством України.

Згідно національних стандартів бухгалтерського обліку під злиттям розуміють об'єднання підприємств шляхом створення нової юридичної особи або приєднанням підприємств до головного підприємства, в результаті якого власники (або акціонери) підприємств, що об'єднуються, здійснюватимуть контроль над усіма чистими активами об'єднаних підприємств з метою подальшого спільного розподілу ризиків та вигід від об'єднання. За таких умов жодна із сторін не може розглядатись як покупець. Відтак, такий підхід нівелює відмінності між такими способами реорганізації як приєднання та злиття.

Згідно чинного законодавства під злиттям розуміють припинення діяльності двох або кількох суб'єктів господарювання як юридичних осіб та передачу належних їм майнових прав та зобов'язань до правонаступника, який створюється в результаті злиття. Бухгалтерські баланси таких підприємств консолідується. Під приєднанням розуміють припинення діяльності одного господарюючого суб'єкта як юридичної особи та передачу належних йому майнових прав та зобов'язань до іншого підприємства (правонаступника).

Отже, головна різниця між злиттям та приєднанням полягає в тому, що у випадку злиття підприємств всі майнові права та обов'язки кількох суб'єктів господарювання концентруються на балансі одного новоствореного підприємства, а у випадку приєднання – на балансі вже діючого на момент прийняття рішення про приєднання підприємства.

Література:

1. Господарське законодавство: Навчальний посібник / За ред. В.Л. Ортинського. – К.: Знання, 2008. – 359 с.
2. Цивільний кодекс України. Прийнятий 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №40-44. – Ст. 356.

Даниленко А.С., ст. гр. МО-14,

Капітаненко Н.П., доц., к.ю.н. – науковий керівник

МЕХАНІЗМ ПОДОЛАННЯ ПРАВОВОГО НІГІЛІЗМУ В УКРАЇНІ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

Правовий нігілізм є однією з суттєвих перешкод на шляху розбудови громадянського суспільства та демократичної, соціальної, правової України. Досягти реальних успіхів у реформуванні суспільства в умовах економічної кризи та політичної нестабільності можливо лише за умов усунення деформацій правосвідомості та підвищення рівня правової культури населення.

Правовий нігілізм — деформаційний стан правосвідомості особи, групи, суспільства, який характеризується усвідомленим ігноруванням вимог закону, цінності права, зневажливим ставленням до правових принципів і традицій, однак виключає злочинний намір [1, с.87]. Правовий нігілізм українського суспільства радянського періоду мав глибокі історичні корені. У СРСР правовий нігілізм проявлявся у двох формах: теоретичній (на державному рівні обґрунтовувалися ідеї про відмирання держави і права при соціалізмі — і тим самим істотно принижувалася роль права) та практичній (було накопичено величезну кількість нормативних актів, які або морально застаріли, або містили декларації, або суперечили один одному).

Причинами прояву правового нігілізму в Україні можна вважати: 1) довготривале перебування сучасної української території під абсолютною владою Російської Імперії, де багатоміліардна правова незабезпеченість суспільства, нерівність перед законом і судом, правовий цинізм уряду та інших вищих органів влади, погнання національної самобутності народу викарбували у людях неповагу до держави та закону; 2) Україна є молодою державою, суспільство якої на даному етапі знаходиться на перехідному періоді між радянською державою та новим суспільством, що будується на загальноєвропейських принципах свободи слова, поглядів, думки, дії та совісті, що викликає непорозуміння між різними поколіннями українців, що у своєму загалі ще не відійшли від періоду тоталітарного СРСР, але вже стали частиною періоду української незалежності та демократії; 3) низька правова культура українського суспільства, що залежить від відповідності права вимогам справедливості та свободи, рівня правосвідомості громадян та посадових осіб, їх впевненості діяти відповідно до вимог правових приписів, рівня правотворчої та правозастосовної культури, відсутність рівності перед законом та ін. [2, с.26].

Отже, носії правового нігілізму мають низький рівень правосвідомості і правової культури, з одного боку, і тверду впевненість у вседозволеності і правильності своїх дій - з другого. Право вони вважають лише якоюсь примхою, незначною перешкодою для досягнення власних цілей.

Механізм подолання правового нігілізму має складатися з трьох комплексних блоків заходів : 1) комплекс спеціально-юридичних заходів, спрямованих на формування якісно нової, ефективної правової системи; 2) комплекс загально-соціальних заходів, спрямованих на поліпшення об'єктивних умов життя суспільства, на формування нового соціального середовища; 3) комплекс виховних заходів, спрямованих на виправлення деформацій правосвідомості і підвищення рівня правової культури населення.

Література

1. Гетьман А.П., Данильян О.Г. Основні завдання та напрямки оптимізації правового виховання в сучасній Україні / А.П.Гетьман, О.Г. Данильян // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. – 2010. - № 3. – С.86 – 93.

2. Третяк С. Правове забезпечення правової культури населення як умова створення основ громадянського суспільства / С. Третяк // Право України. — 2005. — № 4. — С. 26 – 28.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

В господарському обороті України беруть участь різноманітні суб'єкти господарської діяльності, серед яких окреме місце займають комунальні підприємства. Визначення правового статусу комунальних підприємств є актуальним, оскільки в ході економічних перетворень ще не повною мірою вдалося створити правові умови для їх стабільного і поступового розвитку. У сучасних умовах відсутні чіткі критерії створення і діяльності комунальних підприємств.

Відповідно до ч. 3 ст. 63 Господарського кодексу України комунальне підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади, є одним з видів та організаційних форм підприємств [1]. За даними Державного комітету статистики України станом на 1 жовтня 2014 року в Україні зареєстровано 13808 комунальних підприємств, з них у Запорізькій області – 474, у Київській області – 799, у Харківській області – 665, Житомирській області – 495, Львівській області – 1013, у Дніпропетровській області – 1152, у Луганській області – 744.

Правовий статус комунального підприємства – це складне правове явище, комплексна правова категорія, що складається з наступних структурних елементів: правосуб'єктність, нормативне закріплення мети, предмета і напрямків діяльності, правові форми, відносини власності, зміст майнових прав і обов'язків, порядок створення і припинення діяльності, органи управління, їх компетенція, система юридичних гарантій і відповідальність [2, с. 364].

Дослідження правового статусу комунального підприємства дозволяє виділити основні ознаки унітарних комунальних підприємств: володіння майном на праві повного господарського відання, а не на праві власності; неподільність майна на частки (паї); спеціальна правоздатність, що виражається в чіткому встановленні предмета і мети діяльності; вільне володіння, користування і розпорядження рухомим майном, що знаходиться в повному господарському віданні; вільне володіння і користування й обмежене – за згодою власника – розпорядження нерухомим майном, що знаходиться в повному господарському віданні; відповідальність підприємства за своїми зобов'язаннями всім закріпленим за ним майном; здійснення управління унітарним комунальним підприємством одноосібним керівником, якого призначає на посаду з укладанням контракту власник підприємства або уповноважений ним орган.

Аналіз нормативних джерел та результатів правозастосовної практики визначає, що потребують правового забезпечення, зокрема, такі питання: відсутність субсидіарної відповідальності засновника – територіальної громади по боргах унітарного комунального підприємства у випадку недостатності майна останнього для погашення боргів; обов'язок засновника – територіальної громади вживати заходів щодо попередження банкрутства унітарного комунального підприємства; відсутність обов'язку проведення аудиторських перевірок річних звіту і балансу. Таким чином, правове забезпечення діяльності комунальних підприємств в Україні потребує подальшого вдосконалення.

Література:

1. Господарський кодекс України. Прийнятий 16 січня 2003р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18, №19-20, №21-22. – Ст. 144.

2. Коссак В. М. Науково-практичний коментар до Господарського кодексу України: Від 16 січня 2003р. – Х.: В-во А.С.К., 2010. – 720с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Становлення в Україні з 90-х років ХХ ст. нової соціально-економічної моделі господарювання стимулювало зростання інтересу громадськості до підприємницької діяльності як потужної рушійної сили, котра спроможна істотно прискорити реформування економіки і на основі цього забезпечити зростання виробництва й добробуту населення.

Перехід вітчизняної економіки до ринку не міг не викликати відродження приватної власності, яка в радянській Україні не визнавалась. Конституція України, проголосивши право приватної власності непорушним, відкрила простір для здійснення підприємницької діяльності приватним власникам.

ГК України (ст.63) встановлює, що залежно від форм власності в країні можуть діяти підприємства певних видів, зокрема, приватне підприємство. Приватним підприємством визнається підприємство, що діє на основі приватної власності одного або кількох громадян, іноземців, осіб без громадянства та його (їх) праці чи з використанням найманої праці або на основі приватної власності суб'єкта господарювання - юридичної особи (ст. 113 ГК) [1].

Аналіз нормативно-правових актів та наукових джерел надає можливість визначити основні ознаки приватного підприємства, а саме:

-створення виключно на основі приватної власності однієї або кількох фізичних осіб чи юридичної особи;

-можливе утворення за рішенням власника (власників) майна або уповноваженого ним (ними) органу шляхом заснування нового чи реорганізації діючого (діючих) суб'єкта господарювання згідно чинного законодавства;

-створення як для здійснення підприємницької, так і для непідприємницької діяльності;

-установчими документами приватного підприємства можуть бути – рішення про його утворення, засновницький договір або статут;

-найменування приватного підприємства має містити інформацію про його організаційно-правову форму, тобто слова «приватне підприємство»;

-відсутність обмежень щодо розміру статутного капіталу приватного підприємства, тому під час його формування слід виходити з принципу «достатності для здійснення господарської діяльності»;

-майно підприємства становлять виробничі і невиробничі фонди, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства;

-державна реєстрація відповідно до вимог Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 15.05.2003 р.;

-право створювати філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи;

-можливість самостійно визначати засновником (засновниками) принципи і механізми управління підприємством;

-здійснення господарської діяльності з використанням найманої праці чи без її використання.

Отже, самостійне, на власний розсуд, визначення засновником (засновниками) засад діяльності приватного підприємства обумовлює поширеність зазначеного виду підприємства в Україні, правовий статус якого потребує подальшого законодавчого вдосконалення.

Література:

1. Господарський кодекс України. Прийнятий 16 січня 2003р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18, №19-20, №21-22. – Ст. 144.

МІНІМІЗАЦІЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ПЕРЕШКОД ЯК ЗАПОРУКА УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

В контексті організаційної поведінки, край важливою є проблема забезпечення ефективної комунікації, тому що основою роботи менеджера є обмін інформацією, в процесі комунікації. Комунікація – це складний процес, що складається з декількох взаємозалежних етапів, кожен з яких є необхідним для сприйняття і розуміння адресатом суті надісланого йому повідомлення. Тому менеджер має знати, який метод комунікації та комунікаційний канал слід обрати, щоб вони сприяли забезпеченню найефективнішого і найбезпечнішого обміну інформацією в кожній конкретній управлінській ситуації.

Ступінь розробленості даної проблеми досить високий. Проаналізувавши зарубіжну і вітчизняну літературу, можна зробити висновок, що комунікативні бар'єри вивчалися переважно у міжособистісному спілкуванні. Розкрито змістовий аспект [поняття](#) "комунікативний бар'єр" (Г.Андреева, Т.[Базаров](#), В.Галигін, Л. Дмитрієва, Л.Новикова, З.Ноліу, Б.Паригін, Н.Подимов, Л.Шихірев, Є.Цуканова та ін.), виокремлено і охарактеризовано типи [психологічних](#) та комунікативних бар'єрів (Г.Гібш, Б.Поршнев, Б.Паригін, М.Форверг) та чинники їх виникнення (А.Аронсон, Г.Гібш, В.Бенніс, Є.Залюбовська, Б.Паригін, К.Роджерс, В.Столін, Г.Шепард, М.Форверг та ін.)

Підсумовуючи накопичений досвід, можна сказати, що комунікація (лат. communicatio — зв'язок, повідомлення; спілкування) – це передача інформації від однієї особи до іншої (інших) з обов'язково наявністю зворотного зв'язку. Метою комунікації є розуміння і осмислення переданої інформації, що є необхідною умовою досягнення організаційних цілей. Ефективною є така комунікація, за якої отримане повідомлення якомога ближче за значенням до первинного. Також вона має здійснюватися так, щоб надіслана інформація мотивувала дії того, кому вона адресована. Але об'єктивно реальністю є спотворення інформації, яке ускладнює сприйняття і розуміння, спричиняє часткову чи повну її втрату – комунікаційні перешкоди: перешкоди, зумовлені сприйняттям. Людині притаманне сприйняття оточуючого не через реальність того, що відбувається, а через її власне сприйняття. Незначна частина інформації людиною сприймається і запам'ятовується; семантичні бар'єри. Викликані можливістю тлумачення одних і тих же слів по-різному різними людьми або групами людей; невербальні перешкоди. Невербальне спілкування може підсилювати, послаблювати або викривляти сприйняття повідомлення. У невербальному спілкуванні використовують будь-які символи, крім слів; поганий зворотний зв'язок. Неправильне розуміння інформації можуть спричинити різні обставини. Тому обов'язково слід встановити зворотний зв'язок. Він може здійснюватися через прямі запитання щодо розуміння суті справи; невміння слухати. У налагодженні зворотного зв'язку важливе значення має вміння слухати, тобто уважно приймати повідомлення, чітко виділяти в ньому істотне, правильно інтерпретувати почуте. Слухання має бути активним. Для оптимізації організаційної поведінки важливо усунути комунікативні перешкоди можливо шляхом удосконалення спілкування. Для цього необхідно: пояснювати власні ідеї до початку їх передавання; висловлюватися чітко й однозначно; стежити за власними жестами, позами, інтонаціями; враховувати психологічний стан, потреби, інтереси і рівень підготовленості людей; правильно вибирати методи і засоби комунікації; встановлювати якісний зворотний зв'язок. Отже, проблемі вивчення та подолання комунікативних бар'єрів повинно виділятися чільне місце в будь-якій організації. Вивчення перешкод на шляху спілкування та способів їх уникнення сприяє досягненню мети спілкування, поліпшенню психологічного клімату і взаємодії в колективі та в цілому забезпечує оптимізацію організаційної поведінки.

МОТИВАЦІЯ ПРАЦІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП*

В сучасних умовах праці, проблема мотивації дуже поширена та набула важливого значення для покращення результативності в організації. Вирішення цієї задачі можливо лише за умови створення мотиваційної основи та формування зацікавленості персоналу до ефективної праці, що в разі покращить показники діяльності організації. Мотивацію розглядають як систему зовнішніх впливів, які покликані спонукати людину до роботи з високою актуалізацією свого потенціалу. З іншого боку, мотивація - це внутрішні спонукання, які проявляються від самої людини, її бажання, зацікавленість у результатах своєї праці, прагнення працювати з високою віддачею. Саме це і є важливим проявом мотивації. Еволюція поглядів мотивації представлена як послідовне розуміння ролі людини у виробничому процесі. Перші теорії мотивації були направлені на дослідження фізичного примусу людини до виконання певної роботи. Аристотель, Платон та Демокріт зробили висновки, що виконавці роботи намагались мінімізувати діяльність, тому можна зробити висновок, що мотивування за рахунок фізичного впливу не спрацьовував.

Мотивація розглядалась в Ф.Тейлора, Н.Ганта, Г.Емерсона, А.Файоля, М.Вебера та ін.. Ф.Тейлор у своїх працях зазначав, що прагнення до свого особистого блага завжди було й буде значно сильнішим стимулятором в усякій роботі, ніж міркування про загальне добро. Тейлор розумів, що стимулюючи труд, лише шляхом негативних заходів вплинути на працівника неможливо. Він наголошував: «...Бажано мати у своєму розпорядженні які-небудь проміжні заходи між переконанням і звільненнями, суворіші за перше й менш рішуче за друге». Тому почали вживати такі засоби як: зниження заробітку, штраф, відсторонення від роботи на деякий період часу, тощо. Протягом тривалого часу вважалося, що найсильнішою мотивацією є заробітна плата. Ф.Джільберт запропонував впровадження «преміальної системи оплати праці, поштучної, нормової, системи з премією та диференціальною оплатою». Також ним було виявлено, що на кожную роботу впливають різні фактори, які залежать від самого працівника, від навколишнього середовища, від роду праці, його навичок і навіть темпераменту. На сьогоднішній день теорії мотивації пропонують різні способи натхнення персоналу на трудові подвиги. Згідно з накопченим досвідом, види мотивації можуть бути: процесуальні (засновані на поведінці), та змістові (засновані на потребах). Які ж шляхи підвищення мотивації праці в організації? Працівник розчаровується у своїй роботі, тоді, коли не отримує можливості відчутти себе необхідним, самостійним працівником, якому довіряють та поважають. Отримання нового місця роботи, зміна звичних умов діяльності, кар'єрний ріст, викликає в працівникові бажання проявити себе з кращого боку. Також покращення умов праці, впровадження інноваційної технології, покращення умов праці та повага керівника до підлеглого – є важливими факторами мотивації. Крім цього, необхідно більше уваги приділяти інформуванню працівників про те, які ще переваги можна отримати окрім заробітної плати. Несподівані, непередбачувані заохочення тем мають великий вплив на робітника. Досвід багатьох організацій показує, що ефективна спільна діяльність можлива тоді, коли, людей визначають головним джерелом розвитку організації. У той самий час невдачі в організаційній діяльності найчастіше пов'язані із повною відсутністю підтримки з боку персоналу. Більш мотивований працівник зможе досягти більше успіхів (навіть якщо він менш здібний), ніж його обдарований колега. Адже високомотивовані працівники як правило більше працюють і досягають кращих результатів в діяльності організації. Таким чином, мотивація – це один з найважливіших чинників, що забезпечує успіх в діяльності організації в цілому, завдяки правильно підбраному інструментарію мотивації персоналу кожної окремої людини.

ЗМІСТ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ МОТИВАЦІЇ. СУЧАСНІ ТЕОРІЇ МОТИВАЦІЇ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра МОУП

Більшість з нас встає вранці, йде вчитися чи працювати і взагалі поводить досить передбачувано — для тих, хто нас знає. Ми реагуємо на те, що нас оточує, спілкуємося з людьми і не задумуємося, чому нам хочеться ретельно працювати, відвідувати визначені заняття чи насолоджуватися певними видами відпочинку. Але ж усе це чимось мотивоване. Під мотивацією розуміють сили, що існують усередині чи поза людиною, що збуджують у ній ентузіазм і завзятість у виконанні визначених дій. Мотивація працівників впливає на їхню продуктивність, і частина роботи менеджера саме і полягає в тому, щоб направити мотивацію на досягнення організаційних цілей. Вивчення мотивації дозволяє зрозуміти, що змушує людей працювати, що впливає на вибір ними способу дії і чому вони дотримуються його протягом деякого часу.

Велике значення для досягнення цілей організації має використання функції мотивації. Тобто мотивація — це процес стимулювання самого себе й інших до діяльності, спрямованої на досягнення індивідуальних і загальних цілей організації.

Самий старий спосіб навмисного впливу на людей з метою виконання задач організації здійснювався за допомогою примусу і заохочення (метод "батога і пряника"). Природною основою ефективності цього методу були дуже низькі економічні і соціальні умови життя працівників у період промислової революції.

До початку ХХ століття ці умови мало в чому змінилися. Але Тейлор і його послідовники зрозуміли неефективність злидарського становища працівників. Була визначена денна норма виробітку, а працю понад цю норму почали оплачувати пропорційно його величині. У результаті такої удосконаленої мотивації різко зросла продуктивність праці, що підсилювалася спеціалізацією і стандартизацією. Застосування нових технологій і організації праці ще більше підвищили продуктивність.

В міру зростання життєвого рівня трудящих і їхнього ставлення до праці, керуючі почали розуміти, що економічне заохочення не завжди спонукає людину працювати краще. Це заставило теоретиків управління шукати нові способи мотивації до праці. Вони з'явилися в застосуванні психологічних мотивів.

Елтон Мейо був одним з небагатьох освічених людей свого часу, який правильно розумів наукове управління і був підготовлений в галузі психології. Він став відомим у ході експерименту, який проводився на текстильній фабриці в Філадельфії в 1923—1924 рр. Плинність робочої сили на прядильній дільниці тут досягала 250%, тоді як на інших дільницях лише 5-6 %. Матеріальні засоби стимулювання результатів не дали, тому президент фірми звернувся за допомогою до Мейо.

Мейо зрозумів, що вирішення проблеми криється в зміні умов праці, а не в збільшенні винагороди. Задля експерименту він встановив для прядильників дві 10-хвилинні перерви для відпочинку. Плинність робочої сили різко знизилася, поліпшився моральний стан робітників, а виробіток дуже зріс. Однак і сам Мейо повністю не зрозумів важливості своїх винаходів у цій галузі, оскільки психологія тоді була ще на початковій стадії розвитку.

Дослідження Мейо, проведені наприкінці 20-х років на робочих місцях, дозволили зробити висновок, що на продуктивність праці впливають такі людські фактори, як соціальна взаємодія і групова поведінка. На висновках Мейо була заснована теорія "людських відносин".

У 40-х роках з'явилися психологічні теорії мотивації праці. Вони поділяються на дві групи: засновані на внутрішніх спонуканнях (потребах) і на поведінці людей з урахуванням того, як вони сприймають зовнішнє середовище і пізнають навколишній світ.

Потреби людей поділяються на первинні і вторинні.

Первинні — це вроджені фізіологічні потреби: дихання, сон, їжа.

Вторинні — впливають із психологічного стану людини. Такими є, наприклад, потреби в повазі, успіху, владі. Вони з'являються з розвитком інтелекту і придбанням життєвого досвіду. Цим пояснюється їхнє різноманіття.

Будучи продуктом фізіологічного і психологічного стану людини, потреби виражаються в її поведінці, спонукають до визначених дій. Спонування виявляється у визначеній поведінці, що ставить своєю метою задоволення потреби. Коли ця мета досягнута, потреба може бути задоволена цілком, частково чи зовсім не задоволена.

Ступінь задоволення потреби в даній ситуації впливає на поведінку людини, якщо складеться схожа ситуація в майбутньому. Людина буде прагнути обов'язково повторити ту свою поведінку, яка дала можливість максимально задовольнити потребу в минулому. Цей стан називається "Закон результату".

Усі люди абсолютно різні за матеріальним становищем, вихованням, розумом, культурою, інтересами тощо, тому існує безліч різноманітних потреб і цілей. По-різному люди і поведуться, досягнувши мети. Тому не можна запропонувати якийсь один "кращий" спосіб мотивації. Те, що допустимо для одного, може бути абсолютно невідповідним для іншого. Задоволенню мотивації заважає також динамізм організації. Постійні зміни в організаційній структурі, технології виробництва, кадрові переміщення — усе це ускладнює процес мотивації.

Для спонування працівників до активної діяльності застосовується винагорода. Стосовно до мотивації винагорода має більш глибокий зміст, ніж гроші, чи вигода задоволення.

Винагорода — це все те, що людина вважає цінним для себе. Але цінності в кожній людини свої. Портфель з доларами цивілізованою людиною буде сприйнятий як дорога винагорода. Проте для дикуна — більш коштовним виявиться портфель.

Розрізняють внутрішню і зовнішню винагороди. Внутрішню винагороду людина одержує від самої роботи. Це задоволення від спілкування з колегами, почуття досягнення результату, задоволення від корисності зробленого продукту. Внутрішня винагорода забезпечується шляхом створення гарних умов праці і точною постановкою завдань.

Зовнішню винагороду дає організація (підприємство, фірма).

Вона може виступати як у вигляді матеріальної винагороди, так і моральної. Матеріальна — зарплата, додаткові виплати, премії, оплата визначених витрат. Моральна — присвоєння звання "кращий працівник", похвала, оцінка в наказі тощо.

Для здійснення мотивації насамперед необхідно визначити потреби людей. А. Маслоу безліч людських потреб розділив на п'ять груп за пріоритетністю їхнього задоволення:

- фізіологічні — вода, їжа, житло;
- безпека і впевненість у майбутньому. Захист від фізичних і фізіологічних небезпек і впевненість, що фізіологічні потреби будуть задоволені в майбутньому;
- соціальні — соціальне визнання, взаємодія, прихильність і підтримка;
- повага — самоповага, особисті досягнення, визнання, повага з боку оточуючих;
- самовираження — реалізація своїх потенційних можливостей.

Перші дві групи — первинні потреби, інші — вторинні, задовольнити які людина прагне після задоволення первинних. Більшість людей в основному, притримується наведеної послідовності потреб, хоча в конкретних обставинах якась з потреб може домінувати. З теорії Маслоу впливає, що мотивація людей залежить від безлічі їхніх потреб. З ростом матеріального добробуту і стабільності в суспільстві на перший план виступають вторинні потреби. Однак потреби людей змінюються. Тому керівнику необхідно стежити за способами мотивації в кожному конкретному випадку.

Все-таки в умовах управління людьми варто виходити з того, що чіткого розмежування потреб не існує. Крім того, керівник повинен враховувати індивідуальні якості людей. Особливо варто враховувати попередній досвід, що впливає на потреби сьогодення.

Значення мотивації визначається тим, що, спираючись на неї, менеджер має можливість домогтися від підлеглих відповідної цілям організації поведінки. Вивчення теорії мотивації і практичне застосування її положень дозволяє менеджерам домогтися підвищення ступеня задоволення потреб працівників, спонукати їх до більш продуктивної праці. Якщо рівень мотивації співробітників для досягнення організаційних цілей недостатній, менеджерам необхідно переглянути систему винагороди за працю.

Підхід менеджера до спонукання підлеглих до праці і використання винагороди визначаються його поглядами на проблеми мотивації. Виділяють три підходи до мотивації: традиційний, з позиції людських відносин і людських ресурсів. Новітні теорії мотивації утворюють ще один, четвертий напрям, що одержав назву сучасних підходів.

Традиційний підхід. Вивчення мотивації працівників почалося в епоху наукового менеджменту (основна роль належить Ф. Тейлору). Згадаємо, що науковий менеджмент припускає систематичний аналіз, який виконують співробітники, ціль його — використання отриманих даних для підвищення продуктивності праці. Увага прихильників цього напрямку зосереджена на оплаті праці, тобто працівник розглядається як економічна людина, готова робити більше за великі гроші. Розвиток даного підходу привів до розробки стимулюючих систем оплати праці, коли рівень заробітної плати працівника жорстко прив'язаний до кількості і якості зробленої ним продукції.

Підхід з позицій людських відносин. Поступово в представленнях менеджерів концепція "економічної людини" була витиснута іншою (більш "дружньою" стосовно працівників). Звіти і пропаганда результатів знаменитих хоторнських досліджень на заводі компанії Western Electric привернули увагу теоретиків і практиків до ролі таких неекономічних вигод, як робота співробітників у групах близьких за інтересами чи соціальними потребами колег. Дані види винагороди почали розглядатися як більш вагомий мотиватор поведінки працівників, ніж гроші. Нарешті почалося вивчення "людини працюючої" як людини в повному розумінні слова, що ознаменувало народження концепції соціальної людини. Подальші дослідження показали, що зміни поведінки працівника в кращу сторону можна домогтися навіть у тому випадку, якщо вплив обмежується підвищеною увагою до нього менеджера ("хоторнський ефект").

Підхід з позицій людських ресурсів. Підхід з позиції людських ресурсів є подальшим розвитком концепцій "економічної людини" і "людини соціальної". Відповідно до теорій "цілісної людини" кожен індивід — багатогранна особистість, якою рухають різноманітні фактори. Наприклад, Д. Макгрегор стверджує, що кожна людина хотіла б мати гарну роботу, а праця — такий же природний стан, як гра. Прихильники концепції людських ресурсів відстоювали ту точку зору, що попередні наукові підходи були спрямовані на маніпулювання поведінкою найманих робітників за допомогою використання економічних або соціальних винагород. Якщо менеджер відноситься до своїх підлеглих як до компетентних, які прагнуть до високих досягнень, він одержує могутній важіль підвищення продуктивності праці. Концепція людських ресурсів - фундамент сучасних підходів до мотивації працівників.

Сучасні підходи. Сучасні підходи до мотивації формувалися під впливом трьох основних теоретичних напрямів.

До першого типу відносяться змістові теорії мотивації, що аналізують базові потреби людини. У них досліджуються потреби працюючих в організаціях людей; спираючись на них, менеджери одержують можливість глибше усвідомити нестатки підлеглих. Увага прихильників прецесійних теорій мотивації сконцентрована на вивченні розумових процесів, що впливають на поведінку людини, поясненні того, якими способами працівники прагнуть до винагороди. Нарешті, теорії підкріплення досліджують на навчанні працівників на прийнятних у процесі праці зразках поведінки.

МОТИВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ

Запорізька державна інженерна академія

Мотивація — це сукупність усіх чинників, які спонукають людину до активної діяльності та приводять до успіху.

Залежно від того, які завдання ставить і вирішує мотиваційне управління, а саме: до чого спонукати і як спонукати, розрізняють два основні типи мотивування.

Сутність першого типу полягає в тому, що шляхом зовнішнього впливу на особистість викликають до дії певні мотиви, які спонукають індивіда до бажаних дій, що приводять до очікуваного мотивуючим менеджером результату. Використовуючи такий тип мотивації, менеджеру необхідно добре знати те, які мотиви можуть спонукати людину до бажаних дій, і те, як викликати ці мотиви. Цей тип мотивації нагадує варіант торговельної угоди: «Я даю тобі, що ти хочеш, а ти даєш мені, що хочу я». Якщо у двох сторін не знайдеться точки взаємодії, то і процес мотивації не може відбутися.

Другий тип мотивації націлений на формування певного вектора мотивації людини. У цьому разі менеджер (мотиватор) зосереджує увагу на тому, щоб розвинути і підсилити бажані для суб'єкта мотиви дій і, навпаки, послабити ті мотиви, які заважають ефективному управлінню досягнення цілей організації. Цей тип мотивації має характер виховної, освітньої роботи і не пов'язаний з конкретними діями чи результатами, які очікують одержати від працівника у вигляді підсумку його діяльності. Цей тип мотивування для свого здійснення потребує значно більших зусиль, знань і здібностей менеджера. Проте і результати цього типу мотивації перевершують результати попереднього.

Для більшості керівників важливо, щоб їх підлеглі були зорієнтовані на завдання і результат. Проте не слід забувати, що люди — головний ресурс організації і керівник ХХІ ст. має поєднувати спрямованість і на завдання, і на людей. У сучасній практиці управління використовуються обидва типи мотивації.

Слід підкреслити, що індивід у процесі спільної діяльності сотнями ниток зв'язаний зі своїми колегами. Тому нерідко особисті мотиви, бажання, інтереси підпорядковуються інтересам організації, яка, у свою чергу, створює умови (шляхом організації й управління) для розвитку творчості індивіда, знову-таки в інтересах організації.

Виходячи із сучасних теорій, що розглядають організацію як самонавчальну систему, завданням інноваційного менеджера є:

- об'єднати творчі зусилля незалежно мислячих, висококваліфікованих спеціалістів навколо головної мети — інноваційної діяльності як чинника розвитку знань, престижу і конкурентоспроможності організації;
- створювати умови (мотивувати) для накопичення інтелектуального капіталу шляхом набуття нових знань і досвіду, обміну інформацією у сфері інновацій, створення на цій основі конкурентних переваг фірми;
- використовувати енергії різних спонукань і бажань персоналу для реалізації цілей фірми, регулювати мотивацію шляхом по будови картин майбутнього.

Сучасний керівник повинен враховувати всі фактори, щоб забезпечити успішну роботу підприємства. Одним з таких факторів є проблема мотивації. При формуванні оптимальної системи мотивації сучасним керівникам підприємств необхідно використовувати класичні теорії мотивації і враховувати менталітет українського народу. Враховуючи нинішню ситуацію в Україні та розглядаючи особливості економічного і функціонального розвитку її структур, можна прийти до висновку, що час мотивації, заснованої лише на грошовому заохоченні, поступово йде в минуле. Але проблема мотивації в Україні на практиці ще довго буде чекати свого розв'язку.

Література:

1. Стимулювання розвитку працівників організації. // Управління персоналом. - 2002. - № 1. - С. 50-52

РОЛІ МІНЦБЕРГА В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Запорізька державна інженерна академія

Роль, за визначенням Мінцберга, "це набір певних правил поведінки, які відповідають конкретній установі або конкретній посаді". Особистість може впливати на характер виконання ролі, але не на її зміст.

У своїх роботах Мінцберг виділяє 10 ролей. Він класифікує їх в рамках трьох великих категорій: міжособові ролі, інформаційні та ролі щодо прийняття рішень. Ролі не можуть бути незалежні одна від одної, навпаки, вони взаємозалежні і взаємодіють для створення єдиного цілого.

Міжособові ролі:	
Головний керівник	символічний голова, в обов'язки якого входить виконання звичайних завдань правового чи соціального характеру
Лідер	відповідальний за мотивацію і активізацію підлеглих, за добір, підготовку працівників і пов'язані з цим обов'язки
Зв'язуюча ланка	забезпечує роботу саморозвиненої мережі зовнішніх контактів і джерел інформації
Інформаційні ролі	
Приймач інформації	розшукує і отримує різноманітну інформацію спеціалізованого характеру, яку успішно використовує в інтересах своєї справи;
Розповсюджувач інформації	передає інформацію, отриману із зовнішніх джерел, членам організації; частина цієї інформації має суто фактичний характер, інша потребує інтерпретації окремих факторів для формування установок організації
Представник.	шукає можливості самої організації поза її межами, розробляє і запускає "проекти по удосконаленню, які приносять зміни, контролює розробку визначених проектів
Ролі, пов'язані з прийняттям рішень	
Підприємець	шукає можливості самої організації поза її межами, розробляє і запускає "проекти по удосконаленню, які приносять зміни, контролює розробку визначених проектів
Ліквідатор порушень	відповідає за коректуючі дії, коли організація опиняється перед необхідністю важливих і непередбачених порушень
Розподілювач ресурсів	відповідальний за розподіл всіх можливих ресурсів організації, що фактично веде до прийняття чи схвалення всіх значних рішень в організації;
Укладач угод	відповідальний за представництво організації на всіх важливих переговорах.

Всі ці 10 ролей, взяті разом, визначають обсяг і зміст роботи менеджера, мають право на сьогодні і є наочними та дохідними, незалежно від характеру конкретної організації

Література:

1. Основи менеджменту: Методичні вказівки з модульно-рейтингового оцінювання знань [Текст] : Для бакалаврів ЗДІА спец. 6.050200 "МОе" / О. Б. Бабич ; ЗДІА. - Запоріжжя : ЗДІА, 2006. - 58 с.

ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ

Запорізька державна інженерна академія

Недоліком деяких систем управління є зосередження права прийняття більшості рішень у руках першого керівника або на найвищих рівнях управління. У таких випадках стверджують про високий рівень централізації повноважень, а стиль подібного управління прийнято визначати як авторитарний. Делегування повноважень полягає у тому, що керівник надає право безпосередньо підлеглим йому особам самостійно здійснювати певні дії або приймати відповідні рішення. Отже, делегування повноважень передбачає делегування обов'язків і прав, тобто частину своїх функцій і прав керівник передає підлеглим. Саму відповідальність не делегують, її зберігає цей керівник перед вищим керівником незалежно від того, кому і яку функцію він делегував. Отже, керівник, що делегував свої повноваження, несе відповідальність за рішення і дії, які здійснили особи, що отримали ці повноваження (так званий принцип фіксованої відповідальності). Відповідно, ці особи відповідальні перед керівником. Очевидно, що одним з найважливіших завдань керівника є вибір підлеглих, здатних виконувати делеговані їм повноваження. Свої обов'язки і права керівник може делегувати не тільки безпосередньо підлеглим йому особам. Зокрема, для виконання або вирішення будь-якого завдання може бути організована тимчасова група, керівник якої, відповідно до своєї посади, керівникові безпосередньо не підпорядкований. Водночас на період виконання завдань він може надати йому певні повноваження.

Делегування повноважень передбачає посилення ролі контролю виконання і його централізацію: чим більшу частину своїх обов'язків і прав керівник делегує іншим особам, тим повнішою, достовірнішою і своєчасною має бути інформація про те, як ці особи виконують покладені на них обов'язки і використовують надані їм права. Система контролю, зокрема, повинна передбачати постійну та оперативну інформацію керівника про хід виконання працівником делегованих обов'язків і використання делегованих прав.

Під час делегування потрібно дотримуватись відповідності виконуваних обов'язків — обсягу наданих працівникові прав. Якщо обсяг делегованих обов'язків перевищує права працівника, то виникає реальна загроза невиконання їх; коли прав більше, ніж обов'язків, утворюється атмосфера безвідповідальності і безконтрольності.

Делегування сприяє формуванню кращої структури управління. Як вважають дослідники, найбільш доцільно використовувати делегування у таких ситуаціях:

- керівник бачить і розуміє, що підлеглий може виконати певну роботу краще, ніж він сам;
- зайнятість не дає можливості керівникові самому вирішити проблему;
- керівник намагається сприяти підвищенню професійної майстерності підлеглих;
- керівникові потрібний вільний час для вирішення інших, важливіших завдань.

Делегування повноважень не звільняє керівника від відповідальності за результати роботи, за те, що і як виконують його підлегли. Вміння брати на себе відповідальність — важливий елемент готовності керівника до виконання своїх функцій. Особливо це стосується тих випадків, коли рішення приймають в умовах суперечливих поглядів і рекомендацій, недостатньої інформації, коли велике значення має інтуїція, передбачення, досвід, довіра до підлеглих. На ефективність делегування може суттєво впливати стиль роботи керівника з переважанням жорстких, директивних методів керівництва. Такий керівник намагається сам приймати рішення з усіх питань, він вимагає безумовного виконання прийнятих рішень і безпосередньо в усьому особисто контролює підлеглих. Так пригнічується ініціатива, самостійність, творчий підхід.

Література:

1. http://pidruchniki.com/12920522/psihologiya/deleguvannya_povnovazhen_peredumova_efektivnosti_upravlinskih_rishen

ЗНАЧЕННЯ «ХОТОРНСЬКОГО» ЕФЕКТУ ДЛЯ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Запорізька державна інженерна академія

У наш час все більше людей працюють в організаціях. Нині дуже актуальна тема раціонального управління організаціями, ефективність роботи, отримання все більшого прибутку, виживання в середовищі жорсткої конкуренції. Для цього компаніям потрібні освічені кадри, ефективні працівники, керівники, які будуть знати що і як робити в певній ситуації. У даному випадку маються на увазі менеджери. У листопаді 1924 р. група дослідників почала проводити експеримент на заводі Хоторна, що належить компанії «Вестерн Електрик» місті Чічеро, штат Іллінойс. Первісним задумом його було визначення залежності між фізичними умовами праці і продуктивністю праці. Цей експеримент з'явився логічним розвитком теорії «наукового управління», що домінувала в той період. Випадково вчені знайшли щось більш важливе, що згодом призвело до виникнення теорії «людських відносин» в науці управління.

Основними відкриттями Хоторинського експерименту були: важливість поведінкових факторів, взаємовідносин з керівниками і те, що тепер називають Хоторнським ефектом.

Хоторинський ефект - це умови, в яких новизна, інтерес до експерименту або підвищена увага до даного питання приводили до викривленого, часто дуже сприятливого, результату. Учасники експерименту дійсно працювали набагато старанніше, ніж звичайно, завдяки одному тільки свідомості, що вони причетні до експерименту.

І сьогодні вчені, які займаються вивченням поведінкових факторів, добре знають про Хоторнський ефект і складають свої програми таким чином, щоб уникнути його. Однак, все ще часті випадки, коли після закінчення експерименту вчені виявляють присутність Хоторнського ефекту. Наприклад, багато компаній трапляються на тому, що вони необ'єктивно проводять перевірку ринкової реалізації нової продукції перед її запуском в виробництво. Необ'єктивність полягає в тому, що вони докладають більше зусиль під час ринкових випробувань, ніж у звичайних умовах виробництва. В результаті новий продукт, коли він потрапляє в серійне виробництво, може і не досягати рівня ринкової привабливості, виявленої під час випробувань, тому що збутовики більше не приділяють йому особливу увагу. Аналогічним чином нова програма професійної підготовки, спрямована на вдосконалення посадових і особистих взаємин між керівниками і підлеглими, часто буває успішною лише в самому початку. Однак, по закінченні якогось часу керівники можуть повертатися до своїх колишніх звичок, тому що вони більше не отримують підтримки і не користуються підвищеною увагою, яку вони мали під час здійснення програми.

В Хоторнському дослідженні для вдосконалення організаційної ефективності вперше за весь час були систематично застосовані науки про людську поведінку. Вони продемонстрували той факт, що крім економічних потреб, про які твердили автори більш ранніх праць, у робітників є соціальні потреби. Організацію стали розглядати як щось більше, ніж логічне впорядкування працівників, що виконують взаємозв'язані завдання. Теоретики і практики управління зрозуміли, що організація є також і соціальною системою, де взаємодіють окремі особи, формальні та неформальні групи.

Отже, соціальні та психологічні чинники мають сильніший вплив на продуктивність праці за належно організованої роботи, ніж фізичні.

Література:

1. Основи менеджменту: Майкл Мескон, Майкл Альберт, Франклін Хедоурі, «Вільямс», — 2008р. "ІД

КЛАСИЧНІ СТИЛІ УПРАВЛІННЯ

Запорізька державна інженерна академія

Розглянемо існуючі три основні стилі керівництва / лідерства:

- Авторитарний (директивний);
- Демократичний (колегіальний);
- Попустительський (дозвільний, ліберальний)

Стиль керівництва є способом, за допомогою якого керівник управляє підлеглими, досягаючи задоволеність роботою. Розглянемо кожен стиль окремо, виділимо їх особливості:

Авторитарний (директивний) стиль керівництва. Цей стиль характеризується високою централізацією влади, жорстким диктатом волі, домінуванням єдиноначальності. Позиція лідера - поза групою, він дає короткі, чіткі, ділові розпорядження, його тон непривітний, його голос вирішальний. Дії підлеглих суворо контролюються, керівник не дає можливості виявляти їм ініціативу. У авторитарному стилі інтереси справи ставляться значно вище за інтереси людей, всі рішення приймаються одноосібно, переважаючими методами управління є накази, покарання, зауваження, догани, позбавлення різних пільг. Авторитарний стиль управління вважається виправданим у кризовій ситуації (війна, стихійне лихо, кризова ситуація у фірмі) коли рішення необхідно застосовувати швидко. Жорсткий диктат стає необхідний для гарантії оперативності виконання рішень та їх надійного контролю.

Демократичний (колегіальний) стиль керівництва характеризується розподілом повноважень, відповідальності та ініціативи між керівником і підлеглими. Позиція лідера - усередині групи, він завжди з'ясовує думку колективу з важливих виробничих питань, приймає колегіальні рішення. Керівник свідомо децентралізовує свою владу, не нав'язує свою волю і найчастіше делегує свої повноваження підлеглим наскільки це можливо. Спілкування проходить в доброзичливому, ввічливому, товариському тоні, у формі прохань, порад і побажань. Тільки в міру необхідності керівник може застосовувати накази. Дисципліна в колективі ґрунтується тільки на свідомості підлеглих, а не на страху перед начальством. Всі дії не плануються заздалегідь, а обговорюються в колективі, так як керівник усвідомлює те, що не може все знати і передбачити. Основна його функція - координація і ненав'язливий контроль над результатом роботи, він включає підлеглих до процесу прийняття рішень, за які несе відповідальність. Допускається самоконтроль.

Керівник докладно інформує про фактичний стан справ, яке повинно бути відомо для виконання виробничих завдань, у такій організації має місце вільний доступ до інформації. Також керівник відкритий і довіряє своїм підлеглим, на благо колективу відмовляється від індивідуальних привілеїв і заохочує ініціативу. Зазвичай демократичний стиль управління застосовується, коли виконавці добре розбираються в тій роботі, яку вони виконують і можуть творчо, з усіх боків підійти до неї, внести новизну.

Попустительський (дозвільний, ліберальний) стиль керівництва. Даний стиль характеризується відсутністю активної участі керівника в управлінні колективом, таким чином, позиція лідера - осторонь від групи. Працівники надані самі собі, мають повну свободу приймати самостійні рішення з основних виробничих завдань, орієнтація на людські відносини. Цей стиль керівництва спирається на високу свідомість та відданість спільній справі, компетенція і відповідальність за дії передається співробітникам, які і приймають рішення, попередньо погодивши їх з керівником. Керівник перебуває в ролі консультанта та експерта, оцінює отримані результати. Ефективність цього стилю залежить від прагнень підлеглих, їх високій кваліфікації, відданості справі і справедливості з боку керівника.

Такий стиль керівництва виправданий, якщо колектив укомплектований з висококваліфікованих фахівців, і вони виконують творчу або індивідуальну роботу.

Література:

1. Гольдштейн Г. Я. Основы менеджмента: курс лекций/ Г.Я. Гольдштейн. – М.: ТРТУ, 1999. – 394с.

ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ ЕФЕКТИВНОГО ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ

Запорізька державна інженерна академія

Факт, що делегування часто виявляється безрезультатним, навіть при майже загальному визнанні його важливості, є яскравим свідченням того, як важко подолати наявні перешкоди. Деякі перешкоди глибоко вкорінені в людській поведінці, є наслідком індивідуальної психології.

Основні джерела перешкод в делегуванні повноважень: 1) керівники, 2) підлеглі; 3) організація (рис. 1).

Рисунок 1 – Перешкоди в делегуванні повноважень

Для ефективного делегування корисно використовувати рекомендації, запропоновані німецьким фахівцем у галузі менеджменту Л. Зайвертом:

- 1) делегування має здійснюватися з урахуванням потреби мотивації і стимулювання працівників;
- 2) пересвідчитися у тому, чи хоче і може працівник виконати завдання;
- 3) разом з роботою обов'язково передавати працівнику повноваження і компетенцію, необхідні для її виконання;
- 4) давати повні і точні інструкції та інформацію про завдання, пересвідчитися у тому, що делеговане доручення зрозуміли правильно;
- 5) забезпечувати доступ до необхідної інформації;

Побоювання за своє становище, боязнь ризику, відсутність впевненості в собі, нездатність довірити іншому виконання завдання, за яке несеш відповідальність, - ось головні приклади. Психологічні проблеми самі важкі, щоб їх вирішити як керівники, підлеглі повинні уважно придивитися до себе, усвідомити свої страхи і піднятися над ними

РОЛЬ СИТУАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Запорізька державна інженерна академія

Ситуаційний підхід до управління організаціями виник у 60-ті роки ХХ ст. Він передбачає відмову від узагальнення, від виявлення універсальних закономірностей функціонування системи. Згідно з цим підходом головним у забезпеченні ефективного управління організацією є вивчення конкретних умов її діяльності. Основні положення ситуаційного підходу в управлінні розроблені американськими теоретиками у сфері управління Пітером Друкером, Ігорем Ансоффом, Майклом Портером.

Всі господарські ситуації, які виникають у діяльності кожної організації, обумовлюються певною сукупністю внутрішніх і зовнішніх чинників і можуть бути сприятливими чи загрозливими для неї. Завданням ситуаційного менеджменту є прогнозування розвитку подій, розроблення сценаріїв поведінки організації загалом та її внутрішніх елементів зокрема у кожній із найбільш вірогідних ситуацій, моніторинг їх перебігу і своєчасне коригування діяльності членів організації у разі такого розвитку подій, який не був передбачений сценарієм. Цим забезпечуються високі адаптивні властивості організації.

Згідно з ситуаційним підходом, найважливішим для ефективного менеджменту є виявлення ключових ситуаційних чинників, тобто тих, які найбільшою мірою впливають на здатність організації бути конкурентоспроможною у переважній більшості бізнес-ситуацій. Найвідомішими серед концепцій ситуаційного підходу є технократичний менеджмент, управління за цілями (стратегічне управління), система «канбан», менеджмент якості за системою TQM та ін.

Технократичний менеджмент є конкурентоспроможність, досконала організація внутрішніх процесів, що здійснюються організацією.

В концепції управління за цілями основним чинником конкурентоспроможності є правильне визначення напряму діяльності організації, що відображається загальною концепцією її розвитку (стратегією), що вказує пріоритетні завдання організації.

Система «канбан» акцентує увагу на управлінні логістичними процесами з метою зменшення загальних витрат, пов'язаних зі зберіганням і транспортуванням виробничих запасів.

Менеджмент якості за системою TQM (Total Quality Management — загальний менеджмент якості) передбачає спрямування уваги менеджменту на забезпечення високої якості всіх процесів і робіт, що здійснюються в організації.

Отже, ситуаційний підхід орієнтує одні і ті ж функції управління реалізовувати по-різному в різних ситуаціях. Завдання менеджменту полягає в тому, аби на основі усестороннього аналізу тих, що формують ці ситуації чинників підібрати відповідні прийоми і методи вирішення виникаючих проблем з врахуванням їх достоїнств, недоліків і реальних можливостей.

Література

1. Андрушків Б.М., Кузьмін О.Є. Основи менеджменту. - Львів: Світ, 1995. - 296 с.

АДАПТИВНЕ КЕРІВНИЦТВО В ОРГАНІЗАЦІЇ

Запорізька державна інженерна академія

Різні ситуаційні моделі допомагають усвідомити необхідність гнучкого підходу до керівництва. Щоб точно оцінити ситуацію, керівник повинен добре уявляти можливості підлеглих і свої власті, природу задачі, потреби, повноваження і якість інформації.

Керівник повинен завжди бути готовим до переоцінки суджень і, якщо необхідно, до зміни стилю керівництва. Сучасний менеджер має адаптувати стиль для конкретної ситуації, орієнтувати його на реальність, тому що найефективніші керівники – це ті, хто може поводитися по-різному – у залежності від вимог реальності.

Основними положеннями японської системи управління є такі:

- працівники отримують задоволення залежно від щільності вертикального зв'язку в організації;
- основним завданням менеджера є забезпечення підтримки працівників в одержанні необхідної інформації та в процедурах реалізації цілей діяльності групи;
- при груповому прийнятті рішень усі члени колективу повинні вносити вклад у досягнення мети в повну міру своїх можливостей;
- використання в цілях управління характерного для японців почуття космологічної вдячності, яка в них виховується у всіх сферах суспільного й культурного життя;
- менеджер винний приділяти найбільшу увагу особистим якостям шкірного працівника, особистостям;
- у процесі здійснення керівництва менеджеру слід спиратись на розуміння того, що в японців сильно розвинуте почуття взаємозалежності;
- працівники, які застосовують нововведення, підвищують продуктивність праці і якість, повинні постійно заохочуватися, відчувати, що до їхніх вимог та міркувань керівництво прислуховується.

Німецька система "смертних гріхів" Вольфганга Хойера побудована на принципах відкидання неправомірних та неефективних дій. Згідно з цією системою менеджер не повинний:

- відмовлятися від особистої відповідальності;
- заважати підвищенню кваліфікації та зростанню талантів підлеглих;
- чинити тиск на підлеглих;
- ставати на неправильні позиції;
- забувати про важливість прибутку;
- керувати всіма підлеглими однаково;
- зосереджуватися на цілях, а має зосереджуватися на проблемах;
- бути начальником, а має бути товаришем;
- не дотримуватись загальних правил;
- бути неухважним;
- високо оцінювати роботу тільки що покараних працівників;

Відомий український економіст Валерій Терещенко підкреслював, що завдання керівника – диригувати, підібрати гарний персонал, розробити організаційну структуру підприємства, вибрати загальний напрям його діяльності, координувати всю роботу, боротися з непродуктивними витратами часу. Слід виділити ще одне з найважливіших завдань – вчитись інтенсивно працювати, поліпшувати якість роботи. Проаналізувавши усе вищезгадане можна зробити коротенький висновок, що менеджер винний так організувати свою працю та вплинути на людей таким чином, щоб останні виконували роботу, доручену організації відповідно до її місії та цілей. Менеджеру слід пам'ятати про те, що керівництво здійснюється за допомогою функцій і методів менеджменту, комунікацій тощо шляхом прийняття управлінських рішень.

Література:

1. Андрушків Б.М., Кузьмін О.Є. *Основи менеджменту*. Львів: Світ, 1995.
2. Хміль Ф.І. *Менеджмент*. Київ: Вища школа, 1995р.

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕЕМ

Зовнішнє середовище організації – це сукупність елементів, які не входять до складу організації, але справляють на неї певний вплив (рис. 1).

Рис. 1. Фактори зовнішнього середовища організації

Зовнішнє середовище є джерелом забезпечення організації ресурсами, необхідними для підтримання її внутрішнього потенціалу на необхідному рівні для досягнення цілей.

Для визначення майбутньої поведінки організації її керівництву потрібно мати уявлення як про внутрішнє, так і про зовнішнє середовище, їх потенціал і тенденції розвитку, а також знати місце своєї організації в середовищі. Розрізняють зовнішнє середовище прямого і непрямого (опосередкованого) впливу.

Всі фактори прямого впливу безпосередньо впливають на внутрішні перемінні, викликаючи їх реакцію. Не так помітно на організацію впливають фактори непрямого впливу. Інформація про них, як правило, не повна, і керівництво змушене робити припущення про їх можливі наслідки для організації.

Серед факторів непрямого впливу найважливіше місце займає технологія, що одночасно є і внутрішньою перемінною. Організація повинна враховувати перспективні технології, що можуть вплинути на швидкість старіння своєї продукції і якого роду продукцію покупець очікує в майбутньому. Відносно недавно виниклі великі технологічні нововведення докорінно змінили виробничі процеси і продукцію. Це комп'ютерна, лазерна, мікрохвильова, напівпровідникова технологія, супутниковий зв'язок, гена інженерія та ін. Вони вплинули не тільки на організації, але і на суспільство в цілому. Зберегти конкурентоздатність можна, орієнтуючись на високі технології.

Значення факторів зовнішнього середовища різко підвищується у зв'язку зі зростанням складності всієї системи суспільних відносин (соціальних, економічних, політичних тощо), що складають середовище менеджменту. Саме зовнішнє оточення диктує стратегію організації.

Література:

1. Мескон М.А., Альберт М., Хедоурі Ф. Основи менеджменту, пер. с англ. – М., 1992.

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Запорізька державна інженерна академія

Поняття *рішення* у сучасному житті дуже багатозначне. Воно розуміється і як процес, і як акт вибору, і як результат. Основна причина неоднозначного трактування поняття *рішення* полягає в тому, що у нього вкладається зміст, що відповідає конкретному напрямку досліджень. Рішення, як процес, характеризується тим, що він, протікаючи в часі, здійснюється в кілька етапів. У зв'язку з цим доречно говорити про етапи підготовки, прийняття і реалізації рішень. Рішення як результат вибору, звичайно, фіксується в письмовій чи усній формі і містить план (програму) дій щодо досягнення поставленої мети. Оскільки рішення приймаються людьми і впливають на людей, при прийнятті рішень необхідно враховувати низку факторів, зокрема особистісні оцінки керівника, можливі ризики, середовище, у якому приймаються рішення, інформаційні та поведінкові обмеження, взаємопов'язаність рішень.

Особистісні оцінки керівника

Всі управлінські рішення базуються на фундаменті системи цінностей керівника. Кожна людина має власну систему цінностей, яка визначає її дії і впливає на рішення, що приймаються.

Середовище прийняття рішень

Управлінські рішення приймаються за різних обставин. Вони традиційно класифікуються як *умови визначеності, ризику, невизначеності*.

Визначеність. Рішення приймається в умовах визначеності, коли керівник точно знає результат кожного з альтернативних варіантів вибору.

Ризик. До рішень, що приймаються в умовах ризику, належать такі, результати яких не є визначеними, але імовірність кожного відома. *Імовірність* може бути об'єктивною та суб'єктивною. Імовірність є об'єктивною, коли її можна визначити математичними методами або шляхом статистичного аналізу (за більшим обсягом інформації). Джерелом суб'єктивної (передбачуваної) імовірності є суб'єктивна (неповна або неякісна) інформація. Така інформація виникає при недостатньому досвіді керівника, неправильно зроблених висновках або на основі статистичних даних, які мають незначний обсяг досліджень.

Невизначеність. Рішення приймаються в умовах невизначеності, коли важко оцінити імовірність потенційних результатів. Такі ситуації виникають, коли не вистачає релевантної інформації. Невизначеність характерна для деяких рішень, які доводиться приймати за мінливих обставин. Найчастіше це проявляється у таких галузях, як політика, соціокультурне і наукомістке середовище. *Фактор часу та середовище, що змінюється.* Здоровий глузд підказує, що рішення слід приймати досить швидко, щоб бажана дія не втратила сенсу. Чим швидше ми приймаємо рішення, тим швидше відриваємося від конкурентів. Тому врахування фактора часу інколи змушує керівників покладатися на висновки або навіть на інтуїцію, тоді як за нормальних умов вони віддали б перевагу раціональному аналізу. Дійсно, середовище, яке швидко змінюється, змушує «девальвувати» релевантну інформацію, яка ще вчора була точною. Однак занадто швидкі рішення менеджерів, які не враховують аналітичні інформаційні дані, можуть також негативно позначитися на економічній діяльності організації.

Інформаційні та поведінкові обмеження

Ми вже зазначали, що інформація - це дані, «просіяні» для конкретних ситуацій. Якісна релевантна інформація дуже важлива. Однак, як і будь-який ресурс, інформація може бути недоступною або занадто багато коштувати. У вартість інформації слід включати витрати на її збирання, аналіз ринку, оплату машинного часу і послуг консультантів тощо. Тому керівник повинен визначитися, потрібна йому додаткова інформація (адже це витрати) чи варто обмежитися тією, яка вже є. *Поведінкові фактори* можуть також бути важливим аспектом у прийнятті ефективних для організації рішень. Це негативне ставлення до чого-небудь або до кого-небудь, особисті пристрасті та бар'єри сприйняття інформації тощо.

Негативні наслідки

Кожне важливе рішення так чи інакше пов'язане з негативними наслідками і побічними ефектами, значення яких керівник повинен співвідносити з очікуваним зиском. Виграєш в

одному, програєш в іншому. Тому прийняття управлінських рішень, за великим рахунком, є мистецтвом пошуку ефективного компромісу.

Взаємозалежність рішень

В організації всі рішення взаємопов'язані. Одне рішення може вимагати прийняття попередньо кількох менш важливих рішень. Здатність передбачати, як взаємодіятимуть рішення в системі управління, стає все більш важливою в міру просування до верхніх поверхів влади. Бачити всю картину наслідків прийнятих рішень - дуже важлива риса сучасного менеджера. Ефективно працюючий керівник повинен розуміти взаємопов'язаність рішень і обирати альтернативи, які є найбільш прийнятними для досягнення цілей організації.

Використана література

1. Завадський Й.С. Менеджмент: «Management». – 2-е. вид. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1998. – 542 с.
2. Кузьмін О.Є. Сучасний менеджмент: Навчально-прикладний посібник. – Львів: Центр Європи, 1995. – 176 с.
3. О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник Основи менеджменту. Підручник. - Київ: Академвидав, 2003. - 416 с. (Альма-матер).

Коломоєць А., гр. МБ 11-1д, Бабич О.Б. - науковий керівник

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТЕОРІЇ МОТИВАЦІЇ

Запорізька державна інженерна академія

Процесуальні теорії не відбивають впливу потреб на поведінку людей, проте вважають, поведінка формується як під впливом потреб. Відповідно процесуальним теоріям мотивації поведінка людини, є також функцією її сприйняття й очікувань. Ці теорії аналізують, як людина розподіляє зусилля задля досягнення певних цілей і як вибирає конкретний вид поведінки.

Теорія очікувань.

Теорія очікувань ґрунтується, що наявність активної потреби – не єдина необхідна умова мотивації особи на досягнення певної мети. Людина має також сподіватися, що обраний нею варіант поведінки справді призведе до задоволення чи придбання бажаного.

Теорія справедливості.

Основна ідея теорії справедливості у тому, у процесі роботи людина порівнює оцінку своїх дій з оцінкою аналогічних дій колег та на цій основі робить висновок про справедливість оплати .

Теорія постановки цілей.

В загальному вигляді, людина з урахуванням свого емоційного стану усвідомлює і оцінює події, що відбувається навколо неї. За підсумками цього вона визначає собі ціль, якої намагається досягнути. Вже згадана теорія стверджує, що готовності людини витратити певні зусилля, виконувати роботу в певному рівні, значною мірою залежить від чотирьох характеристик цілей, складності, специфічності, прийнятності, прихильності їм.

Концепція партисипативного управління.

Концепція партисипативного управління передбачає залучення працівників до управління організацією. Вона базована на передумові, що й працівник зацікавлено бере участь у внутрішньофірмовій роботі і одержує вигоду від своєї праці, він працює більш продуктивно .

Розрізняють три ступеня участі: висування пропозицій, вироблення альтернативи, вибір свого рішення.

Теорія посилення мотивації Б.Скиннера

Відповідно до теорії Б.Скиннера, поведінка людей зумовлена наслідками їх дій перед такою ситуацією у минулому. Співробітники витягають уроки з наявного у них досвіду і намагаються брати такі завдання, виконання яких раніше давало позитивні результати, і уникали завдань, виконання яких призвело до негативних наслідків.

РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ КЕРІВНИКА

Запорізька державна інженерна академія

У добу динамічних змін і перетворень на перший план виходить людина як суб'єкт, творець, носій нових якостей та ролей у всіх вимірах матеріального й духовного буття. Формування особи - складний процес, який зумовлює низку проблем, що постають перед управлінням. Зокрема це: управління об'єктивними умовами існування суспільства та відповідними соціальними процесами; управління об'єктивними умовами існування особи, які щодо суспільства в цілому є сферою його суб'єктивної діяльності та зазнають впливу організуючої останнього; управління власне суб'єктивним фактором впливу на особу.

Особа керівника в суспільстві формується під впливом об'єктивних умов та виховної роботи соціальних інститутів, а також під впливом її безпосереднього оточення, особистих контактів, що становлять соціальне мікросередовище людини. Управлінська діяльність - це насамперед взаємодія між людьми, яка може бути успішною, якою керівник користується у людей належним авторитетом. Управлінець, керівник повинні бути особистостями інноваційними, цікавими, високопрофесійними, духовними та гуманними. На керівників, управлінців - еліту - рівняється суспільство.

Керівник - це творча, професійно підготовлена, високоморальна особистість, яка виконує з підлеглими членами колективу певну роботу, перебуває в безпосередніх контактах з ними щодо вирішення поставлених завдань, умілий організатор і наставник, який здійснює владну, адміністративно-управлінську, виховну, стратегічну, адміністративну, експертно-інноваційну, комунікаційну, соціальну та лідерську функції, володіє необхідними, професійними та діловими якостями. Він забезпечує права установи, поєднуючи інтереси суспільства і працівників колективу, здійснює керівництво виробничо-технологічними та соціально-управлінськими процесами праці всіх його членів, забезпечує цілісність і системність спільної діяльності шляхом постійного погодження цілей і завдань керованого ним колективу з цілями й завданнями більш широкої соціальної структурної системи, елементом якої виступає даний колектив.

Управління в трудовому колективі передбачає створення кожному працівникові найбільш сприятливих умов для продуктивного виконання функціональних обов'язків. При цьому регулювати його діяльність таким чином, щоб праця, її результати, мотиви діяльності відповідали, насамперед, суспільним інтересам і водночас задовольняли його індивідуальні потреби. Вирішення цього завдання керівник забезпечує шляхом постійного технічного оновлення виробництва, поліпшення умов праці та побуту, системи матеріального й морального заохочення працівників. Результативність праці вимірюється також створенням належних умов для функціонування соціальної сфери, її постійного удосконалення. Необхідно постійно турбуватися про задоволення освітніх, культурних та управлінських запитів самих керівників, які мають цілковито задовольнятися безпосередньо в трудовому колективі, що сприятиме інтелектуалізації праці, постійному застосуванню новітніх управлінських технологій і поліпшенню системи державного управління відповідно до вимог громадянського суспільства, що нині активно формується.

Керівник виступає транслятором узгодженості інтересів, цілей, напрямів, уподобань, що проявляються у функціонуванні відносин як на суспільному, так і індивідуальному рівнях, спираючись на наявні правові норми; реалізує функції, спрямовані на забезпечення чіткості, послідовності в організації трудового (виробничого) процесу.

Література:

1. Шекшня С.В. Управление персоналом современной организации. 1997. – 336 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Сучасний етап розвитку ринкових відносин в Україні, що характеризується інтеграцією до європейського та світового ринків, потребує від промислових підприємств підвищення конкурентоспроможності та збільшення прибутковості. Одним із способів покращення становища підприємства та підтримки його в конкурентоспроможному стані є здійснення внутрішнього аудиту. Під внутрішнім аудитом необхідно розуміти організовану на підприємстві систему контролю, що діє в інтересах його керівництва або власників, регламентовану внутрішніми документами, метою якої є додержання встановленого порядку здійснення бухгалтерського обліку і надійності функціонування внутрішнього контролю. Внутрішній аудит виробничих запасів, в свою чергу, має бути спрямовано на вирішення завдань, пов'язаних з: правильністю відображення в обліку надходження, наявності та вибуття виробничих запасів; аналіз методів оцінки списання виробничих запасів та формування виробничої собівартості; контролем за дотриманням встановлених підприємством норм виробничих запасів, які забезпечують безперервну діяльність виробництва; виявленням неліквідних та надмірних залишків виробничих запасів; перевіркою правильності розкриття інформації у облікових регістрах та формах фінансової звітності; проведенням аналізу ефективності використання виробничих запасів та ін. Внутрішній аудит необхідний головним чином для запобігання втрат ресурсів і здійснення необхідних змін виробничого процесу підприємства [1].

Якість проведення внутрішнього аудиту виробничих запасів мають забезпечити складені план та програма перевірки, яка повинна включати у себе перелік аудиторських процедур та необхідні аудиторські докази по кожному питанню перевірки, а також розроблені до них шаблони робочих документів. Вони складаються до початку проведення перевірки. Проведення внутрішнього аудиту операцій з обліку виробничих запасів має складатися з наступних етапів:

I етап - проведення інвентаризації виробничих запасів;

II етап – проведення аналізу ефективності використання виробничих запасів;

III етап - перевірка своєчасності та правильності документального оформлення надходження виробничих запасів первинними документами;

IV етап - перевірка своєчасності та правильності документального оформлення вибуття виробничих запасів первинними документами;

V етап - підтвердження інформації у фінансовій звітності про залишки на кінець виробничих запасів;

VI етап – складання аудитором аудиторського звіту та передачу його керівництву підприємства для прийняття рішення за результатами внутрішнього аудиту [2].

Таким чином, внутрішній аудит ефективно впливає на виявлення негативних явищ у діяльності підприємства, встановлення їх причин і сприяє усуненню недоліків і зловживань щодо операцій з виробничими запасами.

Список використаної літератури:

1. Утенкова, К.О. Аудит [Текст]: Навчальний посібник / К.О. Утенкова. – К. : Алерта, 2011. – 408 с.

2. Баланчук О.Ю. Внутрішній аудит виробничих запасів та необхідність його проведення [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.nauka.kushnir.mk.ua/?p=57180>.

Артамонов Р. В., ст. гр. Ф-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ ТА ЙОГО РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

З давніх часів держава мала на меті стабілізацію та створення прогресивних моделей для забезпечення громадян своєї країни. Саме державний бюджет представляє собою систему грошових відносин, яка виникає між державою, з одного боку, і підприємствами, фірмами, організаціями та населенням, з іншого, з метою формування та використання централізованого фонду грошових ресурсів для задоволення суспільних потреб. Іншими словами, це — щорічний баланс надходжень та видатків, який розробляють державні органи для активного впливу на економічний процес та підвищення його ефективності.

Структура бюджетної системи значною мірою залежить від державного устрою країни. В Україні за структурою бюджетна система складається з республіканського бюджету та бюджету адміністративно-територіальних одиниць. Кожен бюджет має свої власні джерела доходів. Джерелами доходів державного бюджету є податок на прибуток підприємств, об'єднань і організацій; податок на додану вартість; акцизні податки; доходи від зовнішньоекономічної діяльності; прибутковий податок з громадян та ін., згідно з нормативами, що визначаються законодавчими актами. Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок різних місцевих податків та стягнень.

Бюджетна система ґрунтується на таких принципах: єдності, збалансованості, самостійності, повноти, обґрунтованості, ефективності та результативності, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, справедливості і неупередженості, публічності та прозорості.

Необхідно констатувати, що практично всі найважливіші відносини у бюджетній сфері на сьогодні врегульовано у Бюджетному кодексі України. Тому, на наш погляд, найважливішим завданням на сучасному етапі є виявлення неузгодженостей, колізій та проблем реалізації бюджетного законодавства та їх усунення. При цьому обов'язково потрібно використовувати позитивний досвід правового регулювання бюджетних відносин в економічно розвинених зарубіжних державах, але тільки такий, що можна адаптувати в Україні.

Проблеми, які потребують першочергового вирішення у процесі подальшого реформування бюджетного законодавства, та можливі шляхи їх вирішення: зробити український бюджет соціально орієнтованим; збільшити бюджетні надходження шляхом удосконалення податку на нерухомість, введення податку на розкіш, ліквідації виплати заробітної плати „у конвертах”; подолати корупцію у контролюючих органах; посилити власну дохідну базу місцевих бюджетів, їх самостійність; розробити та втілити у життя реальні правові механізми громадського контролю за використанням бюджетних коштів тощо.

Одним з напрямів реформування бюджетного законодавства України є, на наш погляд, застосування прогресивних та демократичних європейських механізмів при розподілі та використанні бюджетних коштів, а також створення ефективної, не корупційної, справедливої та неупередженої системи контролю за цими процесами.

І, нарешті, третій напрям – це вдосконалювати законодавство, що регулює бюджетні відносини. Досягти однозначності та зрозумілості термінології, уникнути термінологічних колізій та суперечностей у різних нормативно-правових актах, досягти однозначності визначення термінів та їх однакового застосування як у бюджетному законодавстві, так і в інших нормативно-правових актах, які тією чи іншою мірою регулюють бюджетні відносини.

УКРАЇНА В ЕКОНОМІЧНО КРИЗОВІЙ СИТУАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Актуальність даної теми зумовлена тим, що сьогодні, нажаль наша країна переживає період економічної кризи. Економічна криза — фаза економічного циклу, під час якої відбувається ризик відновлення порушених відтворювальних пропорцій шляхом спаду виробництва, недовантаження виробничих потужностей, зростання безробіття та інше.

Період економічної кризи з 2008 рр. в Україні є наслідком світової фінансової кризи, нарощування негативного зовнішньоторговельного сальдо і зовнішнього боргу, ускладнюючись політичною кризою і кризою споживчого кредитування. У 2014 р, згідно з аналізом Світового банку, економіка України різко погіршилася через негативні умови торгівлі та перепрофілювання потоків капіталу, а найбільший ризик для України представляють фіскальний дисбаланс, викликаний падінням бюджетних доходів, витратні бюджетні зобов'язання та значні фінансові потреби «Нафтогазу».

До причин кризи в економічних прошарках України, також відносяться: девальвація гривні, падіння цін на українську металургійну продукцію. Ускладнило також кризові явища наростання українсько-російського протистояння у газовій сфері.

В період кризи уряд повинен розробити пакет антикризових заходів, що містить чіткі цілі, принципи та методи державного втручання, а в деяких випадках невтручання в економіку країни. В якості короткострокових і термінових заходів, можна запропонувати розробку заходів щодо стимулювання експорту, скорочення бюджетних розходів. Слід провести швидку і масштабну регуляцію підприємницької діяльності, знизити адміністративні бар'єри в сфері ліцензування, дозвільної системи, технічного регулювання. Необхідно активізувати політику на ринку праці, розширюючи системи перекваліфікації та підвищення кваліфікації, сприяючи міжрегіональній трудової міграції. Перед Україною стоять і, швидше за все ще довго стоятимуть, завдання збереження й відновлення повномасштабного функціонування фінансової системи, стимулювання попиту на вітчизняну продукцію, скорочення соціальних витрат, які фінансуються з бюджету, проведення антикризових заходів в умовах скорочення доходів бюджету та обмежених можливостей фінансування його дефіциту. Для цього повинні бути прийняті заходи щодо стимулювання використання нових технологій, реформи в сфері землекористування і в сфері держзакупівель, модернізація інфраструктури, впровадження стимулюючої податкової політики і т. і.

Підсумовуючи, все вище сказане, слід зазначити, що подолання кризи в країні неможливо без ефективної участі та підтримки держави. Саме прийняття вище перерахованих заходів, виведе Україну з економічної кризи. А дана криза - це поштовх до того, що економіка стане набагато здоровішою.

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ ПІСЛЯ РОЗПАДУ СРСР

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Після розпаду СРСР економіка України опинилася у кризовому стані: падіння виробництва, інфляція, зниження рівня життя населення. Розглянемо докладніше проблеми з якими зустрілась економіка України після виходу з СРСР.

1. Зростання цін на газ (причина: ліберелізація цін в Росії), як наслідок гіперінфляція.
2. Спад виробництва. Звідси значна технологічна відсталість.
3. Зниження рівня життя населення. Перевищення кількості померлих над народженими.

4. Відсутність власної фінансової, грошової і банківської системи, внаслідок чого величезні суми вкладів населення та коштів підприємств залишились на момент розпаду СРСР у Москві

5. Вичерпність природних ресурсів, які тривалий час забезпечували потреби всього Радянського Союзу. Практичною відсутністю власних запасів енергоносіїв (нафти та газу), що робить економіку України залежною від постачань цих важливих ресурсів.

Та вже з 1994 р., після приходу до влади Л. Д. Кучми, процес реформації прискорився. Було подолано гіперінфляцію. У 1995 р. порівняно з відповідним періодом 1992 р. ВВП зріс на 40%, а купівельна спроможність на 54%. Проаналізуємо все ж таки, як Україні вдалося за такий невеликий період часу зробити такі великі кроки вперед? Основні дії спрямовані на вихід економіки зі стану кризи (1991-2001 рр.)

1. Проведення грошової реформи. Замість купонів-карбованців була введена гривня.
2. Становлення національної фінансово-банківської системи в цілому і регульованого валютного ринку.

3. Відбулося становлення фондового, товарного та грошового ринків.

Але, в Україні є ще великі проблеми, які й досі не вирішені, а саме:

1. Проблема „дефіциту коштів”. Сьогодні Україна не має достатніх коштів для виконання внутрішніх зобов'язань перед українськими громадянами і обслуговування зовнішніх боргів. А тому вона потребує запозичень у Міжнародного валютного фонду, Світового банку, інших міжнародних фінансових структур та країн.

2. Низький рівень прогресу в таких галузях: як медицина та наука

3. Не має точного плану розвитку в економіці. Маючи чіткий план, країна може спеціалізуватись на одній з галузей (промисловість, туризм та ін.) стимулюючи економіку.

Отже, розглянувши шлях економічного розвитку України, за роки незалежності, можна зробити такі висновки. У нашої країни є великий потенціал, ми як раз та країна, те суспільство, що хоче и може розвиватись, але нам не вистачає стабільності. Необхідно знайти той план, що виведе нашу країну на світовий рівень розвитку. А для цього необхідно працювати над кожною проблемою і знаходити вихід з будь-якого становища.

Голдиш А.С., ст.гр. М-14-1д, Троян О.В., асистент - науковий керівник
**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ**

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Україна – це країна з потужним агропромисловим потенціалом та величезними перспективами розвитку сільського господарства. Вона володіє сприятливими кліматичними умовами і якісними земельними ресурсами, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність нашої держави, дає значній частині сільського населення робочі місця. Він формує 16-17% ВВП країни. У Білорусії та Казахстані, наприклад, цей показник становить 13%, в Росії - майже 7%, в Грузії - більше половини, Вірменії, Киргизстані та Узбекистані - близько третини. Але економічні можливості аграрного сектора України використовуються не повністю. Аграрний сектор забезпечує близько 60% фонду споживання населення, займає друге місце серед секторів економіки у товарній структурі експорту і залишається практично єдиною галуззю, яка багато років поспіль забезпечує позитивне зовнішньо-торгівельне сальдо.

Незважаючи на певні досягнення в розвитку аграрної сфери, в Україні ще багато питань чекають на вирішення. Для того щоб сільське господарство в нашій країні розвивалося і процвітало потрібні суттєві зміни у ціновій політиці. Сільському господарству потрібні стабільні ціни, орієнтуючись на які фермери могли б визначати оптимальний обсяг виробництва продукції. Ціновий механізм повинен стати головною ланкою постреформованого аграрного виробництва.

Важливу роль відіграє утворення у сільському господарстві кластерів. Кластерні локальні мережі територіально-виробничих систем є джерелами і факторами забезпечення високого рівня та якості життя населення, економічного зростання й постійного розвитку галузі. У центральних, південних і східних областях України формуються зерново-олійні кластери, які мають високу ефективність.

Щодо земельних відносин, в Україні ще не в повній мірі вирішені питання щодо формування ринку землі: не визначено місце землі в системі економічного обігу; не створено належних умов для реалізації громадянами права власності на землю; потребує удосконалення інфраструктура ринку землі.

Також слід зазначити, що державі, вкрай необхідно, звернути увагу на розвиток фермерських господарств. Держава повинна запровадити заходи, які б сприяли збільшенню кількості таких видів господарств, адже за даними статистики, в Україні спостерігається тенденція до зменшення кількості фермерських господарств. Найважливішою проблемою у створенні фермерських господарств є відсутність стартового капіталу, на основі якого можна було б побудувати ефективно функціонуюче виробництво. Цю проблему можна подолати також шляхом надання підприємцям вигідних кредитів і т.і.

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Складання звітності є завершальним етапом бухгалтерського обліку, на якому відбувається узагальнення інформації про стан майна та результати діяльності бюджетної установи.

Фінансова звітність складається на основі даних бухгалтерського обліку й повинна включати інформацію, яка є суттєвою та своєчасною для її користувачів. Правові основи складання фінансової звітності визначені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.[1]

Бюджетні установи подають фінансову звітність - звітність про виконання кошторису, заборгованість бюджетних установ - до органів Державного казначейства, статистичну звітність - звіти про чисельність і склад персоналу, заробітну плату працюючих тощо - до органів статистики.

Основним завданням фінансової звітності бюджетних установ є відображення стану їх майна та результатів діяльності у процесі виконання кошторису доходів і видатків. Іншими словами, фінансова звітність бюджетних установ відображає результати розпорядження коштами та майном держави уповноваженими на це суб'єктами відносин у сфері господарювання.

Користувачами інформації, яка міститься в звітності, є органи державної та місцевої влади. Звітність дозволяє органам влади спостерігати та контролювати діяльність установи, є основою для прийняття рішень, щодо напрямів використання ресурсів бюджету відповідного рівня з метою забезпечення їх раціонального розподілу та використання.

Бюджетні установи, які одержують бюджетні кошти, складають річні фінансові звіти про виконання кошторисів за такими формами: форма №1 «Баланс»; форма №2д, №2м «Звіт про надходження і використання коштів загального фонду»; форма №2 – валюта «Звіт про використання коштів загального фонду бюджету за міжнародною діяльністю України»; форма №4–1д, №4–1м «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги, що надаються бюджетними установами»; форма №4–2д, №4–2м «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ»; форма №4–3д, №4–3м «Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду»; форма №4–3д.1, №4–3м.1 «Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду (позики міжнародних фінансових організацій)»; форма №4–4д «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів»; форма №5 «Звіт про рух необоротних активів»; форма №6 «Звіт про рух матеріалів і продуктів харчування»; форма №7д, №7м «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами»; форма №7д.1, №7м.1 «Звіт про заборгованість за окремими програмами»; форма №9 «Звіт про результати фінансової діяльності»; форма №15 «Звіт про недостачі і крадіжки грошових коштів і матеріальних цінностей в бюджетних установах»; Пояснювальна записка.

Особливості фінансової звітності характеризуються низкою властивостей фінансово-господарської діяльності бюджетних установ як суб'єктів господарювання, а саме: бюджетні установи функціонують на правах державної чи комунальної форми власності; бюджетні установи у процесі надання нематеріальних послуг здійснюють видатки, які за економічним

змістом відрізняються від витрат суб'єктів підприємницької діяльності (під видатками розуміють державні платежі, що не підлягають поверненню).[2]

Процес складання фінансової звітності базується на комплексі певних принципів. Першим і головним принципом фінансової звітності є достовірність відображених показників. Це можливо за умов: дотримання упродовж звітного року єдиної методики відображення окремих господарських операцій та оцінки майна; повноти відображення в обліку всіх господарських операцій за відповідний період; своєчасності і повноти проведення та правильності відображення результатів місячної, квартальної, піврічної чи річної інвентаризації відповідно; правильності віднесення доходів і видатків щодо звітного періоду (відповідність).[3]

До інших принципів фінансової звітності бюджетних установ відносяться: обов'язкове та своєчасне її надання до відповідних організацій, єдність форм і методики складання звітності для всіх бюджетних установ: простота, доступність, ясність, раціональність, доречність, зіставність.

Загальними вимогами до звітності бюджетних установ є акуратність заповнення звітних форм. Крім того, бухгалтеру потрібно пам'ятати про необхідність своєчасності складання та подання фінансової звітності до органів державної влади, вищих установ. За порушення останньої вимоги Бюджетним кодексом України передбачена можливість призупинення фінансування бюджетних установ. До того ж, лише своєчасно складена звітність дозволяє отримати оперативну інформацію про стан і результати діяльності розпорядника бюджетних коштів, дотримання цільового використання виділених установі бюджетних асигнувань, внести певні корективи для виправлення виявлених таким чином недоліків.

Список використаної літератури:

1. Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. № 996 XIV. – Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: навч. посіб. / Ф.Ф. Бутинець. Т.П. – М.: ПП «Рута», 2009. – 472с.
3. Лемішовський, В.І. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування: навч. посіб. / В.І. Лемішовський. – М.: Інтеллект-Захід, 2008. – 1120 с.

Король К. І., ст. гр. ЕК-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник

АНАЛІЗ РИНКУ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Кондитерський ринок - один з найпривабливіших і таких, що динамічно розвиваються на Україні. Кондитерські вироби є традиційно популярними в нашій країні. При рівні споживання 7,4 кг. на душу населення на рік, Україна є 8-ою у світі за споживанням кондитерських виробів на душу населення. На сьогодні виробництво кондитерської продукції є однією з найрозвинутіших галузей харчової промисловості України. Загальний обсяг виробництва складає приблизно 3% ВВП країни.

Ринок кондитерських виробів сьогодні досить розвинений і структурований. Виробники стимулюють зростання споживання якісних і складних у виготовленні кондитерських виробів. У структурі реалізації цієї продукції частка великих торговельних мереж сягає 35-40% у грошовому вираженні.

До кризи кондитерська підгалузь в Україні стабільно зростала. Але досить стабільний розвиток ринку став швидко сповільнюватися вже в 2008 р. Характерні для 2003-2005 рр. 40-50% зростання змінилися на 15% - 18%. Якщо в 2007 р. виробництво кондитерських виробів зросло на 6,1% (до 253 тис. т), то в 2008 р. воно знизилося на 2%

Компанії-виробники активно експортують продукцію до 44 країн світу (приблизно 40% продукції). Лівову частку в структурі експорту країни (94% у 2009 р.) займають країни СНД. Щоб диверсифікувати ризики, що виникають при внесенні змін до законодавства країн, в які екпортується продукція, деякі українські компанії відкривають власні виробництва за кордоном. У 2010 р. проявилася тенденція зростання імпорту кондитерських виробів в Україну. Експерти відзначають, що це пов'язано з подорожчанням кондитерських виробів українського виробництва. Так, в 2010 р. обсяги імпорту хлібобулочних кондитерських виробів зросли більше від інших видів кондитерських виробів - на 33,8% - і склали 19 тис. т. проти 14,2 тис. т. в аналогічний період 2009 р.

При середній рентабельності виробництва 8% -18% у собівартості кондитерської продукції на сировину припадає в середньому 60-70%. Основні сировинні складові кондитерських виробів - борошно, цукор, кондитерський жир. За 2010 р., за різними оцінками кондитерів, ціни на борошняні кондитерські вироби зросли на 20-25%. З літа 2010 р. практично вся сировина, яка закуповується кондитерами на внутрішньому ринку, значно подорожчала. Так, через дефіцит соняшнику ціна на насіння підскочила практично в два рази, а різні види жирів подорожчали на 30-50% і продовжують дорожчати, що не може не позначатися на ціні таких жиромістких виробів, як вафлі, печиво, деякі види цукерок. У 2014 р. не сталося сезонного спаду цін на цукор, який зазвичай пов'язаний з початком цукроваріння. Як правило, ціна на цукор з початком переробки буряків падає на 50%. У 2014 р. вперше за багато років вона не лише не знизилася, але навіть зросла.

Ринок кондитерських виробів в Україні є ринком, який динамічно розвивається, що призводить до необхідності вирішення широкого спектра питань - від проведення досліджень у галузі до формування стратегії поведінки. Цей процес потребує відповідного забезпечення, враховуючи те, що підприємства ринку кондитерських виробів відчувають посилення щільності конкуренції, внаслідок чого виникає необхідність оцінки поточного та перспективного становища підприємств на ринку.

Кураєв Д.О., ст. гр. ЕК-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник

ДЕМОГРАФІЧНА КРИЗА В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

На сьогодні найбільш гострою серед проблем в Україні є демографічна проблема. Демографічна криза є значною загрозою для України.

Україна вже тривалий час переживає глибоку демографічну кризу, ознаками якої є переважання смертності населення над народжуваністю, тривалість життя (особливо чоловіків) є набагато меншою, ніж у більшості розвинутих країн, а також високою є захворюваність населення, причому в усіх вікових групах. Усе це веде до неухильного скорочення населення України. Сьогодні можна говорити про те, що нація поступово втрачає своє здоров'я. Зростає відсоток безплідності в жінок, залишаються високими смертність немовлят, захворюваність дітей шкільного віку, дорослого населення, що пов'язане із серцево-судинною патологією, злоякісними пухлинами, цукровим діабетом, інфекційними хворобами, які ведуть до ранньої інвалідності та передчасної смерті.

Станом на початок 1993 року кількість українців становила близько 52 млн. 244 тис 100 осіб. А в 2014 році - 45 млн. 246 тис.

На думку провідних українських учених Е. Лібанової, С. Пирожкова, одним із головних компонентів демографічної кризи в Україні є зменшення народжуваності, що зберігається впродовж тривалого періоду. На це явище впливають два типи факторів – прямі та опосередковані. До прямих належать такі:

1) Шлюбний фактор. Поступово зменшується кількість зареєстрованих шлюбів, в основному через популярність цивільних шлюбів.

2) Поширеність абортів. Так, щорічно офіційна статистика України реєструє близько одного мільйона абортів, фіксується 145 абортів на 100 пологів (для порівняння, наприклад, у країнах Західної Європи в середньому 10 – 15 абортів на 100 пологів).

3) Рівень безпліддя. Вважається, що в Україні кожна п'ята подружня пара безплідна, що негативно відображається на кількості населення.

До непрямих або опосередкованих факторів належать:

1) Низький рівень життя та заробітної плати, що призвели до погіршення добробуту значної частини населення та обтяжливості утримання більш ніж однієї дитини в родині, що істотно впливає на відтворювальні процеси.

2) Житлово-побутові умови. В Україні майже третина громадян проживає в непридатних для цього приміщеннях, гуртожитках, застарілих будівлях або орендованих квартирах, що суттєво впливає на бажання людей мати та виховувати дітей в таких умовах.

На нашу думку вирішенню цих проблем сприятиме реалізація системи таких заходів:

1) Підвищення рівня і якості життя населення.

2) Нормалізація ситуації на ринку праці, зокрема зростання рівня трудових доходів і підвищення стабільності зайнятості населення, створення нових робочих місць.

3) Поліпшення стану здоров'я населення, а також профілактика та зниження кількості професійних захворювань, стимулювання здорового способу життя.

4) Створення сприятливих матеріальних і соціальних умов для народження і виховання дітей.

Литвиненко Ю. С., ст. гр. ЕП-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник

АНАЛІЗ РИНКУ ЗЕРНА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Однією з найважливіших галузей української економіки історично було сільське господарство. Дослідження проблеми функціонування зернового ринку відіграє велику роль, так як він є складною системою, яка залежить від людського фактора, попиту, пропозиції, рівня цін, природно-економічних умов виробництва. Україна є одним зі світових лідерів виробників зерна, а в поточному сезоні міцно закріпилася серед лідерів з експорту зернових. За попередніми даними Мінагропрому, за 2013-2014 рр. з України було експортовано близько 32,5 млн. тонн зернових, з яких 9,4 млн. тонн склала пшениця, 20,1 млн. тонн - кукурудза і 2,5 млн. тонн - ячмінь. Саме цей рекордний обсяг дозволив Україні замкнути трійку лідерів серед світових експортерів зернових в минулому сезоні, залишивши позаду Канаду, Австралію і Росію.

На зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів агропромислового комплексу впливає ряд негативних явищ, таких як:

- низька ефективність функціонування або навіть занепад цієї галузі порівняно з іншими країнами;
- застарілі технології, використовувані під час виробництва;
- невідповідність структури українського експорту попиту інших країн на продукцію агропромислового комплексу;
- низька якість продукції внаслідок того, що її виробляють переважно дрібні приватні підприємства, що, в свою чергу, обмежені в своїх фінансових та інформаційних ресурсах.

Рішення проблеми ефективного розвитку зернового сектору та ринку зерна України може здійснюватися шляхом:

- визначення можливостей та здійснення заходів, спрямованих на вдосконалення організаційних структур та менеджменту зернових господарств; використання сучасних інноваційних підходів до ведення бізнесу;
- поліпшення землекористування, структури посівів та забезпечення збереження і поліпшення земельних ресурсів, зокрема з точки зору екологічного стану територій; визначення та реалізації заходів щодо підвищення родючості ґрунтів;
- поліпшення іміджу українського зерна на світовому зерновому ринку, широке інформування про якісні характеристики зерна провідних імпортерів українського зерна;

В Україні аграрний потенціал використовується лише на чверть, отже, якщо не буде прагнення до підвищення показників врожайності, то скрутним буде розвиток агропродовольчої системи як одного з головних напрямків становлення держави. А між тим фондооснащеність земель на Україні в 11,5 рази нижче в порівнянні з країнами ЄС. Отже, однією з головних задач для промисловості є виробництво машин та устаткування для сільського господарства. Разом з тим необхідно додати, що успішне досягнення зазначених цілей багато в чому залежить від вирішення гострих насущних проблем зерновиробництва. Важливою є розбалансованість внутрішнього зернового ринку, основною причиною якої є стихійне виробництво окремих видів зернових культур.

Міхно В.О., ст. гр. ЕК-14-1д, Троян О. В., асистент – науковий керівник

АНАЛІЗ ПРИЧИН СУЧАСНОЇ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

З тих пір, як з'явилися гроші у вигляді банкнот і монет, утворилося і негативне явище — інфляція. Грошові кошти почали знецінюватися, ціни на товари зростатимуть. Для України 2014 рік став переломним і піддався, як ніколи раніше, високому рівню інфляції. Гривня знецінилася. Таку гірку правду відчули всі жителі країни. На думку громадян, винуватцем в такій ситуації в першу чергу виступає Національний банк України. На думку експертів основними помилками Національного банку України є:

- неякісна валютна політика;
- дефіцит валюти. Штучна перешкода виходу валюти на ринок;
- не в змозі домовитися з МВФ;
- після реорганізації всередині Нацбанку, ніхто не бере на себе відповідальність.

Голова Національного банку України Валерія Гонтарева припускає, що індекс інфляції для України за рік перейде рубіж в 19 відсотків. Така заява прозвучала в Лондоні на конференції з інвестицій. Багато експертів погоджуються з таким показником, але за умови, якщо не буде військової ескалації. Уряд планує вийти на рівень від 12 до 14 відсотків. Але результати за перше півріччя не радують. Міністр фінансів України Олександр Шлапак в червні робив прогноз, що ВВП впаде до 5%. Прем'єр міністр Арсеній Яценюк в березні говорив про цифру в 3%. Уже зараз це оптимістичний прогноз. Більш того, в річному вираженні, падіння ВВП за перше півріччя 4,7%. І експерти кажуть про те, що «важкий час» для економіки ще попереду. Міжнародні агентства ще в першому кварталі 2014 говорили про 5% падіння ВВП. Причому, верхня межа була в 10%. А при першому транші від МВФ було погоджено на рівні 7%. Є й експерти з хорошими висновками — до кінця 2014 року ситуація стабілізується, економіка повільно, але почне «одужувати». За повідомленням Національного банку України, велетенську роль на інфляційний показник зіграло немислиме подорожчання природного газу. Розглянемо головні показники за результатами останніх двох місяців. Середній відсоток інфляції по товарах і послугах за травень місяць порівняно з попереднім періодом складає — 3,8%. Якщо порівняти травень і червень, то додався ще 1%.

Шляхи по зменшенню інфляції для України в 2014 році наступні. Найголовніше — врегулювати ситуацію на Донбасі. Тому, що саме стабільність в промислових регіонах сходу призвела до різкого зниження економічної активності. Крім виділених грошей з казни держави, тимчасово введений податок на армію у розмірі 1,5%. Також необхідно вжити заходів щодо зниження дефіциту бюджету. 31 липня 2014 р. був прийнятий ряд законопроектів спрямованих на стабілізацію бюджету. Це суттєво збільшить ринок для українських товарів. На жаль, нині зменшений експорт товарів до Росії. Необхідно удосконалити методи боротьби з корупцією. Привести в порядок податкову систему. У багатьох виникає питання — а чи не чекає на Україну дефолт? Тут експерти зробили висновок — ризик дуже низький. Україна налагодила партнерські відносини з МВФ, Світовим банком, ЄС і має запас міцності. Уряд активно вводить в дію ряд законів на стабілізацію. Тому після майдану, інформації про те, що скарбниця порожня, народ готовий «перетерпіти», «зтягнути пасок» заради миру та стабільності в країні.

Моторна В. С., ст. гр. ЕК-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

На сьогодні найбільш гострою серед соціально-економічних проблем в Україні є проблема безробіття. Безробіття у нашій країні набуло масового характеру і складає реальну загрозу для державного та суспільного благополуччя.

Рівень безробіття в січні 2014 року в Україні склав 1,9% до загальної кількості працездатного населення проти 1,8% у грудні 2013 року і проти 2% в січні минулого року, повідомляє Державна служба статистики України. Загальна кількість безробітних у січні склала 525,1 тис. осіб, з яких 292 тис. - жителі міст, а 233 тис. - жителі сільської місцевості.

Головними проблемами та причинами виникнення безробіття в Україні є:

- 1) проблема молодіжного безробіття, адже молодь без досвіду роботи зазнає найбільших труднощів з пошуку роботи, особливо офіційного працевлаштування;
- 2) структурні зрушення (міжгалузеві, внутрішньогалузеві, регіональні) в економіці, що виражаються у впровадженні нових технологій, згортанні виробництва в традиційних галузях, закритті технічно відсталих підприємств;
- 3) проблеми безробіття серед людей старшого віку;
- 4) відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу;
- 5) скорочується купівельна спроможність населення;
- 6) бюджет втрачає платників податків.

Одним із головних наслідків безробіття є те, що відбувається збідніння населення через втрату трудового заробітку та заморожування заробітної плати працівників, які залишаються на виробництві, що тягне за собою падіння купівельної спроможності населення і, відтак, падіння сукупного попиту на товари, що розглядається як головний фактор падіння виробництва й економіки в цілому.

Основні шляхи вирішення проблем безробіття мають включати цілу низку заходів, зокрема:

- 1) приведення законодавства України у відповідність до міжнародних норм і принципів та запровадження механізмів захисту внутрішнього ринку праці;
- 2) реалізація Державної та регіональних програм зайнятості та сприяння стабільній діяльності стратегічно важливих підприємств;
- 3) зниження податків для підприємств, за умови збереження робочих місць (для компенсування витрат на прийом нових працівників);
- 4) створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних та легалізацію тіньової зайнятості.

З огляду на новітні наукові розробки та світову практику формування ефективної політики регулювання зайнятості і безробіття в Україні, запорукою вирішення проблеми є розробка і реалізація широкого комплексу відповідних заходів, насамперед, у соціально-трудовій сфері. Слід посилити увагу щодо оновлення та підвищення технічного рівня робочих місць, зокрема, для того, щоб кожне з них забезпечувало зайнятому прожитковий мінімум і подальше зростання заробітної плати (з урахуванням інфляції). На нашу думку, впровадження цих заходів, дозволить привести заробітну плату у відповідність з продуктивністю праці, ліквідувати фіктивні робочі місця та зменшити приховане безробіття.

МАШИНОБУДІВНИЙ РИНОК УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Машинобудування є важливою ланкою в економіці будь-якої країни світу, а не лише економіки України. Особливо ця тема актуальна у період глобальної світової економічної кризи, яка поширюється планетою вже майже 6 років.

Загалом вся машинобудівельна ланка економіки України зараз знаходиться на етапі стагнації та поступового зниження виробництва, через політичну та економічну кризу в державі. Згідно з останніми аналізами машинобудівного ринку, ця ланка економіки за 2014 рік скоротила своє виробництво майже на 20%, що є негативним показником стану економіки країни. Аналітики які досліджують цю тему, а саме Міністерство інфраструктури України, Державний комітет Статистики та Міністерство промислової політики України прогнозують спад ринку машинобудування у 2015 року ще майже на 15%.

Також, слід відмітити, що машинобудівна галузь в Україні є експортноорієнтованою, на зовнішніх ринках реалізується близько половини виробленої продукції. При цьому експорт не диверсифікований і припадає переважно на країни СНД (насамперед Росію), які також сильно постраждали від кризи. До основних причин спаду машинобудівного ринку економіки України можна віднести наступні економічні та політичні фактори:

- 1) Політичну кризу у Державі, що призвела до великих економічних втрат у державі.
- 2) Низький попит на нові види товарів що виробляє машинобудування.
- 3) Високу ресурсоемкість виробництва.
- 4) Підвищення податкових зборів у державі.

В період економічної та політичної кризи уряд повинен розробити ряд антикризових заходів, які будуть чітко регулювати теперішню економіку держави. В якості короткострокових і термінових заходів, можна запропонувати розробку заходів щодо стимулювання експорту, скорочення бюджетних витрат. Слід провести масштабний перерозподіл бюджетних коштів та провести реформування теперішнього економічного режиму в країні. Машинобудування України перебуває у складному фінансовому становищі. Кількість збиткових підприємств зростає з кожним роком. Відбулося погіршення експортно-імпортних відносин. Останнім часом на світовому ринку зросли екологічні вимоги. Екологічність продукції стала одним з показників конкурентоспроможності продукції. Тож, для спроможності конкурувати на світовому ринку необхідно проводити природоохоронні заходи, що будуть спрямовані на зменшення забруднення екології.

Підсумовуючи, все вище сказане, слід зазначити, що Держава повинна втрутитися у ринок машинобудування. Потрібно дотувати цю ланку економіки, зменшувати податки та влаштовувати податкові канікули для малих та середніх промислових комплексів, інакше машинобудування буде дуже складно відновити, як ланку економіки країни. Реалізація саме цих заходів повинно вивести Україну с економічної кризи.

Ніколаєнко В. В., ст. гр. ЕП-12-2Т, Троян О. В., асистент – науковий керівник

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Фондовий ринок є одним із потужніших інструментів залучення та перерозподілу інвестиційних ресурсів між всіма суб'єктами економічної діяльності. Важливішою передумовою його розвитку є сприятлива економічна ситуація в країні, розвинена мережа фондових бірж, підвищення довіри суб'єктів господарювання та населення до інструментів фондового ринку. Сьогодні в Україні фінансовий ринок знаходиться в незадовільному стані, що обумовлено як фінансовими та політичними факторами так і низькою активністю суб'єктів ринку.

В Україні протягом 2011-2014 років спостерігалась досить висока активність біржового ринку, про це свідчать показники обсягу біржової торгівлі цінними паперами. Так, за результатами торгів обсяг біржових контрактів з цінними паперами у 2013 році становив 235,44 млрд. грн., що більше майже у 2 рази (або на 104,15 млрд. грн.) за обсяг торгів у 2014 році.

У 2014 році було зареєстровано 237 випусків акцій на суму 46,88 млрд. грн., що на 10,91 млрд. грн. (або на 23,27%) менше, ніж у 2013 році. У 2014 році найбільші обсяги випусків акцій зареєстровано комерційними банками (на суму 28,19 млрд. грн.). В Україні з кожним роком потрібно виплачувати все більше коштів за зовнішніми позиками, тому одним із найпростіших способів залучення коштів до загального бюджету країни є продаж державних облігацій.

На основі проведеного аналізу сучасного стану функціонування фондового ринку України можливо визначити основні проблеми його розвитку, а саме:

- 1) недосконала законодавча база регулювання відносин суб'єктів господарювання, що взаємодіють на фондовій біржі, зокрема для захисту інтересів інвестора;
- 2) відсутня розвинута мережа фондових бірж;
- 3) відсутність єдиної налагодженої моделі діяльності фондових бірж;
- 4) низький ступінь використання цінних паперів ;
- 5) незадовільний рівень інформованості населення про діяльність фондового ринку

Сьогодні в Україні спостерігається ситуація, коли населення та більшість суб'єктів господарської діяльності не мають достатньо коштів для здійснення операцій на фондовому ринку. Український фондовий ринок є спекулятивним, та незважаючи на привабливість для іноземних інвесторів, є недосконалим та «зарегульованим» в законодавчо-правовому полі, що в свою чергу зменшує надходження інвестицій та коштів в країну.

Таким чином основними напрямками покращення функціонування фондового ринку України є:

- 1) перехід вітчизняних підприємств до міжнародних стандартів фінансової звітності ;
- 2) вдосконалення механізму набуття права власності на цінні папери;
- 3) розробка регіональних та загальнодержавної програм розвитку та підтримки фондових бірж із урахуванням особливостей економіки України.

Отже, в останні роки український фондовий ринок цінних паперів демонструє суперечливу динаміку розвитку: із однієї сторони спостерігається збільшення загальних обсягів торгівлі цінними паперами, а із іншої - зростається емісійна діяльність, зокрема щодо облігацій підприємств та випуску акцій. Тому для вирішення проблемних питань і стимулювання подальшого розвитку вітчизняного фондового ринку потрібно: збільшення капіталізації, удосконалення ринкової інфраструктури та стабільність економічної та політичної ситуації в Україні.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ТА МЕТОДИ БОРОТЬБИ З НЕЮ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Протягом століть всі країни світу ведуть нескінченну боротьбу з тіньовою економікою, досліджуючи причини її виникнення та застосовуючи різні методи для боротьби з нею. Метою даного дослідження є виявлення проблем тіньової економічної діяльності в Україні і методів боротьби з нею.

Тіньова економіка - це економічна діяльність, яка не відбивається в обліку і звітності суб'єктів підприємницької діяльності, а також не враховується і не контролюється державними органами і (або) спрямована на отримання неконтрольованого державою доходу, шляхом порушення чинного законодавства, від якої держава не отримує податкових надходжень.

За масштабами тіньового сектора України займає одну з ключових позицій не тільки на пострадянському просторі, а й на території Східної та Центральної Європи. Залежно від способу оцінки, масштаби тіньової економіки в українській державі коливаються в межах від 40 до 80% від ВВП. Згідно із законодавством України, "тінізація" економіки визнана однією з головних загроз національній безпеці держави.

Найпоширенішими видами тіньової діяльності в Україні є: проституція, торгівля наркотиками, праця нелегальних мігрантів, азартні ігри. До поширених видів тіньової діяльності відносяться також незаконне повернення податку на додану вартість, зарплати "в конвертах". Згідно з оцінками державної податкової служби, обсяг тіньового сектора становив як мінімум 374 млрд. грн. в 2013 році.

Для подолання тіньової економіки в Україні пропонується здійснити наступне:

- 1) законодавчо затвердити функції державних структур розробити державну програму, спрямовану на виявлення і ліквідацію корупції;
- 2) підвищити покарання за фінансово-економічні шахрайства і забезпечити особисту відповідальність адміністрації державних і недержавних підприємств за незаконне, нецільове та неефективне використання коштів;
- 3) розробити податкову систему таким чином, щоб вона сприяла розвитку стабільної інвестиційної політики, забезпечити страхування інвестиційних ресурсів та надання державних гарантій;
- 4) підвищити рівень роботи правоохоронних та судових органів.

До напрямів зниження рівня "тінізації" економіки України необхідно віднести:

- 1) викорінення зацікавленості окремих представників державного апарату в існуванні тіньової економіки та в отриманні тіньових доходів;
- 2) зниження податкового преса;
- 3) забезпечення стабільності та збалансованості законодавства;
- 4) зупинка інтеграції організованої злочинності з суб'єктами економічної діяльності ;
- 5) підвищення рівня оплати праці та відповідальності всіх категорій державних службовців і працівників бюджетної сфери.

Підводячи підсумки, слід підкреслити, що на сьогоднішній день тіньова економіка досягла критичної позначки. Це означає, що від податків ухиляється майже половина підприємств. Для боротьби з цим явищем державі необхідно, в першу чергу, подивитися на витоки, а саме на причини виникнення і зростання тіньової економіки, а не знижувати її зростання новим Податковим кодексом.

Література:

1. Кисельова В. С. Світ сучасної науки / В. С. Кисельова // Статистична динаміка тіньової економіки. - 2012. - № 5. - С. 36-41.

Садова А. В., гр. ЕП-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник

СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Сьогодні Україна переживає складний, кризовий період та має ряд соціально-економічних проблем. Серед найпоширеніших: бідність, постійне зниження індексу економічної свободи, нестабільну політичну ситуацію, низький ступінь верховенства права, низький рівень заробітної плати, практична відсутність середнього класу. Фактично сьогодні можна говорити про глибоку системну кризу нашої держави.

Звернемося до кожного показника більш детально, спираючись на данні Міжнародних рейтингів України.

1. Бідність можна визначити як соціальний феномен, що характеризується відсутністю необхідних матеріальних засобів для того, щоб провадити «нормальне» (відповідно до норм прийнятих суспільством) життя. Таким чином, за межею бідності зараз живуть четверо з 5-ти українців. При цьому за останній рік українці збідніли на 10%.

2. Економічна свобода. Цей показник вказує на фундаментальне право кожної людини управляти її власною працею та майном. В економічно вільних суспільствах, особи вільні у виборі роботи, виробництві товарів, яким забажають. У рейтингу економічної свободи, який складає Світовий банк, Україна посідає 163-ю позицію - між Казахстаном і Гондурасом.

3. Політична нестабільність та верховенство прав. Україна посідає 110 місце в рейтингу неспроможності держав і характеризується високою політичною нестабільністю. Міжнародні рейтингові агенції, з точки зору верховенства права, оцінюють Україну як країну, де переважає політичне втручання уряду, безкарність і корупція.

4. Рівень заробітної плати. В той час, коли середня зарплата в Україні становить від 1,5 до 2,5 тисяч гривень, українські мільярдери все частіше фігурують не лише в українських, а й у солідних світових рейтингах багатіїв. Спостерігається розшарування населення на багатих та бідних, майже відсутній середній клас.

5. Зайнятість населення. Важливою соціально-економічною проблемою України є зайнятість населення, забезпечення ефективними робочими місцями. Згідно з переписом, в Україні близько 43 млн. населення. Серед них 16 млн. пенсіонерів та інвалідів, 12 млн. дітей та молоді до 18 років. За даними соціологічних опитувань, до 40% вважають себе безробітними, зафіксоване безробіття - 2,3 млн. Таким чином, фактично працює 12,5 млн. осіб.

Шляхи вирішення цих та інших соціально-економічних проблем, на нашу думку, лежать у двох сферах: налагодженні політичної ситуації та стабілізації економіки. Щоб покращити соціально-економічну ситуацію в країні необхідне вжити наступних заходів.

1. Удосконалити податкову систему, таким чином щоб збільшити частку доходу населення, яке працює в бюджетній сфері з низькою заробітною платою.

2. Крім того, державі необхідно створити умови для розвитку малого та середнього бізнесу, що забезпечить зростання частки середнього класу, класу, який здатний нести податкове навантаження та утримувати непрацюючих.

3. Та найважливішими для поліпшення соціально-економічної ситуації в країні, на нашу думку є з боротьба з корупцією. Знешкодження цього асоціального явища дозволить усунути усі проблеми соціального та економічного характеру в Україні.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

На сучасному етапі економіка України знаходиться в складному становищі. Не оминуло це і енергетичну сферу, котра залежить від імпорту енергоресурсів.

Україна на протязі останніх трьох років веде поки що безрезультатні переговори з Москвою про зниження ціни на газ, котра в обмін потребує контролю над експортними трубопроводами в Європу або політичної інтеграції Києва в Митний союз з Білорусією та Казахстаном. Політичні зміни 2014 року, котрі змінили Україну, знайшли своє відображення і в газовій проблемі. 16 червня 2014 року «Газпром» припинив поставку газу в Україну за несплату боргу сумою 4,458 млрд. доларів. Враховуючи і так нестабільну економіку в Україні, газове питання ще більше заглибило її в кризу.

Газ є найбільш важливим енергоносієм в Україні. На його частку припадає 36% сумарного обсягу енергозабезпечення країни. Самостійно, за даними 2013 року, ми можемо себе забезпечити газом лише на 45%, а отже 55% припадає на імпорт. Український уряд почав шукати шляхи забезпечення країну газом, адже його нестача одразу ж потягнула за собою ряд наслідків. В країні миттєво подорожчав бензин, що потягнуло за собою збільшення плати за перевезення. Основними споживачами цього палива являються промислові підприємства та житловий сектор. Отже, якщо країна змогла б повністю забезпечити перших, то громадяни залишились би без необхідного їм палива.

Крім того, події на сході країни, залишили українські компанії, що виробляють електроенергію, без достатньої кількості вугілля, яка необхідна для забезпечення безперебійної їх роботи. Через відсутність в країні достатніх запасів вугілля та альтернативного палива, населенню загрожує планове відключення електроенергії. Негативним явищем для економіки країни стало також зменшення експорту електроенергії і припинення його взагалі до Росії.

Для вирішення всіх посталих проблем перед країною, уряд почав переговори щодо надходження необхідних енергетичних ресурсів в країну. Але пошук альтернативних каналів подачі палива в країну не дав бажаних результатів. Через певні політичні проблеми Україна не змогла отримати газ з Угорщини, Словаччини та Польщі. Тому було укладено контракт з Норвегією, котрий почав працювати 1 жовтня 2014 р. Також, 1 жовтня прес-служба Міністерства фінансів повідомила про погашення боргу перед Росією у розмірі 1,595 млрд. доларів, а також сплатення відсотків за борг.

Але на жаль не зважаючи на пошуки шляхів вирішення посталих питань перед економікою України в цілому, та окремих її галузей, економіка країни знаходиться в кризовому стані. Вирішити всі поставлені проблеми не вдасться без потрібних країні реформ економіки та в паливно-енергетичній галузі в тому числі. Ситуація, що склалася на даний час в енергетичній галузі, загрожує економічному стану країни. Задачею, перш за все для уряду, є вирішення енергетичної проблеми країни, особливу увагу приділивши газовій. Для цього необхідна плідна робота експертів та науковців, котрі зможуть не допустити енергетичний дисбаланс.

Література

1. <http://tsn.ua/groshi/vugilna-viyana-na-donbasi-mozhe-povernuti-v-ukrayinu-masove-vidklyuchennya-svitla-90-h-365591.html> – електронний ресурс
2. <http://ua.korrespondent.net/business/economics/3425201-ukraina-znyzyla-eksport-elektroenerhii> – електронний ресурс
3. <http://ru.tsn.ua/analitika/prohladitelnyy-sezon-388632.html> - електронний ресурс

Самохвалов С.І., ст. гр. Ф-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник

ВЕКТОР РОЗВИТКУ РЕСУРСО-ОРІЄНТОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Економічне завдання будь-якої країни є стабілізація та покращення життєвого рівня своїх громадян. Головною системою економічних відносин в сучасному світі є грошово-кредитна політика, завданням якої у свою чергу є формування відносин через використання товарно-грошових обмінів, а також повний їх контроль.

Також монетарна політика може розрізнити наступні види монетарної політики.

Стимулююча - проводиться в період спаду і має на меті «підбадьорення» економіки, стимулювання зростання ділової активності в цілях боротьби з безробіттям.

Стримуюча - проводиться в період буму і спрямована на зниження ділової активності в цілях боротьби з інфляцією.

Система монетарної політики, при детальному аналізі має багато недоліків, які проявляються в багатьох аспектах нашого життя. Тому потреба в змінах сприяла, першому великому кроку змін до альтернативної теорії запропонованої ресурсо-орієнтованою економікою.

Система ресурсо – орієнтованої економіки є гідною теорією взаємовідносин та способу життя, який продовжує свій початок у відомому проекті Ж. Фреско «Проект Венера», основою якого є положення про те, що на забезпечення загального процвітання, ніяких грошей не вистачить. Хоча для цього у нас більш ніж достатньо ресурсів. Саме з цієї причини «Проект Венера» пропонує почати роботу, направлену на становлення всесвітньої ресурсо-орієнтованої економіки, в якій ресурси планети є надбанням всього людства. Іншими словами, для справедливого розподілу товарів і послуг найбільш гуманним і ефективним способом, ресурсо-орієнтована економіка оперує не грошима, а наявними ресурсами.

Ресурсо-орієнтована економіка цілеспрямовано використовує технології для подолання дефіциту ресурсів шляхом застосування поновлюваних джерел енергії, автоматизації виробництва та інвентаризації, планування енергоефективних міст, забезпечення людей всезагальною охороною здоров'я і затребуваною освітою, а також введенням нового набору стимулів, заснованого на турботі про людину і довкілля.

Нажаль сучасна грошово-кредитна система не відповідає повним вимогам людства, та потребує значних трансформацій в напрямку покращення. Сприяє цьому також довгострокова перспектива розвитку, коли завдяки дуже високій продуктивності праці та науково-технічним досягненням, витрати на виробництво товарів масового попиту стануть в такій економіці настільки низькі, і самі товари зможуть виготовлятися в такому достатку, що від грошової системи, як механізму розподілу матеріальних благ, можна буде в принципі відмовитися.

Література

1. Ж. Фреско – «Проект Венера: зміна культури» Зс. 1995 г., «Проектування Майбутнього» [Текст].

ЗОВНІШНІЙ БОРГ УКРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Державний борг – це невід'ємна частина економіки кожної країни. Однією з проблем української економіки став непомірно збільшений борг, як зовнішній, так і внутрішній. Проте ні для кого не секрет, що багато високорозвинених західних країн, є не лише кредиторами, але і найбільшими боржниками. Тому не слідє так вже драматично і хворобливо сприймати проблему відносно високого рівня державної заборгованості, але і не можна забувати про неї. Оскільки зовнішній борг виходить далеко за рамки внутрішньо-економічних заборгованостей нашого уряду і показує розвиток нашої країни.

Період з 1991 року по першу половину 1994 роки характеризується хаотичним утворенням зовнішнього боргу шляхом надання урядових гарантій по іноземних кредитах. Лише у 1993 році зовнішній борг виріс в 8 разів - до \$3,6 млрд. за рахунок збільшення гарантованого боргу по експортних (товарним) лініях, та переважно за рахунок визнання боргу перед Росією на загальну суму \$2,7 млрд. Всього у 1992-1994 роках під держгарантії було притягнене близько \$1 млрд., з якого лише \$104,9 млн. було погашено в цей період.

На початок 1994 роки зовнішній борг склав \$3,6 млрд. Зовнішній борг в період другої половини 1994 роки - першої половини 1997 років зростає за рахунок здобуття кредитів від міжнародних фінансових організацій, а також із зростанням заборгованості України за енергоносії. Темпи зростання боргу в цей період також були значними. В порівнянні з 1994 роком в 1995 році зовнішній борг зріс на 70% (на 3,4 млрд.), 39% такого збільшення пов'язано з початком здобуття коштів від міжнародних організацій, і 34% - зростання боргу перед країнами СНД. За станом на 1 липня 1997 року зовнішній борг складав вже \$8,8 млрд. За станом на 01.06.99 р. зовнішній борг країни складав \$12,4 млрд. Зовнішній борг України за станом на 1 березня 2000 року складає 12 млрд. американських доларів. Станом на початок 2010 року структура зовнішнього боргу України включає заборгованість перед міжнародними організаціями, всього 5,05 млрд. доларів, з них Світовому банку Україна повинна 2 млрд., Європейському співтовариству - 330,6 млн., Європейському співтовариству - 330,6 млн., Європейському банку реконструкції і розвитку - 111,37359 млн., МФВ - 2,5 млрд. доларів. Впродовж 2001- 2010 років зовнішній борг України активно зростає. За станом на 30 вересня 2010 року загальний об'єм державного боргу України збільшився до \$51,09 мільярдів з \$48,305 мільярдів на 31 серпня. Зростання пов'язане із збільшенням прямого зовнішнього боргу до \$21,832 мільярдів з \$19,422 мільярдів на кінець серпня.

Таким чином, в процесі формування боргової стратегії держави, потрібно забезпечити реалізацію таких заходів: 1) забезпечити ефективне використання державних позик на інвестиційні цілі, а не на вжиток; 2) підсилити роль внутрішніх ринкових позик в процесі фінансування дефіциту бюджету у відносно зовнішніх; 3) зменшити долю іноземної валюти в державному боргу; 4) удосконалити систему прогнозування всього блоку взаємозв'язаних показників. 5) підвищити рівень інформаційно-аналітичного забезпечення боргової політики.

НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ІСНУВАННЯ ТІНЬОВОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

На даний момент Україна знаходиться в стані кризи. Однією з причин такого становища економіки країни, на думку експертів, є значні темпи зростання тіньового сектора. Сьогодні відносини тіньового характеру пронизують майже всі сфери суспільно-політичного та економічного життя. Масштаби тіньового сектора в економіці досягли таких розмірів, що він починає вже превалювати над основним. В результаті таких тенденцій Україна втрачає сьогодні величезні розміри фінансових і матеріальних ресурсів.

Поширення і масштабність тіньової економіки в Україні зумовлюється відсутність встановлених норм і правил економічної діяльності, їхніми постійними змінами та невідповідностями вимогам часу. Отже, вигідніше працювати в "тіні". Така ситуація призвела до інституціоналізації тіньової економіки в Україні, яка представлена закріпленням поведінки суб'єктів тіньового сектору в певні організаційно стійкі форми, що визнаються всіма учасниками такої діяльності. Тому потрібно проводити з боку держави виважену соціально-економічну політику, яка має включати заходи з детінізації економіки.

Детінізація ринку має стати першочерговим завданням уряду. Можна виділити декілька основних способів:

- 1) спрощення системи адміністрування податків;
- 2) спрощення податкового законодавства та заборона внесення змін протягом п'яти років. Це дасть можливість підприємцям планувати бізнес-цикл і неможливість його коригування;
- 3) зменшення відрахувань до соціальних фондів;
- 4) поліпшення якості державних послуг. Впровадження низки заходів з поліпшення якості послуг, що надаються державою;
- 5) зменшення кількості податкових пільг. Це має призвести до підвищення надходження грошей в бюджет.

Можна зробити висновок, що тіньова економіка в Україні - результат системної кризи економіки, що виникла через невідповідність методів здійснення ринкових перетворень. Масштаби тіньової економічної діяльності істотно впливають на обсяги і структуру ВВП, призводять до спотворення офіційних даних про його величину. Тіньова економіка створює реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку держави. Високий рівень тінізації економіки вкрай негативно впливає на імідж країни, її конкурентоспроможність, ефективність структурних та інституційних реформ, тому необхідно боротися з нею, розробляти заходи з її зменшення та використовувати механізми детінізації який було запропоновано.

Література:

1. Смирнова А.Г. Проблема тіньової економіки в Україні. – Д.: ДНУЕТ, 2010 - 53 с.
2. Мазур І.І. Особливості та шляхи детінізації економіки України. –К.: КНУ, 2009 - 36 с.
3. Чернявский С.Н. Теневая экономика в Украине. -Д.: СМП, 2011 - 75 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Складання звітності є завершальним етапом бухгалтерського обліку, на якому відбувається узагальнення інформації про стан майна та результати діяльності бюджетної установи. Фінансова звітність складається на основі даних бухгалтерського обліку й повинна включати інформацію, яка є суттєвою та своєчасною для її користувачів. Правові основи складання фінансової звітності визначені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.[1] Бюджетні установи подають фінансову звітність - звітність про виконання кошторису, заборгованість бюджетних установ - до органів Державного казначейства, статистичну звітність - звіти про чисельність і склад персоналу, заробітну плату працюючих тощо - до органів статистики. Основним завданням фінансової звітності бюджетних установ є відображення стану їх майна та результатів діяльності у процесі виконання кошторису доходів і видатків. Іншими словами, фінансова звітність бюджетних установ відображає результати розпорядження коштами та майном держави уповноваженими на це суб'єктами відносин у сфері господарювання.

Користувачами інформації, яка міститься в звітності, є органи державної та місцевої влади. Звітність дозволяє органам влади спостерігати та контролювати діяльність установи, є основою для прийняття рішень, щодо напрямів використання ресурсів бюджету відповідного рівня з метою забезпечення їх раціонального розподілу та використання.

Бюджетні установи, які одержують бюджетні кошти, складають річні фінансові звіти про виконання кошторисів за такими формами: форма №1 «Баланс»; форма №2д, №2м «Звіт про надходження і використання коштів загального фонду»; форма №2 – валюта «Звіт про використання коштів загального фонду бюджету за міжнародною діяльністю України»; форма №4–1д, №4–1м «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги, що надаються бюджетними установами»; форма №4–2д, №4–2м «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ»; форма №4–3д, №4–3м «Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду»; форма №4–3д.1, №4–3м.1 «Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду (позики міжнародних фінансових організацій)»; форма №4–4д «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів»; форма №5 «Звіт про рух необоротних активів»; форма №6 «Звіт про рух матеріалів і продуктів харчування»; форма №7д, №7м «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами»; форма №7д.1, №7м.1 «Звіт про заборгованість за окремими програмами»; форма №9 «Звіт про результати фінансової діяльності»; форма №15 «Звіт про недостачі і крадіжки грошових коштів і матеріальних цінностей в бюджетних установах»; Пояснювальна записка.

Особливості фінансової звітності характеризуються низкою властивостей фінансово-господарської діяльності бюджетних установ як суб'єктів господарювання, а саме: бюджетні установи функціонують на правах державної чи комунальної форми власності; бюджетні установи у процесі надання нематеріальних послуг здійснюють видатки, які за економічним змістом відрізняються від витрат суб'єктів підприємницької діяльності (під видатками розуміють державні платежі, що не підлягають поверненню).[2] Процес складання фінансової звітності базується на комплексі певних принципів. Першим і головним принципом фінансової звітності є достовірність відображених показників. Це можливо за умов: дотримання упродовж звітнього року єдиної методики відображення окремих господарських операцій та оцінки майна; повноти відображення в обліку всіх господарських операцій за відповідний період; своєчасності і повноти проведення та правильності відображення результатів місячної, квартальної, піврічної чи річної

інвентаризації відповідно; правильності віднесення доходів і видатків щодо звітного періоду (відповідність).[3] До інших принципів фінансової звітності бюджетних установ відносяться: обов'язкове та своєчасне її надання до відповідних організацій, єдність форм і методики складання звітності для всіх бюджетних установ: простота, доступність, ясність, раціональність, доречність, зіставність. Загальними вимогами до звітності бюджетних установ є акуратність заповнення звітних форм. Крім того, бухгалтеру потрібно пам'ятати про необхідність своєчасності складання та подання фінансової звітності до органів державної влади, вищих установ. За порушення останньої вимоги Бюджетним кодексом України передбачена можливість призупинення фінансування бюджетних установ. До того ж, лише своєчасно складена звітність дозволяє отримати оперативну інформацію про стан і результати діяльності розпорядника бюджетних коштів, дотримання цільового використання виділених установі бюджетних асигнувань, внести певні корективи для виправлення виявлених таким чином недоліків.

Список використаної літератури:

4. Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. № 996 XIV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

5. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: навч. посіб. / Ф.Ф. Бутинець. Т.П. – М.: ПП «Рута», 2009. – 472с.

6. Лемішовський, В.І. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування: навч. посіб. / В.І. Лемішовський. – М.: Інтеллект- Захід, 2008. – 1120 с.

УДК: 622:330.34.014.2

Попов М. ст. гр. ЕП12 -2т/д, Троян О. В., асистент – науковий керівник

ПРОБЛЕМА СПАДУ ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

За останні 20 років українська металургія пройшла непросту путь. Через період «застою», що розпочався ще в останні роки існування СРСР, майже не відбувається розвиток галузі, але Україна ще вважається одним з найсильніших світових постачальників металопрокату та виробів з нього. За даними міжнародних експертів за період від розвалу СРСР до нинішнього моменту обсяг виробництва продуктів металургійної промисловості і результатів її переробки впав на 55%. Також зазначається, що через перерозподілення пріоритетів під час незалежності України знизилось внутрішнє споживання вище зазначеної продукції з 25 млн. тонн до 7 млн. тонн. Внаслідок цього експорт в галузі значно виріс — до 75%. Розвиток і модернізація металургійних підприємств майже не відбуваються. Порівнюючи з іншими країнами, що отримали незалежність після розвалу СРСР, Україна знаходиться на одному з останніх місць по тенденції розвитку НТП і скорочення відставання від провідних металургійних держав. За останні роки розрив із лідерами тільки виріс. Для підняття рівня рентабельності металургійних підприємств пропонуються наступні дії:

- 1) розвиток НТП та інтеграція у виробничий процес найновішого обладнання і систем керування.
- 2) розвиток машинобудівної галузі, з метою зменшення експорту сплавів і збільшення експорту готової продукції в цілому.
- 3) створення антимонопольних комітетів і боротьба з незаконним підвищенням цін.

Як висновок, хотілось би додати, що, хоч українська металургійна галузь і знаходиться у вкрай важкому становищі, в порівнянні з країнами-лідерами у важкій промисловості, в країні є величезний запас ресурсів, як трудових так і природних, що може забезпечити в рази більше виробництво. Що в цілому може призвести до економічного розвитку як металургійної галузі, так і взагалі всієї економіки України.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Процес оплати праці в бюджетній сфері має значні особливості. Фінансування виплат на заробітну плату здійснюється в межах асигнувань, передбачених кошторисом доходів та витрат на такі цілі за окремими статтями, які є захищеними. Тому великого значення набуває не тільки правильний облік розрахунків з оплати праці в бюджетних установах, а й дієвий внутрішній контроль за його здійсненням. Організація обліку розрахунків з оплати праці повинна забезпечити правильність розрахунків з працівниками та оперативність і достовірність відображення даних в облікових регістрах та у фінансовій звітності установи.

Облік розрахунків з оплати праці складається з наступних етапів:

визначення нормативної бази, перевірка правильності встановлення окладів, доплат та надбавок згідно чинного законодавства;

збір та нагромадження інформації з первинних документів, обробка наданої інформації, щодо обліку використання робочого часу, виробітку;

процес нарахування заробітної плати та здійснення відповідних утримань із заробітної плати;

фіксування зроблених розрахунків у відповідних носіях: особових рахунках, меморіальному ордері №5, розрахункових відомостях, облікових регістрах тощо;

надання інформації, щодо розрахунків з оплати праці, у звітності та користувачам.

Основні етапи організації внутрішнього контролю обліку розрахунків з оплати праці:

перевірка організації робочих місць та процесу праці;

правильність застосування дотримання умов оплати праці;

перевірка дотримання штатної дисципліни та раціонального використання робочого часу;

перевірка правильності обчислення витрат робочого часу та облік праці;

перевірка правильності обчислення заробітної плати та утримання з неї;

контроль за використанням фонду заробітної плати;

перевірка достовірності даних відображених у звітності та облікових регістрах установи;

контроль за своєчасним перерахування обов'язкових платежів до бюджету.

Особливо актуальними питання обліку праці та її оплати в бюджетних установах є: недостатня автоматизація даної ділянки обліку, невдосконала нормативно – правова база, щодо окремих питань оплати праці, неорганізованість графіка документообігу, відсутність наказу про облікову політику. Однак на сьогодні найбільш не вирішеними залишаються питання, щодо забезпечення дієвої системи оплати праці державних службовців, формування відповідної системи надбавок та доплат, впровадження інформативних рахунків.

При організації внутрішнього контролю в установі можуть бути використані кращі міжнародні практики побудови системи внутрішнього контролю в межах, що не суперечать законодавству України.

Отже, організація обліку та внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці спрямована на раціональне витрачання видатків на оплату праці в бюджетних установах, дотримання законності таких операцій, недопущення помилок у розрахунках з оплати праці та виявлення зловживань чи порушень щодо видатків на оплату праці.

ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

У сучасних умовах розвитку світових інтеграційних процесів підприємства машинобудівного комплексу України функціонують у складній економічній ситуації. Загострення конкуренції з боку іноземних товаровиробників і відсутність розвинутих ринків збуту позначаються на розвитку та функціонуванні підприємств машинобудування. Стратегічним завданням України є розвиток та використання експортного потенціалу провідних галузей промисловості, у тому числі і машинобудування.

Внаслідок обмеженого платоспроможного попиту на внутрішньому ринку поставки товарів та послуг на експорт стають практично єдиним засобом розвитку українських підприємств. Загальний обсяг українського експорту у I півріччі 2012 р. дорівнював \$28,355 млрд., тоді як імпорт до України – \$27,955 млрд. Зовнішньоторговельні операції у 2012 р. проводились із партнерами з 210 країн світу. Слід відзначити, що експорт України до країн СНД становив 36,1% загального обсягу експорту, Азії – 27,2, Європи – 26,5 (у т.ч. до країн Європейського Союзу – 24,7%), Африки – 5,9, Америки – 4,1, Австралії та Океанії – 0,1%. Найбільші експортні поставки здійснювалися Україною до Російської Федерації – 25,9% загального обсягу експорту, Туреччини – 6,1, Італії – 4,8, Білорусі – 3,5, Польщі – 3,3, Німеччини – 3%.

Світові тенденції галузевої структури промисловості орієнтовані на розвиток машинобудування та галузей виробництва споживчих товарів. В Україні ж, навпаки, частка машинобудування скоротилася за останні десять років утричі. До основних причин ситуації, яка склалася нині у цій галузі, можна віднести: відсутність державної підтримки, налагоджених внутрішніх ринків збуту, масштабних інвестиційних проектів з оновлення виробництва; низькі темпи розробки, освоєння і випуску нової продукції тощо.

Для виходу машинобудівних підприємств України на новий рівень розвитку необхідно стимулювати експортерів на використання прибутку й амортизації для вкладень у технічне переозброєння своїх підприємств. Діяльність українських виробників машинобудівної продукції і зовнішньоторговельних організацій на зарубіжних ринках дозволяє зробити висновки, що перспективною для нас є також співпраця з Індією, Пакистаном, В'єтнамом, Іраном, Узбекистаном та Бразилією.

Серед перспективних заходів у цьому напрямі варто розглядати створення транснаціональних (і міжнародних) корпорацій. Цей процес в Україні вже розпочався (виробництво автомобільних двигунів, літаків та ін.), однак діючих ТНК у країні ще немає, і це ставить нашу державу осторонь основного шляху світового прогресу.

Тому аби забезпечити збільшення експортного потенціалу машинобудівної галузі України, в найближчій перспективі необхідно здійснити ряд заходів: підвищити конкурентоспроможність українських виробників, якісно змінити спеціалізацію України у світовому поділі праці та збільшити надання високотехнологічних послуг.

Тунік Т.І., ст. гр. ЕП-14-1д, Троян О.В., асистент - науковий керівник

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Економіка України останні роки функціонує в умовах високого незбалансованого завищеного фіскального тиску. На сьогодні система оподаткування, методи збору податків та контролю за їх сплатою посилюють негативні тенденції та є основою для корупції, розвитку тіншової економіки. Це стає причиною того, що в належному обсязі не поповнюється дохідна частина бюджету, а від так скорочуються соціальні видатки. Виникає брак коштів на підтримку освіти, культури, гуманізації суспільних відносин. Отже, виникає необхідність дослідження питань, пов'язаних із впливом податкової системи на основні економічні процеси, оскільки для подолання негативних тенденцій і з метою підвищення рівня ефективності оподаткування необхідне подальше удосконалення як системи оподаткування в цілому, так і окремих податків. Основною метою реформування податкової системи є сприяння стабілізації виробництва, підвищення його ефективності, на цій основі задоволення соціальних потреб. Податкова система повинна забезпечити оптимізацію структури розподілу і перерозподілу національного доходу.

В умовах сьогодення важливе місце, на нашу думку, повинно бути відведене податковій системі як державному регулятору покращення фінансової діяльності підприємств. При цьому, проводячи певні зміни в системі оподаткування держава повинна проводити таку податкову політику, яка би була спрямована на оптимізацію як інтересів держави (податкове наповнення бюджету), так і платників податків (помірне податкове навантаження). В Україні в умовах фінансової кризи виникла необхідність пошуку найбільш дієвих механізмів розвитку стимулюючої функції податків. Відсутність системної оптимізації оподаткування призводить до надмірного обсягу стягнення податків при скороченні обсягів виробництва і, як наслідок, критичного зменшення обігових коштів підприємства та їх прибутків. Відсутність належного податкового стимулювання призводить до погіршення фінансової стійкості підприємств, падіння інвестиційної активності, зменшення темпів розвитку і впровадження нових технологій та інноваційної діяльності.

Основними напрямками реформи податкової системи в Україні повинні бути наступні: побудова стабільної, зрозумілої і цілісної податкової системи з метою визначення збалансованих підходів до фінансового перерозподілу в межах країни і обґрунтування норм оподаткування; розширення податкової бази завдяки скасуванню непрозорих податкових пільг, розширенню кола платників податків і оподатковуваних доходів у відповідності з критерієм «доцільності» і принципом «соціальної справедливості»; розв'язання ряду проблем, пов'язаних зі стягненням податків і контролем за дотриманням податкового законодавства; ефективно структурувати систему оподаткування на користь прямого оподаткування майна, капіталу, землі. Як свідчить практика, неможливо побудувати ефективну податкову систему не сформувавши свідомість платника податку, як елемент податкової системи, як суспільний інститут. Для цього потрібно проводити всебічну організаційну і просвітницьку роботу з платниками податків, регулювати і вдосконалити інформаційні потоки між платниками податків та органами контролю за їх сплатою, а також урахувати соціально-культурні й психологічні особливості громадян України, встановлені традиції при прийнятті рішень у галузі оподаткування.

Список використаної літератури.

1. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: керівник авт. колективу Ф.О.Ярошенко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/comentsnk.html>.

ТЕОРІЯ СТАДІЙ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ У РОСТОУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра обліку і аудиту

У другій половині ХХ ст. виникло безліч концепцій, що відображали трансформації економічних і соціальних структур, у центрі яких стояла ідея науково-технічної революції.

Так, найбільш використовуваним у західних підручниках є підхід, коли виділяють:

- 1) традиційне суспільство (докапіталістичне);
- 2) капіталістичне суспільство (включає ранню, перехідну форму індустріального суспільства, що зародилася в XVII–XVIII ст. у Західній Європі, а також індустріальне суспільство, починаючи із середини XIX ст.);
- 3) постіндустріальне суспільство (з 60-х рр. ХХ ст.).

Таким чином, людство проходить ніби три «хвилі» цивілізації. У традиційному суспільстві переважало сільське господарство, в індустріальному – промисловість, у постіндустріальному – сфера послуг, у якій визначальну роль відіграє інформація. Інформація в сучасному суспільстві стала фактором, що впливає на весь його розвиток.

Термін «індустріальне суспільство» з'явився у філософській літературі завдяки основоположникам соціології – О. Конту й Г. Спенсеру. Поняття «постіндустріальне суспільство» ввів у науковий обіг сучасний американський учений Д. Белл. Відмінність індустріального й постіндустріального суспільств, на думку Д. Белла, полягає в тому, що «осьовим інститутам» індустріального суспільства є приватна власність, а постіндустріального суспільства – творче знання.

До теорій трансформації належить і широко відома концепція У. Ростоу, що знайшла багатьох прихильників і названа ним «теорією стадій економічного зростання». Теорія містить аналіз розвитку в Новий і Новітній час, здійснюваний на основі «методу стадій» – виділення етапів господарського зростання суспільства. У. Ростоу виділяє п'ять «стадій»:

- 1) традиційне суспільство;
- 2) стадія створення передумов для підйому;
- 3) стадія зрушення;
- 4) стадія зростання;
- 5) період високого рівня масового споживання.

У традиційному суспільстві існує межа зростання вироблення продукції на душу населення, у сучасному суспільстві такої межі немає. Традиційне суспільство, обмежене рівнем розвитку науки й технології, визначається У. Ростоу як перша стадія зростання. Друга стадія, перехідна від традиційного суспільства до сучасного, розглядається як період створення передумов для підйому виробництва. Суспільство в процесі переходу – це період, коли створюються умови для «зрушення», тобто нагромаджуються умови, необхідні для переходу до індустріальної цивілізації. Період (стадія) зрушення – це період промислової революції, що була пов'язана зі зміною методів виробництва. Стадія зростання – «це стадія, коли економіка демонструє, що в неї є технічні й підприємницькі можливості виробляти, якщо не все, то майже все, що вона воліє виробити». Період просування суспільства від початкової стадії до «стану зрілості» триває, на думку У. Ростоу, 60 років. П'ята стадія характеризується високим рівнем масового споживання. У цей період ведучими стають галузі, що виробляють товари масового споживання й послуги, виникає особливий тип державної політики, що одержав назву держава суспільного добробуту.

Теорія стадій економічного зростання дуже близька розподілу всесвітньої історії на традиційне, індустріальне й постіндустріальне суспільство. Одна із причин цього полягає в тому, що в основу періодизації покладений розвиток знарядь праці. У. Ростоу пояснює, що в підсумку, розходження між традиційним і сучасним суспільством полягає в тому, що рівень капіталовкладень у традиційному суспільстві є низьким відносно приросту населення.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра обліку і аудиту*

Важливішим показником стану і розвитку економіки є показник темпу економічного зростання. Протягом багатьох століть очікувана величина доходів у світі залишалася незмінною. В минулому віку економічний розвиток світу значно пришвидшився. При зростанні населення світу в 4 рази, світовий ВВП збільшився за 100 років майже в 19 разів.

Протягом двадцятого сторіччя показники економічного зростання для розвинутих країн значно змінювалися. В період 1901–1950 рр. вони становили в середньому 2,2% та співпадали з темпом зростання світової економіки у цілому. У другій половині сторіччя (1951–2000 рр.) показники економічного зростання розвинутих країн досягли 3,4%, причому в період 1961–1970 рр. вони були максимальні – 5%, та перевищували темпи зростання світової економіки у цілому. В останні десятиріччя двадцятого сторіччя показники економічного зростання розвинутих країн становили 3,1–2,2% и були нижче відповідних показників країн, що розвиваються. Лідерами за показниками зростання в цей період були Індонезія, Південна Корея, Таїланд, Тайвань, Філіппіни, Китай. Причому у Китаї до 1980 р. економічного зростання майже не було. Швидке зростання світової економіки у другій половині минулого сторіччя обумовлено посиленням державного регулювання економіки, сприянням споживчим витратам (створенням умов для їх зростання), укріпленням міжнародних зв'язків, інтернаціоналізацією господарської діяльності, розвитком інтеграційних процесів.

Таким чином, основний внесок у зростання світової економіки на кінець ХХ ст. робили країни, що розвиваються. Ця тенденція посилилася у перше десятиріччя ХХІ ст. В розвинутих країнах економічне зростання підтримувалося зростанням споживчих витрат, що фінансувалися за рахунок банківських кредитів. Перекредитування економіки, а саме споживчого сектору, привело до фінансової кризи, що розпочалася у США в 2007 р., а потім у 2011 р. переросла в боргову кризу і викликала світову рецесію. Зростання світової економіки уповільнилося. Темпи економічного зростання окремих розвинутих країн не перевищували 1,5–2,2%, в ЄС в 2011–2013 рр. вони були нижче 1%. В 2011 р. у світі було 205 млн безробітних. В 2011–2012 рр. на частку країн, що розвиваються, припадало більше половини економічного зростання. Високий рівень внутрішнього попиту та укріплення економічних зв'язків між цими країнами стали опорою економічної стійкості країн, що розвиваються. Однак темпи економічного зростання цих країн у 2013 р. і 2014 р. на рівні 5,1 та 4,4% відповідно розглядаються як нулеві, тому що не дають змоги створювати нові робочі місця та підвищити добробут громадян. Падіння сукупного попиту в розвинутих країнах, а за ним цін на сировину, привели в решті решт до скорочення зростання економіки і країн, що розвиваються. Для цих країн було б доцільне проведення структурних реформ та відповідної фінансової політики.

В 2014 р. темп економічного зростання розвинутих країн у цілому становив 1,8%: США – 2,4%; Єврозона – 0,8%; Японія – 0,2%. Уповільнення економічного зростання спостерігалось у Китаї і Індії. Однак Світової Банк прогнозує, що країни з високим рівнем доходу забезпечать у 2015–2016 рр. більше половини глобального економічного зростання (в 2013 р. було менше 40%). Прискорення економічного зростання в розвинутих країнах створить додатковий попит близько 6,3 трлн дол., що буде більше внеску країн, що розвиваються. Таким чином, розвинуті країни можуть випередити по цьому показнику країни, що розвиваються, вперше за тридцять років. Ризиками є волатильність фінансових ринків, скорочення темпів зростання глобальної торгівлі, тривала стагнація в Єврозоні й Японії.

Чепурна П.В., ст. гр. М-14-1д, Троян О. В., асистент – науковий керівник

НАСЛІДКИ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

На сьогоднішній день одним з основних завдань держави є стабілізація економічної ситуації в Україні. Але в умовах воєнних дій зробити це надзвичайно складно. У 2014 році Україна і Європейський Союз підписали Угоду про асоціацію, яка має замінити колишню Угоду про партнерство і співробітництво між Європейськими співтовариствами та Україною.

Вступ України до ЄС особливо зараз в умовах системної кризи набуває великого значення. Тому що Європейський Союз надає все зростаючий вплив на політичні та економічні процеси і безпосередньо впливає як на зовнішнє, так і на внутрішнє середовище економічного, політичного і соціального життя нашої країни.

Розглянувши наявні пріоритети, можна зробити висновок, що основним завданням даного дослідження є: - проаналізувати можливі позитивні та негативні наслідки вступу України до Європейського Союзу.

До позитивних наслідків вступу України в ЄС можна віднести наступні вигоди:

- 1) товари з ЄС дешевші. З більшості товарів європейського виробництва митні мита будуть зняті, що зробить їх дешевшими на 10-15%;
- 2) виробництво в Україні. Мабуть, для економіки це головний плюс, але проявиться він лише років через п'ять, коли західні компанії пристосуються до умов роботи в Україні. Люди отримають робочі місця, організацію роботи європейського рівня, білі зарплати;
- 3) відкриття для нас ринку ЄС. В найбільшому вигаши опиняться українські компанії, що поставляють до Європи сировину і напівфабрикати: вони і так затребувані на цьому ринку, а при скасуванні мит збільшать виробництво і прибуток;
- 4) вигідні кредити. Міжнародні фінансові структури, як правило, більш лояльні до країн, чия економіка взаємопов'язана з економікою США чи ЄС. Тому ймовірність отримання кредитів від МВФ, Світового банку та ЄБРР значно зростає, а це найвигідніші на сьогодні умови кредитування в світі.

До негативних наслідків вступу України в ЄС можна віднести такі загрози:

- 1) зниження виробництва. Посилення конкуренції і санітарні або екологічні стандарти ЄС можуть привести до того, що в перші два роки закрийється чимало українських виробників;
- 2) загроза гривні. Зменшення експорту в країни МС і збільшення імпорту з ЄС погіршить зовнішньоторговельний баланс. Це загрожує привести до падіння курсу гривні. Врятувати ситуацію можуть інвестиції з Європи або значне розширення експорту нашого металу, іншої сировини і промтоварів в Європу;
- 3) безробіття. Падіння виробництва загрожує зростанням безробіття. Однак в українців з'явиться можливість працювати в Європі.

Проаналізувавши можливі позитивні та негативні наслідки вступу України до ЄС, слід зазначити, що входження до Європейського Союзу є логічним наслідком прагнення України до цивілізованої правової держави та розбудови демократичного суспільства, обумовлений сучасними реаліями та вимогами об'єктивних суспільно-економічних і політичних законів розвитку. В сучасному глобалізованому суспільстві, найбільшу вигоду отримують саме ті країни, які об'єднують свої зусилля заради досягнення спільних інтересів та високих показників розвитку.

Чернышова А.О., гр. ЭП-14-1-д, Троян О. В., ассистент - научный руководитель

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИНВЕСТИРОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Запорожская государственная инженерная академия, кафедра УиА

Инвестиции играют колоссальную роль в развитии новых предприятий, а также повышению эффективности промышленных гигантов, они обеспечивают развитие экономики страны, международное сотрудничество, обмен знаниями и технологиями, возможность осуществлять крупные проекты. Как никогда промышленность Украины нуждается в разумном инвестировании, особенно в высокотехнологические отрасли.

Иностранные инвестиции в настоящее время направлены на быстро-оборотные и высокорентабельные отрасли: так финансовая деятельность занимает 21% к общему объему, а машиностроение – 2,8% (состояние на 2011 г.). Еще одной проблемой является то, что 2/3 общего объема продукции приходится на отрасли, которые выпускают сырье, материалы и энергетические ресурсы. Доля отрасли машиностроения в структуре промышленности почти в 2–3 раза ниже уровня, характерного для развитых европейских стран. Развитие таких отраслей как автомобилестроение, электроника существенно повысит промышленную экономику страны, обеспечит рабочие места, при налаженном производстве позволит продвигать больше украинской высокотехнологической продукции на мировой рынок.

Пример Южной Кореи показывает, что только при государственной поддержке и инвестициях, а также личной инициативе и незаурядных способностях руководителей вновь созданных предприятий возможны быстрые темпы развития производства и соответственно получения прибыли.

Привлечение иностранных инвестиций необходимо крупным промышленным предприятиям Украины, которые претерпевают в данный момент трудные времена, но все же имеют потенциал – особенно это научно-технические работники, инженеры, рабочие, чей опыт и знания трудно будет восстановить, если эти люди уйдут со своих должностей.

Вновь создающиеся предприятия должны поддерживаться государственными инвестициями. Для только созданных и возрождающихся промышленных предприятий необходима политическая поддержка государства. Так, необходимо продвижение на рынок качественных товаров национального производителя в доступном ценовом аспекте. Необходимо предоставлять для развивающихся промышленных предприятий меньшее налогообложение, меньший сбор в социальные фонды на начальном этапе развития (2–4 года). При получении предприятием запланированных прибылей и продаж товаров можно постепенно поднимать налог до уровня, указанного в законодательстве. В любом случае государство и промышленное предприятие должны взаимодействовать для получения выгоды им обоим, а также обеспечения рабочих мест и высокого жизненного уровня работников этих предприятий. Развитие промышленности, в особенности высокотехнологических производств, является залогом экономической независимости Украины и благополучия ее граждан.

Чорна І.О., ст. гр. ЕП 12-2-т, Троян О. В., асистент – науковий керівник

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Поняття бюджетного дефіциту закріплене Бюджетним кодексом України, який визначає дефіцит бюджету як перевищення видатків над його доходами, тобто дефіцит бюджету – це від’ємна різниця між доходами й потребами держави, що зумовлює залучення тимчасово вільних коштів.

Проблемам дослідження бюджетного дефіциту присвячені наукові праці таких учених, як О. Д. Василик, А. І. Даниленко, В. М. Опарін, Г. О. П’ятаченко, В.М. Суторміна, В. М. Федосов, І. Я. Чугунов С. І. Юрій та інші науковці.

Основними чинниками, які негативно впливають на зростання дефіциту державного бюджету, є економічна та політична нестабільність, недосконалість законодавчої бази, невиражена бюджетна політика. У процесі прийняття й виконання державного бюджету вирішальне значення має збалансованість доходів і видатків. В Україні формування бюджету з дефіцитом зумовлюється тим, що в нашій державі існує велика потреба у проведенні негайних реформ у багатьох сферах життєдіяльності держави, фінансуванні розвитку інфраструктури, підвищенні якості адміністративних і соціальних послуг. Для їх забезпечення необхідно залучити додаткові джерела фінансування шляхом більш активного використання економічного потенціалу країни. Надходження до бюджету безпосередньо залежать від стану виробництва. У свою чергу, можливість утримувати соціальну сферу, забезпечувати належний рівень соціального захисту населення залежить від обсягів надходжень до бюджету. Країна лише за останні роки подвоїла свої борги. Це не просто багато, це катастрофічні цифри. Відплив грошей з бюджету значно перевищує надходження. Цілком ідеального варіанту рівноваги існувати не може, тому постає проблема розподілу коштів та поповненню державного бюджету.

Згідно закону «Про державний бюджет України на 2014 рік», доходи у держбюджет становлять 392,6 млрд. гривень, а обсяг видатків та надання кредитів передбачено у розмірі 471,3 млрд. гривень. Граничний обсяг дефіциту запланований на рівні 71,6 млрд. гривень, що становить близько 4,3% ВВП.

Скорочення дефіциту за рахунок зменшення видатків недоцільне, оскільки може зумовити зниження життєвого рівня найбільш вразливих верств населення, а це матиме негативні політичні наслідки. Тому важливим є пошуки шляхів збільшення доходів державного бюджету.

На сучасному етапі уряд повинен постійно контролювати розмір бюджетного дефіциту, інакше він здійснюватиме дестабілізуючий вплив на соціально-економічний розвиток країни. Необхідно приділяти більше уваги збільшенню доходів держави шляхом подолання безробіття, поліпшення податкової системи, удосконалення приватизації державного житла, поліпшення фінансового стану суб'єктів господарювання та ін. З метою максимально ефективного управління дефіцитом державного бюджету необхідно застосовувати систему економічних заходів. Дефіцитне фінансування для України вкрай важливе і необхідне. Його слід не скорочувати, а переорієнтувати на вирішення основної проблеми нашої економіки — поживлення інвестиційної діяльності.

Шама М. В. ст. гр. ОА-14-1д, Троян О. В., асистент – науковий керівник

МОЛОДІЖНЕ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ, ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Безробіття є одним із атрибутів ринкової економіки. Що ж стосується України, то понад 50 % усіх безробітних становлять молоді люди віком до 35 років.

До загальних причин дисбалансу на українському ринку праці в його молодіжному сегменті можна віднести:

- а) низький рівень проінформованості абітурієнтів, студентів та випускників шкіл про стан і динаміку ринку праці та попит на конкретні спеціальності;
- б) вибір «престижних» спеціальностей без урахування реальних можливостей працевлаштуватися після закінчення навчання;
- в) вимога наявності стажу до претендентів на вакантні посади (здебільшого – 3 роки);
- г) низька проінформованість студентів про ту чи іншу спеціальність, що зумовлює виникнення легковажного відношення до процесу навчання в силу відсутності задоволення майбутнім фахом;
- д) недієва реалізація положень державної та регіональної політики зайнятості;
- е) низький рівень функціональності молодіжних центрів зайнятості;
- ж) недостатня соціальна захищеність молоді та низька конкурентоспроможність на ринку праці;
- з) специфіка економічного середовища країни, що зумовлює недостатність інвестиційних асигнувань на розвиток молодіжного підприємництва.

Визначивши причини виникнення молодіжного безробіття можна сформулювати наслідки виявлених тенденцій розвитку цього явища. До них можна віднести:

- відтік кваліфікованої молоді за кордон, тобто розвиток міграційних процесів;
- розгортання бідності серед молодих громадян, що спричинить розвиток злочинності;
- збільшення смертності, адже досить поширеним в безвиході є алкоголізм та наркоманія особливо серед досліджуваної категорії громадян;
- збільшення кількості безпритульних та психічнохворих.

З огляду на викладене необхідно розробити систему заходів, спрямованих на створення сприятливого соціально-економічного середовища в країні, а також на зменшення молодіжного безробіття. До таких заходів можна віднести:

- 1) Розвиток молодіжного підприємництва та фермерства. Створення інвестиційних компаній, які б розглядали проекти молодих і перспективних людей, відбирали найкращі та інвестували у них свої кошти, але на умовах, які б були вигідні для обох сторін
- 2) Надання дотацій та субсидій для підприємств, які беруть на роботу молодь без досвіду роботи.
- 3) Постійне вдосконалення соціально-трудова відносин і колективних переговорів.
- 4) Створення єдиної системи щодо збору інформації про випускників навчальних закладів, відповідно до якої буде проводитися моніторинг працевлаштування та професійної кар'єри молодих спеціалістів.
- 5) Інформування майбутніх студентів про спеціальності, що їх цікавлять, а також про усі тонкощі ринку праці. Тобто необхідно підвищити дієвість центрів молодіжної зайнятості.

Отже, основна увага як науковців так і урядовців має бути спрямована не лише на ліквідацію молодіжного безробіття, а й на створення сприятливих соціально-економічних умов з метою збільшення кількості працездатної молоді.

Шергіна А.С., гр. ОА-14-1с, Таратута Л.В., к.е.н., доцент – науковий керівник

ЕКОНОМІЧНА СУТТЬ І ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Одержання високих фінансових результатів є основною метою діяльності кожного суб'єкта господарювання. У фінансових результатах знаходять пряме відображення всієї сторони діяльності підприємства: рівень його технології та організації виробництва, ефективність системи управління, контроль рівня витрат і рівня реалізаційних цін, особливості господарського механізму і державне регулювання розвитку певної галузі, враховуючи її значення для розвитку економіки країни. Формування поняття фінансових результатів підприємства присвячені роботи вчених Білика В.Г., Бутинця Ф.Ф., Мочерного С.В., Олійника А.В. та інших. Однак поняття "фінансовий результат" вчені трактують по-різному, тому слід більш детально розглянути сутність фінансового результату.

Дослідження проблеми фінансових результатів в період економічної кризи стає ще більш актуальним, оскільки від отриманого підприємством прибутку залежить рівень оплати праці працівників, динаміка надходження коштів до бюджетів різних рівнів, насиченість ринку відповідною продукцією в міру її потреби і т.д. [2].

Актуальним завданням є забезпечення правильного розуміння сутності категорії фінансового результату. Дослідити роль і значення фінансового результату в системі розвитку господарської діяльності підприємства. При розробці наукової літератури та в практичній діяльності бухгалтерів і економістів можна спостерігати ототожнення понять фінансового результату і прибутку підприємства. Згідно П (С) БО №3, прибуток - це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. Збиток - перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати [1].

Ряд економістів виділяють такі функції фінансових результатів: стимулювання ризику та виправлення помилок. Величина фінансового результату є базисом, який забезпечує не тільки життєздатність підприємства, але і відображає рівень результативності, прибутковості господарської діяльності, можливості кількісного зростання основних економічних показників і характеризує потенціал сталого розвитку підприємства [3]. Показник фінансового результату краще відображає вигідні види діяльності підприємства і служить поштовхом до інвестування в такі види діяльності.

Таким чином, економічні результати відображають мету підприємницької діяльності, її прибутковість, і є вирішальними для підприємства. Прибуток є основним фінансовим джерелом розвитку підприємства, науково - технічного удосконалення його матеріальної бази і продукції, всіх форм інвестування. Але фінансовий результат являє собою складну економічну категорію, що вимагає більш поглибленого вивчення його сутності, ролі та особливостей формування в процесі діяльності підприємства. [4].

Список літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати", за-тв. Наказом МФУ від 31.03.99 № 87 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.
2. Бабіцька О.О. Економічний Зміст фінансових результатів сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vsna/ekon/2010_5_1/Babicka.pdf.
3. Баканов М. І. Теорія економічного аналізу: навчальний посібник / М. І. Баканов, А.Д. Шеремет. - М.: Фінанси і статистика, 2007. - 416 с.
4. Скалюк Р.В. Сутність ТА значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/npkntu_e/2010_18_1/stat_18_1/21.pdf.

АНАЛІЗ РИНКУ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Виробництво автомобілів забезпечує високий показник зайнятості, формує попит на товари і послуги підприємств суміжних галузей (виробництво металопрокату, пластмас, автоскла, автохімії тощо) та стимулює науково-дослідну діяльність. Створення одного робочого місця на підприємствах автомобілебудівної галузі спричиняє створення щонайменше шести робочих місць у суміжних галузях.

Обсяг виробництва легкових автомобілів в Україні протягом 2003-2008 років зріс у 4 рази, досягнувши максимуму у 2008 році - 401,6 тис. автомобілів. У 2009 році обсяг виробництва знизився в 6 разів - до 65,7 тис. одиниць, у 2010 році обсяг хоч і збільшився на 13,5 тис. одиниць, однак залишився на дуже низькому рівні - 75,3 тис. одиниць. У 2011 році обсяг виробництва зріс до 97,5 тис. одиниць, а у 2012 році знизився до 69,7 тис. одиниць.

Значне падіння обсягів виробництва автомобілів у 2009-2012 роках зумовлене сукупною дією двох факторів - посилення конкуренції з боку імпорту після зменшення ввізного мита з 25 до 10 відсотків та зниження попиту через відсутність стимулюючих факторів для придбання автомобілів.

На сьогодні внесок вітчизняного автомобілебудування до національної економіки залишається несуттєвим. Зокрема, у 2012 році частка галузі в промисловому виробництві становила менш як 0,8 відсотка, у створенні національного валового внутрішнього продукту - менш як 0,4 відсотка. У 2012 році частка галузі в обсязі реалізованої промислової продукції становила менш як 1,2 відсотка. У виробництві автомобілів працює лише 19,3 тис. працівників, разом із суміжними галузями (виробництво комплектувальних виробів та матеріалів) кількість зайнятих становить до 29,8 тис. працівників, або близько 0,1 відсотка всіх працюючих в Україні.

У наповненні вітчизняного ринку легкових автомобілів переважає імпорт, частка якого постійно зростає (протягом 2006-2012 років зростає з 44 до 80 відсотків). На даний час вітчизняна автомобілебудівна галузь характеризується незначною кількістю робочих місць, високим ступенем зношення основних фондів.

Основними причинами виникнення проблеми є:

- 1) Неприятливе порівняно з іншими країнами нормативно-правове регулювання.
- 2) Недостатня підтримка галузі з боку держави.
- 3) Використання вітчизняними підприємствами більш дорогих фінансових ресурсів порівняно з іноземними підприємствами.
- 4) Незначні обсяги та рівень локалізації виробництва автомобілів в Україні.
- 5) Відсутність доступу до сучасних технологій.

Для виходу з кризи, на думку експертів, необхідне сприятливе інвестиційне підґрунтя, відновлення автокредитування та ефективна державна підтримка. В уряді заявляють, що вже сформуливали державну програму з підтримки українського автопрому, але для реалізації необхідно, щоб українські підприємства запропонували ринку конкурентоспроможну продукцію. Програма передбачає скасування податку на прибуток при реінвестиції в розвиток вітчизняного автопрому, компенсації відсотків за кредитами для автопокупців, а також закупівлю продукції українського автопрому за бюджетні гроші. Також потрібно вжити відповідних заходів з розробки програми підтримки галузі, визначені механізми кредитування фізичних осіб для придбання транспортних засобів вітчизняного виробництва.

УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра «Облік і аудит»

Виникнення поточної дебіторської заборгованості є об'єктивним наслідком провадження підприємством своєї діяльності, але у той же час розрахунки з дебіторами потребують ретельного відстеження їх стану, адже за економічною суттю вони являють собою вилучення коштів з обороту підприємства .

Організація контролю поточної дебіторської заборгованості є одним із важливіших компонентів побудови системи управління дебіторською заборгованістю на підприємстві і взаємовідносин підприємства з його контрагентами.

У процесі організації контролю слід брати до уваги основні принципи його ефективності, а саме: відповідальності, збалансованості, своєчасності повідомлення про відхилення, відповідності контролюючої і контрольованої систем, комплексності, постійності, розподілу обов'язків, дозволу і схвалення. Дотримання цих принципів контролю поточної дебіторської заборгованості покращить функціонування підприємства, дозволить зберігати та ефективно використовувати ресурси, формувати систему інформаційного забезпечення всіх рівнів управління.

Методику проведення контролю поточної дебіторської заборгованості можна узагальнити у вигляді таких етапів:

- аналіз функціонування системи контролю в цілому за підприємством;
- попереднє ознайомлення з організацією та веденням бухгалтерського обліку;
- планування організації і методики контролю;
- визначення суб'єктів та об'єктів контролю, джерел інформації та прийомів контролю;
- вивчення наказу про облікову політику, матеріалів інвентаризації, договорів в частині способів забезпечення виконання договірних зобов'язань та ін.;
- реалізація перерахованих контрольних дій особою-контролером;
- виділення відхилень та узагальнення результатів контролю;
- передача інформації про результати контролю користувачам.

Для удосконалення організації контролю поточної дебіторської заборгованості на підприємстві необхідно:

поліпшення якості законодавчо-нормативного відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності інформації стосовно поточної дебіторської заборгованості, що забезпечить правильне ведення обліку;

використання сучасних інформаційних систем;
підвищення кваліфікації і вдосконалення професійних властивостей управлінського та облікового персоналу.

Удосконалення організації процесу контролю поточної дебіторської заборгованості на підприємстві сприятиме: підвищенню якості економічної інформації для цілей прийняття управлінських рішень; зменшенню виникнення простроченої та безнадійної дебіторської заборгованості.

ОБЛІК І АУДИТ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА*

Головною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку. Фінансовий результат є важливим економічним показником роботи всього підприємства у процесі його фінансово-господарської діяльності, який узагальнює всі результати та надає оцінку ефективності роботи. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] фінансовий результат (прибуток або збиток) повинен визначатися і відображатися в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності згідно з принципом нарахування та відповідності доходів та витрат, тобто необхідно зіставляти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів.

Прибуток (збиток) від операційної діяльності підприємства визначається на субрахунку 791 "Результат операційної діяльності". Наприкінці звітного періоду, на фінансові результати спочатку списуються доходи та витрати у порядку закриття цих рахунків, так як рахунки класів 7 та 9 не відображаються в балансі. За кредитом субрахунку 791 відображається списання доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг (рахунок 70) та доходів від іншої операційної діяльності (рахунок 71), а за дебетом – списання: собівартості реалізованої готової продукції, товарів, робіт і послуг (рахунок 90), адміністративних витрат (рахунок 92), витрат на збут (рахунок 93), інших операційних витрат (рахунок 94), податку на прибуток (рахунок 98). Потім визначається фінансовий результат прибуток (+) або збиток (-). При закритті рахунку 791, сальдо списується на рахунок 44, а саме: отриманий прибуток відображається кореспонденцією Дт 791 Кт 441 «Прибуток нерозподілений», а понесений збиток Дт 442 «Непокриті збитки» Кт 791.

Фінансовий результат від операційної діяльності відображається у Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) у рядку 2190 прибуток (+), а у рядку 2195 збиток (-). Спочатку формується валовий прибуток (+) у рядку 2090 або валовий збиток (-) у рядку 2095, який визначається шляхом зменшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з рядка 2000 на Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) рядок 2050. Потім до суми валового прибутку або збитку додаються Інші операційні доходи (рядок 2120) та зменшується на суму Адміністративних витрат (рядок 2130), суму Витрат на збут (рядок 2150), суму Інших операційних витрат (рядок 2180).

При аудиті фінансових результатів від операційної діяльності досліджуються наступні аудиторські процедури: 1) перевірка нарахування та списання доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та доходів від іншої операційної діяльності; 2) перевірка нарахування та списання собівартості реалізованої готової продукції, товарів, робіт і послуг, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат, податку на прибуток; 3) перевірка визначення фінансового результату прибутку або збитку; 4) перевірка складання Звіту про фінансові результати.

Отже, підприємства у процесі здійснення своєї діяльності прагне отримати прибуток, тобто коли доходи перевищують пов'язані з ними витрати. Якщо підприємство отримало збиток, тобто перевищення суми витрат над сумою доходів, тоді необхідно провести ретельну перевірку доходів та витрат, проаналізувати які показники вплинули на зниження ефективності діяльності підприємства, та розробити заходи до попередження банкрутства підприємства.

Список використаної літератури:

7. Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. № 996 XIV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1«Загальні вимоги до фінансової звітності» Наказ №73 від 07.02.2013 р. Міністерством фінансів України затверджено. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ «ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ»

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА

Необхідним етапом розроблення стратегії управління дебіторською заборгованістю є дослідження сутності поняття «дебіторська заборгованість», виявлення його особливостей та закономірностей з метою використання набутих знань при розробці стратегії та прийнятті управлінських рішень [8]. Аналіз спеціальної літератури показав, що існує велике розмаїття поглядів науковців на проблему визначення поняття «дебіторська заборгованість» (табл. 1).

Таблиця 1 – Визначення поняття «дебіторська заборгованість»

Джерело	Визначення поняття «дебіторська заборгованість»
П(С)БО 10 [7]	Сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.
Карчова Н. В. [3]	Виступає складовою оборотного капіталу та представляє собою вимоги до фізичних чи юридичних осіб щодо оплати продукції, товарів, послуг.
Єфремов Л. В. [2]	Сума заборгованості юридичних і фізичних осіб перед підприємством на конкретну дату.
Голов С.Ф. [1]	Фінансовий актив, що є контрактним правом однієї сторони отримати гроші й узгоджується з відповідним зобов'язанням сплати іншої сторони.
Кірейцев Г.Г. [5]	Складовою оборотного капіталу, яка є комплексом вимог до фізичних чи юридичних осіб щодо оплати товарів, продукції, послуг.
Крайник О.П., Клепікова З.В. [6]	Форма відстрочки платежу—відкритий кредит (неформальна або формальна угода, яка передбачає виконання послуг замовником або реалізації продукції покупцю з відстрочкою оплати за них). Такий кредит вважається безкоштовним та без чіткого визначення строку.
Федорченко О.Є. [9]	Сума боргів юридичних і фізичних осіб підприємству в готівковій та безготівковій формах, яка виникає внаслідок господарських операцій, що відбулися в результаті минулих подій та підлягають погашенню у майбутньому.
Кияшко О.М. [4]	Сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату, що виникла в результаті минулих подій, яку кредитор має право вимагати відшкодувати.

На підставі проведеної порівняльної характеристики щодо поняття «дебіторської заборгованості» виявлено, що не існує єдиного його тлумачення. Тому пропонуємо авторське визначення даного терміну, а саме як сума заборгованості фізичних та юридичних осіб підприємству на певну дату, яка підлягає погашенню у майбутньому.

Отже, від правильного тлумачення поняття залежить належна організація дебіторської заборгованості на підприємстві, що сприяє ефективному управлінню її розмірами і термінами. А тому вважаємо доцільним подальше вивчення сутності дебіторської заборгованості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарії: практ. Посіб./ С.Ф. Голов, В.М. Костюшенко.—К.: Лібра, 2001.—670 с.; 2. Єфремова Л. В., Панфілова О. А., Федь В. М. Деякі особливості обліку та оцінки дебіторської заборгованості на підприємстві // Бізнес Інформ. – 2011. – №3. – С. 84–87. 3. Карчова Н. В. Аналіз дебіторської заборгованості як інструмент підвищення аудиту / Н. В. Карчова. – 2011. – С. 52–53. 4. Кияшко О.М. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством: автореф. дис.канд. екон. наук: 08.00.09 / О.М. Кияшко; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2011. – 21 с. 5. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент / За ред. проф. Г.Г.Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002. – 469 с.; 6. Крайник О.П. Фінансовий менеджмент: навч. Посіб/ Крайник О.П., Клепікова З.В.—Львів: Держ. Ун-тет «Львівська політехніка»; Київ: «Декор», 2001.—260 с; 7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. Наказом Міністерства Фінансів України від 08.10.1999р. №237 зі змінами і доповненнями; 8. Сучасні підходи до визначення поняття «дебіторська заборгованість» підприємства/С.В. Глухова, Ю.В. Поп // Вісник НТУ „ХП”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХП”. - 2013. - № 21 (994) - С. 83-86. 9. Федорченко О.Є. Облік і аналіз розрахунків з дебіторами (на прикладі текстильних підприємств легкої промисловості): автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / О.Є. Федорченко; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". – К., 2009. – 20 с.

ОБЛІК ВИДАТКІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОіА*

Бюджетними установами та організаціями вважаються такі, що повністю або частково фінансуються за рахунок коштів бюджету (державного чи місцевого) і здійснюють свої видатки відповідно до кошторису як головного планового і фінансового документа. Під поняттям «фінансування» розуміють забезпечення бюджетних установ грошовими коштами для здійсненім їхньої статутної діяльності. Останнім часом коло джерел фінансування бюджетних установ значно розширилося: крім коштів державного та місцевих бюджетів, бюджетні установи отримують грошові надходження у вигляді плати за надані послуги, від передачі в оренду державного майна, продажу непотрібних установі основних засобів та інших матеріалів, ведення наукової роботи за господарськими договорами тощо. Джерела та адресність (призначення) фінансування мають для бюджетних установ досить важливе значення, оскільки визначають не тільки напрямки подальшого витрачання коштів, а й принципи фінансування [2].

Бюджетні установи свої видатки суворо планують в спеціальних документах — кошторисах, які складають кожною бюджетною установою та узагальнюються в зведених кошторисах вищого розпорядника. Зведені кошториси кожний головний розпорядник надає в Міністерство фінансів для включення до видатків Державного бюджету на наступний бюджетний рік. Таким чином кошторис кожною бюджетною установою є складовою Державного бюджету України [4]

Згідно з Бюджетним кодексом України [1] видатками бюджету називають кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування.

Характерною особливістю обліку видатків бюджетних установ є їх поділ на касові та фактичні.

Касовими видатками вважають всі суми, отримані установою з поточних бюджетних рахунків у банку чи реєстраційних рахунків у відповідних органах Державного казначейства для їх використання (витрачання) згідно з кошторисом.

Фактичні видатки, на відміну від касових, це дійсні видатки установи для виконання кошторису, що підтверджені відповідними первинними документами.

Облік касових і фактичних видатків ведеться за кодами економічної класифікації з метою забезпечення контролю з боку держави за використанням бюджетних коштів. Касові та фактичні видатки на практиці найчастіше не збігаються у часі, оскільки в їх основу покладено різні принципи запису бухгалтерських операцій: для касових видатків — це касовий метод, для фактичних видатків — це метод нарахувань.

Бухгалтерський облік касових видатків за загальним фондом ведеться на рахунках третього класу, субрахунках 321 «Реєстраційні рахунки» або 311 «Поточні рахунки на видатки установи». За кредитом цих субрахунків відображаються проведені установою касові видатки. Одночасно здійснюється запис у дебет інших субрахунків залежно від напрямку видатків. Для обліку фактичних видатків Планом рахунків [5] передбачений активний синтетичний рахунок 80 «Видатки загального фонду», який має два відповідних субрахунки: 801 «Видатки з державного бюджету на утримання установи та інші заходи» та 802 «Видатки з місцевого бюджету на утримання установи та інші заходи». За дебетом субрахунків 801 і 802 відображаються суми здійснених фактичних видатків протягом року,

причому видатки підсумовуються з початку року і кредитуються різні субрахунки. Наприкінці року в останній день грудня здійснені протягом року видатки загального фонду списуються на результат виконання кошторису за загальним фондом.

Підсумовуючи весь викладений матеріал, можна зазначити наступне. Облік у бюджетних установах має свої специфічні особливості. Саме тому при організації обліку в таких установах необхідно приділяти увагу дотриманню нормативних документів, яке забезпечить: формування повної та достовірної інформації про діяльність установи та її майновий стан, режим економії державних фінансових ресурсів.

Список використаної літератури:

1. Бюджетний кодекс України № 2456-VI 08.07.2010 року
// <http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/zakonodavstvoa/kodeksi/53766.html>
2. Атамас П. Й. Основи обліку в бюджетних організаціях : навч. посіб. / П. Й. Атамас. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 284 с.
3. Лондаренко О. О. Економічна природа видатків та її вплив на обліково-аналітичні аспекти бюджетних установ / О. О. Лондаренко // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – № 9. – С. 15–19.
4. Михайлов М. Г. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : навч. посіб. / М. Г. Михайлов, М. І. Телегунь, О. П. Славкова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 384 с.
5. План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ № 611 від 26.06.2013 р. // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1214-13/page2>

Будник М.Ф., ст.гр. Ф-14-1сд,

Яришко О.В., доц., к.е.н. – науковий керівник

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ НЕФІНАНСОВИМИ АКТИВАМИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Нефінансові активи - це об'єкти, які знаходяться у використанні суб'єктів господарювання, при цьому вони приносять їм потенційний або реальний економічний прибуток у результаті їх експлуатації.

Залежно від способу створення нефінансові активи підрозділяють на невиробничі і виробничі. Розглянемо більш детально, що вони собою представляють.

Виробничі активи - це основні фонди (ОФ), які використовуються багаторазово або постійно протягом тривалого часу (не менше року) для виробництва товарів, послуг.

До основних фондів відносять (або нефінансові активи включають в себе): будівлі (нежитлові), споруди, обладнання і машини. Також сюди можна віднести: транспортні засоби, різного роду інвентар (господарський і виробничий), багаторічні насадження, тощо.

Є ще поняття нематеріальних активів. Вони є нематеріальними виробничими активами. Представлені вони інформацією, яка знаходиться на закритому матеріальному носії. Вартість нематеріальних виробничих носіїв визначена ціною цієї інформації, а не самого носія. До нематеріальних активів відносять: комп'ютерне програмне забезпечення, геологорозвідувальні роботи, твори розважального характеру, літератури і мистецтва. Сюди ж входять наукомісткі технології (промислові) та інші. Нематеріальні активи (у бухгалтерському обліку) відображаються без поділу на виробничі і невиробничі групи.

М.С. Абрютіна і А .В. Грачов, з метою проведення фінансового аналізу поділяють активи підприємства на фінансові і нефінансові. Фінансові активи, у свою чергу, поділяються ними на немобільні і мобільні. Мобільні фінансові активи - це високоліквідні активи (кошти і легкорезалізовані короткострокові фінансові вкладення). Немобільні фінансові активи включають довгострокові фінансові вкладення, всі види дебіторської заборгованості, термінові депозити.

Нефінансові активи підрозділяються на довгострокові нефінансові активи, куди входять основні засоби, нематеріальні активи, незавершене будівництво, і оборотні нефінансові активи, що включають запаси і витрати.

До основних етапів управління нефінансовими активами можливо віднести:

Етап 1. Аналіз нефінансових активів підприємства в попередньому періоді.

Етап 2. Оптимізація загального обсягу і складу нефінансових активів підприємства.

Етап 3. Забезпечення правильного нарахування амортизації необоротних активів, як частини нефінансових активів.

Етап 4. Забезпечення своєчасного відновлення необоротних активів підприємства, як частини нефінансових активів.

Етап 5. Забезпечення ефективного використання нефінансових активів підприємства

Етап 6. Вибір форм і оптимізація структури джерел фінансування нефінансових активів.

КОРОТКОСТРОКОВИЙ ПРОГНОЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізький електротехнічний коледж

У системі забезпечення ефективного функціонування підприємств особливе місце посідає прогнозування фінансового стану.

Під короткостроковим прогнозом фінансового стану підприємства слід розуміти емпіричне або науково обґрунтоване судження про можливі стани об'єкта прогнозування в майбутньому, альтернативні шляхи і терміни досягнення цих станів.

Наукове прогнозування фінансового стану ґрунтується на вивченні об'єктивних закономірностей, яким підлягають певні процеси і події: випадкові події, чи імовірні (статистичні); детерміновані.

Виділяють два характерних підходи до прогнозування фінансового стану:

- вивчення закономірності зміни даної події;
- вивчення іншої події (чи групи інших подій, що мають відношення до даної).

Процес прогнозування має різні цілі й дозволяє визначити:

- 1) проходження процесу зміни об'єкта прогнозування протягом майбутнього періоду;
- 2) певну імовірність того, що досліджуваний процес не вийде за встановлені припустимі межі;
- 3) до якого класу за заданими параметрами потрібно віднести досліджуваний процес (об'єкт прогнозування).

Найбільш розробленим серед усієї сукупності методів прогнозування вважається метод екстраполяції, який заснований на поширенні у майбутнє тенденцій минулого.

Термін "екстраполяція" має кілька тлумачень. У широкому значенні екстраполяція - це метод наукового дослідження, що полягає в поширенні висновків, отриманих зі спостережень за однією частиною явища, на іншу його частину. У вузькому значенні - це визначення по ряду даних функції інших її значень поза цим рядом.

Екстраполяція полягає у вивченні сформованих у минулому і сьогоденні стійких тенденцій економічного розвитку і перенесення їх на майбутнє.

Мета такого прогнозу - показати, до яких результатів можна дійти в майбутньому, якщо рухатися до нього з тією самою швидкістю або прискоренням, що й у минулому.

Прогноз визначає очікувані варіанти економічного розвитку виходячи з гіпотези, що основні фактори і тенденції минулого періоду збережуться на період прогнозу або що можна обґрунтувати і врахувати напрямок їхніх змін у розглянутій перспективі. Подібна гіпотеза висувається виходячи з інертності економічних явищ і процесів.

Даний метод має ряд переваг:

- невисокі витрати на реалізацію;
- швидкість отримання прогнозів;
- якщо показники макросередовища стабільні, то цей метод один з найбільш ефективних;
- у підприємства завжди є необхідна інформація для розрахунків.

Література

1. Сутність прогнозування фінансового стану підприємства, його значення і завдання [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://studopedia.info/1-97204.html>

СТАН ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ*Запорізький електротехнічний коледж*

Бутинець Ф.Ф. вважає, що основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік).

На думку Загороднього А.Г., основні засоби – матеріальні активи, які підприємство формує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує рік.

На основі проведеного аналізу наукової літератури, можна зробити висновок, що більшість авторів під «основними засобами» розуміють матеріальні активи підприємства.

Деякі автори ототожнюють поняття «основні засоби» та «основні фонди» зазначаючи, що вони є засобами праці які використовуються у виробництві протягом тривалого часу. Інші автори вважають, що основні засоби – це матеріальні активи, що використовуються лише у виробничому процесі, тобто більш ні на що вони впливу не мають, а це є невірним тлумаченням, адже основні засоби використовуються підприємством у всій його господарській діяльності.

Всі джерела вказують на те, що основні засоби повинні використовуватися тривалий час (а саме більше одного року чи одного операційного циклу).

Відповідно до Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально- культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Одним із основних показників забезпеченості основних засобів є фондоозброєність, що показує, яка вартість основних виробничих засобів припадає на одного працівника основної діяльності.

Основними причинами відставання фондоозброєності України є високий ступінь морального та фізичного зносу основних засобів, недостатні темпи їх оновлення та низька інвестиційна активність.

Недостатні темпи оновлення основних засобів стримують процес модернізації економіки. Враховуючи високий рівень морального і фізичного зносу обладнання вітчизняних підприємств, постає проблема найбільш раціонального та ефективного використання їх основних засобів.

Ввідтворювальні процеси у будь-якій національній економіці стають можливими, тільки коли забезпечується належний рівень інвестування основного капіталу. Тобто інвестиції є джерелом ефективного розширеного оновлення основних засобів і переходу виробництва на рівень високотехнологічного розвитку.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

У сучасних умовах питання управління фінансами акціонерних товариств, які розкривають застосування комплексу певних принципів, методів, прийомів і засобів для формування, розподілу і використання фінансових ресурсів акціонерного товариства з метою забезпечення підвищення ринкової вартості та найкращого поєднання і досягнення економічних інтересів власників, працівників та інших зацікавлених осіб, є актуальними. Основні розробки в області фінансування корпорацій належать західним економістам Брігхему Є.Ф., Коласу Б., Брейлі Р., Майерсу С., Ришару Ж. Проблема управління фінансовими ресурсами присвячені праці економістів Балабанова І.Т., Ковальова В.В., Крейніної М.Н., Стоянової Е.С. та ін. В процесі поступового реформування української економіки посилюється увага до ефективного функціонування підприємств як фундаменту економічної стабільності країни. Недостатній досвід корпоративного управління в Україні позначився на недосконалому здійсненні фінансової діяльності акціонерних товариств, що створює перешкоди і не забезпечує умов для одержання прибутку.

Акціонерні товариства можна класифікувати за основними ознаками:

за способом створення та порядком відчуження акцій – публічні та приватні акціонерні товариства;

за формою власності, на базі якої утворюються та функціонують акціонерні товариства – державні, комунальні, колективні, приватні;

за метою створення – комерційні та некомерційні;

за характером здійснюваної ними діяльності – здійснення господарської діяльності (підприємства у формі акціонерного товариства) чи управління господарською діяльністю інших суб'єктів господарювання (холдингова компанія);

за сферою діяльності – виробничі підприємства різних галузей у формі акціонерного товариства, акціонерні банки, страхові організації, інвестиційні фонди та інвестиційні компанії тощо.

Практика функціонування акціонерних товариств на Україні далека від досконалості, що обумовлюється цілою низкою причин: порівняно нетривалим періодом їхнього існування; нестачами законодавчої бази регулювання їхньої діяльності; не використанням у повному обсязі фінансових інструментів мобілізації засобів, що широко поширені у світовій практиці і т.п. У діяльності акціонерних товариств виділяють позитивні та негативні аспекти акціонерної форми організації господарської діяльності. Саме їх поєднання розкриває внутрішню сутність АТ як найбільш складної і водночас найбільш гнучкої організаційно – правової форми підприємницької діяльності.

Література

1. Буднік М. М. Фінансовий ринок : навчальний посібник / М. М. Буднік, Л. С. Мартюшева, Н. В. Сабліна ; Мін-во освіти і науки України, Харківський нац. економ. ун-т. - К. : ЦУЛ, 2009. - 334 с.

2. Васильєва В. В. Фінансовий ринок : навчальний посібник / В. В. Васильєва, О. Р. Васильченко. - К. : ЦУЛ, 2008.

3. Грідчіна М. В. Управління фінансами акціонерних товариств : навчальний посібник / М. В. Грідчіна. - К. : А.С.К., 2005. - 384 с. - (Університетська бібліотека).

4. Задихайло Д. В. Корпоративне управління : навчальний посібник / Д. В. Задихайло, О. Р. Кібенко, Г. В. Назарова ; Мін-во освіти і науки України. - Х. : Еспада, 2003. - 688 с.

Петренко В.О., студентка,

Звір'яко Г.П., викладач – науковий керівник

ІНДЕКСАЦІЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ НАСЕЛЕННЯ*Запорізький електротехнічний коледж*

Індексація грошових доходів населення – це встановлений законами та іншими нормативно-правовими актами України механізм підвищення грошових доходів населення, що дає можливість частково або повністю відшкодувати подорожчання споживчих товарів та послуг.

Індексація грошових доходів громадян, по суті, є державною гарантією, що компенсує підвищення індексу споживчих цін. Індексацію зобов'язані проводити всі роботодавці, у тому числі фізичні особи – підприємці, які використовують працю найманих працівників (п. 1 Порядку № 1078).

А тепер перейдемо безпосередньо до розгляду порядку індексації грошових доходів громадян, а саме – від чого залежить розмір індексації:

1. Поріг індексації та базовий місяць. Відповідно до ст. 1 Закону про індексацію поріг індексації – це величина індексу споживчих цін, що надає підстави для проведення індексації грошових доходів населення. Поріг індексації встановлено на рівні 101 %. Отже, індексація грошових доходів населення проводиться в разі, якщо величина індексу споживчих цін наростаючим підсумком перевищила поріг індексації.

2. Індекс споживчих цін – показник, що характеризує динаміку загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Він розраховується та публікується Держкомстатом в офіційних періодичних виданнях. Розрахунок індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення здійснюється наростаючим підсумком, починаючи з місяця введення в дію Закону № 491 (тобто з березня 2003 р.) до перевищення індексом 101 %. При проведенні індексації використовується поняття «базовий місяць». Він визначається для кожного працівника окремо.

Що ми повинні знати ?

По-перше, що є певний фіксований набір товарів і послуг, який є еквівалентом, базою для порівняння. Такий набір товарів та послуг називається споживчим кошиком. До нього входять товари та послуги, що споживаються окремою людиною чи сім'єю протягом місяця або року.

По-друге, що вартість споживчого кошика змінюються у часі, тобто «сьогодні» ми за один і той самий набір товарів сплачуємо більше або менше, ніж «вчора».

По-третє, що цю зміну можна кількісно визначити.

Як саме це зробити легко зрозуміти, поглянувши на формулу індексу споживчих цін:

$$\text{Індекс споживчих цін} = \frac{\text{Споживчий кошик у поточних цінах}}{\text{Споживчий кошик в цінах базового періоду}}$$

«Читати» індекси дуже просто. Для прикладу візьмемо індекс споживчих цін в Україні за серпень 2014 року, який склав 100,8%. Він означає, що у серпні за той самий набір товарів і послуг ми повинні сплатити на 0,008% більше, ніж у липні. Тобто якщо у липні ми сплачували за певний набір товарів 2000 грн., то у серпні - уже 2016 грн. (2000*1,008). А для того, щоб компенсувати таке здороження і передбачений механізм індексації.

Суркова Н.М., ст.гр. Ф-12-1д,

Яришко О.В., доц., к.е.н. - науковий керівник

ФІНАНСОВИЙ ПЛАН ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Вагомий внесок у розробку теоретичних та методичних засад фінансового планування вітчизняних підприємств внесли вчені-економісти: Л.Д.Білик, Л.Д.Буряк, О.І.Барановський, І.В.Зятковський, Є.Є.Іонін, Т.М.Ковальчук, М.Я.Коробов, Л.А.Лахтіонова та ін.

Фінансовий план є ключовим розділом усього плану підприємства, адже він, по-перше, узагальнює результати всіх попередніх його розділів, зводячи їх в одне ціле і дозволяє судити про те, наскільки план узагалі прийнятний з економічного погляду; по-друге, обґрунтовує загальні потреби бізнесу в інвестиціях; по-третє, складається для управління поточною та стратегічною діяльністю підприємства.

Для внутрішнього середовища підприємства фінансове планування є важливим, оскільки:

- втілює вироблені стратегічні цілі у форму конкретних фінансових показників;
- установлює стандарти для організації фінансової інформації;
- визначає прийнятні межі витрат, необхідних для реалізації плану підприємства;
- у частині оперативного фінансового планування дає цінну інформацію для розробки і коригування стратегії підприємства.

Велике значення має фінансове планування і для контактів із зовнішнім середовищем: постачальниками, споживачами, дистриб'юторами, кредиторами, інвесторами. Від їхньої довіри залежать вартість активів підприємства і можливості його ефективного господарювання. Тому фінансовий план має бути добре обґрунтований.

Підприємство планує свої доходи та витрати на короткостроковий і довгостроковий періоди. Від цього залежить його фінансова стійкість, ритмічність всієї господарської діяльності, своєчасність платежів і різні державні фонди, податкові органи, місцеві бюджети, а також розрахунки з постачальниками.

Можна зробити висновок, що фінансовий план відображає результати господарсько-фінансової діяльності підприємства, його взаємини з бюджетом, банками та іншими організаціями.

Література

1. Литвин Ю. О. Фінансове планування на підприємствах в сучасних умовах / Ю. О. Литвин, В. І. Матвійчук // Актуальні проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України. - Донецьк, ДонНТУ, 2009. – С. 67-85.
2. Гриньова В. М. Фінанси підприємств: навч. посібник. - К.: Знання – Прес, 2004.
3. Гончар В. Перспективи розвитку та шляхи вдосконалення фінансового планування в сучасних умовах / В. Гончар // Фінанси України. – 2007. - № 4. – С. 1-5.

Переросла О.В., ст. гр. Ф-14-1сз,

Кирилова Л.І., доц., к.е.н. – науковий керівник

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА В ПРОЦЕСІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Фінансовими результатами діяльності суб'єктів підприємництва є прибуток або збиток. Діяльність підприємств у сфері фінансових результатів спрямована на забезпечення отримання прибутку та його оптимальний розподіл і використання, а за наявності збитків — на встановлення їх причин та джерел покриття. Операційна діяльність - це основна діяльність підприємства, яка пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції (робіт, послуг), забезпечує основну частку доходу і є головною метою створення підприємства. Характер операційної діяльності підприємства визначається, перш за все, специфікою галузі економіки, до якої воно належить. Операційна діяльність підприємства характеризується наступними основними особливостями, які визначають характер формування прибутку: 1. Операційна діяльність є головною складовою всієї господарської діяльності підприємства, основною метою його функціонування. 2. Операційна діяльність є пріоритетною по відношенню до інших видів діяльності підприємства. Тому розвиток інших видів діяльності не повинен суперечити розвитку операційної діяльності, а лише підтримувати її. Відповідно й прибуток від інвестиційної, фінансової та інших видів діяльності не повинен формуватися у збиток формування прибутку від операційної діяльності. 3. Інтенсивність розвитку операційної діяльності є основним критерієм оцінки окремих етапів життєвого циклу підприємства. Відповідно до можливості формування операційного прибутку на різних етапах життєвого циклу підприємства визначають цілі та задачі не лише політики управління прибутком, але й напрями загальної стратегії розвитку підприємства. 4. Господарські операції, що входять до складу операційної діяльності підприємства, носять регулярний характер. У порівнянні з операціями інших видів діяльності частота операцій по ній найвища. Це визначає регулярність формування операційного прибутку за нормальних умов господарювання підприємства. 5. Операційна діяльність підприємства орієнтована переважно на товарний ринок, у той час як фінансова та інвестиційна його діяльність здійснюються в основному на фінансовому ринку. 6. Здійснення операційної діяльності пов'язано з капіталом, вже інвестованим в неї, у той час як інвестування капіталу, що передбачається здійснити є предметом інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Інвестований в операційну діяльність капітал набуває форми операційних активів підприємства. Від складу цих активів, їх збалансованості, швидкості обороту та інших характеристик у значній мірі залежить здатність підприємства генерувати операційний прибуток. Тому одним з найважливіших факторів успішного формування операційного прибутку підприємства є ефективне управління операційними активами підприємства. 7. У процесі операційної діяльності здійснюються значні затрати живої праці. Відповідно й здатність підприємства створювати операційний прибуток у значній мірі залежить від достатності трудових ресурсів, професійного та кваліфікаційного складу персоналу. Використання живої праці в значній мірі визначає специфіку операційних витрат, пов'язаних із стимулюванням персоналу, забезпеченням належних умов праці, формуванням особливих видів податкових платежів підприємства, що відображаються і на умовах формування його операційного прибутку. Досягнення позитивного, збалансованого з потребами фінансового результату забезпечується цілеспрямованим управлінням процесом формування прибутку на основі комплексного урахування всіх зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на виробництво та реалізацію товарів, робіт, послуг.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Машинобудування - це стратегічна експортоорієнтована галузь, яка є ключовим ланцюгом акумуляції науково-технічних перетворень. Безумовно, рівень розвитку машинобудування є індикатором промислового та економічного рівня розвитку держави.

В Україні цей багатогалузевий комплекс історично має потужний та унікальний за своїми можливостями науково-технічний та виробничий потенціал, адже на період здобуття незалежності доля машинобудівного комплексу нашої країни у загальному обсязі продукції машинобудування країн СНД складала 22,6%, тобто Україна посідала друге місце серед країн СНД [1].

Виробнича й фінансова діяльність машинобудівного підприємства починається з формування фінансових ресурсів, які є передумовою для стабільного виробництва та його постійного зростання, можна погодитися із твердженням В.М. Опаріна, що в ринкових умовах виграє той, хто зуміє залучити більше ресурсів із найменшими витратами [2].

Фінансові ресурси машинобудівного підприємства - це кошти, що перебувають в розпорядженні підприємств і призначені для виконання ними певних фінансових зобов'язань. Формування матеріальних ресурсів машинобудівного підприємства здійснюється за рахунок різних джерел: власного капіталу підприємства, позичених і залучених фінансових ресурсів. При цьому власні кошти - це кошти підприємств, які постійно знаходяться в обігу й кінцевий строк використання яких не встановлений. Формуються вони за рахунок власного капіталу, тобто тієї частини активів підприємства, яка залишається після виконання його зобов'язань. Позичені кошти - це ті, що одержує підприємство на визначений термін, за плату й на умовах повернення. Формуються вони, переважно, за рахунок коротко- і довгострокових кредитів банків. Залучені кошти - це кошти, які не належать підприємствам, але внаслідок діючої системи розрахунків постійно перебувають в їх обігу. Формуються вони за рахунок усіх видів кредиторської заборгованості підприємства.

Основними джерелами формування фінансових ресурсів машинобудівного підприємства повинні виступати власні кошти (власний капітал), а не залучені кошти (позиковий капітал). Початкове формування фінансових ресурсів відбувається під час заснування підприємства, коли утворюється статутний фонд.

В подальшому фінансові ресурси формуються, в основному, за рахунок прибутку та амортизаційних відрахувань. Поряд із ними, джерелами власних фінансових ресурсів виступають: виручка від реалізації майна, різноманітні цільові надходження, мобілізація внутрішніх ресурсів в будівництві та інші.

Значні фінансові ресурси можуть бути мобілізовані на фінансовому ринку. При цьому використовується продаж акцій, облігацій та інших видів цінних паперів, що випускаються даним підприємством, а також залучені кошти у виді кредитів.

Крім того, підприємства можуть отримувати фінансові ресурси в порядку перерозподілу (у вигляді виплат страхового відшкодування від страхових компаній, від асоціацій, концернів та галузевих структур, в які вони входять).

Література

1. Карачина Н.П. Композиційна модель розвитку машинобудування України/ Н.П. Карачина // Економіка і держава. – 2010. - №1. – С.43-48.
2. Опарін В.М. Фінанси: навч. посібник./В.М. Опарін – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.

Мартинюк М.О., ст. гр. Ф-14-1сз,

Кирилова Л.І., доц., к.е.н. – науковий керівник

УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Виробничі запаси займають особливе місце у складі майна і є найбільш важливою та значною частиною активів підприємства. Виробничі запаси промислового підприємства разом із залишками незавершеного виробництва та витратами майбутніх періодів є джерелом виготовлення продукції та невід'ємною частиною функціонуючого виробництва.

Виробничі запаси – запаси, що перебувають у підприємствах всіх галузей сфери матеріального виробництва, призначені для виробничого споживання. Мета створення виробничих запасів – забезпечити безперервність виробничого процесу.

Залежно від своїх цільового призначення виробничі поділяються на такі категорії, тобто. класифікація по виконуваним функціям:

а) технологічні (перехідні) запаси - залишки матеріальних ресурсів наприкінці звітний період. Вони призначаються задля забезпечення безперервності виробництва та споживання на звітному і пов'язаному зі звітним періоді до чергової поставки;

б) поточні (циклічні) запаси - забезпечують безперервність постачання виробничого процесу між двома поставками). Поточні запаси становлять основну частину виробничих та товарних запасів, їхній розмір постійно змінюється;

в) резервні (страхові чи «буферні»), іноді їх називають «запасами як компенсація випадкових коливань попиту» - призначені для безперервного постачання споживача у разі непередбачених обставин: відхилення в періодичності і величиною партій поставок від запланованих; зміни інтенсивності споживання; затримки постачання у шляху. На відміну від поточних запасів, розмір гарантійних запасів - незмінною. При нормальних умов роботи ці запаси недоторканні;

г) сезонні запаси - має забезпечити нормальну роботу після організованого часу сезонного перерви у виробництві.

Виробничі запаси потребують значних капіталовкладень, і саме тому вони потребують особливої уваги з боку керівництва промислового підприємства.

Визначення оптимальної для окремого підприємства системи управління запасами дозволяє знизити витрати на зберігання та транспортування, уникнути простоїв через брак матеріалів та додаткових витрат на термінові закупівлі.

Управління запасами включає в себе процес, на який діє низка факторів, що впливають на характер і стабільність виробництва, і що характеризуються різною можливістю їх оцінки і обліку при плануванні матеріального забезпечення виробництва. Визначення та згрупування таких факторів забезпечує уникнення негативних наслідків їх дії та спрямування на отримання позитивного результату в управлінні запасами.

Виокремлюючи фактори впливу на формування запасів підприємства, слід їх поділити на наступні: фактори впливу на планування запасів, фактори впливу на організування складського господарства, мотивування працівників складського господарства та фактори впливу на регулювання недоліків пов'язаних із управлінням запасами [2].

Література

1. Гаджинский А. М. Логистика. - М.: Информационно-внедренческий центр «Маркетинг»/ А.М. Гаджинский, 1999. - 228 з.

2. Гончар Л. А. Комерційна логістика: аспекти теорії та практики: [Монографія] / Л. А. Гончар, В. Г. М'ячин, В. М. Мазур, Л. Д. Титаренко. – Д.: Вид-во ДУЕП, 2010. – 188 с.

Ткаченко Д.Д., ст. гр. Ф-14-1мз, Кирилова Л.І., доц., к.е.н. – науковий керівник

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

В Запорізькому регіоні є більше ніж 160 великих промислових підприємств. Металургійний комплекс області представлений такими відомими в усьому світі підприємствами чорної та кольорової металургії, як акціонерні товариства «Запоріжсталь» – провідний виробник сталей та чавуну, «Дніпроспецсталь» – виробник спеціальних сталей, «Український графіт» провідний виробник графітованих електродів. У м. Запоріжжі розташовані всесвітньо такі відомі підприємства машинобудівної галузі з високотехнологічним виробництвом як ПАТ «Мотор Січ» – виробник авіадвигунів для літаків та вертольотів провідних авіакомпаній; ПАТ «Запорізький трансформаторний завод» – єдиний в Україні виробник силових трансформаторів; ПАТ «Запоріжабразив» – провідний виробник абразивних матеріалів та інструменту.

Капітальні інвестиції — це кошти, що спрямовуються на відтворення основних засобів, розширення, реконструкцію і модернізацію підприємств і споруд, здійснення технічного прогресу у всіх галузях господарства, спорудження житла, шкіл, лікарень та інших об'єктів соціально-культурного призначення, геологорозвідувальні та проектні роботи. Тобто, капітальні інвестиції — це переважно кошти, що спрямовуються на збільшення основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, а також на їх реконструкцію і модернізацію, що призводять до збільшення первісно очікуваних майбутніх економічних вигод.

До інвестицій у матеріальні активи належать інвестиції у землю, існуючі будівлі та споруди, нові будівлі, споруди, об'єкти незавершеного будівництва, машини, обладнання та інвентар, транспортні засоби, довгострокові біологічні активи та інші необоротні матеріальні активи, які були придбані або створені для власного використання, включаючи витрати на капітальний ремонт, поліпшення, вдосконалення, реконструкцію, модернізацію.

До інвестицій у нематеріальні активи належать інвестиції у придбання або створення власними силами програмного забезпечення, баз даних, прав користування природними для товарів і послуг, на об'єкти промислової власності, авторських та суміжних прав.

Освоєні капітальні інвестиції за видами активів в Запорізькій області за січень–грудень 2014 року склали 6658097 тис.грн., в тому числі:

– інвестиції у матеріальні активи 6615508 тис.грн. (99,4%): житлові будівлі 266546 тис.грн. (4,0%), нежитлові будівлі 600255 тис.грн. (9,0%), інженерні споруди 2343712 тис.грн. (35,2 %), машини, обладнання та інвентар 3044104 тис.грн. (45,7 %), транспортні засоби 213524 тис.грн. (3,2%), земля 6995 тис.грн. (0,1%), довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва 43375 тис.грн. (0,7%), інші матеріальні активи 96997 тис.грн. (1,5%);

– інвестиції у нематеріальні активи 42589 тис.грн. (0,6%): програмне забезпечення та бази даних 32239 тис.грн. (0,5%), права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії , концесії тощо 8983 тис.грн. (0,1%).

Розподіл освоєних капітальних інвестицій за джерелами фінансування за січень–грудень 2014 року:

- за рахунок коштів державного бюджету 5774 тис.грн. (0,1 %),
- за рахунок коштів місцевих бюджетів 171703 тис.грн. (26,7 %),
- за рахунок власних коштів підприємств та організацій 5443459 тис.грн. (81,7 %),
- за рахунок кредитів банків та інших позик 770457 тис.грн. (11,6 %),
- за рахунок коштів населення на індивідуальне житлове будівництво 150533 тис.грн. (2,3 %),
- за рахунок інших джерел фінансування 41670 тис.грн. (0,6 %).

Література

1. Головне управління статистики в Запорізькій області – <http://www.zp.ukrstat.gov.ua>

СУТНІСТЬ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Необоротні активи (основний капітал) - сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності й переносяться своєю вартістю на вартість продукції частинами з метою отримання економічної вигоди (прибутку).

І.О. Бланк [1, с.153-157] під активами підприємства розуміє контрольовані ним економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких в процесі використання зв'язаний з факторами часу, ризику і ліквідності. Склад необоротних активів підприємства: нематеріальні активи; незавершені капітальні інвестиції; основні засоби; інвестиційна нерухомість; довгострокові біологічні активи; довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств; довгострокова дебіторська заборгованість; відстрочені податкові активи; інші необоротні активи.

Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Об'єкт основних засобів визнається активом, коли: існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта, і його вартість може бути достовірно визначена.

Крім того, у визначенні основних засобів використовують такі критерії їх визнання, як:

- матеріальність (мають матеріальну форму);
- призначення (утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій);
- термін корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Основні засоби підприємства включають:

I. Виробничі основні засоби - частиною основних засобів, яка бере участь у процесі виробництва тривалий час, зберігаючи при цьому натуральну форму. Вартість основних виробничих засобів переноситься на вироблений продукт поступово, частинами, у міру використання. Відновлення цих засобів здійснюється через капітальні інвестиції.

II. Невиробничі основні засоби - це житлові будинки та інші об'єкти соціально-культурного й побутового обслуговування, які не використовуються у господарській діяльності і перебувають на балансі підприємства. І.О. Бланк виділив декілька класифікаційних ознак: за характером функціонування, за характером участі активів в різних видах діяльності підприємства, за характером фінансових джерел формування активів тощо, а також за характером участі в господарському процесі з позицій особливостей їх обороту, відповідно до якої виділяє оборотні (поточні) та необоротні активи.

Література

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент. Учебный курс. 2-е изд., перераб. и доп. / И.А. Бланк – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.

ФІНАНСОВЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Важливим елементом управління економічними і соціальними процесами на підприємствах є планування і прогнозування. Фінансове планування і прогнозування є одним з основних методів фінансового механізму. Питанням фінансового прогнозування та планування приділено чимало уваги. Так, використання математичних методів моделювання і прогнозування для вирішення різних проблем на мікро- і макrorівні розглядається, зокрема, в роботах А. Єріної, фінансове прогнозування та прогнозування фінансового стану підприємства – в працях Г. Земитана, Е. Бреслава [1]. Фінансове планування на підприємстві слід розглядати як цілеспрямовану дію на господарську діяльність в цілому, на окремі ланки і суб'єкти господарювання з метою обґрунтування ефективності прийнятих економічних та соціальних рішень з урахуванням їх забезпеченості джерелами фінансування, оптимізації витрат і позитивних кінцевих результатів. Всі процедури прогнозування передбачають перенесення досвіду з минулого в майбутнє. Саме прогнозування можна поділити на такі етапи: збір даних; редукція даних; побудова моделі та її оцінка; екстраполяція обраної моделі (фактичний прогноз); оцінка отриманого матеріалу.

Система фінансового планування ділиться на: перспективне (стратегічне) - 5 і більше років, середньострокове - від 3 до 5 років та поточне (бюджетне, оперативне) планування – до 1 року. Основними задачами фінансового планування на підприємстві є:

- забезпечення необхідними фінансовими ресурсами виробничої, інвестиційної та фінансової діяльності;
- виявлення внутрішньогосподарських резервів збільшення прибутку за рахунок економного використання коштів;
- встановлення раціональних фінансових відносин з бюджетом, банками та іншими підприємствами;
- дотримання інтересів акціонерів та інших інвесторів;
- контроль за фінансовим станом, платоспроможністю та кредитоспроможністю підприємства [2].

Прогнозування, як один із методів управління не повинен зводитися тільки до розрахунку орієнтирів, що мають кількісне вираження. Під ним також потрібно розуміти метод пошуку оптимальних дій для підприємства. Найпопулярнішими вважають такі методи фінансового прогнозування:

1. Метод експертних оцінок - простим прикладом використання цих методів слугує встановлення деяких прогнозів і планів на інтуїтивному рівні. Ці методи використовуються не тільки для прогнозування значень показників, але і в аналітичній роботі.

2. Методи обробки часових, просторових і просторово-часових сукупностей - цим методам надають важливе значення з точки зору формального прогнозування і істотно змінюють їх за важкістю використання. Вибір методу залежить в першу чергу від наявності даних.

Під час розроблення моделі прогнозування вважається, що всі важливі фактори, або враховані в цій моделі, або не будуть змінюватися протягом певного періоду часу, в якому вона використовуватиметься. Точність і ефективність побудованої моделі прогнозу будуть безпосередньо залежати від правильності підбору даних.

Література

1. Бреслав Е. Финансовое прогнозирование: Учеб. пособие. – Невинномысск/Е.Бреслав, 2006. – 221 с.
2. Ковальчук С.В. Финанси. Навч. Посіб./С.В. Ковальчук, І.В. Форкун – Львів: «Новий Світ» - 2006, - 568 с.

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМ ОБІГОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Господарська діяльність будь-якого підприємства нерозривно пов'язана з рухом коштів. Кожна господарська операція супроводжується або надходженням, або витратою коштів. Кошти обслуговують практично всі аспекти операційної, інвестиційної і фінансової діяльності. Грошовий обіг – це процес безперервного руху грошових знаків у готівковій і безготівковій формах, що обслуговує реалізацію товарів, а також товарні платежі і розрахунки в господарстві. Грошовий обіг здійснюється між усіма суб'єктами ринкової економіки і в цілому обслуговує реальний рух товарів та послуг [1, с.35].

Важливим документом серед фінансової звітності є звіт про рух грошових коштів. У ньому відображаються та аналізуються господарські операції, які проходять через банківський рахунок компанії. Цей звіт розділяє грошові потоки на три категорії: грошові потоки від основної діяльності, грошові потоки від інвестиційної діяльності, грошові потоки від фінансової діяльності. Оцінка потоків грошових коштів лежить в основі оцінки компанії, і, таким чином, чітке та ясне розуміння елементів грошових потоків є дуже важливим для успішного розуміння оцінки компанії в цілому [2, с. 41].

Серед сучасних методів управління грошовими потоками можна виділити наступні: бюджетування, збір інформації про заплановані платежі, перевірка та затвердження платежів, оперативне планування, оперативне управління платежами [3, с. 162].

З метою підвищення ефективності управління грошовими потоками вітчизняних підприємств необхідно:

- залучати в практику розрахунок системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності;
- досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;
- визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;
- удосконалити методика аналізу грошових потоків, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств;
- урахувати фактори руху коштів вітчизняних господарчих суб'єктів в умовах невизначеності та ризику [2, с. 44].

Таким чином, управління грошовими потоками в цілому є важливим елементом фінансової політики підприємства, фактором прискорення обігу капіталу підприємства. Це стає можливим завдяки зменшенню тривалості операційного циклу та економнішому використанню власних коштів і, як результат, зменшенню потреби в запозиченнях. Тож ефективність роботи підприємства на пряму залежить від організації системи управління грошовими потоками.

Література

1. Андрієць В. Підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства / В. Андрієць // Справочник економіста. – 2012. – № 11. – С. 34-42.
2. Коваленко О.Ю. Обґрунтування необхідності застосування зарубіжного досвіду при управлінні грошовими потоками підприємств / О. Ю. Коваленко // Стратегія розвитку України. Спецвипуск. – 2012. – № 2. – С. 69-75.
3. Харченко В.А. Система управління грошовими потоками підприємства / В. А. Харченко // Вісник економічної науки України. – 2011. – № 1. – С. 161-164.

Полікарпова А.І., ст. гр. Ф-14-1мз,

Ткаченко Є.Ю., доц., к.е.н. – науковий керівник

УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНИМИ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

В умовах ринкової економіки основний принцип діяльності підприємства полягає у прагненні максимізувати доходи. Адже отримання значної суми доходу дає підприємству можливість постійного розвитку та вдосконалення, а отже, забезпечує конкурентними перевагами на ринку та стабільністю функціонування; доходи є основним джерелом приросту власного капіталу, а також рушійною силою і джерелом відновлення виробничих фондів і продукції, що випускається.

Прибутком є виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, що є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності. Являючи собою кінцевий фінансовий результат, прибуток є основним показником у системі поточних цілей підприємства, що найбільш повно відображає ефективність виробництва, обсяг та якість продукції, рівень організації праці та собівартості.

Формування системи інформаційного забезпечення керування доходом підприємства являє собою процес цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників для використання в процесі аналізу, планування і прийняття оперативних управлінських рішень. Ці показники формуються за рахунок зовнішніх (що знаходяться поза підприємством) і внутрішніх джерел інформації [1].

В процесі управління доходами підприємства головна роль відводиться формуванню доходів від операційної діяльності. Операційна діяльність – це основний вид діяльності підприємства, з ціллю здійснення якою воно створено. Характер операційної діяльності підприємства визначається перш за все специфікою галузі економіки, до якої воно належить. Основу операційної діяльності більшості підприємств складає виробничо-комерційна чи торгівельна діяльність, яка доповнює здійснювану ним інвестиційну і фінансову діяльність.

Доходи від операційної діяльності підприємства є якісним показником, тому що в їх розмірі відображається зміна обсягу товарообороту, доходів підприємства, рівня використання ресурсів, величини витрат обертання. Таким чином, прибуток від операційної діяльності синтезує в собі всі сторони діяльності підприємства, характеризує ефективність його господарської діяльності в цілому.

Розмір одержаного доходу залежить від ціни реалізації і закупівлі товарів, кількості проданих товарів, різниці між доходами, витратами обігу і витратами від іншої (позареалізаційної) діяльності [1].

Фактори впливу на величину операційного доходу доцільно розділити на зовнішні та внутрішні. Таке розмежування дає змогу виявляти тенденції розвитку ситуацій і відповідно ефективно реагувати на них.

Головною метою управління прибутком підприємства є визначення шляхів найбільш ефективного його формування та оптимального розподілу, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його ринкової вартості. Використання оптимальних для кожного підприємства механізмів управління прибутком забезпечить динамічний розвиток підприємства, що дозволить максимізувати прибуток та мінімізувати ризики підприємницької діяльності.

Література

1. Боронос В.М. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. – Суми: Вид.-во СумДУ, 2012. – 539 с.

Марей П. С., ст. гр. Ф-14-1мз,

Ткаченко Є.Ю., доц., к.е.н. – науковий керівник

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Згідно П(с)БО №1 грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. У процесі кругообігу грошові кошти підприємства утворюють грошові потоки [1].

Управління грошовими потоками підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю тому, що ефективно організовані грошові потоки підприємства є передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності в цілому, а ефективні форми управління грошовими потоками дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток.

Поняття «грошовий потік підприємства» є агрегованим, тобто таким, що містить у собі різноманітні види цих потоків, які обслуговують господарську діяльність, а саме грошовий потік від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Грошові потоки, які формуються на підприємстві у процесі його господарської діяльності, є важливим самостійним об'єктом управління [2, с.150].

Управління грошовими потоками один із найважливіших сегментів фінансової роботи на підприємстві, від ефективності організації якого залежать як поточні результати діяльності, так і майбутні темпи розвитку господарюючого суб'єкта. До основних принципів управління грошовими потоками відносяться: принцип інформативної вірогідності; принцип забезпечення збалансованості; принцип забезпечення ефективності та принцип забезпечення ліквідності;

Процес управління грошовими потоками підприємства послідовно охоплює п'ять етапів. Перший етап – забезпечення повного і достовірного обліку грошових потоків підприємства і формування необхідної звітності. Другий етап – аналіз грошових потоків підприємства в попередньому періоді. Третій етап – оптимізація грошових потоків підприємства. Четвертий етап – планування грошових потоків підприємства в розрізі різних їхніх видів, вихідних факторів (оптимістичному, реалістичному, песимістичному). П'ятий етап – забезпечення ефективного контролю грошових потоків підприємства.

Для удосконалення управління грошовими потоками на підприємстві доцільно використовувати контролінг грошових потоків, який дозволяє: узгодити величину очікуваного грошового потоку з потребами забезпечення функціонування підприємства та миттєво реагувати на зміни шляхом внесення коригувань; виконувати методичну, аналітичну й контрольну функції; координувати діяльність всіх функціональних підрозділів на основі його комплексної оптимізації; підвищити впорядкованість інформації в управлінні грошовими потоками; здійснити регулювання грошового потоку на основі оптимізації середнього залишку грошових активів; досягти фінансової рівноваги в короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Література

1. НП(с)БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 №73 [Електронний ресурс] – режим доступу до журн.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

2. Циган Р. М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання / Р. М. Циган // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 4 (106). – С. 150–155.

Туманова С.А., студентка,
 Ільїна І.Г., викладач – науковий керівник

ДЕФОЛТ В УКРАЇНІ: НАСКІЛЬКИ ВІН БЛИЗЬКИЙ І ЧИ СЛІД БОЯТИСЯ?

Запорізький електротехнічний коледж

Термін із англійської, що й означає default - невиконання боргових зобов'язань. Ці борги можуть накопичитися і за зовнішніми зобов'язаннями (у валюті), і по внутрішнім (у гривні). Обидва випадки сумні. Перший б'є по іміджу держави, але іноземні кредитори та інвестори почекають - будуть змушені погодитися на реструктуризацію боргів, а що залишається? Інша справа - громадяни України. Для них перспектива сумна: в хід запускається друкарський верстат - і народ бідніє з кожним днем. А якщо обидва чинники спрацьовують одночасно, то виходить така картина: країна, що має погану «кредитну історію» на кілька років йде в стагнацію. Список країн, які не з чуток зіткнулися з цією проблемою, досить великий. До речі, Україна з Росією в 1998 році теж були в складній ситуації. Тоді Україна змогла домовитися про реструктуризацію боргів і вирівнятися до 2000 року. За оцінками рейтингового агентства Standard & Poor's, в 1997 році в число країн з ризиком дефолту увійшли 37 країн. До листопада 1998 це число знизилося до 31 країни. Причому, у світі зовсім мало держав, які жодного разу не стикалися з Проблема насувається дефолту. Це Канада, Австралія, Нова Зеландія, скандинавські країни та Бельгія, Гонконг, Малайзія, Сінгапур і Тайвань. Навіть США знає, що це таке - коли країні загрожує дефолт. Як дізнатися, чи є дійсна загроза дефолту? Економісти знайшли таку підказку, вивчивши досвід дефолтів різних країн. Виявляється, безпечний рівень державного боргу країна має в тому випадку, коли її борг становить не більше 35% від ВВП. Простежимо ці показники по Україні за останні роки (дані звіту Мінфіну України за 2012 рік):

Нагадуємо: критична точка - 35%

1999 - 61%

2002 - 33%

Зниження до 2007 року знизилося до 12%

2009 - 34%

2010 - 39%

2011 - 36%

2012 - 36%

2013 - 38%

Таким чином, за критеріями економістів, Україна вже кілька років перебуває на межі дефолту. У сусідів України борги побільше, і що?

Міністерство фінансів України ще в 2012 році порівняло показники держборгу України та інших країн. Якщо розмістити показник Держборг / ВВП по наростаючі, то в Європі картина загрози дефолту в 2012 році була такою: Польща - 24, Україна - 27, Туреччина - 33, Австрія - 52, Іспанія-68, Угорщина - 74, Франція - 85, Італія - 120, Греція - 165. (За даними IMF, Bloomberg і МФУ).

Але, суть питання не в тому, який великий борг, а в тому, наскільки сильна економіка країни, щоб його обслуговувати. Експерти пояснюють: великі борги - це насправді великі гроші, які запозичені в економіку, щоб вона ще більше розвивалася. Але, як відомо, борг віддяка. І головне питання, чи зуміє країна вчасно погашати свої борги або скотиться до загрози дефолту.

Література

1. Прохоров, А.М. (та ін.) «Том XIII: Дебітор - евкаліпт». 1972. Велика Радянська Енциклопедія. 3 видання. Москва; видавництво «Радянська енциклопедія»

Чернишова О. С., ст. гр. Ф-12-1д,

Яришко О. В., доц., к.е.н. – науковий керівник

АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЕМСТВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

У сучасних умовах господарювання одним з найважливіших факторів, які визначають ефективність діяльності підприємства в цілому, є метод керування при наданні підприємству певної самостійності в способах використання засобів праці, необхідність їхнього швидкого відновлення істотно змінили роль і місце амортизації серед інших фінансових джерел. У зв'язку із цим і тим, що в останнє десятиліття відбуваються істотні зміни в русі основних фондів, їхньому відновленні, джерелах формування засобів на їхнє відновлення, відтворення, зростає значення питань, розв'язуваних у процесі проведення амортизаційної політики.

Амортизаційна політика підприємства в значній мірі відображає амортизаційну політику держави на різних етапах її економічного розвитку. Вона базується на встановлених державою нормах, принципах та методах нарахування амортизаційних відрахувань.

В сучасних умовах, амортизаційну політику підприємства слід визначати як процес управління системою формування та використання амортизаційних відрахувань, в межах чинного законодавства, відповідно до обраної підприємством фінансово-інвестиційної стратегії.

Найважливішими елементами амортизаційної політики підприємств є метод нарахування амортизаційних відрахувань та величина амортизаційного періоду. Обраний метод має сприяти прискоренню оновлення основних засобів та найкраще враховувати усі фактори, пов'язані з експлуатацією об'єкта основних засобів.

Термін амортизації повинен бути економічно обґрунтований розмірами прибутку від застосування машин у процесі виробництва продукції та забезпечувати своєчасне оновлення техніки до настання її морального зносу.

Встановлення на рівні держави строків служби основних засобів з можливістю їх уточнення на рівні господарюючих суб'єктів, дозволяє останнім враховувати специфічні особливості використання засобів праці.

Література

1. Довгопол Н. Амортизація: предметна сутність і ступінь впливу на відтворення основних засобів // Довгопол Н., Нестеренко М.// Бухгалтерський облік і аудит. -2010. - №12
2. Парнюк В. Про головні напрями реформування амортизаційної політики//Фінанси України. – 2008. - № 9.
3. Ковальова Е.В. Амортизаційна політика підприємств і її вплив на інвестиційні процеси в економіці./ Ковальова Е.В., Крапівницька С.М. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.masters.donntu.edu.ua/2009/fem/kovalyova/library/article1.htm>

Шинкаренко Т. Д., ст. гр. Ф-12-1д,

Фатюха В. В., доц., к.е.н., Ляшенко О. М., асистент – наукові керівники

РЕЗЕРВНИЙ КАПІТАЛ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ, ЙОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Резервний капітал банку — це грошові ресурси, що резервуються банком для забезпечення непередбачених витрат, спеціальних потреб та покриття збитків. Резервний капітал на відміну від статутного капіталу, формується в процесі подальшої діяльності комерційного банку. Він призначений для: покриття збитків комерційного банку за операціями, які він проводить; виплати дивідендів за привілейованими акціями, коли для цього недостатньо прибутку. Наявність резервного капіталу забезпечує фінансову стійкість комерційного банку, що, у свою чергу, позитивно впливає на підвищення його платоспроможності і зменшення вірогідності банкрутства. Резервний капітал формується в порядку, установленому загальними зборами учасників, засновників (акціонерів) [1].

Мінімальний розмір резервного капіталу не може бути меншим 25 % статутного капіталу, а розмір відрахувань — меншим 5 % чистого прибутку. Коли резервний капітал досягає встановленого розміру, то відрахування до нього припиняються. У разі використання коштів з резервного капіталу відрахування від чистого прибутку на його формування поновлюються.

У процесі аналізу резервного капіталу комерційного банку необхідно: перевірити створення резервного капіталу відповідно до чинного законодавства; проаналізувати тенденції зростання резервного капіталу; проаналізувати причини витрат кожної суми вказаного капіталу (тобто причини, напрямки, заходи) [2]. Джерела, порядок утворення і використання резервного фонду визначаються, як правило, у статутах комерційних банків.

Основним джерелом утворення резервного фонду банку є відрахування з прибутку, величина якого визначається загальними зборами акціонерів банку і фіксується у його статуті. Якщо резервний фонд буде частково або повністю витрачений на покриття непередбачених витрат і збитків, то відрахування до нього відновлюються і проводяться до досягнення встановленого розміру. Джерелом формування резервного фонду може також бути засновницький прибуток, який отримують засновники банку у вигляді різниці між сумою, одержаною від реалізації акцій, і реальною вартістю активів [3].

Література

1. Аспір В. В. Функції банківського капіталу в забезпеченні розвитку банківської системи України / В. В. Аспір., 2010. – 257 с. – (Науковий вісник НЛТУ України).
2. Владчин У. В. Достатність регулятивного капіталу у вітчизняному та іноземному банківництві України. Формування ринкової економіки України / У. В. Владчин., 2009. – 523с.
3. Тиркало Р. І. Банківська справа / Р. І. Тиркало. – Тернопіль: Карт-бланш, 2001. – 351 с.

Шинкаренко Т. Д., ст. гр. Ф-12-1д,

Яришко О. В., доц., к.е.н. – науковий керівник

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Залежно від організаційно - правової форми підприємства його фінанси функціонують по-різному. Статус підприємства накладає визначені законодавством особливості на формування статутного капіталу, поточне фінансування, фондоутворення, порядок оподаткування, форми і методи фінансового контролю і т.д.

Економічна організація будь-якого господарюючого суб'єкта починається з утворення основних і оборотних коштів, що формують статутний капітал. Залежно від організаційно - правової форми підприємства його джерелами можуть бути: акціонерний капітал, пайові внески членів кооперативу, галузеві фінансові ресурси, бюджетні кошти. Статутний капітал, таким чином являє собою суму внесків засновників підприємства для забезпечення його життєдіяльності. Збільшення або зменшення статутного капіталу може проводитися в установленому порядку (наприклад, за рішенням загальних зборів) тільки після перереєстрації господарюючого суб'єкта. Для державного підприємства - це вартість майна, закріпленого державою за підприємством на праві повного господарського відання; для товариства з обмеженою відповідальністю - сума часток власників; для акціонерного товариства - сукупна номінальна вартість акцій усіх типів; для виробничого кооперативу - вартісна оцінка майна, наданого учасниками для ведення діяльності; для орендного підприємства - сума вкладів його працівників; для підприємств іншої форми, виділеного на самостійний баланс, - вартісна оцінка майна, закріпленого його власником за підприємством на праві повного господарського відання. Залежно від форми формування статутного капіталу підприємства можна розділити на одноосібні володіння, партнерства. Одноосібне підприємство несе відповідальність за своїми зобов'язаннями всім капіталом підприємства і своїм майном. У ролі засновника може виступати будь-яка дієздатна фізична особа, що створює підприємство. Найпростіший спосіб організації господарської діяльності партнерство - статутний капітал формується в частковому співвідношенні власниками, яких повинно бути не менше двох.

Література

1. Николаева Т.П. Финансы предприятий. М.: ЕАОИ, 2008. - 311 с.
2. Большаков С.В. Финансовая политика и финансовое регулирование экономики переходного периода // Финансы. 2008. № 11.
3. Экономика предприятия: учеб. пособие / Л.Н. Нехорошева [и др.]; под ред. д-ра экон. наук. проф. Л.Н. Нехорошевой. - Минск: БГЭУ, 2008. - 719 с.

Юсова А.А., студентка,
Звір'яко Г.П., викладач – науковий керівник

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Запорізький електротехнічний коледж

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

Податки — це обов'язкові платежі, які належить сплатити юридичній чи фізичній особі до державного чи місцевого бюджету.

Основне місце в податковій системі належить податку на додану вартість (ПДВ), по якому виникає необхідність вести облік податкового кредиту (зобов'язання бюджету перед підприємством) і податкового зобов'язання (зобов'язання підприємства перед бюджетом).

Податковий кредит оплачується постачальникам матеріалів, послуг та іншим кредиторам і зменшує величину зобов'язання перед бюджетом.

Податкове зобов'язання — це загальна сума податку, що нараховується до бюджету і сплачується підприємству покупцями за відвантаженою готовою продукцією і замовниками за виконані роботи.

Таким чином до бюджету сплачується різниця в сумі податкового зобов'язання та податкового кредиту. Ставка податку становить 20%.

Відповідно до ст.180 ПКУ платниками ПДВ є:

- будь-яка особа, що проводить господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням, як платник податку;
- будь-яка особа, що ввозить товар на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню та на яку покладається відповідальність за сплату податків;
- особа, що веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи;
- особа-управитель майна, яка веде окремий податковий облік з ПДВ щодо господарських операцій пов'язаних з використанням майна, що отримано в управління за договором управління майном;
- особа, що проводить операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна визнаного без господаря;
- особа, що уповноважена носити податок з об'єктів оподаткування, що виникають внаслідок поставки послуг підприємства залізничного транспорту з їх основної діяльності;
- особа-інвестор, який веде окремий податковий облік пов'язаний з виконанням угоди про розподіл продукції.

Яришко Я.А., студент,

Ільїна І.Г., викладач – науковий керівник

ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Запорізький електротехнічний коледж

Окремі аспекти фінансового планування досліджуються українськими вченими В. Бабіченком, М. Білик, І. Бланком, В. Борисовою, Г. Висоцьким, І. Ожерельєвою, І. Полтьєвою, І. Хомою, М. Чумаченком, А. Чуписом, І. Шестовою та ін., а також зарубіжними дослідниками, такими, як Р. Акофф, І. Ансофф, М. Алексєєва, І. Брігхем, А. Робсон та ін.

Теорія фінансового планування представляє собою сукупність логічних та фундаментальних узагальнень досвіду фінансової практики підприємств.

Важливою складовою частиною теорії фінансового планування виступає методологія – сукупність сутнісних підходів до здійснення фінансового планування, що є у розпорядженні теорії і практики, а також варіантів здійснення цього процесу.

Реальність фінансових планів залежить від використання прогресивних сучасних методів їх розрахунку та обґрунтування. Виходячи із завдань і цілей фінансового планування, засосовуються різні методи. Це методи економічного аналізу, коефіцієнтів, нормативний, економіко – математичні методи і балансовий. Вони доповнюють один одного і в єдиній ув'язці дозволяють обґрунтувати фінансовий план.

Фінансове планування як частина планування економічного і соціального розвитку підприємства повністю залежить від вибору критеріальних показників. Система планових показників повинна відповідати потребам підвищення ефективності виробництва і поліпшення якості продукції, в цьому випадку фінансове планування буде в більшій мірі відображати реальні процеси відтворення і сприяти інтенсифікації виробництва. Система планових показників і критеріїв повинна бути спрямована на забезпечення поліпшення кінцевих результатів діяльності підприємства, на збільшення віддачі праці, техніки, раціональне використання матеріальних ресурсів.

Розробці фінансового плану передують аналіз фінансово-господарської діяльності, у ході якого виявляються резерви підвищення ефективності роботи підприємства.

Результати аналізу дозволяють зробити економічні прогнози на майбутній період.

Показники фінансового плану повинні бути науково обґрунтованими: відображення реального процесу економічного розвитку, збалансованість всіх фінансових ресурсів.

Наявність планів виступає однією з умов забезпечення ефективної реалізації її економічної стратегії підприємства та її фінансової складової.

Література

1. Стецюк В.П. Теорія та практика фінансового планування сільськогосподарських підприємств/ Стецюк В.П. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://agrofin.com.ua/files/spa_18.pdf

2. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства: науково-методичне видання/За ред. д.е.н., проф. А.В. Чупіса – Суми: Видавництво «Довкілля», 2001-404с.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Під загрозою фінансовій безпеці підприємства слід розуміти стан того чи іншого фактора його зовнішнього або внутрішнього середовища (або їх сукупності), який прямо, або трансформуючись, може негативно вплинути на фінансовий стан та (або) фінансові інтереси підприємства, призвести до зниження його фінансової стійкості, або перешкодити його фінансовому розвитку [1, с. 32 - 33].

До внутрішніх загроз фінансовій безпеці можна віднести навмисні або випадкові помилки менеджменту у сфері управління фінансами підприємства, пов'язані з такими факторами, як: 1) вибір стратегії підприємства; 2) управління й оптимізація активів і пасивів підприємства (розробка, впровадження і контроль управління дебіторською й кредиторською заборгованостями, вибір інвестиційних проектів і джерел їх фінансування, оптимізація амортизаційної й податкової політики).

До зовнішніх загроз відносять: 1) скупку акцій, боргів підприємства небажаними партнерами чи підставними компаніями; 2) наявність значних фінансових зобов'язань у підприємства (як великої кількості позикових засобів, так і великих заборгованостей підприємству); 3) нерозвиненість ринків капіталу та їхньої інфраструктури; 4) нерозвинену правову систему захисту прав інвесторів і виконання законодавства; 5) кризу грошової і фінансово-кредитної систем; 6) нестабільність економіки; 7) недосконалість механізмів формування економічної політики держави [2, с. 116].

Деякі автори загрози фінансовій безпеці підприємства поділяють на: 1) загрози макросередовища (наприклад, стагнація або кризовий стан національної економіки; високий рівень інфляції; низька купівельна спроможність населення; зниження місткості внутрішнього ринку країни внаслідок демографічної ситуації; недосконалість господарського законодавства, його нестабільність; високий рівень податкових ставок; коливання курсів валют; девальвація національної грошової одиниці; несприятливий інвестиційний клімат; нерозвиненість фінансової інфраструктури; енергетична залежність від інших країн світу; дефіцит або відсутність власних природних ресурсів тощо); 2) загрози мікросередовища, які можуть виникнути з боку постачальників, конкурентів, споживачів, органів державної та місцевої влади, банків, контактних аудиторій підприємства (поширення будь-якої інформації, що може негативно вплинути на діловий імідж підприємства; висунення вимог, які суперечать фінансово-економічним інтересам підприємства; організація страйків працівників підприємства); 3) загрози внутрішнього середовища, що можливі у загальній системі управління підприємством, у сфері фінансового менеджменту, у виробничій або у маркетинговій підсистемах [1, с. 35 - 36].

В системі управління економічною безпекою підприємств процесу передбачення та можливого усунення вищезазначених загроз має приділятися особлива увага, оскільки фінансова складова є однією з головних у складі економічної безпеки.

Література

1. Мойсеєнко І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства : [навч. посіб.] / І. П. Мойсеєнко, О. М. Марченко. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – 380 с.
2. Картузов Є. П. Вплив ризиків і загроз на стан фінансової безпеки підприємств / Є. П. Картузов // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9 (135). – С. 115 – 124.

Маслова Г.О., студентка гр. Ф-11-1 д,

Левченко О.О., асистент – науковий керівник

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Під бюджетуванням у сучасних умовах господарювання слід розуміти планування діяльності підприємства шляхом розробки системи взаємопов'язаних бюджетів, комплексно орієнтованих на ринкові потреби і покликаних забезпечити стійкий фінансовий стан і поступальний розвиток підприємства відповідно до його головної місії та статутних завдань.

Особливості зарубіжних концепцій бюджетування можуть застосовуватися в рамках ринкової концепції, яка формується у нашій країні.

Сутність бюджетування полягає у плануванні діяльності підприємства відповідно до встановлених цілей, яке втілюється в конкретних показниках бюджетів, спрямованих на виконання конкретних завдань.

В основі побудови системи бюджетів підприємств повинні лежати науково-обґрунтовані принципи тому, що вони визначають характер та зміст діяльності підприємства, створюють умови для їх ефективної роботи і зменшується можливість впливу негативних факторів на процес виробництва та реалізації продукції.

Бюджетне планування на підприємстві складається з трьох етапів:

- 1) підготовка до планування;
- 2) планування – розроблення бюджетів;
- 3) контроль за виконанням бюджетів.

Бюджетування, на відміну від традиційних способів управління, ефективніше впливає на формування фінансових ресурсів, рух коштів і на фінансово-господарські результати внаслідок оперативнішого отримання інформації, яка є значною аналітичною цінністю для прийняття управлінських рішень. Сьогодні бюджет є невід'ємною частиною прогнозування та контролю основних показників діяльності підприємства, це інструмент бізнесу, технологія планування, обліку та контролю коштів і фінансових результатів.

Позитивними результатами впровадження бюджетування на підприємстві будуть: покращення фінансових результатів на основі управління прибутком і витратами, раціональніший розподіл і використання ресурсів, оптимізація витрат і впровадження оперативного контролю за постійними та змінними витратами; поліпшення платоспроможності підприємства на основі ефективного управління грошовими потоками; чіткість та цілеспрямованість діяльності організації, ритмічність та безперервність виробничо-господарських процесів; підвищення якості та оперативності прийняття управлінських рішень; узгодження, координація дій окремих підрозділів і відділів підприємств, а також окремих напрямів діяльності для досягнення поставлених глобальних завдань; поліпшення процесів комунікації на підприємстві; можливість стимулювання персоналу.

Прискорений економічний розвиток та жорстка конкуренція спонукають керівництво сучасних українських компаній все більше використовувати бюджетування у своїй діяльності. Сьогодні воно, в основному, виконує функцію інструменту управління рухом коштів, який дає можливість оперативно контролювати ліквідність компанії та максимально ефективно планувати грошові кошти. Однак, бюджет, з точки зору реалізації контрольної функції, має можливість стати найважливішою складовою внутрішнього контролю, яка здатна охарактеризувати і створити об'єктивну основу оцінки результатів діяльності підприємства.

Мелешук Д.Д., студентка гр. Ф-11-1д,

Левченко О.О., асистент - науковий керівник

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Одним із інструментів управління, який є поширеним в економічно розвинутих країнах і нині активно опановується вітчизняними підприємствами, є бюджетування. У західних країнах бюджетування є основою системи управління, та всі управлінські рішення, що так чи інакше стосуються доходів, витрат і грошових потоків (а це переважна більшість управлінських рішень), співвідносяться з бюджетом і оцінюються відповідно до нього. У нашій країні необхідність впровадження технології бюджетування останніми роками зумовлена тим, що часи надприбутків минули, та сучасні конкурентні умови господарювання висувають жорстокі вимоги до ефективності фінансового управління підприємством.

Бюджетування – це управлінська технологія, яка використовується для підвищення відповідальності керівників різного рівня управління за фінансові результати, які досягнуті очолюваними ними структурними підрозділами. Технологія бюджетування на практиці втілюється в бюджетному процесі. Бюджетний процес – це періодичне, систематичне укладання, затвердження та аналіз виконання бюджетів. Функції бюджетування реалізуються в плануванні, контролі та мотивації.

При впровадженні системи бюджетування в діяльності підприємства на практиці мають місце такі проблеми: відсутність належної інформації, незадовільний стан економіки, інфляційні процеси, рівень кваліфікації персоналу, тощо.

Бюджетування на відміну від традиційних способів управління, може ефективно впливати на формування фінансових ресурсів, рух коштів та на фінансово-економічні результати діяльності, оптимізувати відхилення план/факт і коригувати діяльність шляхом прийняття відповідних управлінських рішень. На початковому етапі підприємства можуть впровадити тільки окремі елементи системи бюджетування, а в подальшому, при поступовому зміцненні стабільності зовнішнього середовища, потреба в середньостроковому та короткостроковому фінансовому плануванні діяльності відчуватиметься дедалі більше і щоразу більшою кількістю підприємств.

Розроблення системи бюджетів на підприємстві дає змогу врахувати всі елементи прогнозів, сконцентрувавши їх в бюджеті про доходи та витрати. Здійснення поточної і подальшої аналітичної роботи дає змогу робити необхідні коректування і доповнення з метою вдосконалення процесів бюджетування на підприємстві.

Впровадження бюджетування на вітчизняних підприємствах обумовлюється тим, що аналіз виконання його дає управлінському підрозділу інформацію для обґрунтування та прогнозування недоліків того чи іншого рішення, оцінки результатів, порівняно з цілями, встановленими фінансовими планами минулих періодів.

Запровадження процесу бюджетування на підприємствах дасть змогу:

- поліпшити фінансові результати на основі управління прибутком і витратами, раціонально розподіляти і використовувати ресурси, оптимізувати витрати по підприємству і впровадити оперативний контроль за постійними і змінними витратами;
- поліпшити платоспроможність підприємства на основі ефективного управління грошовими потоками;
- підвищити якість та оперативність прийняття управлінських рішень.

Дакуніна Д. Ю., студентка гр. Ф-11-1д,

Левченко О.О., асистент - науковий керівник

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ПЕРЕВАГ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ КОНТРОЛІНГУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

В динамічних умовах жорсткої конкуренції контролінг як одна з перспективних концепцій менеджменту і в той же час ефективний метод ринкового господарювання охоплює всі сфери функціонування підприємством і сприяє вирішенню проблем, з якими воно стикається: зростання динаміки змін зовнішнього середовища, стагнація ринків, поява нових технологій, скорочення життєвих циклів продуктів.

На даному етапі розвитку для України контролінг є тим веденням, яке ґрунтується на принципах управління, що дає можливість передбачити майбутнє для підприємства. Причиною впровадження контролінгу на підприємствах української економіки є об'єктивна необхідність вдосконалення та систематизації процесу управління. Контролінг дає оцінку ефективності прийняття управлінських рішень, запобігає виникненню несприятливих ситуацій. Але він не вирішує завдання самостійно, а взаємодіє з багатьма економічними дисциплінами та науками.

Задачею контролінгу є «сортування» всіх наявних складових цілого, перевірка їх на придатність, доробка та об'єднання в систему. Важливими складовими елементами системи управління є система планування і контролю та система інформаційного забезпечення.

Основу системи контролінгу складає регулярний та своєчасний збір інформації про діяльність підприємства і стан ринкового середовища його функціонування, аналіз та планування цієї інформації набуває першорядного значення в сучасних реаліях. У зв'язку з цим зростає інтенсивність та насиченість інформаційних потоків, вимагаючи систематизації, уніфікації для забезпечення ефективності управління бізнесом.

Контролінг на сьогодні представляє собою один із найкращих систематизаторів масштабних потоків інформації про рух економічної інформації в межах промислових підприємств з метою координації приймаючих управлінських рішень.

Таким чином, слід зазначити, що контролінг дає можливість уникнути неузгодженості при прийнятті управлінських рішень і дозволяє своєчасно виявити прихований потенціал у системі управління. В умовах низького рівня ліквідності, платоспроможності та рентабельності використання системи контролінгу дозволяє підприємствам координувати плани в залежності від змін зовнішнього середовища, аналізувати причини відхилень, розробляти рекомендації щодо забезпечення застосування в умовах конкуренції.

Світовий досвід теорії та практики використання системи контролінгу свідчить, що вона сприяє ефективному функціонуванню підприємств у сучасних умовах господарювання. Склад, структура, підходи до організації та умови запровадження у більшості можуть бути перенесені на вітчизняні підприємства. В першу чергу на тих підприємствах, де прийняття важливих оперативних та стратегічних рішень потребує обробки великих, часто змінних обсягів інформації та відповідного їх коректування уже прийнятих.

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА НБУ ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів*

Грошово-кредитним відносинам у ринковій економіці відведено надзвичайно важливу роль. Будь-яке їх порушення призводить до небажаних наслідків у суспільному виробництві. Саме через це в тих сучасних ринкових системах, що належать до регульованих, ці відносини перебувають під постійним контролем держави, що реалізується в його грошово-кредитній політиці. Грошово-кредитна політика спрямована на досягнення стабільного економічного зростання, низького рівня інфляції та безробіття. Однією з найважливіших регульовальних функцій, яка притаманна всім без винятку центральним банкам, є розробка та проведення високоефективної грошово-кредитної політики

Головним суб'єктом грошово-кредитної політики є Національний банк. Як передбачено конституцією України, Рада НБУ самостійно розробляє основні засади грошово-кредитної політики та здійснює контроль за її проведенням

В Україні, як і в будь-якій країні з ринковою економікою, питання наукової розробки механізму грошово-кредитної політики, її реалізації надзвичайно актуальне для нашої держави. Важливий фактор, що впливає на розробку і вдосконалення конкретних цілей грошово-кредитної політики, — це наявність того інструментарію, який є в розпорядженні держави, за допомогою якого можна дієво реалізувати грошово-кредитну політику. Зрозуміло, що цей інструментарій не існує сам по собі і його використання обумовлюється реальним станом розвитку економіки, її сприйнятливості до дії того чи іншого важеля.

Грошово-кредитна політика повинна бути гнучкою, узгодженою із загальними механізмами макроекономічного регулювання. Головна ціль - це забезпечення стабільності національної грошової одиниці. Досягнення цієї головної мети, через яку реалізується зв'язок макроекономічних і поточних завдань, що стоять перед грошово-кредитною політикою, пов'язано з формуванням цілої низки конкретних завдань, визначення яких залежить від певної кількості різноманітних чинників. Насамперед ця політика повинна спрямовуватись на послаблення негативних наслідків, яких завдає економіці та чи інша фаза промислового циклу. Відносно цього центральний банк, реалізуючи свою грошово-кредитну політику, найчастіше вдається до таких дій на грошовому ринку, які або скорочують грошову масу, або, навпаки, збільшують її. Здійснення заходів, пов'язаних із загальними напрямками в реалізації грошово-кредитної політики НБУ стане новим щаблем на шляху до формування стабільно діючої, а головне, адекватної сучасним ринковим умовам системи кредитно-грошових відносин. Це, у свою чергу, закладе ґрунтовні підвалини для розвитку економіки нашої незалежної держави і посилення її ролі у світовому господарстві. Отже, найпоширенішим і найдієвішим механізмом впливу на економіку в цілому і грошову систему зокрема є інструмент опосередкованого впливу і в особливості операції на відкритому ринку. Вони не мають різкого негативного впливу на ефективність роботи банківської системи і легко контролюються центральним банком. Таким чином, можна констатувати, що грошово-кредитна політика Національного банку України є надзвичайно складною в розробці й реалізації системи заходів, яка в той же час визначається великою роллю в організації функціонування ринкової економіки і забезпеченні динамічного економічного зростання нашої держави.

Література

1. Гальчинський А. Теорія грошей. /А. Гальчинський— К.: Основи, 1998. — С. 263.
2. Ющенко В. Гроші: розвиток попиту і пропозиції в Україні./Ющенко В., Лисицький В— К., 1998. — С. 24.
3. Долан Эдвин Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика. /Долан Эдвин Дж., Кэмпбелл Колин Д., Кэмпбелл Розмари Дж.— М.: Л., 1991. — С. 19.

РОЛЬ БАНКУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ПРОБЛЕМИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Дане питання має досить велику історію дослідження, це дослідження вказує, що роль банківської системи настільки значна в країні, наскільки й значна система кровообігу в організмі кожної людини. Банківська діяльність - це головний фундаментальний сегмент економічної системи країни, інструмент забезпечення діяльності (функціонування) фінансових відносин.

Метою дослідження є визначення, саме, яка роль банківської системи в Україні та проблематика наявна сьогодні.

Треба також сказати про те, що банк є найважливішим фінансовим посередником, який задовольняє потреби різноманітних економічних суб'єктів економічної діяльності.

Банківська система України складається з двох рівнів: Центральний Банк, та комерційні, які знаходяться під контролем ЦБ. Головна емісійна функція належить «Банку банків» НБУ.

Треба зауважити, що функція банку, також полягає в акумулюванні тимчасово вільних коштів з метою здійснення перерозподілу їх між економічними суб'єктами згідно чинного законодавства України та закону «Про банки та банківську діяльність», саме цей закон є основним регулюючим ключем банківської діяльності України.

Питання о сутності банківської системи є предметом неослабного інтересу дослідників, багатогранність даного поняття не дозволяє дати однозначне трактування, в цьому причина постійного переосмислення, уточнення його економічної природи.

Основні функції банку: Посередництво (між економічними агентами та платіжне), трансформаційна, емісійна, основна ланка передачі грошово-кредитної політики держави.

Проблеми нам також не обійти в цьому питанні. Банківська система України, як і в кожній іншій країні прямо залежить від ситуації в країні, її соціального, політичного та економічного стану. Виходячи з цього питання очевидно, що з цими ланками благоустрій в нашій країні все не дуже просто та не легко, саме через це на сьогодні банківська система відчуває великий відток депозитів населення – у результаті відтоку в банківській системі починається недолік ліквідності, який ще більше вдарив по спокою вкладників і замкнув це коло. Функціонування банку це, як ми вже вияснили – акумулювання тимчасово вільних коштів, але в умовах кризи, банківська система вже втратила багато мільйонів гривень, в результаті багато банків змушені вводити обмеження на платежі і видачу готівки, що негативно позначається на довірі вкладників до системи в цілому. Посилює проблему і той факт, що ряд банків в результаті проблем з ліквідністю були визнані неплатоспроможними.

Друга проблема пов'язана з військовими діями в країні, значна частка активу банків знаходиться в зоні АТО, та не є в робочому стані, це поглиблює проблеми з ліквідністю, тощо. Третя проблема пов'язана з просрочкою кредитів, які були видані в Криму та на сході, які люди вже не повернуть. На фоні війни навіть громадяни України, яким видавались кредити, через фінансовий стан вже не в змозі повернути їх.

Три перераховані вище причини впливали різною мірою на різні банки. І багато з них вистояли б набагато впевненіше, якби криза не оголила ще одну проблему вітчизняної банківської системи. За словами експертів, по справжньому серйозний удар відчувають установи, в яких велика частка інсайдерських кредитів - виданих акціонерам або пов'язаним з ними особам. Вважається, що якщо частка прихованих або явних інсайдерських кредитів перевищує 30%, то банк украї уразливий під час кризи. У деяких же українських установах,

за словами банкірів, цей показник набагато вищий . Є навіть випадок, де він становить 93%. Це четверта проблема. Також треба враховувати проблеми в функціонуванні багатьох банків, які швидко приводять до кризового стану. Всі ці проблеми насамперед пов'язані з економічним, політичним та соціальним станом країни, вони вирішуються насамперед жорсткими реформами основних політичних, юридичних та економічних ланок країни. Коли буде тиша – будуть гроші, будуть інвестиції. За умови тиші та прозорості в плані відсутності корупційних схем. Шляхом реформування задля знищення, не вигідних громадянам офшорних зон, як юридичних так і моральних.

Література

1. Ахмедов С.К. – Поняття «Банківська система»: сучасні підходи до визначення і системний аналіз / С.К. Ахмедов, Р.Г. Шихахмедов // Фінанси та кредит. 2004. №26(164).
2. Електронне видавництво «Prostobank.ua» - «П'ять проблем для банківської системи в 2014 році».

УДК658.14

Чмихало О.Ю., студентка гр. Ф-11-1 д,

Левченко О.О., асистент - науковий керівник

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ОПЕРАТИВНОГО КОНТРОЛІНГУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

За сучасних умов економіки країни бюджетування та контролінг на підприємствах є актуальним питанням сьогодення. Саме планування та прогнозування бюджету забезпечує стабільну роботу підприємств та допомагає уникнути фінансових ризиків. Проблема організації економічної роботи з планування та бюджетування присвячували свої роботи численні вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як: Р.Л.Акофф, Л.Є. Басовський, І.В. Зятковський, В. Колпаков, О.О. Орлов, С.М. Петренко, В.М. Попов, В.М. Самочкін, О.О. Терещенко. Бюджетування, як метод управління, за свій цикл виконує функції планування діяльності підприємства в цілому і за його підрозділами, підсумування всіх колективних пропозицій, розробки проектів бюджетів, прорахунку варіантів плану, кінцевого затвердження планів і обліку умов, що змінюються. Одним із найважливіших завдань системи оперативного контролінгу та бюджетування на підприємстві є розробка, аналіз і контроль бюджетів. На основі контролінгу підприємство може змінювати або впроваджувати нові системи управління фінансування та прогнозування. У будь-якому випадку необхідно передбачати досить точно такі стратегічні аспекти, як ресурси організації, поведінку конкурентів і особливо поточний та проектований ринковий попит. Бюджетування поширене, як правило, у великих компаніях, але малий бізнес завжди орієнтується на збільшення обсягів виробництва або послуг, що викликає потребу в аналізі перспектив ризиків, тому бюджетування слід застосовувати для всіх суб'єктів господарської діяльності, це покращить ефективність діяльності підприємств, на що саме направлений контролінг. Через це бюджетування є невід'ємним складником контролінгу.

Проаналізувавши бюджетування та контролінг можна зробити висновок, що для ефективного управління на майбутні періоди, за умов кризи в Україні є дуже важливими. Для того, щоб покращити ситуацію, впровадження цих напрямків забезпечить не тільки стабільне становище підприємств, але й допоможе залучити нові грошові ресурси – інвестиції. Інвестор, завдяки бюджетуванню, контролінгу і прогнозуванню може оцінити фінансові ризики та зробити вибір.

Бондарева Е.С., ст.гр. ОіА-13-1д,

Кирилова Л.І., доц., к.е.н. - науковий керівник

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Трансформаційні зміни, що відбуваються в Україні, вимагають виваженої та чіткої координації дій в усіх сферах фінансової системи, основою якої є бюджет. Об'єктивні процеси розвитку держави та подальшого реформування бюджетної системи зумовлюють необхідність удосконалити міжбюджетні відносини, визначальна ознака яких організація та способи переміщення фінансових ресурсів від одного рівня влади до іншого.

Міжбюджетні трансфертні кошти безкоштовно і безповоротно передаються з одного бюджету в інший. Основними формами надання міжбюджетних трансфертів за Бюджетним кодексом є дотація вирівнювання та субвенції. Дотація вирівнювання (субсидія) - міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спроможності відповідного бюджету. Субвенція - цільовий міжбюджетний трансферт, призначений на певну мету в порядку, визначеному тим органом, який її надав. Обсяг міжбюджетних трансфертів затверджує Верховна Рада України в законі про Державний бюджет України на відповідний рік. До складу міжбюджетних трансфертів, які надаються з Державного бюджету України місцевим бюджетам, згідно з статтею 97 Бюджетного кодексу України, відносяться дотація вирівнювання бюджету окремих територіально-адміністративних одиниць, субвенція на здійснення програм соціального захисту, субвенція на компенсацію втрат доходів бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень внаслідок надання пільг, встановлених державою, субвенція на виконання інвестиційних проектів та інші субвенції.

Місцеві запозичення - операції, пов'язані з отриманням коштів на умовах поверненості, платності та строковості, в результаті яких виникають зобов'язання перед бюджетом, та операції, пов'язані з поверненням цих коштів до бюджету. Тимчасовий касовий розрив - незбіг у часі фінансування видатків з надходженням доходів.

Головним елементом фінансів місцевих органів влади є видатки. Видатки є точним відображенням функцій і завдань, які покладаються на місцеві влади. Видатки місцевих бюджетів - це економічні відносини, що виникають у зв'язку з фінансуванням власних і делегованих повноважень місцевих органів влади. Видатки місцевих органів влади залежно від їхніх завдань у більшості країн поділяються на кілька функціональних видів: обов'язкові, факультативні та на фінансування делегованих повноважень. Обов'язкові витрати це - видатки, спрямовані на виконання обов'язкових завдань, які покладаються на органи місцевої влади з метою забезпечення певних стандартів послуг у масштабах всієї країни, а також витрати, пов'язані з їх борговими зобов'язаннями за кредитами та позиками.

Поточний бюджет використовується для виконання як власних, так і делегованих повноважень. Кошти поточного бюджету спрямовуються на фінансування установ і закладів виробничої і соціальної інфраструктури, що утримуються за рахунок бюджетних асигнувань, а також на фінансування заходів щодо соціального захисту населення. Кошти бюджету розвитку спрямовуються на реалізацію програм соціально-економічного розвитку відповідної території, пов'язаних із здійсненням інвестиційної та інноваційної діяльності, а також на фінансування субвенцій та інших видатків, пов'язаних з розширеним відтворенням.

УПРАВЛІННЯ ДІЛОВОЮ І РИНКОВОЮ АКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Ринкова активність підприємства – це економічна категорія, яка характеризує економічну діяльність підприємства, діє і оцінюється з позиції його взаємодії із зовнішнім середовищем і проявляється через зміну інтенсивності такого виду діяльності у часі.

За видами ринку ринкова активність підприємства розподіляється на:

-активність на ринку товарів і послуг;

-активність на фінансовому ринку, в тому числі:

а) активність на ринку капіталу;

б) активність на грошово-кредитному ринку;

в) активність на фондовому ринку.

Також можна класифікувати ринкову активність підприємства відповідно до видів його діяльності: операційної, інвестиційної і фінансової.

Так, операційна діяльність підприємства реального сектору економіки здійснюється на ринку товарів і послуг.

Основними показниками ринкової активності на цьому ринку є показники ділової активності, до яких в навчальній літературі прийнято відносити показники використання оборотних та необоротних активів та моделі економічного зростання. Більшість вказаних показників належить до сфери операційної діяльності і відображає функціонування підприємства на ринку товарів і послуг.

Стабільність фінансового стану підприємства в умовах ринкової економіки обумовлена значною мірою його діловою активністю, що залежить від шпроти ринків збуту продукції, його ділової репутації, ступеня виконання плану за основними показниками господарської діяльності, рівня ефективності використання ресурсів і стабільності економічного зростання.

Таким чином при аналізі, слід поєднати елементи аналізу абсолютних показників із якісними (відносними). За наявності інформації першим етапом має бути оцінка репутації підприємства, його ринків збуту, маркетингової діяльності і т.ін. Другим етапом необхідно проаналізувати динаміку активів, в тому числі оборотних, серед яких – власних, а також сум запасів; джерел фінансування активів.. Третім етапом повинен стати розрахунок коефіцієнтів оборотності в динаміці та їх оцінка. Далі, для порівняння та визначення ефективності використання капіталу підприємства, слід розрахувати показники рентабельності продаж і активів, розрахувати вплив рентабельності продаж та оборотності активів на загальну рентабельність майна. І на останньому етапі необхідно розрахувати показники стійкості.

Патраш Д.В., ст. гр. Ф-12-2т,

Ляшенко О.М., асистент – науковий керівник

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Банківська система України — це складова економічної системи держави, що включає в себе Національний банк України.

Розвинута банківська система є необхідною умовою нормального функціонування економіки, тобто функціонування суб'єктів господарської діяльності та державного бюджету. Лише через досконалу банківську систему можна здійснити реструктуризацію економіки в цілому. Головною ланкою кредитної системи у будь-якій країні є банки, які здійснюють основну масу кредитних і фінансових операцій [1].

В Україні існують такі проблеми, що мають бути вирішені в ході реформування національної фінансово-економічної системи:

- 1) високий ступінь невідповідності між формами власності та рівнями ефективності діяльності в банківській та виробничо-промисловій сферах;
- 2) загострення конкурентної боротьби в наслідок об'єктивного уповільнення темпів експансії в зовнішнє середовище;
- 3) недостатність правової бази в області фінансової діяльності в цілому.

Для підвищення рівня фінансової стійкості банків необхідно вжити такі заходи:

- 1) розширити можливості підтримання ліквідності банків на основі програм фінансового оздоровлення,
- 2) збільшити нормативи резервування за кредитними операціями по кредитах, інформацію щодо яких не внесено до кредитних історій,
- 3) розбалансування валютної структури активів і пасивів українських банків;
- 4) активніше застосовувати процедуру реорганізації банків шляхом приєднання або злиття, а також реструктуризація банків шляхом закриття збиткових філій [2].

Таким чином, завдяки розширенню присутності іноземних банків в Україні інтенсифікується розвиток якісно нового фінансово-економічного середовища, головну роль в якому відіграватимуть іноземні банки та іноземна валюта. Це створює загрозу реалізації внутрішніх і зовнішніх стратегічних завдань, які стоять перед українською економікою.

Література

1. Львів Ю. Банки і фінансовий ринок / Ю. Львів. – СПб., 2010. – 527 с.
2. Маркова О. Комерційні банки та їх операції / Маркова О., Сахарова Л., Сидоров В.М., - 2011. – 277 с.

Борисенко В.П., ст. гр. Ф-11-2т, Шумікін С.О., доц., к.т.н. – науковий керівник

ПРОБЛЕМИ РОЗПОДІЛУ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО ФОНДУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Серед значної кількості фінансових інструментів реалізації капітальних вкладень органами місцевого самоврядування й місцевими органами виконавчої влади, трансферти з державного бюджету відіграють не останню роль. В умовах фінансової неспроможності органів місцевого самоврядування самостійно проводити політику капітальних вкладень, що зумовлене недостатньою сформованістю бюджетного розвитку для місцевих бюджетів різних груп, а також відсутності напрацьованої методики складання планів фінансування об'єктів капітальних вкладень на середньостроковий період, питання ефективності розподілу й використання коштів Державного фонду регіонального розвитку фінансування капітальних вкладень на місцевому рівні залишається актуальним. З метою встановлення підстав для формування Державного фонду регіонального розвитку у сукупності інших фінансових інструментів такого розвитку потрібно проаналізувати передумови його виокремлення у складі державного бюджету. У рамках реалізації Програми економічних реформ у 2011 р. було заплановано вирішення, зокрема двох питань: 1) визначення основних законодавчих принципів і критеріїв розподілу субвенцій державного бюджету місцевими бюджетами на виконання інвестиційних програм; 2) створення Державного фонду регіонального розвитку.

Враховуючи взаємозв'язок до зазначених питань, робоча група за напрямом «Стабілізація Державного бюджету України» запропонувала розглянути можливість віднесення всіх капітальних субвенцій місцевим бюджетам до цього фонду, оскільки за своєю сутністю вони також мають інвестиційне призначення. Така позиція обумовлена положенням ст.1 Закону України «Про інвестиційну діяльність», відповідно до якого капітальні вкладення є формою інвестицій у відтворення основних фондів. Законом також передбачене здійснення інвестиційної діяльності органами державної влади та органами влади Автономної Республіки Крим за рахунок коштів відповідних бюджетів, а також інвестування, здійснюваного органами місцевого самоврядування. Відповідно до цього рішення, Міністерством економічного розвитку торгівлі України подано пропозицію щодо внесення змін до Кодексу у частині ст.24 – 1 «Державний фонд регіонального розвитку». Зокрема, було передбачено створення фонду за рахунок доходів загального фонду державного бюджету та віднесення до фонду, у разі його створення, субвенцій місцевим бюджетам капітального призначення. Хоча при голосуванні 7 липня 2011 р. законопроекту № 8545 у другому читанні пропозиція щодо внесення до ст. 24 – 1 підтримана не була, вона залишається актуальною. Таким чином, це допоможе впорядкувати додаткові потреби органів місцевого самоврядування в капітальних вкладеннях за пріоритетністю реалізації відповідних інвестиційних проектів. Процедура проведення зазначених потреб у відповідності із фінансовими можливостями ускладнюється наявністю двох джерел фінансування – державного бюджету та місцевих бюджетів тому постає потреба в розрахунку середньострокових прогностичних показників надходження до цих бюджетів, а також визначення граничних розмірів фінансування інвестиційних програм на загальнодержавному й місцевому рівнях у середньостроковій перспективі. Отже, використання розробленої методики розподілу коштів Державного фонду регіонального розвитку дасть змогу поступово згрупувати в рамках цього фонду розрізненні в даний час джерела надання інвестиційної допомоги регіонам та територіальним громадам і тим самим запобігти деконцентрації та неефективному використанню бюджетних коштів.

Вініченко К.Г., студентка гр. Ф-11-2т.,

Шумікін С.О., доц., к.т.н. - науковий керівник

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ДОХОДІВ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

У статті поглиблено теоретико-методичні засади щодо сутності й визначення доходів страхових компаній. Обґрунтовано потребу у визначенні доходів страховика з урахуванням особливостей страхування як сфери підприємницької діяльності. Доведено необхідність поділу доходів страхової компанії на три групи залежно від виду діяльності. Така класифікація надасть можливість вітчизняним страховикам швидше адаптуватися до вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, а також розглядати власні доходи, базуючись на методології управління грошовими потоками. Для Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг такі підходи до класифікації забезпечать приведення статистичної інформації про страховий ринок у відповідність із європейськими вимогами. Обґрунтовано доцільність виокремлення зароблених страхових премій та інших операційних доходів з огляду на необхідність розмежування доходів, котрі безпосередньо пов'язані зі страховою діяльністю, та доходів, пов'язаних із нею опосередковано.

Особливості організації фінансів страхових компаній впливають із такого: страхові компанії реалізують на ринку особливий товар, а саме: страховий захист, за що отримують певну плату; страхові компанії мають свої особливі доходи, які формуються за рахунок страхових внесків, а також доходів від інвестування коштів страхових резервів; витрати страховика пов'язані з необхідністю виплати страхових відшкодувань і страхових сум, а також із проведенням самого страхування; фінансові результати страховика формуються за ризиковими видами страхування та страхуванням життя; для забезпечення платоспроможності та виконання своїх зобов'язань перед страхувальниками страхові компанії формують страхові резерви та здійснюють перестраховальні операції.

У зв'язку з тим, що страховик формує резерви, кошти яких слугують інвестиційним ресурсом, це перетворює його на потужного інвестора. Отже, діяльність страховика виходить за рамки страхування, що стало визначальним у віднесенні його до фінансових посередників.

Волошко Ю.В., студентка гр.Ф-11-2т,

Шумікін С.О., доц., к.т.н. - науковий керівник

ІНСТРУМЕНТИ СТРАХОВОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Згідно зі щорічним оглядом ринків фінансових послуг та підсумків діяльності небанківських фінансових установ, який проводить Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), частка активів страхових компаній складає 60,2 % загального розміру активів небанківських фінансових установ. Це свідчить, що страховий ринок України є найбільш капіталізованим ринком серед небанківських фінансових установ в Україні, страхові компанії є інституційними інвесторами. Незважаючи на існування ґрунтовних досліджень підвищення дієвості регулювання та нагляду в Україні, проблема впровадження ефективних інструментів страхового нагляду за діяльністю страхових компаній досліджена недостатньо. В Україні нагляд за страховою діяльністю здійснюється Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг відповідно до: а) Закону України про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг ("Закон про фінансові послуги"); б) Закону України про страхування ("Закон про страхування").

Згідно з Планом дій "Україна – Європейський Союз" уряд України зобов'язується запровадити та забезпечити ефективне впровадження системи пруденційного регулювання та нагляду за фінансовими ринками, зокрема за страховим, відповідно до існуючої в ЄС. Пруденційний нагляд за страховим ринком здійснюється Нацкомфінпослуг та є складовою частиною загальної системи нагляду, базується на регулярному проведенні оцінки загального фінансового стану страхової компанії, результатів діяльності системи та якості управління нею, дотриманні обов'язкових нормативів та інших показників і вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами. Запровадження ефективних інструментів нагляду, зокрема оцінки стресостійкості страховиків, дозволять не тільки Нацкомфінпослуг удосконалити пруденційний нагляд за діяльністю страхових компаній, ще саморегулювним організаціям визначити ефективності діяльності страхових компаній, з метою включення чи виключення зі складу учасників саморегулювних об'єднань..

Зарубіжний досвід страхового нагляду передбачає використання інструментарію, які умовно поділяють на превентивні, оздоровчі та діагностичні. Оздоровчі інструменти спрямовані на виправлення негативних станів та тенденцій у діяльності страхової компанії та на страховому ринку взагалі. Діагностичні інструменти використовуються органами нагляду при проведенні виїзних та безвиїзних перевірок страхових організацій. Превентивні інструменти мають попереджувальний характер та використовуються для запобігання окремого виду ризику або ж його причини. Саме превентивні інструменти використовуються для реалізації пруденційного нагляду. Залежно від характеру превентивні регулятивні вимоги поділяються на кількісні та якісні. Одним із кількісних превентивних інструментів пруденційного нагляду є вимоги достатності капіталу. Капітал страхової компанії має превентивну та оздоровчу роль в пруденційному регулюванні.

Упровадження даного інструмента дозволяє контролювати платоспроможність страхових організацій, а також мінімізувати випадки їх банкрутства. Таким чином, застосування пруденційного підходу до регулювання діяльності страхових організацій з використання превентивного інструментарію має переваги, зокрема, у зв'язку з мінімізацією вірогідності ліквідації страхових компаній при неплатоспроможності зростає рівень довіри з боку клієнтів.

Дакуніна Д. Ю., ст. гр. Ф-11-1д,

Шумікін С. О., доц., к.т.н. - науковий керівник

КОРПОРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ТНК

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Прогресуюча нині транснаціоналізація економіки, експансіоністська політика транснаціональних компаній у країнах, що розвиваються, дискримінація економічних інтересів та експлуатація природних ресурсів у приймаючих країнах породили масштабні загрози для навколишнього середовища. Актуалізація розроблення нових альтернативних підходів до економічного розвитку з урахуванням екологічних і соціальних інтересів на міжнародному рівні зумовила залучення глобальних виробничо-інвестиційних мереж, ТНК до участі у реалізації ключових аспектів концепції сталого розвитку.

Проблематика суспільно та екологічно етичної поведінки ТНК є надзвичайно суперечливою і багатогранною, що обумовлено протиставленням у її межах, з одного боку, корпоративних економічних інтересів, спрямованих на максимізацію прибутку, а з другого – соціальних і екологічних норм.

Водночас чимало питань у царині корпоративної соціальної відповідальності залишається без ґрунтовної відповіді, хоча процеси глобалізації і транснаціоналізації сьогодні дедалі активніше загострюють проблему екологічної складової економічного розвитку в межах світового господарства.

Метою статті є дослідження інституційних аспектів реалізації корпоративної соціальної відповідальності ТНК фінансового сектору у тій її частині, що пов'язана зі співробітництвом фінансових ТНК з міжнародними економічними організаціями у сфері сталого розвитку.

Об'єктом наукових пошуків є поняття соціальної відповідальності, котре визначається як усвідомлення суб'єктами соціальної держави єдності соціального простору, свідоме виконання своїх обов'язків перед співгромадянами, суспільством, державою.

Важливим з точки зору з'ясування масштабів зацікавленості ТНК у співпраці з міжнародними інститутами у сфері сталого розвитку є не лише усвідомлення відмінностей між наведеними ініціативами, а й визначення часових меж першої хвилі активних дій фінансових ТНК у цьому напрямі, кількісних характеристик і якісного складу учасників вказаних програм міжнародних організацій.

Таким чином, необхідно усвідомлювати, що як за співробітництвом фінансових ТНК з міжнародними організаціями, так і розробленням і запровадженням автономних стратегій сталого розвитку транснаціональними корпораціями криється неоднозначні й суперечливі мотиви. З одного боку, діяльність ТНК у площині сталого розвитку видається вдалим маркетинговим заходом, що сприяє нарощуванню обсягів продажу товарів і послуг, зокрема, у розвинутих країнах, де значної популярності набув здоровий спосіб життя. З другого боку, невід'ємною складовою економічної поведінки більшості суб'єктів міжнародних економічних відносин, яка формується внаслідок посилення загрози екологічної катастрофи.

Діяльність ТНК фінансового сектору у напрямі сталого розвитку не може обмежуватися як розробленням і реалізацією тільки автономних, сталих корпоративних стратегій, так і лише співпрацею з міжнародними економічними організаціями у цій сфері. Комплексний підхід до формування стратегій сталого розвитку фінансової компанії, що відповідає сучасним реаліям і тенденціям світового господарства, має враховувати і специфіку операцій у фінансовому секторі.

Денисюк Д.С., ст. гр. Ф-11-2т,

Шумікін С.О., доц., к.т.н. – науковий керівник

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ПІДПРИЄМСТВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Промисловість і сільське господарство відіграють значну роль у економіці регіонів України, створюючи 40% валового внутрішнього продукту, формуючи їхні факторні конкурентні переваги. Водночас для відновлення їхніх рівнів фінансово-економічного стану й динаміки обсягів господарської діяльності необхідні фінансові ресурси, передусім для розвитку матеріально-технічної бази, інноваційної діяльності, поповнення оборотного капіталу, поліпшення структури балансу підприємств та підвищення їхньої платоспроможності й фінансової стійкості, збільшення капіталізації та здійснення інвестицій.

Але ускладнення фінансових відносин під впливом світової фінансово-економічної кризи актуалізує необхідність розробки й застосування дієвих засобів поліпшення фінансового забезпечення підприємств сільського господарства, промисловості й інших базових видів економічної діяльності, зокрема з допомогою державної регіональної політики. Відповідно модернізація політики регіонального розвитку потребує обґрунтування теоретико-методичних засад і розробки організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення розвитку підприємств.

Адже недостатність фінансування розвитку підприємств промисловості й сільського господарства за рахунок власних коштів призводить до зменшення обсягів інвестицій у основний капітал, що обмежує можливості щодо модернізації технологічної бази підприємств, збільшення обсягів і підвищення ефективності господарювання та інноваційної активності – головний чинник зростання конкурентоспроможності підприємств та їхньої продукції.

Для удосконалення можливостей фінансування розвитку підприємств за рахунок фінансових ресурсів інституцій фінансово-кредитного сектору необхідно:

1. Поліпшення організаційно-координаційної діяльності регіональних органів влади, спрямованих на збільшення обсягів та підвищення ефективності банківського кредитування.
2. Посилення інвестиційної привабливості територій регіону через розробку регіональних стратегій залучення інвестицій в межах програм соціально-економічного розвитку.
3. Активізація участі страхових установ у забезпеченні доступу вітчизняних підприємств промисловості й сільського господарств до фінансово-кредитних ресурсів.
4. Посилення мотивації до створення на підприємствах інвестиційних фондів розвитку виробництва для акумуляції власних фінансових ресурсів для забезпечення процесу оновлення основних виробничих засобів, інших інвестиційних потреб.

Також поліпшення кредитних можливостей підприємств сільського господарства відбудеться після прийняття Закону України «Про ринок земель» та запровадження державного регулювання ринку земель сільськогосподарського призначення, що допоможе забезпечити оптимізацію їх використання й раціональний перерозподіл.

Інституційне забезпечення розширення фінансових можливостей підприємств має бути відображено в проекті Закону України «Про державну допомогу підприємствам реального сектору економіки».

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД НА РІВНІ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів*

Програмно-цільовий метод формування бюджету є інструментом, який забезпечує ефективне управління бюджетним процесом у середньостроковій перспективі. Цей метод зорієнтовано на вирішення існуючих проблем територіальної громади та досягнення визначених цілей. Багато країн застосовує його з метою ефективного та результативного використання обмежених бюджетних коштів.

Управління бюджетними коштами значною мірою визначається порядком складання, затвердження, виконання бюджету, а також контролем за його виконанням. Застосування найкращих практик бюджетування з метою удосконалення бюджетного процесу призводить до підвищення ефективності управління державним та місцевими бюджетами.

Завдяки тому, що програмно-цільовий метод складання бюджету формує систему звітування та оцінки роботи, він забезпечує вищий рівень прозорості ухвалення рішень. На сьогодні існують такі проблеми і методики їх вирішення щодо запровадження програмно-цільового методу: 1) Відсутність стратегії розвитку регіону. Стратегія розвитку регіону необхідна для досягнення конкретних цілей управління та ефективного розподілу ресурсів. 2) Мала децентралізація. Розроблення стратегії регіонального розвитку неможлива без урахування саме інституціонального його аспекту. Децентралізація як розширення владних повноважень на місцевому рівні призводить до вищої ефективності публічного управління на нижчому рівні, а також більше враховує інтереси громадян. 3) Відсутність державних соціальних стандартів. Одним з кроків до покращення фінансового стану місцевого самоврядування могло б бути затвердження державних соціальних стандартів, які б гарантували якісні послуги (професійні стандарти) та водночас слугували основою розрахунків фінансових потреб місцевих бюджетів, які значно залежать від уряду у фінансовому плані. Це дасть змогу чітко визначити відповідальність держави за ухвалення рішень щодо делегованих повноважень та їхнє фінансове забезпечення. 4) Відсутність чітких критеріїв розрахунку загальних видатків на делеговані функції. Обсяг фінансових коштів для підтримки державних соціальних послуг (делегованими повноважень) в Україні визначає центральний уряд, однак має виконуватись на місцевому рівні, який, своєю чергою, не отримує достатньо коштів, щоб збалансувати цей визначений обсяг видатків. 5) Значні соціальні субсидії, на розподіл яких органи влади нижчих рівнів не мають впливу. Місцеві органи влади практично не мають стимулів до підвищення обсягу своїх надходжень у контексті бюджету та управління своїми ресурсами прозорими та раціональними методами. Соціальні послуги повинні надавати ті органи влади, які знаходяться найближче до громадян. 6) Необхідність змін бюджетної класифікації. Програмно-цільовий метод вимагає застосування програмної класифікації, за якою складається, затверджується бюджет та використовується для прийняття відповідних бюджетних рішень. 7) Відсутність показників результативності виконання програм. Під час визначення бюджетної програми потрібно чітко усвідомлювати, насамперед головним розпорядникам, яким чином вимірювати результат реалізації програми.

Програмно-цільовий метод передбачає, що для прийняття рішень щодо використання коштів враховують такі аспекти, як підвищення корисності програми, зниження витрат на функціонування місцевих урядів, якісне надання послуг з охорони здоров'я та добробут суспільства загалом.

Козлова Д. П., ст. гр. Ф-11-2т,
Шумікін С. О., доц., к.т.н. – науковий керівник

ПРОГНОЗУВАННЯ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Прогнозування доходів бюджету - важлива складова у системі бюджетного та податкового менеджменту, роль якого до останнього часу недооцінювалась науковцями та практиками. Рівень соціально-економічного розвитку країни та пов'язане з ним наповнення дохідної частини бюджету залежать не лише від налагодженості процесу адміністрування податків (зборів), а й від наявності реальних, науково обґрунтованих планів і прогнозів, ефективності і дієвості розроблених на їх основі управлінських рішень, прозорості механізмів формування, розподілу і використання ВВП. Саме тому проблематика прогнозування доходів бюджету на базі сучасних економіко-математичних методів не втрачає актуальності.

Методи прогнозування доходів поділяються на: метод експертних оцінок; метод прямого перерахунку; метод екстраполяції; економетричне прогнозування.

1. Метод експертних оцінок – полягає в ознайомленні експертів із питаннями доходів для підготовки прогнозу. Перевага методу - здатність отримувати відносно точні прогнози. Недолік – відсутність чіткої техніки прогнозування.

2. Метод прямого рахунку - полягає у здійсненні детальних розрахунків кожного елемента доходів бюджету. Прогноз складається за алгоритмом, який відображає формування показника. Перевага методу - висока надійність та достовірність. Недолік - трудомісткість, значне інформаційне забезпечення.

3. Метод екстраполяції – ґрунтується на визначенні бюджетних показників на основі встановлення стійкої динаміки їх розвитку. Розрахунок бюджетних показників здійснюється на основі досягнутого в попередньому періоді рівня росту і його коригуванні на відносно стабільний розрахунок у майбутньому. При цьому допускається, що рівень росту в майбутньому році буде таким самим, як в останні роки.

4. Економетричне прогнозування поєднує економічні принципи та статистичні теорії. Економетричні моделі дозволяють розглянути вплив декількох чинників на доходи шляхом визначення незалежних змінних, що найбільше впливають на бюджетні надходження.

Для прогнозування доходів необхідно: визначити джерела доходів, з яких будуть складатися прогнози; зібрати фактичні дані по кожному джерелу доходів принаймні за 3 останні роки; визначити основу для прогнозу; прогнозувати дані і характеристики кожного джерела доходів для визначення найбільш придатної методики прогнозування; вибрати та застосувати необхідний метод прогнозування; визначити, чи прийнятний даний прогноз доходів та відрегулювати його відповідно до змін, що можуть вплинути на доход.

Прогнозування доходів є дуже важливим для розробки вірогідного бюджету. З прийняттям Бюджетного кодексу постала необхідність складання прогнозу доходів на три наступні бюджетні періоди, хоча до цього часу всі складали прогноз на один наступний рік. Однією з переваг прогнозу на багато років є можливість за допомогою відносно невеликих зусиль відвернути утворення відносно великої проблеми, яка могла статися через кілька років. Друга перевага полягає в тому, що прогнози доходів на багато років вперед можуть надати у ваше розпорядження багато часу для підвищення податків чи запобігання невчасному зниженню доходів. Прогнозування також надає можливість планування вирішення окремих проблем поетапно, особливо це стосується депутатських запитів.

Кутенська М., ст.гр. Ф-12-1д,

Шумікін С.О., доц., к.т.н. - науковий керівник

ВИКОРИСТАННЯ У ПЕРЕСТРАХУВАННІ SOIVENSU II

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Платоспроможність страховика або перестраховика - це об'єктивний показник його поточного фінансового стану в майбутньому. Інакше кажучи, це можливість виконання страховиком в майбутньому своїх зобов'язань завдяки тим активам, що є в його розпорядженні та які представляють собою реальні цінності, і тому є ліквідними.

Діючи на сьогодні вимоги щодо платоспроможності, що мають узагальнюючу назву Solvensy I, вже не відповідають сучасним реаліям. Саме тому Європейським Союзом у 2009 році була прийнята нова Директива про регулювання та ведення бізнесу на ринку страхування та перестраховування (Solvensy II).

Враховуючи те що режим Solvensy I не враховував потенційні загрози для компанії, останні можуть постраждати в наслідок ризику природних катастроф або ринкового ризику. Саме тому ці ризики враховані стандартом Solvensy II. Це може привести до значного збільшення вимог до платоспроможності капіталу (SCR). Стандартна формула розроблена таким чином, щоб її можна було застосовувати для всіх страховиків, а регулятор міг би використовувати Стандартну формулу як точку відліку для внутрішніх моделей під час сертифікації. Новий підхід Solvensy II, заснований на економічних засадах, визначається застосуванням ринкових вартостей для оцінки активів і пасивів, відображених у балансах страховиків.

Є кілька способів подолання неадекватного обліку не пропорційного перестраховування. Замість використання Стандартної формули страховика можуть використовувати повністю або частково внутрішню модель, яка буде показувати кращі результати. Це дозволить більш реалістично розглядати не пропорційне перестраховування в певному контексті вартості та вигоди.

Не пропорційне перестраховування - дуже гнучкий інструмент зниження ризику, який дозволяє переносити певну частку ризику зі страховика на перестраховика відповідно схильності страхувальника до ризику. Найчастіше цей інструмент використовується для передачі пікових навантажень, наприклад для захисту від катастрофічного ризику, так звані катастрофічні договори ексцеденту збитку (Cat XL). Повна оцінка ефекту зниження ризику шляхом не пропорційного страхування вимагає статистики за окремим збитком

Результати показують, що індивідуальна ризикованість ситуації не завжди вірно враховується, особливо у випадку не пропорційного перестраховування. Використання Стандартної формули прийняте в багатьох компаніях для розрахунку регулятивного капіталу, тим не менш страховикам рекомендується утриматися від її використання з метою регулювання власного бізнесу, адже ризик – менеджмент кожної компанії повинен бути індивідуальним.

Література

1. Гальчинський А. Теорія грошей. /А. Гальчинський— К.: Основи, 1998. — С. 263.
2. Ющенко В. Гроші: розвиток попиту і пропозиції в Україні./ В. Ющенко, В. Лисицький— К., 1998. — С. 24.
3. Долан Едвін Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика. /Долан Едвін Дж., Кэмпбелл Колин Д., Кэмпбелл Розмари Дж.— М.: Л., 1991. — С. 19.

Маслова Г.О., ст. гр. Ф-11-1 д,

Шумікін С.О., доц.,к.т.н. - науковий керівник

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

На сучасному етапі розвитку економіки України у вітчизняний фінансовий сектор досить швидко та інтенсивно входить іноземний капітал, навіть незважаючи на наслідки кризи в глобальному фінансовому середовищі.

Серед представників іноземного фінансового капіталу активно діють фінансові конгломерати, які є надвеликими фінансовими групами за обсягами активів та рівнем охоплення споживачів фінансових послуг, одночасно на банківському, страховому та інвестиційному ринках.

Входження міжнародних фінансових конгломератів, окрім позитивних наслідків, таких як упровадження світових стандартів надання фінансових послуг, розширення ресурсної бази економічного зростання та активізація інвестиційних процесів, зумовлює виникнення низки ризиків та небезпек як для вітчизняного фінансового сектору загалом, так і для страхового ринку зокрема, а саме: посилення негативного впливу фінансової глобалізації, зростання нестабільності фінансового сектору, неконтрольований відплив капіталу та реалізація фінансово-економічних інтересів без урахування пріоритетів розвитку України.

Дослідженню впливу міжнародних фінансових конгломератів на фінансовий ринок України присвячені праці вітчизняних науковців О.Барановського, А. Єрмошенко, О. Козьменко, І.Крупник, А. Фрасинюка. Підкреслюючи ґрунтовність, високий рівень дослідження і зарубіжних учених, високо оцінюючи їх наукову та практичну значущість, слід зауважити, що недостатньо опрацьованого залишається проблема формування цілісного уявлення про механізм впливу міжнародних фінансових конгломератів на функціонування та розвиток страхового ринку України.

Слід зазначити, що міжнародні фінансові конгломерати, незважаючи на складну фінансову ситуацію, активно працюють та опановують нові фінансові ринки і не мають намірів виводити свої активи з української економіки.

При цьому дедалі привабливішими для них стає страховий сектор з огляду на те, що провідна роль серед небанківських фінансових установ в Україні належить страховим компаніям. Це пояснюється значними темпами зростання ринку, які вже декілька років перевищують 20%. Тенденції розвитку страхового ринку в Україні передусім пов'язані з його усталеністю та відносною стабільністю: зокрема, ринок уже пройшов стадію формування та увійшов у стадію активного розвитку. Крім того, цей ринок характеризується значними потенціалом, реалізації якого сприятимуть стабілізація економічної ситуації та зростання ВВП, а також підвищення рівня споживання страхових продуктів, який нині в Україні є одним із найнижчих серед країн Центральної та Східної Європи.

ПЕРЕСТРАХУВАННЯ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Невід'ємною складовою соціально-економічного розвитку України є побудова ефективної системи страхового захисту громадян і суб'єктів господарювання від негативного впливу ризиків, які виникають у різноманітних сферах людської життєдіяльності. Водночас страхова діяльність має ризиковий характер, функціонування профільного ринку пов'язане з імовірністю настання страхових подій та, як наслідок, невизначеним розміром страхової виплати. У таких умовах особливе місце належить перестрахованню, котре здатне забезпечити додаткові гарантії надання страхового захисту, а отже, соціально-економічну стабільність і безпеку суспільства, розвиток підприємництва, ефективний захист майнових інтересів громадян від багатьох ризиків.

Ринок перестраховання не тільки істотно зменшує фінансові кризи, а й нейтралізує деструктивні наслідки економічної нестабільності в інших сферах діяльності. Так, медичне, майнове та інші види страхування надають можливість населенню навіть у період кризи отримувати гідне лікування або відшкодувати непередбачуване пошкодження майна. Втрати суб'єктів господарювання в період кризи теж можуть відбуватись не тільки в результаті настання фінансових ризиків. Крім того, якщо на тлі фінансової нестабільності відбувається ще й техногенна катастрофа, відсутність страхового захисту від екологічних ризиків призводить до тривалого відновлення економічного потенціалу держави. Таким чином, високий рівень розвитку перестрахового ринку забезпечує комплексний захист від настання несприятливих подій різного роду.

Слід зазначити, що розвиток перестрахового ринку на національному рівні та запровадження міжнародних стандартів функціонування суб'єктів на ньому спричиняють руйнування схем, пов'язаних із легалізацією коштів, отриманих злочинним шляхом, що реалізується здебільшого за рахунок страхування та подальшого перестраховання фінансових ризиків. Нейтралізація каналів тіньової економіки теж сприяє стабілізації ситуації в країні та швидкому відновленню кон'юнктури фінансового ринку після кризи.

Треба наголосити, що виступати чинником стабілізації кризових явищ ринок перестраховання може тільки за умов високого рівня його розвитку та страхової культури в країні. Незначна капіталізація національних перестрахових компаній, незадовільний міжнародний рейтинг фінансової стійкості суб'єктів перестрахового ринку та низька якість ризиків, нівелюють усі можливі важелі стабілізації, характерні для цього ринку.

Доходимо висновку, що розвиток ринків перестраховання може виступати дієвим важелем стабілізації економіки в умовах фінансової кризи та разом із удосконаленням вимог до організації та поліпшення умов функціонування фінансової системи забезпечити синергетичний ефект щодо нівелювання піків економічної нестабільності.

ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ДЕРЖАВИ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Актуальність теми є економічний розвиток країни, який залежить від багатьох чинників, серед яких – формування транспарентного та ефективного страхового ринку, здатного забезпечити потребу суспільства у страховому захисті. Страховий ринок України є невід’ємною складовою світового страхового ринку і еволюціонує разом з ним під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, які обумовлюють його сучасний стан, інституційну структуру, кількісні та якісні параметри. Найважливіша роль у розвитку ринку належить державі.

Визначення ролі та місця держави на страховому ринку, підвищення ефективності державного регуляторного впливу на ринок – одна з найважливіших проблем теорії та практики страхування. Вона включає комплекс економічних, фінансових, соціальних питань; охоплює макро- і мікроекономічний рівні. Це об’єктивно ставить перед українською державою низку принципів нових завдань, пов’язаних з переосмисленням засад, ідеології, стратегії і тактики науковообґрунтованої державної політики щодо розвитку страхового ринку з метою підвищення його ролі у розв’язанні економічних та соціальних проблем суспільства.

Відзначимо, що роль держави у розвитку страхового ринку України, особливо у посткризовий період, вимагає свого подальшого дослідження. Насамперед це стосується змісту державного регуляторного впливу на страховий ринок, необхідного та достатнього ступеню такого впливу; форм та методів присутності держави на ринку; оптимальних меж державного втручання, виходячи із специфіки вітчизняного страхового ринку з урахуванням детермінант його розвитку; розмежування функцій державного регулювання та нагляду; вибору моделі державного нагляду за страховим ринком України; запобігання проявам регуляторного захвату наглядового органу.

Аргументовано, що страховий ринок як складова фінансового сектору економіки країни має бути об’єктом державного регуляторного впливу для забезпечення його стабільного функціонування та захисту інтересів споживачів страхових послуг. Виявлено, що теорія неокласичного капіталізму та гегемонія англосаксонської фінансової школи, які протягом останніх десятиліть вважалися мейнстрімом економічної думки, у теперішній час вже не розглядаються як безальтернативні. Погляди на страховий ринок, його ефективність, стійкість та обмеження змінюються під впливом біхевіористичної фінансової школи та інших прогресивних теорій.

Семенова А.П., ст. гр. Ф-11-1д,

Шумікін С.О., доц., к.т.н. – науковий керівник

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Після набуття державності, перед Україною постало завдання налагодження співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, що зумовлено потребами участі країни у міжнародному поділі праці та потребами у забезпеченні доступу країни до міжнародних ринків товарів, послуг, нових технологій тощо. Членом МВФ та організацій Світового Банку наша країна стала 3 вересня 1992 року.

Незважаючи на різноманітність форм співробітництва, Україну у відносинах з міжнародними фінансовими організаціями передусім цікавило залучення дешевих фінансових ресурсів. Такі ресурси МФО виділяли під реалізацію різноманітних проектів і програм.

В результаті проведеного дослідження визначено, що усі проекти, що впроваджувалися в Україні з 1991 року, можна віднести до однієї з таких груп: проекти макроекономічної стабілізації економіки та структурних перетворень в окремих секторах (системні проекти); інвестиційні проекти; проекти міжнародної технічної допомоги.

Розглянувши співробітництво України саме з МВФ, ми встановили, що перший свій кредит вона отримала на суму 763,1 млн. дол. США в рамках Механізму системних перетворень (МСП). Мета цієї позики - надання фінансової підтримки економіці країн, що переходили від централізованого планування до ринкової економіки.

29 березня 2004 року Радою Директорів МВФ було прийнято позитивне рішення щодо започаткування програми „попереджувальний“стенд-бай”. На даному етапі серед усіх форм подальшого співробітництва України з МВФ, Україна обрала співробітництво в сфері технічної допомоги.

Першою позикою, наданою Україні після її вступу до Світового банку, була позика на підтримку програми реформ у розмірі 27 млн. дол. США строком на 17 років, причому протягом перших п'яти років Україна мала сплачувати тільки стандартну плаваючу процентну ставку 7,43 %.

Як один з антикризових заходів України є залучення кредитної допомоги від сучасних міжнародних фінансових організацій. А саме залучення фінансової допомоги від МВФ у вигляді стабілізаційного кредиту у розмірі 16,5 млрд. дол. на підтримку валютно-обмінного курсу і платіжного балансу України, а також на розвиток вітчизняної економіки, зокрема на допомогу їй вийти з фінансової кризи. Перший транш даного кредиту вже був отриманий в листопаді минулого року. Наразі ведуться переговори щодо надання другого траншу даного кредиту.

Аналізуючи вплив кризи на відносини України з сучасними МФО, визначено, що відносини щодо руху грошових потоків дещо оживились. МВФ надав Україні стабілізаційний кредит, що в декілька разів перевищує надані раніше. Це свідчить про довіру цієї організації до нашої країни. Світовий банк також не залишив Україну в скрутні для неї часи. Це проявляється в наданні з його боку фінансової допомоги на підтримку вітчизняної економіки Україні. Також слід відмітити, що фінансування економіки країни в збільшилося зі сторони Світового банку.

Суркова Н.М., ст.гр. Ф-12-1д,

Шумікін С.О., доц., к.т.н.- науковий керівник

ГЛОБАЛЬНИЙ РИНОК СТРАХУВАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

На фоні економічного зростання на ринках, що розвиваються та підвищення тарифів на деяких розвинутих ринках, премії з non-life страхування в 2011 році зросли на 1,9%, в той час як премії зі страхування життя скоротилися на 2,7%. Падіння було зафіксовано в Західній Європі, Китаї та Індії, а в США навпаки – премії зросли.

Згідно досліджень Swiss Re, в 2011 році глобальні страхові премії скоротилися на 0,8% в реальному вираженні.

Величезні збитки від природних катастроф та історично низькі відсоткові ставки призвели до зменшення прибутків страхових компаній. Незважаючи на це, страховикам вдалося забезпечити достатній рівень капіталу та платоспроможності.

Поступове страхування тарифів на особисте страхування та майна в тих регіонах, які часто потерпають від значних природних катастроф, сприяло зростанню премій з non-life страхування розвинутих ринках.

Насправді, глобальне скорочення премій зі страхування життя стало наслідком стрімкого падіння на кількох великих ринках. На розвинутих ринках премії скоротилися на 2,3%, незважаючи навіть на зростання на двох найбільших ринках – США та Японії.

В США підвищення попиту на різноманітні ануїтетні продукти з гарантіями зумовило відновлення зростання премій. В Японії зросли обсяги продажів індивідуальних полісів «довічного» страхування. А також відновилися продажі ануїтетних продуктів.

Разом з цим розвинуті ринки зазнали втрат через різкий занепад діючого бізнесу в Західній Європі. Введення більш жорстокого регулювання небанківського страхування у Китаї та Індії, двох найбільших ринках, призвело до загального скорочення премій зі страхування життя на ринках, що розвиваються.

Компаніям зі страхування життя вдалося стабілізувати свої прибутки, але прибутковість все ще знаходилася на низькому рівні. Низькі відсоткові ставки – ключова проблема для сектору страхування життя, що впливає на інвестиційний дохід та обмежує дохідність гарантійних продуктів.

Отже, зростання тарифів відбуватиметься поступово та обмежиться певними ринками та лініями бізнесу. Уповільнене економічне зростання на розвинутих ринках впливатиме на попит на продукти страхування життя та ризикового страхування. Однак, зростання премій зі страхування життя поступово відновлюватиметься на ринках, що розвиваються.

Література

1. Буднік М. М. Фінансовий ринок : навчальний посібник / М. М. Буднік, Л. С. Мартюшева, Н. В. Сабліна ; Мін-во освіти і науки України, Харківський нац. економ. ун-т. - К. : ЦУЛ, 2009. - 334 с.
2. Журнал «Страхова справа» №3(47)2012, - 12 с.
3. [<http://forinsurer.com/news/13/07/03/29518>]

Чернишова О.С., ст. гр. Ф-12-1д,

Шумікін С.О., доц., к.т.н. – науковий керівник

КОРПОРАТИВНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

У ринковій економіці кожний господарський суб'єкт забезпечує фінансову стабільність самостійно. Підприємства ведуть економічну діяльність на свій страх і ризик, а тому можуть втратити майно, не отримати очікуваний прибуток. Корпоративне страхування – це страхування майнових інтересів підприємства і його топ-менеджерів, управління фінансовими потоками підприємства, а також соціальне забезпечення персоналу й членів його родин. Воно дозволяє збільшити капіталізацію підприємства, так як відповідне страхування забезпечує безперервність відтворювальних процесів і, як наслідок стабільність фінансового результату діяльності економічного суб'єкта, а також сприяє зниженню собівартості товарів, робіт і послуг.

У сучасній економіці корпоративне страхування є важливим і необхідним інструментом, що забезпечує загальну економічну стабільність і безпеку господарчих суб'єктів за допомогою ефективного захисту від різних природних, техногенних і інших несприятливих подій. Корпоративне страхування як один з найважливіших елементів ризик-менеджменту дозволяє мінімізувати або виключити втрати капіталу, бізнесу або іміджу підприємства.

Світовий досвід свідчить, що розвиток страхового ринку сприяє росту національної економіки в цілому, а корпоративне страхування - суб'єктів підприємницької діяльності зокрема.

У розвинених країнах корпоративне страхування – обов'язковий елемент соціально-економічної системи, поведінки суб'єктів господарювання, що визначається духом соціальної відповідальності бізнесу і самодисципліни.

В Україні в епоху монополій державного страхування таких понять як комерційне страхування не існувало. Усвідомлення ролі ризик-менеджменту й корпоративного страхування поступово почалося після приватизації промислових підприємств і переходу їх на самофінансування. Сьогодні система корпоративного страхування в Україні знаходиться в стадії активного формування.

Обсяги корпоративного страхування в Україні неухильно зростають і становлять за експертною оцінкою в 2012 році 12,5 млрд. грн., що на 12,1 % більше ніж у 2011 році. Очікується, що темпи зростання корпоративного страхування в найближчі роки дещо прискоряться.

Практика корпоративного страхування в Україні переважно обмежена страхуванням окремих ризиків корпоративних клієнтів. До 2015 року корпоративне страхування широко застосовувалось в обслуговуванні фінансових потоків економічних суб'єктів і було спрямоване на мінімізацію оподаткування за рахунок різних схем квазістрахування.

АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНОГО МЕТОДУ У БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС НА РІВНІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Одним із дієвих інструментів оцінки ефективності фінансування галузей бюджетної сфери виступає програмний метод бюджетування. Якщо на рівні державного бюджету цей метод впроваджений із 2002 року і дає змогу, зокрема, систематизувати видаткову частину у вигляді програм, то для місцевих бюджетів він лише запроваджується і перебуває у стадії експерименту. Переліки бюджетних програм містять мету, завдання та результативні показники до кожної програми. При цьому в процесі їхнього складання перелік завдань та результативних показників може уточнюватися і розширюватися. Список програм кожної галузі в основному ґрунтується на кодах тимчасової класифікації видатків і кредитування місцевих бюджетів, але в деяких випадках у межах одного коду визначено декілька програм. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що комплекс бюджетних програм, які враховують особливості фінансування бюджетних послуг кожної галузі суспільних відносин, сформовано. Хоча такий підхід можна назвати дещо формалізованим, однак його перевага у тому, що він здатний забезпечити єдину методологічну основу для впровадження програмного методу для місцевих бюджетів, що особливо важливо в частині делегованих органам місцевого самоврядування повноважень. Якщо проаналізувати детальніше затверджені типові переліки бюджетних програм, то можна виявити певні недоліки. Наприклад, плутанину викликає значна кількість бюджетних програм та результативних показників їхнього виконання. За даними Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень, орієнтована кількість бюджетних програм для майже 692 бюджетів – більш ніж 58 тисяч. Приблизне число показників результативності за типовими бюджетними програмами – понад 8 тис.

Цілком імовірно, що проведення аналізу інформації щодо планових та фактичних результативних показників виконання бюджетних програм буде ускладнене. Національним планом дій на 2015 рік щодо впровадження Програми економічних реформ «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» передбачено продовження заходів щодо запровадження програмного методу бюджетування для місцевих бюджетів. Найперше – це власне удосконалення нормативно-правової та методологічної баз. Без сумніву, інструментарій програм потребує удосконалення, проте, на мій погляд, насамперед необхідно унормувати концептуальні засади його використання. Потрібно визначити, які практичні результати очікуються від його запровадження, зокрема при організації бюджетного процесу, а також при оцінці використання бюджетних коштів безпосередньо отримувачами суспільних послуг.

Для ефективного використання типових бюджетних програм слід упорядкувати і зменшити їхню кількість, виділити в складі таких програм окремі підпрограми в розрізі кодів функціональної класифікації видатків. Вважаю, що потрібен саме такий підхід, адже він дасть змогу підвищити ефективність використання бюджетних коштів підпрограм у межах однієї програми, зменшити організаційне навантаження на відповідальних виконавців бюджетних програм у випадку внесення змін до рішень про місцевий бюджет.

Шинкаренко Т. Д., ст. гр. Ф-12-1д,

Шумікін С.О., доц., к.т.н. – науковий керівник

ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД СТРАХУВАННЯ ІПОТЕКИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Страховання іпотечних зобов'язань - найважливіший інструмент підвищення доступності іпотеки й захисти інтересів кредиторів і позичальників. Варто відрізнити поняття страхування іпотечних зобов'язань (Mortgage Insurance або Mortgage Guaranty Insurance) від інших перерахованих вище випадків страхування при іпотечному кредитуванні.

Страховання іпотечних зобов'язань може бути реалізовано двома способами. По-перше, як страхування відповідальності позичальника за невиконання або неналежне виконання зобов'язань за кредитним договором. По-друге, через страхування підприємницького ризику банку, пов'язаного з іпотечним кредитуванням.

Страховий ризик, що при цьому покривається - це ризик виникнення у кредитора недостатності коштів, виручених від реалізації закладеного майна, для погашення заборгованості позичальника за кредитним договором. Це може відбутися, наприклад, при втраті позичальником доходу на тлі зниження вартості закладеного майна. При цьому страхове покриття містить у собі як заборгованість по залишку основного боргу за кредитним договором, так і по відсотках за користування кредитом. Практика показує, що чим менше первісний внесок і вище частка кредитних коштів у вартості житла, тим більше ризик того, що у випадку стягнення на закладену нерухомість, сума коштів, отримані кредитором від її реалізації, буде недостатня й не покриє всю заборгованість позичальника. У даний момент, якщо й здійснюється видача, то ставки по таких кредитах на 3-4% річні вище, ніж по кредитах з більшим первісним внеском.

Таким чином, страхування іпотечних зобов'язань – це механізм, що дозволяє банкам видавати іпотечні кредити з первісним внеском від 10%, не збільшуючи істотно власний ризик і процентну ставку по кредиту, тому що різницю в 20% покриває страхова компанія, а позичальник при цьому одержує захист від додаткових претензій банку, у випадку недоліку коштів після продажу квартири. Варто звернути увагу на унікальні характеристики даного виду ризику. Насамперед, це довгостроковий ризик. При цьому розподіл ризику протягом строку страхування є нерівномірним. Аналіз закордонного досвіду показує, що ймовірність дефолту позичальника поступово зростає протягом перших 2 - 3 років, досягаючи максимуму, після чого плавно убуває до кінця строку кредиту.

Початок сучасному страхуванню іпотечних зобов'язань було покладено в США в 1934 році після великої депресії, під час якої розорилася безліч приватних страхових компаній і банків. Тоді була створена Федеральна житлова адміністрація (Federal Housing Administration, FHA), відповідно до Національного акту про житло. Вона забезпечує гарантоване державою страхування іпотечних кредитів.

Основними напрямками діяльності FHA є створення системи взаємного страхування іпотечних кредитів, розробка та удосконалення стандартів іпотечного житлового кредитування. FHA стала першою страховою компанією, заснованої державою, що страхує кредитні ризики по іпотечних житлових кредитах.

Горбатова П.О., ст. гр. ОА-13-1д,

Кирилова Л.І., доц., к.е.н., - науковий керівник

НАЦІОНАЛЬНА ВАЛЮТА УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНІЙ ВАЛЮТНІЙ СИСТЕМІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Найважливішим елементом міжнародних економічних відносин є валютна система. В умовах карколомного розширення ринкових відносин за рахунок держав Центральної, Південно – Східної Європи та колишнього СРСР роль цієї суто економічної сфери світового господарства незмінно посилюється, збільшуються масштаби та обсяги міжнародних фінансово – кредитних відносин, з'являються нові міжнародні та регіональні валютно – кредитні організації.

Головною ланкою міжнародної валютної системи є світові гроші. Вони є логічним продовженням внутрішніх грошей, вищою формою їх функціонального застосування. Оборотними (конвертованими) називаються валюти тих країн, де немає валютних обмежень. Такі валюти вільно обмінюються на валюти інших країн. До них належать долар США, канадський долар, швейцарський франк, та ін. Частково оборотні валюти ті, що вільно обмінюються тільки по окремих валютних операціях або дозволяється такий обмін тільки для нерезидентів. Це валюти більшості європейських держав. Необоротними (неконвертованими), замкнутими називаються валюти, обмін яких на валюти інших країн обмежений по всіх операціях. Такими є валюти майже всіх слаборозвинутих в економічному відношенні країн, яким властива хронічна пасивність платіжних балансів.

В Україні завершується процес трансформації грошової одиниці – гривні в режимі часткової конвертованості, що сприятиме припливу іноземного капіталу, розбудови економіки України, її поступову інтеграцію у світову економіку.

Рада директорів Міжнародного валютного фонду 8 травня 1997 року оголосила що Україна взяла на себе зобов'язання згідно з статтею 13 Статут МВФ за забезпечення конвертованості національної валюти з поточною конвертованістю. Поточна конвертованість передбачає лібералізацію зовнішньої торгівлі. Уперше за роки незалежності України фізичні особи та резиденти здобули право переказувати через українські повноважені банки особисті кошти в іноземній валюті за межі України за нетоварними операціями.

Для подальшого вдосконалення валютної системи України потрібно вирішити наступні проблемні завдання: прискорення ринкової трансформації, забезпечення фінансової стабільності та подальшого інтегрування до Євросоюзу; відповідність умов кредитування України міжнародними фінансовими інститутами пріоритетами її економічного та соціального розвитку; спрямування цих ресурсів на забезпечення економічного розвитку. Зростання структурних перетворень, формування розвиненого внутрішнього ринку та припинення практики їх використання для фінансування поточних витрат; мобілізація та ефективне використання внутрішніх фінансових ресурсів; дотримання економічного обґрунтування і загально визначених меж і порогів рівня зовнішньої заборгованості відповідно до міжнародних критеріїв платоспроможності держави; залучення альтернативних зовнішніх джерел фінансування міжнародних фінансових відносин України.

Отже можна зробити висновок, що сьогодні українська держава поглибила надалі проблеми становлення валютної системи в своїй державі. На жаль, зараз політичні інтереси владних структур до економічної інтеграції у європейський простір взяли верх над органічними проблемами нашої держави, а саме подолання кризи та відбудови індустрії. Тому, наша валюта буде не прогресувати, а деградувати.

Дакуніна Д. Ю., ст. гр. Ф-11-1д,

Фатюха В.В., доц., к.е.н. - науковий керівник

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ПЕРЕВАГ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ КОНТРОЛІНГУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

В динамічних умовах жорсткої конкуренції контролінг як одна з перспективних концепцій менеджменту і в той же час ефективний метод ринкового господарювання охоплює всі сфери функціонування підприємством і сприяє вирішенню проблем, з якими воно стикається : зростання динаміки змін зовнішнього середовища, стагнація ринків, поява нових технологій, скорочення життєвих циклів продуктів.

На даному етапі розвитку для України контролінг є нововведенням, яке ґрунтується на принципах управління, що дає можливість передбачити майбутнє для підприємства. Причиною виникнення та впровадження контролінгу на підприємствах української економіки є об'єктивна необхідність вдосконалення та систематизації процесу управління. Контролінг дає оцінку ефективності прийняття управлінських рішень, запобігає виникненню несприятливих ситуацій. Але він не вирішує завдання самостійно, а взаємодіє з багатьма економічними дисциплінами та науками.

Задачею контролінгу є «сортування» всіх наявних складових цілого, перевірка їх на придатність, доробка та об'єднання в систему. Важливими складовими елементами системи управління є система планування і контролю та система інформаційного забезпечення.

Основу системи контролінгу складає регулярний та своєчасний збір інформації про діяльність підприємства і стан ринкового середовища його функціонування, аналіз та планування цієї інформації набуває першорядного значення в сучасних реаліях. У зв'язку з цим зростає інтенсивність та насиченість інформаційних потоків, вимагаючи систематизації, уніфікації для забезпечення ефективності управління бізнесом.

Контролінг на сьогодні представляє собою один із найкращих систематизаторів масштабних потоків інформації про рух економічної інформації в межах промислових підприємств з метою координації приймаючих управлінських рішень.

Таким чином, слід зазначити, що контролінг дає можливість уникнути неузгодженості при прийнятті управлінських рішень і дозволяє своєчасно виявити прихований потенціал у системі управління. В умовах низького рівня ліквідності, платоспроможності та рентабельності використання системи контролінгу дозволяє підприємствам координувати плани в залежності від змін зовнішнього середовища, аналізувати причини відхилень, розробляти рекомендації щодо забезпечення застосування в умовах конкуренції.

Світовий досвід теорії та практики використання системи контролінгу свідчить, що вона сприяє ефективному функціонуванню підприємств у сучасних умовах господарювання. Склад, структура, підходи до організації та умови запровадження у більшості можуть бути перенесені на вітчизняні підприємства. В першу чергу на тих підприємствах, де прийняття важливих оперативних та стратегічних рішень потребує обробки великих, часто змінних обсягів інформації та відповідного їх коректування уже прийнятих.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів*

У фінансуванні соціального розвитку, регулюванні економіки держави, сприянні швидкому розвитку ринкових відносин, забезпеченні макроекономічної стабільності економіки вагома роль належить бюджету як невід'ємній частині ринкових відносин і одночасно важливому засобу реалізації державної політики. На сьогоднішній день питання децентралізації бюджетної системи України є темою багатьох досліджень, праць та дискусій.

Міжбюджетні відносини – це відносини між державою та органами місцевого самоврядування щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання власних та делегованих функцій. Реформування діючої системи міжбюджетних відносин в Україні є актуальною на сьогодні. Формування в Україні стабільної бюджетної системи, що передбачає наявність ефективних міжбюджетних відносин, є умовою забезпечення не тільки її сталого економічного розвитку, а й економічної, фінансової та політичної безпеки. Тому на сьогодні надзвичайно актуальними є дослідження процесів трансформації міжбюджетних взаємовідносин у контексті реформування адміністративно-територіального устрою, територіальної організації органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Це дасть можливість розробити науково обгрунтовані пропозиції щодо справедливого та неупередженого розподілу публічних фінансів, забезпечення відповідності між повноваженнями на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами України за бюджетами, та бюджетними ресурсами, які повинні забезпечувати виконання цих повноважень. Фінансова діяльність держави та органів місцевого самоврядування є складовою механізму державного управління, при якому забезпечується рух грошових коштів. Державні органи влади та органи місцевого самоврядування організовують та здійснюють розподіл та використання грошових фондів. Місцеві бюджети відображають сукупність розподільчих і перерозподільчих відносин щодо формування та використання територіального централізованого фонду грошових коштів відповідно до законодавства та реалізують соціальну функцію держави. На макроекономічному рівні система міжбюджетних відносин впливає на темпи економічного зростання та стабільність надходжень до бюджетів. На мікроекономічному рівні міжбюджетні відносини визначають ефективність використання місцевих ресурсів, якість та обсяг надання адміністративних та соціальних послуг, ефективність інвестиційного клімату в регіонах, створюють умови для розвитку підприємництва. Отже, міжбюджетні відносини є потужним засобом державного регулювання динамічного розвитку соціально-економічних процесів, важливим показником розвинутої бюджетної системи, що зумовлені рухом коштів між державним бюджетом і місцевими бюджетами, між окремими видами місцевих бюджетів. Основними формами цього руху є міжбюджетні трансферти, взаємозаліки та взаєморозрахунки, об'єднання коштів бюджетів територіальних громад для виконання спільних проектів і програм. Найважливішою передумовою їх існування є необхідність здійснення перерозподілу бюджетних ресурсів усередині бюджетної системи. Світові економічні процеси та тенденції глобалізації економік підвищують необхідність розробки якісно нових підходів до регулювання міжбюджетних відносин в Україні, зокрема наукового обгрунтування засад прийняття управлінських рішень та механізму бюджетного регулювання, який став би основою підвищення ефективності бюджетів усіх рівнів, що на сьогодні є актуальним завданням науки державного управління.

Дакуніна Д.Ю., ст. гр. Ф-11-1д,
Нестеренко Н.В., доц. - науковий керівник
БАНКІВСЬКИЙ КАПІТАЛ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Поняття «банківський капітал» вживається в економічній літературі й на практиці досить часто, і залежно від контексту в цей термін вкладається різний зміст. Банківський капітал ототожнюється з такими термінами, як «власний капітал», «власні кошти», «банківські ресурси» тощо. Не вдаючись до аналізу всіх точок зору на поняття «банківський капітал», дамо таке визначення, яке, на мою думку, найкраще відбиває його суттєві риси: банківський капітал— це грошові кошти та виражена у грошовій формі частка матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, що перебувають у розпорядженні банків і використовуються ними для здійснення операцій з розміщення коштів та надання послуг з метою одержання прибутку.

Найпоширенішою є класифікація банківського капіталу за джерелом його утворення. Розрізняють залучений, позичений та власний банківський капітал. Залучений капітал — це грошові кошти юридичних та фізичних осіб, залучені банком на вклади. Операції, пов'язані з залученням коштів на вклади, мають назву депозитних, а таке залучення — депозитним. Запозичення коштів на міжбанківському ринку, у центральному банку, або через продаж власних боргових зобов'язань на грошовому ринку має назву недепозитного, а отриманий у такий спосіб банківський капітал— позиченим. Спільним для залученого та позиченого банківського капіталу є те, що це чужі для банку кошти, його зобов'язання перед вкладниками і кредиторами.

Виходячи з порядку і джерела формування розрізняють: статутний капітал; резервний капітал та інші спеціальні фонди і резерви; нерозподілений прибуток; субординований капітал.

За економічним змістом капітал банку — це власні кошти засновників або акціонерів (власників банку), внесені ними на свій ризик для отримання доходів. Ризик власників полягає в тому, що рівень доходності капіталу може бути низьким або діяльність спричиниться до збитків, банк збанкрутує, через що вони можуть втратити свої кошти.

Банківський капітал відіграє визначальну роль у процесі створення та функціонування комерційного банку, хоча за величиною становить незначну частину сукупних ресурсів банку. Частка власного капіталу у ресурсах банку має бути не нижчою за 8 %, тоді як для промислових підприємств це співвідношення, як правило, становить 50 % і вище.

Формування власної капітальної бази є необхідною умовою майбутньої діяльності банку. Тому одна з найсерйозніших проблем, що постають перед менеджментом банку, полягає у залученні та підтримці достатнього обсягу власного капіталу.

Власний капітал комерційного банку може також використовуватися для участі у власності акціонерних та спільних підприємств.

Банківський капітал неоднорідний за своїм складом і включає основний капітал та додатковий капітал.

Таким чином, банківський капітал – це сукупність всіх грошових ресурсів, незалежно від джерел їхнього формування (власні, залучені або позичені), які має у своєму розпорядженні банк і які спрямовуються в грошовий оборот з метою отримання прибутку та забезпечення стабільної діяльності.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМ ДЕФІЦИТОМ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Розбалансованість державних фінансів та перманентні бюджетні дефіцити стали однією із найактуальніших проблем в Україні. За своєю природою вони виражають одвічну проблему суспільства – суперечність між зростаючими державними потребами і обмеженими ресурсами.

Дефіцитність бюджетів може бути викликана різними причинами. Інколи позикове фінансування є вимогою часу. Воно може використовуватись як і при надзвичайних ситуаціях, так і сприяти економічному зростанню під час глибокої кризи. Проте неможливість контролювати цей процес повною мірою породжує багато проблем та соціально-економічних наслідків, більшість з яких носять негативний характер.

Основні напрями збільшення доходів держави, в сучасних умовах господарювання слідує: збільшення обсягів реалізації продукції суб'єктів господарювання, зростання купівельної спроможності населення, покращення фінансового стану суб'єктів господарювання, посилення уваги до укладання міждержавних угод, вдосконалення податкової системи, збільшення коштів, одержаних від реалізації грошово-майнових лотерей, покращення діяльності податкових і митних органів, вдосконалення приватизації державного житла, покращення взаємовідносин різними гілками влади, одержання допомоги від інших, більш економічно розвинених країн.

Світовий досвід показує, що одним з напрямів зниження (ліквідації) бюджетних дефіцитів є емісія грошових коштів.

Доцільно прийнятий закон України «Про емісію грошових коштів». Цим законом передбачити, що емісія грошових коштів може бути використана наслідуючи цілі: здійснення державних капітальних вкладів (інвестицій) в особливо великих розмірах, фінансування ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Прийняття закону України «Про емісію грошових коштів» буде сприяти: створенню нових підприємств і робочих місць, зниженню безробіття, збільшенню доходів держави, підвищенню рівня життя народу України, зростанню національного багатства держави, швидкій ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (якщо вони будуть виникати, рішення соціальних проблем.

Таким чином, основні заходи, які сприятимуть зниженню (ліквідації) бюджетного дефіциту слідує: розробка напрямів збільшенню доходів держави, зміна напрямів інвестування бюджетних ресурсів в галузі народного господарства з метою підвищення фінансової віддачі від кожної бюджетної гривні, жорсткий режим економії бюджетних коштів, використання різних форм державного кредиту, більш широке використання фінансових пільг і санкцій, що дозволяє повніше враховувати специфічні умови господарювання і стимулює зростання суспільного виробництва, оформлення заборгованості державними цінними паперами по виданим кредитам урядовим структурам, залучення в країну іноземного капіталу, емісія грошових коштів, зниженню безробіття.

Отже, важливим завданням подальшої оптимізації фінансового механізму управління бюджетним дефіцитом є не розширення переліку фіскальних інструментів, а підвищення ефективності їх застосування.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ ТА МЕХАНІЗМ ЙОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів*

Державний борг — це сума заборгованості держави за випущеними і непогашеними внутрішніми державними запозиченнями, а також сума фінансових зобов'язань до іноземних кредиторів на певну дату, включаючи видані гарантії за кредитами, що надають місцевим органам влади, державним підприємствам, іноземним постачальникам тощо.

Державний борг країни поділяється на внутрішній і зовнішній борги. Внутрішній державний борг — заборгованість держави перед усіма утримувачами облігацій внутрішньої державної позики й інших державних цінних паперів, тобто громадянами та підприємствами своєї країни, які є кредиторами держави. Обслуговування державного внутрішнього боргу країни здійснюється Міністерством фінансів України за допомогою банківської системи України проведенням операцій із розміщення облігацій внутрішніх державних позик, інших цінних паперів, їхнього погашення та виплати доходу за ними у вигляді процентів тощо.

Зовнішній державний борг — це заборгованість держави перед іноземними кредиторами, тобто громадянами й організаціями інших країн. Обслуговування зовнішнього боргу здійснюється в процесі виконання державного бюджету. Розрахунки належних до сплати сум із погашення та обслуговування зовнішнього боргу виконуються в доларах США. Перерахунок у національну валюту проводиться за прогнозним курсом валют до гривні.

Станом на 31.12.2014 державний борг України знаходився в межах граничного обсягу, 968354592,7 тис. грн. встановленого статтею 5 Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» зараз сума державного боргу склала 60,06 млрд. дол. США або 947,03 млрд. грн. Зростання обсягу боргу пов'язано, в основному, з девальвацією національної валюти. Щодо державного та гарантованого боргу держави в 2014 році він склав 69,81 млрд. дол. США або 1100,83 млрд. грн. тобто збільшився на 516 млрд. грн. або на 53,12% порівняно з 2013 роком. Державний борг в 2014 році склав 86% він складається з внутрішнього боргу - 461,00 млрд. грн. або 41,9% та зовнішнього боргу - 486,03 млрд. грн. 44,1%. Гарантований державою борг склав 153,80 млрд. грн. що складає в загальній вазі 14,0% з яких 27,86 млрд. грн. або 2,5% внутрішній борг а 125,94 млрд. грн. або 11,5% склав зовнішній борг.

Якщо розглянути структуру державного боргу станом на 31.12.2014 в розмірі термінів погашення можна побачити що середній термін до погашення склав 4.8 років, на 2015 рік припадає 14,9% сплати боргу в період з 2016 по 2019 роки припадає 47,6% сплати державного боргу а в 2020-2046 роках решта 37,5%.

Ефективність використання державних запозичень значною мірою залежить від системи управління боргом. Управління державним боргом — одне з пріоритетних завдань фінансової політики держави, важлива умова її фінансової стабільності.

Система управління державним боргом України має орієнтуватися на довгострокові стратегічні інтереси національної економіки. Першочерговими кроками становлення ефективного менеджменту державних запозичень у нашій країні мають стати: прийняття відповідної законодавчої бази, де б закріплювалися вихідні положення боргової політики держави, розроблення системи ризик-менеджменту державного боргу, оптимізація структури державного боргу, застосування боргового планування та прогнозування в поєднанні з бюджетним та макроекономічним плануванням і прогнозуванням, удосконалення процедур контролю за погашенням державного боргу та ін.

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів*

На сучасному етапі розвитку економічних відносин на валютному ринку існує низка учасників, діяльність яких є домінуючою і завдяки яким стає можливим ефективне функціонування цього ринку. Банки є основними суб'єктами валютного ринку, тому що саме в них відкривають і утримують валютні рахунки інші учасники ринку для здійснення потрібних конверсійних та депозитно-кредитних операцій у валюті.

Саме на міжбанківському валютному ринку в Україні здійснюється переважна більшість операцій з валютними цінностями і саме тут формується валютний курс. Банки посідають провідне місце на валютному ринку, оскільки вони ведуть рахунки та мають розвинуті системи телекомунікації, постійно торгують валютою всередині країни і за її межами. Разом з тим саме банки є найбільш вразливими інститутами у випадку виникнення кризових явищ, про що свідчить досвід їх функціонування за останні роки.

Найпоширенішими видами валютних операцій, які здійснюються банками на валютному ринку, є такі: конверсійні операції - обмін однієї валюти на іншу, до яких відносяться касові, своп, арбітражні, ф'ючерсні, форвардні та опціонні; депозитно-кредитні операції - розміщення депозитів та надання міжбанківських позик у різних валютах.

Також, на підставі одержаної в Національному банку України ліцензії, уповноважені банки мають право здійснювати такі валютні операції: ведення валютних рахунків клієнтів, встановлення кореспондентських відносин з іноземними банками, неторговельні операції, операції за міжнародними торговельними розрахунками, операції з торгівлі іноземною валютою на внутрішньому валютному ринку, операції щодо залучення та розміщення валютних коштів на внутрішньому ринку, валютні операції на міжнародних грошових ринках, операції з монетарними металами на внутрішньому ринку.

Валютний ринок України, як і валютні ринки більшості країн світу, значною мірою відображає стан економіки країни.

Рівень розвитку валютного ринку України залежить від рівня інтеграції її економіки у світове господарство. Чим вище розвинута в Україні зовнішня торгівля, її кредитні та інвестиційні, культурні та інші зв'язки із зовнішнім світом, тим масштабнішими будуть і її валютні відносини. І навпаки, високий рівень розвитку валютних відносин позитивно впливає на розвиток національної економіки, на зміцнення її зв'язків із зовнішнім світом.

Станом на лютий 2015 року обсяг операцій із безготівковою іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України становив 11182,6млн. доларів США, що на 79,7% менше ніж у лютому 2014 року.

Обсяг операцій із готівковою іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України станом на лютий 2015 року становив 262,2 млн. доларів США, що є на 89,3% менше ніж станом на лютий 2014 року.

Значне зменшення обсягів торговельних операцій на міжбанківському валютному ринку вказує на дестабілізацію валютного ринку України, спричинену сукупністю політичних та соціально-економічних чинників. Через це зменшення зменшилась частка прибутку банків від цього виду діяльності. Виконання валютних операцій, передусім пов'язаних із залученням та розміщенням валютних коштів, без обґрунтованої стратегії їх розвитку призводить до породження проблем ліквідності банківських установ.

ПРОБЛЕМИ ЛІКВІДНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Запорізька державно інженерна академія, кафедра фінансів

Фінансова криза досить суттєво вплинула на стан банківської системи України та національні фінансові ринки. Вона призвела до падіння індексів фондового ринку, неочікуваного обвалу курсу гривні, відтоку банківських депозитів, що, безумовно, призвело до проблем комерційних банків.

Банківська діяльність виступає однією з найбільш контрольованих державою в аспекті забезпечення фінансової стійкості комерційних банків. Велика увага при цьому приділяється ліквідності комерційних банків, як найбільш вагомому показнику, що характеризує ступінь надійності банківських установ.

Низький рівень ліквідності будь-якого банку відчутно обмежує його платоспроможність, спричиняє втрату довіри клієнтів, та, відповідно, ускладнює можливості по залученню депозитних ресурсів і доступ до зовнішніх джерел фінансування, які необхідні для підтримки ліквідності. Наслідком цього можуть стати дефіцит фінансових ресурсів, зниження рівня прибутковості банку тощо.

Проблеми з недостатньою ліквідністю також можуть перерости у кризу ліквідності і навіть банкрутство та припинення діяльності банківської установи. А враховуючи тісні взаємозв'язки між комерційними банками, логічним є й те, що криза ліквідності одного банку може поширитись на інші, створюючи загрозу дестабілізації усієї банківської системи. Надлишкова ж ліквідність є результатом неефективного банківського менеджменту і свідчить про неспроможність ефективно розпоряджатися вільними ресурсами. Така ліквідність спричиняє зниження рентабельності банківської діяльності та може призводити до збитковості банку.

При управлінні ліквідністю необхідно враховувати такі її особливості: наявність різних підходів до визначення ліквідності, що призводить до виникнення значної кількості методів її оцінки; тісний взаємозв'язок між ліквідністю і доходністю.

Для збереження ліквідності комерційних банків на природному рівні треба застосувати наступні методи: провести розширення часових періодів щодо надання кредитів овернайт, що дасть можливість оперативно використовувати їх для розрахунків, а не лише для виконання банками резервних вимог; обмежити нормативне збільшення розміру капіталу банків, оскільки це призводить до відволікання частини робочих коштів, що є неприйнятним в умовах кризи; збільшити можливості звернення банків за кредитами овернайт до НБУ у порівнянні з існуючими положеннями.

Отже, для забезпечення стабільної роботи та підвищення фінансової стійкості банківської системи необхідно вживати заходи з посилення моніторингу за фінансовим станом банків, брати активну участь у рекапіталізації деяких банків, стимулювати їх до покращення якості управління ризиками, удосконалення кредитних процедур. При проведенні рекапіталізації банків уряду та Національному банку України необхідно зробити все можливе для пошуку приватних інвесторів, які готові проводити санацію проблемних кредитних установ. Комерційним банкам, у свою чергу, потрібно переймати досвід діяльності у зарубіжних, адже в сучасних умовах банківський менеджмент України є недосконалим.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ГРОШОВО – КРЕДИТНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ**

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Грошово-кредитне регулювання економіки є однією з найважливіших функцій Національного банку, яка виконується відповідно до економічних інтересів та цілей держави.

В основу грошово-кредитної політики покладено здійснення комплексу заходів, спрямованих на розширення або звуження ліквідних коштів і обсягів кредитування банків та інших кредитних установ. Відтак метою грошово-кредитної політики є регулювання пропозиції та попиту на позиковий капітал через ефективне управління грошовою масою.

Основними економічними інструментами грошово-кредитної політики Національного банку України є: визначення та регулювання обов'язкових резервів для комерційних банків; облікова політика; рефінансування комерційних банків; управління золотовалютними резервами; операції з цінними паперами на відкритому ринку; регулювання імпорту та експорту капіталу. Для досягнення пріоритетної мети вживатимуться заходи щодо стабілізації та збалансованого розвитку валютного ринку. На шляху наближення до середньострокової інфляційної цілі передбачається така орієнтовна траєкторія приросту споживчих цін у річному вимірі: на кінець 2015 року – 9%, на кінець 2016 року – 7%, на кінець 2017 року – 5%. Досягненню середньострокової цілі сприятиме передбачений на другу половину 2015 року перехід до монетарного режиму інфляційного таргетування, чому передуватиме реалізація комплексу заходів, спрямованих на створення відповідних макроекономічних, інституційних, організаційних та технічних передумов.

Основними засадами грошово-кредитної політики на 2015 рік є показники діяльності Національного банку України у середньостроковій перспективі для забезпечення стабільності грошової одиниці України та досягнення цілей, визначених Законом України «Про Національний банк України». Пріоритетною метою грошово-кредитної політики є досягнення та підтримка цінової стабільності в державі, головним критерієм чого розглядається досягнення та підтримання в середньостроковій перспективі (від 3 до 5 років) низьких стабільних темпів інфляції, що вимірюються індексом споживчих цін у межах 3 – 5% на рік.

Основне завдання грошово-кредитної політики у 2015 році полягатиме у сприянні процесу поступового зниження інфляції як підґрунтя для забезпечення досягнення до 2018 року середньострокової інфляційної цілі. Головним орієнтиром грошово-кредитної політики на 2015 рік є зниження показника приросту індексу споживчих цін за рік до рівня 9%. Національний банк обмежено реагуватиме монетарними засобами та методами на цінові зміни, які будуть зумовлені рішеннями у сфері адміністративно регульованих цін і тарифів, структурного реформування економіки та впливу зовнішніх шоків – економічних і політичних. Приріст монетарної бази у 2015 році відповідно до наявних макроекономічних прогнозів може становити до 20%. Таким чином, Національний банк продовжить вживати заходів з стимулювання повернення вкладів у банківську систему та сприяння збалансуванню валютного ринку, у тому числі через відповідне використання засобів процентної політики. У міру прогресу в напрямі досягнення визначеного інфляційного орієнтиру на 2015 рік, а також стабілізації діяльності банківської системи вживатимуться заходи в напрямі підтримки діяльності Уряду України щодо відновлення економічного заростання.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВ У РИНКОВИХ УМОВАХ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів*

Безпека банків є невід'ємною складовою фінансової безпеки. При цьому банківська система є найважливішою складовою фінансово-кредитної системи держави, тому що саме її стан визначає рівень фінансово-кредитної, а відповідно і фінансової безпеки. Дослідження різних підходів до визначення сутності поняття “фінансова безпека банків” дозволило надати власне трактування – це стан банківської установи, що характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, його здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку.

Необхідною умовою побудови та ефективного функціонування ринкової економіки є наявність в країні розгалуженої інфраструктури, особливо фінансової. Нині в Україні банківським установам належить понад 90% активів усієї фінансової системи країни, що зумовлює визначальну роль та значення банківської системи в забезпеченні економічного розвитку та безпеки держави в умовах реформування вітчизняного господарства. Відповідно питання фінансово-економічної безпеки банківської системи країни, яка упродовж останніх років пережила значні зміни, зумовлені глобалізацією фінансових ринків, розвитком інформаційних технологій, розширенням асортименту банківських послуг, впровадженням інноваційних технологій в управління та діяльність банків тощо набувають особливої актуальності. Важливість економічної безпеки банківської системи зумовлена її прямим впливом на розвиток усіх сфер життя суспільства, а недостатньо надійне функціонування однієї з ланок або учасників цієї системи здатне спричинити серйозні порушення і деформацію у всій фінансовій сфері та економічній діяльності держави. За умов економічної глобалізації та інтеграційних процесів, коли у тій чи іншій частині світу час від часу спалахують валютні, банківські чи фінансові кризи, загострюється питання щодо забезпечення у кожній країні стабільного економічного розвитку, який значною мірою залежить від надійності банківської системи та її здатності протидіяти цим загрозам. Тому чим швидше держава визначить та почне відстоювати національні інтереси в цьому процесі, то кориснішими і менш болючими будуть його наслідки, адже банківська сфера є основною складовою фінансової системи держави і саме питання її безпеки за таких умов виходять сьогодні на перший план.

Надійність, а відтак – і фінансова безпека банку, може визначатися з використанням таких показників, як: питома вага проблемних кредитів в обсязі чистих активів банку (наприклад, у Білорусії не більше 5%20), що свідчить про якість його кредитного портфеля, а також ризикованість кредитної політики; співвідношення високоліквідних коштів і поточних пасивів банку, що показує ступінь його захищеності від ризику відкликання коштів в один момент усіма клієнтами; співвідношення власних і залучених коштів, що характеризує рівень надійності банку в довгостроковій перспективі, слугуючи оцінкою його спроможності покрити власними коштами обсяг зобов'язань перед клієнтами; рентабельність чистих активів та ін.

Треба зауважити, що на сучасному етапі основними загрозами на міжнародному рівні є все ж таки зростаюча присутність іноземних банків, збільшення їх частки в активах банківської системи та локальні і глобальні фінансові кризи, причинами яких можуть бути: недостатній нагляд за банками; слабе управління ними; надмірне втручання уряду у справи банків тощо.

ГРОШОВО-КРЕДИТКА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів*

Грошово-кредитна політика — це комплекс взаємозв'язаних, скоординованих на досягнення заздалегідь визначених соціально-економічних цілей, заходів щодо регулювання грошового ринку, які здійснює держава через центральний банк країни. У такому визначенні сутність грошово-кредитної політики пов'язується з певними суспільними цілями, з певним монетарним механізмом їх досягнення (регулювання грошового ринку), із конкретною інституційною структурою, відповідальною за її проведення. Кожний із цих атрибутів конкретизується в законодавчих та нормативних актах держави.

Грошово-кредитна політика Національного банку України ґрунтується на основних критеріях і макроекономічних показниках загальнодержавної програми економічного і соціального розвитку на певний період. До таких макроекономічних показників належать: обсяг валового внутрішнього продукту, прогнозований рівень інфляції, розмір дефіциту державного бюджету та джерела його покриття, платіжний і торговельний баланси.

У процесі здійснення грошово-кредитної політики НБУ використовує певний інструментарій, який охоплює: визначення норм обов'язкових резервів; процентну політику; рефінансування комерційних банків; операції з цінними паперами на відкритому ринку; підтримання курсу національної валюти; регулювання імпорту та експорту капіталу.

Для визначення об'єктивної необхідності грошово-кредитної політики України особливо важливо правильно зрозуміти її сутність, цілі, інструменти та механізм реалізації. Всяка грошово-кредитна політика, що проводиться державою одночасно реалізує як політичні, так і економічні цілі. Політичні цілі визначаються державним устроєм, існуючою законодавчою базою та соціально-політичним напрямком розвитку суспільства, який реалізують органи державної влади та державного управління. Та сьогодні досягнення політичних цілей неможливе без вирішення соціально-економічних проблем.

Основні засади грошово-кредитної політики на 2015 рік визначають завдання та показники діяльності НБУ у середньостроковій перспективі для забезпечення стабільності грошової одиниці України та досягнення цілей, визначених Законом України «Про Національний банк України», і враховують тенденції та прогноз розвитку економіки, бюджетної сфери та грошово-кредитного ринку.

Пріоритетною метою грошово-кредитної політики є досягнення та підтримка цінової стабільності в державі, головним критерієм чого розглядається досягнення та підтримання в середньостроковій перспективі (від 3 до 5 років) низьких стабільних темпів інфляції, що вимірюються індексом споживчих цін у межах 3 – 5% на рік. Для досягнення пріоритетної мети вживатимуться заходи щодо стабілізації та збалансованого розвитку валютного ринку.

Основне завдання грошово-кредитної політики у 2015 році полягає у сприянні процесу поступового зниження інфляції як підґрунтя для забезпечення досягнення до 2018 року середньострокової інфляційної цілі. На шляху наближення до середньострокової інфляційної цілі передбачається така орієнтована траєкторія приросту споживчих цін у річному вимірі: на кінець 2015 року – 9%, на кінець 2016 року – 7%, на кінець 2017 року – 5%.

Таким чином, успішне проведення грошово-кредитної політики є можливим лише при її взаємодії з фіскальними інструментами, насамперед, це реформування податкової системи.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ДЕРЖАВИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

В умовах глобалізації економіки наявність ефективної системи управління державними фінансами має фундаментальне значення для забезпечення стабільності національної бюджетної системи, а також загальної фінансової безпеки та стійкого економічного зростання кожної країни. Вона займає провідне місце в системі державного управління. Принципи і механізми, що лежать в її основі, є, з одного боку, фактором соціально-економічного розвитку країни, з іншого, - ефективним інструментом державного регулювання.

Існуюча в Україні система управління фінансами сформувалася під впливом структурних змін, які відбулися в усіх сферах суспільного життя, і характеризується недостатнім рівнем інституціональної спроможності та інтеграції її учасників.

Недостатність інтеграції окремих складових системи управління фінансами не дає змоги забезпечити гармонійний розвиток усієї системи управління фінансами та бути ефективним інструментом державного регулювання соціально-економічної сфери.

Недоліками існуючої інформаційної інфраструктури системи управління фінансами є автономне функціонування інформаційно-аналітичних відомчих систем, зокрема відсутність інтегрованої бази даних державних органів влади, які мають пряме чи опосередковане відношення до планування, використання чи контролю за фінансовими потоками держави, організаційна розпорошеність наявних інформаційних ресурсів.

Основними принципами модернізації системи управління фінансами відповідно до рекомендацій Комісії Європейських співтовариств є: системність і послідовність політики та дій у сфері державних фінансів, що потребує високого рівня організації роботи державних інституцій, повноти, точності і надійності інформації про стан та розвиток державних фінансів; ефективність управлінських рішень, у тому числі щодо використання бюджетних коштів, які повинні бути спрямовані на досягнення стратегічних цілей та базуватися на результатах аналізу поточної ситуації, попередньому досвіді та оцінці майбутнього впливу; відкритість і прозорість, що передбачає доступність для суспільства і засобів масової інформації процедур розгляду та ухвалення рішень щодо використання державних фінансів, обов'язкове оприлюднення виявлених у процесі контролю фактів їх незаконного, нецільового та неефективного використання, підзвітність та відповідальність суб'єктів сектору державного управління за прийняття та невиконання управлінських рішень.

Шляхи вдосконалення системи управління фінансами держави: розширення функціональності фінансової системи; удосконалення державного управління бюджетною сферою; забезпечення прозорості бюджетного процесу, цілісності, актуальності, повноти фінансової звітності; здійснення інформаційної підтримки зазначеної системи та задоволення інформаційних потреб державних установ; продовження проведення розпочатих реформ у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, місцевих бюджетів, податкової системи та модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі; гармонізація нормативно-правового забезпечення системи управління фінансами з прийнятими у державах - членах Європейського Союзу нормами і правилами.

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ТА НАПРЯМИ ОЗДОРОВЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Розвиток економіки та благополуччя країни у високій мірі залежить від фінансової політики держави. Кризові явища, що відзначаються у більшості країнах світу, а також в Україні, значно впливають на фінансову політику держави. Адже саме вона повинна стати тим механізмом, що допоможе запобігти краху економіки країни.

Проблема стабілізації та оздоровлення фінансової системи України з кожним днем стає все більш актуальною. Адже необхідно створити реальні стартові передумови структурної перебудови економіки, відновлення інвестиційної та інноваційної діяльності, мобілізації коштів через становлення фінансового ринку та інших фінансових інституцій щодо фінансових ресурсів держави.

В складних політичних та економічних умовах, в яких зараз функціонує економіка України, питання посилення дій щодо розвитку фінансового ринку, призводять до розуміння формування відповідної державної фінансової політики та оздоровлення фінансової системи країни. Заходи держави з мобілізації фінансових ресурсів, їхнього розподілу й використання на основі фінансового законодавства становлять фінансову політику, яка розглядається як об'єктивний і суб'єктивний процеси й регулюється державою.

Фінансова політика – це комплекс дій і заходів, які здійснюються державою в межах наданих їй функцій та повноважень у сфері фінансів.

В умовах кризи, яка значно впливає на Україну, фінансова політика повинна бути спрямована на припинення спаду виробництва, що зараз спостерігається. Наступним ключовим моментом має стати стимулювання росту та розвитку виробництва, концентрацію фінансових ресурсів для їх інвестування в найбільш рентабельні та прибуткові галузі економіки. Крім того, важливого значення набуває стримування соціальних програм, скорочення видатків. За умови досягненні стійкого розвитку фінансова політика зазнає змін, тут вона вже має бути спрямована на підтримку стійкого загальноекономічного розвитку і економічного зростання.

Фінансова політика України не виконує покладених на неї функцій, а отже фінансова система знаходиться в незадовільному стані та потребує заходів з оздоровлення. Заходи щодо оздоровлення фінансової системи України можуть дати позитивні наслідки тільки за умови санації фінансів базової ланки економіки - підприємств та організацій.

Отже, можна виділити наступні напрями оздоровлення фінансової системи України: розмежування фінансової та кредитної політики, перепрофілювання збиткових проектів, сприяння інвестиційним ресурсам та ефективно їх використання, вдосконалення нормативно-правової бази функціонування підприємств, структурне розмежування державних та місцевих бюджетів за джерелами надходжень та витрат.

Таким чином, для оздоровлення фінансової системи України та подолання проблем фінансової політики необхідно сприяти збільшенню обсягів фінансових ресурсів країни, вдосконалювати нормативно – правову базу функціонування підприємств та інше. Проте головного значення в реаліях нашої країни набуває контроль за ефективним витрачанням фінансових ресурсів.

СТАН ТА РИЗИК ЗРОСТАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Згідно зі статтею 2 Бюджетного кодексу України державний борг – це загальна сума заборгованості держави, яка складається з усіх її випущених і непогашених боргових зобов'язань, включаючи боргові зобов'язання держави, що набирають чинності в результаті виданих гарантій за кредитами, або виникають на підставі законодавства чи договору.

Загальна сума державного та гарантованого державою боргу станом на 31.12.2014 р. була 1100832720, 86 грн. , та на 31.01.2015 р. стала 1113516523,01 грн. , а вже станом на 28.02.2015 р. вона складає 1613557242,27 грн.

Державний борг традиційно поділяють на зовнішній і внутрішній.

Зовнішній державний борг - заборгованість держави іншим країнам, міжнародним економічним організаціям та іншим особам. Державний зовнішній борг є частиною валового зовнішнього боргу країни.

Внутрішній державний борг - заборгованість держави власникам державних цінних паперів і іншим кредиторам.

Власне державний борг виникає в результаті фінансових запозичень держави, договорів та угод про надання кредитів і позик, пролонгації та реструктуризації боргових зобов'язань минулих років. У сукупність боргових зобов'язань держави включається також гарантований державою борг, що виникає в результаті прийнятих на себе державою гарантій за зобов'язаннями третіх осіб, або прийняті на себе державою зобов'язання третіх осіб.

Повністю структура державного та гарантованого державою боргу за даними Міністерства фінансів України на 01.03.2015 р. така: державний борг 1372225,0 млн. грн. , що складає 85,0%, гарантований 241332,2 млн. грн. , що складає 15%, та сукупний 1613557,2 млн. грн., що складає 100%.

Внаслідок прискорення темпів зростання державного боргу можуть виникнути ризики фінансової дестабілізації і уповільнення темпів економічного розвитку. В умовах глобалізації важливими функціями держави стають контроль за розміром і структурою державного боргу із вживанням адекватних заходів при перевищенні економічно безпечних величин та накопиченні достатнього обсягу золотовалютних резервів. Це дозволить уникнути кризових боргових ситуацій та провести реструктуризацію видаткової частини державного бюджету в розрізі витрат на обслуговування державного боргу, сприятиме забезпеченню стабілізації соціально-економічної ситуації та розвитку економіки України.

Таким чином, враховуючи проаналізовану боргову ситуацію України, можемо стверджувати, що на сьогодні вона знаходиться у керованому стані. Проте подальше зростання державного боргу може містити у собі значні ризики, гальмувати розвиток фінансової системи, погіршувати фінансову стійкість країни, що в кінцевому випадку може призвести до банкрутства та дефолту. Саме тому політика управління державним боргом України повинна орієнтуватися на інвестиційно-інноваційні фактори економічного зростання і будуватись таким чином, щоб час розрахунку з кредиторами припадав на період економічного піднесення. При цьому значна увага має бути приділена розвитку та постійному вдосконаленню питань управління ризиками спроможності держави виконувати свої боргові зобов'язання та вдосконаленню механізмів реалізації боргової політики.

Чмихало О.Ю., ст. гр. Ф-11-1 д,
Нестеренко Н.В., доц.- науковий керівник

ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ УКРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Однією з ланок загальнодержавних фінансів України є державний кредит як сукупність відносин, в яких держава виступає в ролі позичальника коштів, кредитора і гаранта. Переважно держава виступає в ролі боржника і позичальника, при цьому за допомогою державного кредиту залучаються вільні фінансові ресурси суб'єктів підприємницької діяльності та громадян, які використовуються для задоволення державних потреб.

Держава може виступати в ролі кредитора, надаючи позики юридичним і фізичним особам, а також гаранта в тих випадках, коли бере на себе відповідальність за погашення позик та виконання інших зобов'язань, які взяли фізичні та юридичні особи.

Існування державного кредиту пов'язано з постійним протиріччям між зростаючими завданнями і потребами держави та наявними фінансовими ресурсами. Історично державний кредит з'явився для задоволення виняткових потреб держави, які неможливо задовольнити постійними «звичайними» джерелами доходів: податками, доходами від державного майна, державної монополії на певні види діяльності.

За сучасних умов в Україні питання стосовно державного кредиту є найактуальнішим. Фінансова криза країни викликає потребу у та внутрішньому зовнішньому фінансуванню з боку іноземних країн та міжнародних фінансових організацій. Однак зовнішнє залучення коштів є більш вигідним з боку розмірів фінансових надходжень. На кінець березня за даними Міністерства Фінансів України ми бачимо що обсяг загального державного боргу становить 1613557242,27 грн. внутрішній борг становить 529981659,61 грн., що становить 32,8 % від загальної суми боргу, гарантований державою борг 241332217,35 грн., що у відсотках становить 14%. Та найбільший є зовнішній борг загальна сума якого 842243365,31 грн., що є 52,20% від загальної суми, кредит виданий міжнародними фінансовими організаціями становить 287350719,57 грн., позика від іноземних країн у складі яких Німеччина, США, Японія, Канада отримано 28577243,60 грн., але на 27 березня від Канади виділено близько 200 млн. Канадських доларів, що становить більш 150 млн. доларів США.

На основі аналізу статистичних даних попередніх років України можна виявити тенденцію збільшення державного боргу. Це є негативною тенденцією не тільки для нашої країни. Але за прогнозами сучасних фінансових аналітиків держави є ствердження що отримані кредити допоможуть якщо не вийти з кризи, то хоча б залишитися «на поверхні», доки є золотовалютні резерви навіть у незначному обсязі ми можемо розраховувати на подальші транші – кредити, але наскільки довго спрогнозувати важко. Надання кредитів іноземними країнами та асоціаціями обумовлені певними фінансовими реформами, які політична діяльність країни не забезпечує в повному обсязі. За наступні 12 місяців Україна повинна розрахуватися за кредити у сумі 11 мільярдів гривень, але це дійсно лише за наданням МВФ фінансової допомоги тому що на початок року фінансові резерви становлять лише 7,2 млрд. грн.. Падіння рівня ВВП, національної валюти та золотовалютних резервів, яке набирає обертів може призвести до дефолту, на сьогодні прогнозами аналітиків очікується саме цей стан неплатоспроможності. Програми за допомогою яких можна уникнути дефолту повинні бути запропоновані вже сьогодні.

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів*

Банки є одними з найстаріших і найбільших за активами фінансовими посередниками. Основним об'єктом аналізу в комерційному банку є вся його комерційна діяльність: рух грошових потоків, стан ресурсної бази, інвестицій, фінансових результатів, ліквідності і платоспроможності. Аналіз діяльності комерційного банку, як складової частини управління його операціями включає: визначення значень показників, які характеризують виконання нормативів, встановлених для комерційних банків регулюючими органами; аналіз показників ефективності управління капіталом комерційного банку, тобто власними коштами; проведення розрахунків і аналіз показників, що характеризують вартість власних та залучених коштів банку; аналіз показників активних операцій банку з урахуванням забезпечення ліквідності вкладених в нього засобів, визначення прибутковості різних активних операцій.

Крім того, економічний аналіз діяльності комерційного банку передбачає не тільки оцінку стану і результатів його діяльності на звітну дату, але і порівняння з результатами роботи інших банків, а також динаміку розвитку за певний період часу.

Як показують результати аналізу банківського нагляду НБУ за період з січня по лютий 2015 р. доходи банків України порівняно з відповідним періодом 2014 р. збільшилися на 72,6% і склали 57100 млн. грн.

Витрати банків України за січень - лютий 2015 р. порівняно з відповідним періодом 2014 р. зросли на 268,6% і склали 131600 млн. грн. Загальний збиток по системі банків на 1 березня 2015 р. склав 74500 млн. грн.

Якщо проаналізувати структуру доходів і витрат банків України, то можна відзначити, що найбільш суттєвими джерелами доходів були процентні доходи - 48,3% або 27556 млн. грн.; результати торгівельних операцій - 33,7% або 19241 млн. грн. та комісійні доходи - 11,7% або 6656 млн. грн. Самою суттєвою частиною витрат було виведення коштів в резерви - 78,4% або 103222 млн. грн. Це пояснюється тим, що при загальній несприятливій економічній ситуації по-перше, збільшує вимоги щодо відрахувань у резерви ЦБ, для забезпечення регулювання загальної ліквідності банківської системи та регулювання грошово-фінансової політики, а по-друге - і самі банки змушені збільшувати свої резерви внаслідок зростання ризику втрат по позиках, знецінення цінних паперів, а так само зростання сумнівних боргів.

Падіння рентабельності активів склало 31,95%, а падіння рентабельності банківського капіталу - 348,82%, тобто у 3,5 рази.

Загальна несприятлива ситуація в банківському секторі підтверджується тим, що порівняно з 2014 роком у 12 банків були відкликани ліцензії - наприклад, були закриті такі банки, як ПАТ "ПРАЙМ-БАНК", ПАТ "ГРІН БАНК", ПАТ "ЕКСПОБАНК", ПАТ "БГ БАНК", ПАТ "ЛЕГБАНК" та інші, а ПАТ "БАНКРЕНЕСАНС КАПІТАЛ" перебуває в стадії реорганізації.

Таким чином, можна сказати, що падіння економіки країни, самим негативним чином позначилося на банківській діяльності - банківська система України знаходиться в передкризовому стані і подальший розвиток поточної ситуації в перспективі може призвести до банкрутства банків і обвалення банківської системи з усіма витікаючими наслідками.

СУЧАСНИЙ СТАН ІНФЛЯЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Інфляція - багатогранний, складний процес, який чітко відображає всі основні проблеми й суперечності економіки.

Аналізуючи дані Міністерства фінансів України можна простежити циклічність у коливаннях основних економічних показників. За останні п'ятнадцять років держава вже третій раз відчуває дію галопуючої інфляції, що є дуже небезпечною, охоплює всі соціально-економічні процеси суспільства та дестабілізує країну.

У 2014 році загальний показник інфляції склав 24,9%, а за перші два місяці 2015 року вже 8,6% (у відповідному періоді попереднього року – 0,8%). За даними минулого року найбільшого впливу зазнали наступні категорії товарів та послуг: транспорт (17,8%), відпочинок та культура (12,4%), побутова техніка та товари домашнього вжитку (10,8%) та продовольчі товари (10,7%).

Як явище економічної нестабільності, інфляція може по різному впливати на життя громадян. На початковому рівні вона може бути вигідна державі (в вигляді емісійного податку), підприємцям (інфляційне очікування збільшує попит), боржникам (повернення боргу знеціненими грошми). Але ці вигоди досягаються за рахунок найменш захищених груп населення у вигляді знецінення їх заощаджень та разової річної індексації, яка не встигає покривати прискорені темпи інфляції. Тобто відбувається зниження життєвого рівня громадян, посилення розриву у доходах та загальне зубожіння.

Галопуюча інфляція небезпечна тим, що не дає достатньо часу для адаптації до коливань ринку, врегулювання взаємодії фінансового і промислового капіталу, створює загальну напруженість та обмежує передбачуваність ринку.

В сучасних інфляційних умовах в Україні відбувається суттєве розбалансування економіки. Руйнуються нормальні господарські зв'язки. Зводиться нанівець інвестиційний процес. Зі сфери виробництва капітал поступово надходить в сферу обігу, де він приносить більший прибуток спекулятивним комерційним структурам. Також у пошуку прибутку капітал переводиться за кордон.

Кредитно-грошова система знаходиться у стані кризи та більше не може функціонувати в звичному режимі. Змінюються методи заощадження коштів. Знецінення грошей спричиняє відтік грошової маси з банківського сектору та вкладення заощаджень у нерухомість, товари та інші цінності.

За період 2014 – 2015 років втілилася найгірша властивість інфляційного процесу – спіралевидність, тобто розкручення спіралі за принципом «ріст цін – інфляційні очікування – збільшення споживання – ріст цін».

В свою чергу негативний вплив поширився й на валютно-кредитний та міжнародно-економічний стан держави. Обсяг імпорتنих товарів на ринку збільшується, а експорт та конкурентоздатність вітчизняних товарів зменшується. Офіційний та ринковий курс гривні вже зазнав негативних перетворень.

Отже, на сьогоднішній день чітко відстежуються основні ознаки галопуючої інфляції: підприємства підвищують виробничі ціни; банки підвищують плату за кредит; гроші в населення стрімко втрачають купівельну спроможність; економіка існує на межі можливого.

Наразі найголовнішим для України є своєчасне прийняття обґрунтованих професійних рішень керівництвом держави для гальмування темпів інфляції, подолання кризи та відновлення національної економіки.

БЮДЖЕТНИЙ ПРОЦЕС У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Бюджетний процес – регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Його зміст визначається державним і бюджетним устроєм країни, бюджетними правами відповідних органів влади.

Бюджетний кодекс визначає чотири стадії бюджетного процесу: складання проектів бюджетів; розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України, рішення про місцевий бюджет; виконання бюджету, включаючи внесення змін до закону про Державний бюджет України, рішення про місцевий бюджет; підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього. На всіх стадіях бюджетного процесу здійснюються контроль за дотриманням бюджетного законодавства, аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами відповідно до законодавства.

Усі стадії бюджетного процесу взаємопов'язані. Цей процес триває протягом трьох років: складання проекту бюджету, його розгляд і затвердження відбуваються у рік, що передує плановому; виконання бюджету (бюджетний період) – один рік; складання звіту про виконання бюджету і його затвердження – протягом наступного року після стадії виконання (бюджетного періоду). Ці стадії є прямим відображенням не лише економічного життя суспільства, а й політичної культури.

Основними завданнями бюджетного процесу є забезпечення своєчасного та повного надходження до державної скарбниці фінансових ресурсів в обсягах, достатніх для реалізації цільових державних програм, пов'язаних із піднесенням економіки, проведенням її структурної перебудови та розв'язанням соціальних проблем, – з одного боку, раціонального та цільового використання мобілізованих бюджетних коштів – з другого.

У найбільш узагальненому вигляді їх можна сформулювати так: максимальне виявлення фінансових і матеріальних резервів, якими володіє держава, відповідна територія (зведений баланс фінансових ресурсів); визначення доходів бюджету за окремими джерелами формування, загального їх обсягу відповідно до прогнозу основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на плановий рік.

Стадії бюджетного процесу відбуваються послідовно, і цей порядок не може бути змінений. На кожній стадії бюджетного процесу вирішуються питання, які не можуть бути вирішені в інший час. Так, питання регулювання міжбюджетних відносин обговорюються і вирішуються на стадії складання бюджету, а остаточне затвердження здійснюється на стадії затвердження бюджету. У бюджетному процесі на всіх його стадіях задіяні учасники бюджетного процесу, а саме – органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями, тобто правами та обов'язками з управління бюджетними коштами. Бюджетні повноваження учасників бюджетного процесу регулюються частково Конституцією України, Бюджетним кодексом та іншими нормативно-правовими актами.

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів*

Розглядаючи сутність і значення банківської системи треба відзначити, що вона має свої особливості, що відбивають специфіку організації суспільного виробництва в конкретних умовах. Ступінь її розвитку обумовлюється певними чинниками, серед яких можна виділити наявність та відпрацьованість законодавчих актів, конкретні умови господарського життя в країні, тощо.

У сучасній ринковій економіці банківська система відіграє важливу роль і постійно знаходиться в розвитку. Слід підкреслити, що з кожним роком населення країни все більше користується різноманітними послугами банків. Зміцнення товарно-грошових відносин і розвиток ринку цінних паперів та систем, що забезпечують соціальний захист населення набувають все більшого попиту серед українців.

Головна мета реструктуризації — виведення країни зі кризи. У цьому необхідно досягти таких підлеглих цілей, як підвищення ефективності виробництва, зміна характеру управління активами, використання можливостей позикового фінансування.

Цілями реструктуризації в короткостроковій перспективі є: відновлення здатності банківської системи робити базовий комплекс послуг, підвищення ліквідності банків і спроби поліпшення якості їхніх активів.

У середньостроковій перспективі ставляться наступні завдання: реструктуризація окремих неплатоспроможних банків, ліквідація яких принесла б значні соціальний і економічні витрати; недопущення втрати банківських технологій і майнових комплексів, які можуть бути використані для ведення конкурентоспроможної банківської діяльності; залучення до участі в капіталі банків нових власників, у тому числі й іноземних інвесторів.

Як найважливіший показник ефективності діяльності підприємства виступає зростання вартості власного капіталу, тому реструктуризація традиційно проводиться у напрямі. Вибір показника вартості компанії як критерію реструктуризації випадковий. Власників підприємства у остаточному підсумку мало цікаве тип й технологія виробництва, параметри продукції, ринки збуту. Критерієм ефективності їх капіталовкладень у конкретну компанію є постійне зростання вартості вкладів, що обумовлює як підвищення рівня особистого добробуту власників і стабільний розвиток підприємства.

Реструктуризація банківської системи, наближення її організації до ринкових стандартів сприятимуть оздоровленню усієї економіки, її переходу до ринку.

Таким чином, здійснення програми реструктуризації банківської системи вимагає сильної політичної волі. Для того щоб поліпшити банківську систему України варто збільшити рівень банківського капіталу. Також необхідно приділяти більшу увагу кредитуванню реального сектора економіки, вдосконалити банківські технології, підвищувати професійний рівень працівників банку. При цьому, успішною така програма може бути тільки за умови одночасного рішення проблем реальної економіки. Фінансовий сектор буде грати життєво важливу роль при наданні допомоги іншим галузям економіки, але, в остаточному підсумку, без рішення структурних проблем не обійтись.

Чернишова О.С., ст. гр. Ф-12-1д,

Фатюха В.В., доц., к.е.н., Ляшенко О.М., асистент – наукові керівники

ДОХОДИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ, ДЖЕРЕЛА ТА МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

В умовах ринкової економіки отримання прибутку та забезпечення рентабельної діяльності є необхідним чинником існування будь-якого суб'єкта підприємництва. Як основний узагальнюючий показник фінансових результатів діяльності комерційного банку прибуток, у той же час, є найважливішим джерелом формування його капіталу, забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності. Таким чином, отримання прибутку є однією із стратегічних цілей управління та найважливішим об'єктом фінансового аналізу діяльності банку.

Основним джерелом доходів більшості комерційних банків є проценти, що стягуються з позичальників за користування позиками. Це пояснюється тим, що банки є фінансовими посередниками, які здійснюють перерозподіл грошових коштів між тими, у кого вони вивільнились, і тими, у кого з'явилась тимчасова потреба.

Значні доходи банки отримують від проведення операцій з іноземною валютою. Доходи від цих операцій виступають як у вигляді комісійних за виконання операцій для клієнтів, так і у вигляді курсової різниці.

Банки отримують доходи і від операцій з цінними паперами. Але оскільки ринок цінних паперів в Україні тільки починається формуватись, то і доходи банків від цих операцій поки незначні.

Банки також отримують доходи і від надання різного роду послуг: надання гарантій і поручительств клієнтам, розрахунково-касове обслуговування, довірчі (трастові), консультаційні, аудиторські, лізингові, факторингові послуги, операції з монетарними металами тощо. Доля цих видів у валовому доході кожного банку неоднакова і залежить від здійснюваних операцій та їх обсягу.

Отже, прибуток як економічна категорія є грошовим вираженням вартості реалізованого чистого доходу, основною формою грошових накопичень суб'єктів господарювання. А також головним внутрішнім джерелом формування капіталу, що забезпечує розвиток банку, основним стимулом і винагородою, яку отримує працівник за свою роботу. З погляду історії, прибуток був і залишається у полі зору багатьох вітчизняних і зарубіжних економістів, які своїми твердженнями доповнюють один одного. Враховуючи функції та види прибутку, а також фактори, що на нього впливають, банки забезпечують собі стійке фінансове становище на ринку.

Література

1. Аналіз діяльності комерційного банку. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю «Банківський менеджмент» / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця та проф. А.М. Герасимовича. – Житомир: ПП «Рута» 2001. – 384с.

2. Блонська В.І. Прибуток торговельного підприємства та напрямки ефективного його використання / В.І. Блонська, Н.М. Іляш, // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України.- 2008. – Вип. 18.10. – с.108-114.

3. Економічна енциклопедія. – У 3-ох томах. – Т.2 / за ред. С.В. Мочерний та ін. – К.: Вид. центр «Академія», 2002. – 952 с.

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Вітчизняна економіка в сучасних умовах потребує нових підходів до управління оборотними активами. Розвиток країни залежить від ефективних результатів діяльності підприємств, раціонального формування і використання оборотних активів підприємства. Система управління оборотними активами як важливим елементом підвищення ефективності функціонування підприємств набуває особливої актуальності. Значною мірою це стосується розробки і впровадження дієвих підходів в управлінні оборотними активами, які б забезпечували стійкість фінансового стану підприємства. Розглядаючи складові системи управління оборотними активами, слід відмітити, що мету управління доцільно трактувати таким чином: забезпечення оптимальних обсягів усіх складових, які сприятимуть підвищенню ліквідності та платоспроможності підприємства. Визначення такої мети пов'язане з двома основними фактами. По-перше, швидка зміна зовнішнього середовища обумовлює прийняття рішень щодо обсягів всіх складових оборотних активів та пропорції між ними, які повинні забезпечувати безперервність діяльності підприємства та забезпечувати достатній рівень його ліквідності, платоспроможності. По-друге, управління оборотними активами має спрямовуватися на забезпечення потенційної можливості отримання підприємством грошових надходжень від використання кожної їхньої складової [1]. Об'єктом управління в межах системи управління оборотними активами виступають оборотні активи підприємства, а суб'єктом – спеціальна група людей (фінансова дирекція як апарат управління, фінансові менеджери), яка за допомогою різних форм і методів управління забезпечує ефективне формування та використання оборотних активів суб'єкта господарювання. Принципів управління оборотними активами включають наступні:

– принцип взаємопов'язаності. Згідно цього принципу, управління оборотними активами здійснюється у межах загальної системи управління фінансами підприємств, оскільки будь-яке управлінське рішення прямо або опосередковано впливає на ефективність діяльності підприємств.

– принцип взаємопов'язаності. Згідно цього принципу, управління оборотними активами здійснюється у межах загальної системи управління фінансами підприємств, оскільки будь-яке управлінське рішення прямо або опосередковано впливає на ефективність діяльності підприємств.

Побудова ефективної системи управління оборотними активами необхідна для оптимізації задоволення потреб у придбанні різних елементів оборотних активів, забезпечення відповідності їх обсягів обсягами фінансово - господарської діяльності, максимізації прибутку (рентабельності оборотних активів) і мінімізації витрат при допустимому рівні ризику. Раціональне й ефективне використання оборотних коштів сприяє збільшенню фінансової стійкості підприємства та його платоспроможності. За цих умов підприємство своєчасно і повністю може виконувати свої розрахунково-платіжні зобов'язання, що дозволять успішно здійснювати свою функціональну діяльність. З метою управління оборотними активами тісно пов'язані принципи, на яких даний процес повинен базуватися, та функції, здійснення яких забезпечить реалізацію поставлених завдань.

Література

1. Бодаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств [Текст]/ О.С. Бодаренко // Інвестиції практика та досвід.– 2008. – № 4.– С. 40–44.

Артамонов Р.В., ст. гр. Ф-12-2т, Ляшенко О.М., асистент – науковий керівник

РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Розглядаючи дане питання треба пам'ятати, що гроші, як інструмент фінансових відносин мають дуже важливий циркулюючий характер, немов кровообіг.

Метою цього завдання в першу чергу – є визначення взаємовідносин та методів впливу, ролі іноземної валюти в економіці країни та світу. В нашій країні існує національна валюта, яка циркулює, як головний інструмент та іноземна, як допоміжний, але при цьому не менш важливий. Іноземна валюта грає важливу роль економічних відносин різних країн, інвестування, дотацій, закупівлі товарів іноземного виробництва, тощо.

Інфраструктура України значною мірою залежить від економічних відносин між країнами, розширення ринку збуту. Та багато економічних моделей та стратегій приходиться на конструктивні ідеї та відповідні елементи товарів іноземного виробництва. Тому при девальвації національної валюти дуже тяжко приходиться саме виробничій інфраструктурі України. Хоча ця проблема має дивний характер, тому що в Україні багато підприємств та потенційних суб'єктів господарської діяльності, які сповна можуть замістити великий сегмент ринку виробництва конструктивних елементів та інших економічних ідей.

Іноземна валюта та їх курсова різниця також мають біржовий та спекулятивний вектор розвитку, та виділяють ще один сегмент ринку.

Часто буває, що наявність іноземної валюти в економіці країни, звичайно враховуючи певні особливості економіки країни та відповідних тенденцій, грає вирішальну роль. Так ми маємо прецеденти Польського сценарію, де вирішальну роль зіграли саме реформи фіскальної політики та врегулювання певних процесів циркулювання в економіці іноземної валюти.

Також слід зазначити одну найважливішу роль іноземної валюти, як елементу формування золотовалютних запасів країни. Золотовалютний запас являє собою найбільш ліквідні кошти, які знаходяться під контролем державно-кредитного регулювання.

Обіг іноземної валюти на світовому ринку, так званий «валютний фактор», є одним з головних елементів у світовій економіці. Обсяги операцій світового валютного ринку, що досягають 1,5 трил. дол. США на день, мають великий і швидкий потенціал впливу на національні економіки окремих держав і на становище в світі в цілому. Одним з головних місць дії валютного фактора є світова торгівля. Так, у середині 90-х рр. річні обсяги світового експорту перевищили 5 трил. дол. США. Тому державно-правове регулювання «валютного фактора» є ефективним важелем впливу на економіку країни. Однак на міжнародному ринку знаки вартості, які є законним засобом платежу в рамках окремих держав, втрачають силу. Тому протягом тривалого історичного періоду в ролі світових грошей виступали злитки благородних металів і дорогоцінні камені. Як зазначає Т.М. Черкасов, в умовах «розвинутого капіталізму» аж до 30-х років ХХ ст. золото монополюсно володіла статусом світових грошей. Поступово дорогоцінні метали і дорогоцінні камені втратили функції світових грошей як загального купівельного і платіжного засобу, але зберегли функції накопичення (центральні банки та міжнародні валютно-фінансові організації створюють золоті запаси і фонди дорогоцінних каменів) і міри вартості (Бреттон-Вудська система золотих паритетів валют).

Проблемами іноземної валюти є незаконна спекуляція на ринку та інші окремі види відхилення від законодавчого аспекту фіскальної політики держави стосовно іноземної валюти. Також торгівлі взаємозв'язки між країнами є головним фактором, який утворює ці валютні відносини. Проблема також має своє місце в стані економіці та інфраструктурі країни, яка є спадкоємцем великих потенційних можливостей. Але через певні причини не використовується.

Дана проблема вирішується кваліфікованим рівнем реформ у соціальній, політичній, економічній ланці.

ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ФОРМИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Одне з провідних місць у формуванні економічно сильної, сталої та промислово розвиненої сучасної держави займає вибір валютної політики, яка враховувала б усі тенденції валютного ринку. Отже, валютна політика являє собою певний симбіоз дій економічної та зовнішньоекономічної політики держави, які складаються з урядових дій щодо внутрішніх та зовнішніх валютних відносин. Ці дії мають справляти певний вплив на валюту, валютний курс, валютні операції, тобто на все, що так або інакше пов'язано з цим сектором економіки.

Валютна політика держави здійснюється її урядом, національним банком, а також центральними фінансовими органами. Взагалі реалізація валютної політики визначається тими завданнями, які ставить перед собою держава при здійсненні своєї політики в цілому. Валютна політика повинна забезпечувати збалансованість макроекономічних та мікроекономічних цілей.

В умовах валютного регулювання регламентується діяльність валютного ринку. Основні зусилля спрямовуються на забезпечення стабільності валютного курсу грошової одиниці держави. Певна жорсткість валютного регулювання в Україні є вимушеною в нинішніх умовах економічних перетворень.

Існують дві основні форми валютної політики

- дисконтна політика та девізная політика. Дисконтна (облікова) політика-це зміна облікової ставки Центрального банку, спрямоване на регулювання валютного курсу і платіжного балансу шляхом впливу на міжнародний рух капіталів, з одного боку, і динаміку внутрішніх кредитів, грошової маси, цін, сукупного попиту - з іншого. При пасивному платіжному балансі в умовах відносно вільного пересування капіталів підвищення облікової ставки може стимулювати приплив капіталів з країн з більш низькою процентною ставкою і стримувати відлив національних капіталів. Знижуючи офіційну ставку, центральний банк розраховує на відлив національних та іноземних капіталів в цілях зменшення активного сальдо платіжного балансу і зниження курсу своєї валюти.

Девізная політика-метод впливу на курс національної валюти шляхом купівлі-продажу державними органами іноземної валюти (девіз). З метою підвищення курсу національної валюти Центральний банк продає, а для зниження - скуповує іноземну валюту в обмін на національну. Девізная політика здійснюється переважно у формі валютної інтервенції, тобто втручання Центрального банку в операції на валютному ринку з метою впливу на курс національної валюти шляхом купівлі-продажу іноземної валюти.

В рамках девізною політики також використовуються такі заходи:

- диверсифікація валютних резервів ;
- режим валютних паритетів і валютних курсів, який є об'єктом національного і міждержавного регулювання;
- девальвація і ревальвація.

На різноманітних етапах економічного розвитку напрямки валютної політики визначаються економічною і політичною ситуацією в країні, станом її платіжного балансу і грошового обігу, а також зовнішніми зобов'язаннями, що впливають з участі цієї країни в міжнародних кредитно-фінансових організаціях.

ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Постановка проблеми полягає в тому, що сучасна діяльність банківських установ у сфері здійснення активних операцій характеризується необхідністю існування відповідної ресурсної бази, що є складовою ресурсного потенціалу банку. Таким чином, визначення джерел формування ресурсного потенціалу банку є потрібним, з огляду на значну роль даних джерел у забезпеченні базису для проведення активних операцій комерційного банку.

Метою є висвітлення основних складових формування ресурсного потенціалу банку та визначення їхнього значення для діяльності банку.

Ресурсний потенціал банку залежить від структурних коливань у доходах юридичних і фізичних осіб, від грошово-кредитної політики центрального банку, від можливості банку купувати і перекуповувати ресурси на грошовому ринку, достатності капіталу банку, а також від якості активів. За економічним змістом же ресурсний потенціал є потенційними можливостями банку формувати свої ресурси.

Більш ширше визначення даного терміну подають такі вітчизняні науковці як А. О. Спіфанов, Н. Г. Маслак та І. В. Сало. Вони визначають ресурсний потенціал як сукупність усіх фінансових коштів банку, які перебувають у його безпосередньому розпорядженні, і коштів, які може потенційно залучити банк унаслідок проведення ефективної повномасштабної банківської діяльності або приростити чи втратити в разі проведення активних операцій.

Складові ресурсного потенціалу банку, що беруть участь у обороті банку можуть бути визначені як ресурсна база банку. Тому необхідним є і визначення елементів ресурсної бази.

За формою ресурсів, що її становлять, ресурсна база може бути розподілена на:

- грошову (сукупність ресурсів у грошовій формі);
- матеріально-технічну (рівень оснащення технікою, обладнанням, приміщеннями, тощо);
- організаційну (мережа філій, канали внутрішньобанківського зв'язку);
- людський потенціал (забезпеченість кваліфікованим банківським персоналом; постійно діюча система підготовки, підвищення кваліфікації кадрів, стимулювання кар'єрного росту);
- наявність сформованих традицій внутрішньобанківської культури, корпоративних традицій, професійної етики; сприятливий психологічний клімат у колективі;
- нематеріальні ресурси(ноу-хау банківських послуг, якість банківського менеджменту, імідж комерційного банку та довіра до нього з боку контактних аудиторій, зокрема фінансових інститутів тощо).

Основними ж ресурсами, які і є тим фундаментальним джерелом ресурсного потенціалу банку основна кількість вчених виділяє фінансові ресурси, як ті що використовуються банківською установою так і ті, що обертаються на фінансовому ринку і які банк може залучити.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що джерела формування ресурсного потенціалу банку за своїм змістом відображають наявні банківські ресурси та такі, які банк може потенційно залучити. Зокрема, наявні банківські ресурси визначаються як ресурсна база банку і складається з наступних елементів: грошових, матеріально-технічних, організаційних, нематеріальних ресурсів, людського потенціалу та наявності в банку внутрішньобанківської культури та корпоративних традицій, що в сукупності з можливостями банку залучити додаткові ресурси та формують ресурсний потенціал банку.

СТРАХУВАННЯ РИЗИКУ НЕПОГАШЕНОГО КРЕДИТУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Різноманітність видів кредитних операцій зумовлює особливості та причини виникнення кредитного ризику, який виникає, зазвичай, через недобросовісність позичальника кредиту; погіршення його фінансового стану; несприятливу економічну кон'юнктуру; некомпетентність керівництва фірми тощо.

Метою цього дослідження є вивчення страхового процесу у випадках непогашеного кредиту.

Для вирішення поставленої мети було вирішено ряд завдань: вивчено всіх учасників страхування, їх обов'язки і права, причини виникнення ризику невиклати.

Отже, з метою захисту кредитно-фінансової сфери діяльності юридичних осіб проводиться страхування кредитних ризиків – ризику неплатежу, ризику настання відповідальності позичальника – юридичної особи за неповернення кредиту, а також ризику непогашення кредиту.

Об'єктом страхування є відповідальність усіх або окремих позичальників перед банком за вчасне і повне погашення кредиту та сплату відсотка за використання його у визначений кредитним договором строк. Страховиком є страхова компанія, яка має ліцензію на здійснення такого виду діяльності. Страхувальником є банк.

Страхувальник визначає сам: застрахувати відповідальність усіх позичальників, котрим були надані кредити, чи відповідальність кожного зокрема. Страхувальник має право застрахувати тільки суму основного боргу або суму виданого кредиту з відсотками. За умови страхування кредиту та відсотків за нього, страховик з часу настання страхового випадку виплачує страхувальнику відшкодування в розмірі від 50% до 90% непогашених боржником платежів та відсотків за них.

Страховик зобов'язаний виплатити страхувальнику відшкодування протягом тієї кількості днів після настання страхового випадку, яка зазначена в Правилах. Після отримання банком страхового відшкодування він передає право вимоги на відшкодування збитків, спричинених боржником у межах виплаченого йому страхового відшкодування, страховику. Передача права вимоги супроводжується документами, необхідними для реалізації цього права. Якщо це право страховик не може реалізувати з вини страхувальника (прострочено претензійну заяву та ін.), то страховик звільняється від зобов'язання виплачувати відшкодування. А якщо виплату вже здійснено, банк зобов'язаний повернути це відшкодування страховику.

На основі проведених досліджень, можна зробити висновок, що економічний зміст страхової гарантії зводиться до того, що страховик замість отриманої невисокої страхової премії бере на себе – замість боржника – роль гаранта оплати його повної заборгованості у визначених термінах на користь застрахованого (бенефіціанта) цієї гарантії.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА 2015 РІК

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

Зміни, що відбуваються в фінансово-кредитній та банківській системах обумовлюють постійний пошук механізмів реалізації грошово-кредитної політики в Україні. Для сприяння сталого економічного розвитку країни існує необхідність розробки стратегії проведення грошово-кредитної політики, особливо в кризовий та посткризовий періоди.

Мета даного дослідження полягає у визначенні основних засад грошово-кредитної політики в Україні на 2015 рік. Для вирішення поставленої мети було сформовано та вирішено такі завдання: обґрунтовано основний напрямок і з'ясовані важливі засади проведення грошово-кредитної політики у 2015 році.

Основне завдання грошово-кредитної політики у 2015 році полягатиме у сприянні процесу поступового зниження інфляції. Головним орієнтиром грошово-кредитної політики є зниження показника приросту індексу споживчих цін за рік до рівня 30%.

НБУ обмежено реагуватиме монетарними засобами та методами на цінові зміни, які будуть зумовлені рішеннями у сфері адміністративно регульованих цін і тарифів, структурного реформування економіки, впливу економічних і політичних шоків.

Засоби та методи грошово-кредитної політики використовуватимуться насамперед для контролю впливу монетарних чинників на стабільність грошової одиниці. У першій половині року такий контроль здійснюватиметься через регулювання обсягу монетарної бази, який у 2015 році, відповідно до наявних макроекономічних прогнозів, може становити до 20%. Залежно від динаміки розвитку соціально-політичної, економічної та фінансової ситуації в державі прогнозне значення цього орієнтира може змінюватися.

Регулювання обсягу монетарної бази відбуватиметься шляхом впливу на наявність ліквідних коштів у розпорядженні банків. Спрямованість такого впливу визначатиметься залежно від конкретних умов розвитку грошово-кредитного ринку. Як основний інструмент регулювання ліквідності банків використовуватимуться щотижневі тендери з рефінансування. У проміжках між тендерами банки матимуть змогу відкоригувати свою ліквідність через використання постійно діючих механізмів овернайт як із надання кредитів рефінансування, так і з мобілізації коштів через депозитні сертифікати.

Удосконаленню процентних важелів впливу, поліпшенню роботи каналів трансмісійного механізму та протидії зовнішнім шокам сприятиме продовження використання системи гнучкого обмінного курсу гривні. У рамках цієї системи офіційний курс гривні до долара США встановлюватиметься на рівні середньозваженого курсу за безготівковими операціями з купівлі та продажу валюти на внутрішньому ринку країни.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що у міру прогресу в напрямі досягнення визначеного інфляційного орієнтиру на 2015 рік, а також стабілізації діяльності банківської системи вживатимуться заходи в напрямі підтримки діяльності Уряду України щодо відновлення економічного зростання. Така робота концентруватиметься насамперед у площині створення умов для активізації кредитної підтримки банками реального сектору економіки. Підтримуватиметься тісна взаємодія НБУ з Урядом України в питаннях узгодження грошово-кредитної та фінансової політики, у тому числі в частині впливу емісії державних боргових зобов'язань на стан грошово-кредитного ринку, а також активна співпраця в питаннях щодо забезпечення стабільності та стійкості фінансової системи, удосконалення її механізмів та інструментів.

Рянічева А.А., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. - науковий керівник

ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

На сьогоднішній день залишаються актуальними проблеми банківської системи, так як від стабільності банківської сфери залежить подальший розвиток економіки України.

Метою доповіді є дослідження проблем банківської системи України.

Поставлена мета зумовила такі завдання: виявлення проблем банківської системи та шляхи їх вирішення.

Банківська система — це законодавчо визначена, структурована сукупність фінансових посередників, які займаються банківською діяльністю на постійній професійній основі і функціонально пов'язані в самостійну економічну структуру.

У 2014 році Україна пережила безпрецедентне поєднання політичної, фінансово-економічної та банківської криз. Суттєве погіршення економічної ситуації було зумовлено несприятливою комбінацією зовнішніх та внутрішніх чинників, дія яких посилювалася накопиченими у попередні роки макроекономічними дисбалансами.

Політична та військова нестабільність 2014 року негативно вплинула на банківську систему: стався значний відтік клієнтських коштів, якість клієнтського портфелю впала. Ліквідність та платоспроможність системи перебувають під тиском. Кількість неплатоспроможних банків істотно зросла в час, коли криза платіжного балансу трансформувалась у банківську та боргову кризу.

В умовах російсько-української війни на банківський сектор також впливає депресія економічної активності і погіршення стану державних фінансів; як результат — напруга на грошово-кредитному ринку, зниження довіри до банківської системи та національної валюти. Фактори кризи: значне падіння ВВП — 6,7% (за оцінками НБУ) у 2014 році, девальвація гривні — 100%, споживча інфляція — 24,9%, втрата третини депозитів у банках. У результаті міжнародні резерви країни знизились до найнижчого за 11 років рівня — 7,533 млрд доларів.

Для зміцнення банківської системи Національний банк України виводить з ринку проблемні неплатоспроможні банки, а також банки, що займалися відмиванням коштів. За 2014 рік з ринку було виведено 33 банки та передано до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, з них 7 — за порушення банківського законодавства у сфері незаконного відмивання коштів. Призначено кураторів у 51 банк.

Також НБУ підвищив вимоги до капіталу нових банків до 500 млн. грн., та затвердив план підвищення власного капіталу банків з мінімального 120 млн. грн. до 500 млн. грн., покращив процедури виведення банків з ринку, значно підсилив відповідальність власників та керівництва банків за маніпулювання фінансовою звітністю та доведення банку до банкрутства.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що на сьогодні актуальною є проблема реструктуризації проблемних активів банків України, продовження процесів реорганізації та ліквідації неплатоспроможних установ, подовження подальшої капіталізації банків. На сьогодні, окрім забезпечення стабільності грошової одиниці України, необхідно проводити цілеспрямовану політику управління банківською системою. На першому місці має бути захист банківської системи від недобросовісних позичальників, від шахраїв, корупціонерів тощо, підвищення довіри населення до діяльності банківської системи в цілому, яка б сприяла розвитку реального сектору економіки та зростанню добробуту населення України.

ТИПИ ГРОШОВИХ СИСТЕМ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

На сучасному етапі розвитку економіки України, грошова система має багато проблем і недоліків, які потребують розв'язання, адже добре працююча грошова система сприяє зростанню зайнятості та підвищенню ефективності виробництва.

Основна мета роботи полягає у вивченні поняття і типів грошових систем.

Поставлена мета зумовила вирішення наступних завдань: визначення поняття грошової системи та її елементів, розкриття типів грошових систем;

Грошова система — це визначена державою форма організації грошового обігу, що історично склалася й регулюється законами цієї держави. Її основу становить сукупність економічних відносин та інститутів, які забезпечують її функціонування. Національні грошові системи сформувалися в 16-17 ст. з виникненням і затвердженням капіталістичного способу виробництва, хоча окремі їх елементи з'явилися в більш ранній період.

Оскільки грошові системи — це складні економічні системи, що перебувають у стані розвитку і змін, то їх слід розглядати з різних боків:

Залежно від панівних економічних відносин визначаються два типи грошових систем:

а) ринкового типу, який характеризується вільним функціонуванням грошей, грошово — кредитним регулюванням на рівні банківської системи, використання переважно економічних важелів підтримання стабільності грошового обігу тощо;

б) неринкова грошова система, якій властиві адміністративно — командні методи і важелі управління виробництвом та обміном, а панівним було регулювання виробництва і обміну для зближення і витіснення Товар — Гроші — Виробництво і грошового обігу;

Залежно від рівня входження національної економіки у світовий ринок і глибини міжнародного поділу праці виділяють:

а) грошові системи відкритого типу — відсутні обмеження у формуванні валютних курсів та обмінних операцій, вільне переміщення грошових ресурсів до країни та за її межі.

б) грошові системи закритого типу. В них переважно панують адміністративно — командні важелі управління суспільним виробництвом, відсутня вільна конвертованість національної грошової одиниці на іноземні валюти, діють численні обмеження у валютних операціях тощо.

Залежно від форми грошей у обігу є два типи грошових систем:

а) система металевого обігу - система, в якій роль загального еквіваленту виконують благородні метали.

б) система обігу кредитних і паперових грошей - система, в якій замість металевих металів в обігу перебувають грошові знаки.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що добре працююча грошова система, сприяє як повному використанню потужностей, так і повної зайнятості. І навпаки, погано функціонуюча грошова система може стати головною причиною різких коливань рівня виробництва, зайнятості і цін в економіці, спотворити розподіл ресурсів. Тому дослідження даної теми є актуальним і на сьогоднішній день.

ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

У сучасних умовах якісно новим чином вирішується проблема регулювання економіки, тому державний кредит є однією з рушійних сил та ланок загальнодержавних фінансів України. Актуальність цієї теми пояснюється тим, що існування державного кредиту зумовлено постійними протиріччями між зростаючими завданнями і потребами держави та наявними фінансовими ресурсами. Метою дослідження є виявлення ролі державного кредиту в економіці України. Мета зумовила завдання проаналізувати сутність та вплив державного кредиту та українську економіку.

Державний кредит являє собою сукупність фінансових відносин, метою яких є отримання користі для держави, в яких держава виступає в ролі позичальника коштів, кредитора і гаранта. Як ланка фінансової системи він обслуговує формування і використання централізованих грошових фондів держави, поєднуючи в собі фінансові і кредитні відносини. Державний кредит має характерні риси: по-перше, у якості одного із суб'єктів кредитних правовідносин обов'язково виступає держава, поза залежністю від сфери розміщення своїх боргових зобов'язань (зовнішня або внутрішня), по-друге, такий спосіб залучення коштів здійснюється на принципах зворотності, терміновості, платності, забезпеченості і цільового характеру використання.

Джерелами фінансування кредиту виступають грошові кошти юридичних та фізичних осіб, іноземних держав, міжнародних фінансових організацій, центральних та провідних комерційних банків. Державний кредит забезпечує формування централізованих грошових фондів держави, які використовуються на принципах строковості, платності, поверненості. Вступаючи в кредитні відносини держава впливає на стан грошового обігу, рівень відсоткових ставок на ринку грошей і капіталів на виробництво і зайнятість. Формами державного кредиту є: державні позики, перетворення частини вкладів населення в державні позики, запозичення коштів загальнодержавного позикового фонду, казначейські позики та гарантовані позики. Однією з найпоширеніших форм державного кредиту є позики, які забезпечуються випуском цінних паперів двох видів – облігацій та казначейських зобов'язань. Позики дозволяють мобілізувати тимчасово вільні кошти юридичних і фізичних осіб для фінансування потреб держави за допомогою випуску та розповсюдження цінних паперів.

Залежно від місця розміщення державного кредиту розрізняють внутрішні державні позики (розміщуються в даній державі в національній валюті) і зовнішні позики (розміщуються за кордоном в іноземній валюті). Іншою формою державного кредиту є передавання ощадними установами частини або всієї суми коштів населення, які розміщені в ощадному банку чи в інших ощадних установах держави, для покриття своїх витрат. Таке передавання може здійснюватися шляхом випуску білетів державної скарбниці, сертифікатів або оформлення безоблігаційних позик.

Сьогодні поширеною формою державного кредиту є використання державою коштів позикового фонду. Через кредитні установи держава мобілізує кредитні ресурси на покриття своїх витрат. Проте, ця форма державного кредиту є економічно невиправданою і призводить до інфляційних процесів.

Підводячи підсумки, варто зауважити, що державний кредит відіграє важливу роль в динаміці економіки. В Україні державний дохід не може задовольнити всі потреби та забезпечити економічний розвиток, тому держава має потребу як у зовнішніх запозиченнях так і у внутрішніх додаткових коштах, тому кошти, що залучаються за допомогою державного кредиту використовуються органами державного управління для покриття бюджетного дефіциту та платіжного балансу країни, забезпечення програм розвитку окремих галузей, стабілізації валютної системи. Визначальним фактором, що істотно впливає на вартість отримання внутрішніх кредитів, їх форми, умови повернення, є довіра до країни, яка має бути стабільним гарантом повернення та збільшення залучених коштів.

Гусол. А. Ю., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. - науковий керівник

АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

На сьогоднішній день залишаються актуальними проблеми антиінфляційної політики, так як від розвитку антиінфляційної політики залежить подальший стан економіки України.

Метою доповіді є дослідження проблем й їх вирішення за допомогою антиінфляційної політики України.

Поставлена мета зумовила такі завдання: виявлення проблем антиінфляції та шляхи їх вирішення.

Антиінфляційна політика - комплекс взаємопов'язаних заходів і важелів держави й центрального банку країни з метою запобігання високим темпам інфляції та управління нею на незагрозливому для стабільності економічної системи рівні.

С 2014 року Україна переживає суттєве погіршення економічної ситуації, яке було зумовлено несприятливою комбінацією зовнішніх та внутрішніх чинників, дія яких посилювалася накопиченими у попередні роки макроекономічними дисбалансами.

В Україні на сучасному етапі розвитку інфляція попиту поєднується з інфляцією пропозиції, що утруднює проведення антиінфляційної політики

Єдиним виходом з ситуації коли інфляція набирає обертів і негативно впливає на розвиток економіки країни є запровадження державного регулювання цін і тарифів передусім підприємств-монополістів.

Втілення в життя такої політики вимагає від уряду розроблення антиінфляційної програми, яка визначає мету, задачі і шляхи її реалізації, що залежить від стадії інфляційного процесу, його інтенсивності та інших факторів. Так, задачі боротьби з інфляцією або обмеження масштабів інфляційних наслідків різні і потребують прийняття неоднакових методів регулювання.

Щоб унеможливити або пом'якшити вплив інфляції, варто задіяти такі фактори: зокрема, переглянути бюджет-2014 задля зменшення його дефіциту шляхом скорочення певних видатків.

Потрібно здійснити, окрім того, додаткові кроки щодо лібералізації імпорту антиінфляційного спрямування і запровадити жорсткішу монетарну політику (обмежити зростання грошової бази рівнем 30-40 відсотків), а також вдатися до подальшої лібералізації валютного регулювання.

Щоб протистояти ціновим викликам поточного року, потрібно посилити конкуренцію у банківській системі через полегшення доступу іноземних банків до системи відповідних послуг, стимулювати процентною політикою активізацію заощаджень громадян, сприяти додатковому поштовху у розвитку ринку цінних паперів, зокрема для населення.

Доцільно активізувати антимонопольну політику з метою профілактики необгрунтованого завищення цін (передусім споживчих), системно працювати над демобілізацією інфляційних очікувань.

Таким чином можна зробити висновок, що держава України повинна проводити активну антиінфляційну політику та цілу низку заходів, для забезпечення її продуктивності.

КРЕДИТНІ КАРТКИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

На сьогоднішній день залишаються актуальними проблеми кредитних карток, так як відсутність необхідних коштів для створення відповідної комп'ютерної системи для їх розвитку вимагає великих початкових капіталовкладень.

Метою доповіді є дослідження проблем кредитних карток.

Поставлена мета зумовила такі завдання: виявлення проблем кредитних карток та шляхи їх вирішення.

Кредитна картка - це іменний платіжно-розрахунковий документ, який видають банки або торговельні фірми своїм клієнтам для оплати необхідних для них товарів і послуг, придбаних у кредит. В залежності від кредитної здатності(ліміту), якій(якому) відповідає даний платіжний засіб, розрізняють: звичайні, «золоті» і «платинові» кредитні картки. Кредитна картка — це картка з PIN-кодом.

Нині в Україні більше половини провідних українських банків обслуговує міжнародні платіжні картки. Загальна кількість всіх видів карток міжнародних платіжних систем, випущених всіма банками-емітентами України, перебуває в межах понад 900 000.

Використання кредитних карток дає великі можливості для залучення грошових ресурсів населення в банківську систему і зменшує потребу в готівці, а це важлива складова ефективної організації суспільного виробництва. Фахівцями підраховано, що зниження потреби в готівці в Україні на 20—25 % може дати економію, що дорівнює 120—200 млн. грн на рік.

Але використання міжнародних кредитних карток для внутрішніх платежів має певні недоліки, зокрема: картки розраховані на громадян з високим рівнем доходу, у зв'язку з чим вони не отримують найближчим часом широкого розповсюдження. Нині 80% операцій з картками зосереджено у Києві, решту - 20% - в інших обласних центрах. Розраховуватися за допомогою картки можна лише у великих магазинах. Для того, щоб випускати міжнародні картки, банк повинен сплатити вступний внесок, заплатити за ліцензію та розмістити страховий депозит у розрахунковому банку платіжної системи. Усі ці витрати потім позначаються на тарифах банку, які досить високі і не доступні для широкого кола населення; крім того, не кожен банк зможе сплатити сотні тисяч доларів за членство в міжнародній платіжній системі. Для вирішення цих питань та поширення карткових розрахунків в Україні необхідно вже сьогодні створювати національну платіжну систему до безготівкових розрахунків населення за товари та послуги.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що на сьогоднішній день актуальною є проблема кредитних карток. На мою думку економічний ефект від впровадження і широкого використання кредитних карток як засобу електронних платежів вигідний всім, починаючи з держави і закінчуючи кожним її громадянином. Якщо підрахувати, то загальні витрати на щорічну підтримку грошового обігу в Україні становлять не менше 220 млн. дол. Навіть зниження на 20-25% потреби в готівці за рахунок введення нових платіжних інструментів - пластикових карток, може дати щорічну економію коштів для державного бюджету, яка еквівалентна 60-100 млн. дол. США. Крім того, це дасть змогу залучити і примусити працювати ті кошти, які знаходяться нині у населення. Це величезний потенціал для нашої економіки (приблизно 44% всієї платіжної маси), який навіть може покрити потреби в іноземних інвестиціях.

ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

У сучасному світі гроші відіграють важливу роль, оскільки саме за допомогою грошового обміну можна придбати будь-які товари і послуги, без яких часто просто не обійтися. Варто звернути увагу, що на сьогоднішній день досить часто здійснюються грошові перекази. Це обумовлено тим, що грошовий переказ є одним з найпростіших і при цьому надійних способів передати грошові кошти. Щоб здійснити грошовий переказ не потрібно багато зусиль. Для цього достатньо відвідати банк, який готовий надати дану послугу.

Метою є показати які існують грошові перекази та як вони функціонують.

Всі види грошових переказів можна умовно розділити на 2 категорії: перекази між рахунками, перекази без відкриття рахунку.

Грошові перекази за рахунками. За допомогою поточного рахунку фізичної особи можна перевести гроші як за кордон, так і в межах своєї країни. У першу чергу, звичайно ж, поточні рахунки зручні для тих, хто часто отримує / відправляє грошові перекази з-за кордону, а також для тих, кому одноразово потрібно перевести велику грошову суму.

Якщо необхідно відправити / отримати іноземну валюту (долари, євро та ін.), то знадобляться не просто реквізити рахунку, а так звані свіфт реквізити (від англ. SWIFT Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications). Крім номера рахунку, для здійснення свіфт перекладу необхідні валютні реквізити банку-одержувача (бенефіціара) і банку-кореспондента (закордонного банку, через який будуть йти гроші). Зазвичай банками-кореспондентами виступають найбільші світові банки, наприклад, Bank Of New York, які беруть фіксовану комісію за проходження кожного перекладу.

Грошові перекази без відкриття рахунку. Найпоширеніші грошові перекази без відкриття рахунку Вестерн Юніон (Western Union), але вони, разом з тим, і найдорожчі. Також широке поширення у світі одержали системи грошових переказів Контакт (Contact), Юністрім (Unistream), Анелік, Золота корона, та ін.

Всі ці системи являють собою самостійні фінансові корпорації, які укладають договори про співпрацю з банками різних країн. Таким чином, виплата та відправка грошових переказів без відкриття рахунку здійснюється за допомогою звернення клієнта до відділення банку, що є партнером системи переказів.

Грошові перекази без відкриття рахунку йдуть дуже швидко, навіть якщо це перекази між країнами, розташованими далеко один від одного. В межах одного банку перевести гроші без відкриття рахунку по внутрішньобанківській системі можна взагалі миттєво.

Станом на 01.01.2015 на території України здійснювали діяльність 26 систем переказу коштів, створених резидентами, з яких: 20 систем переказу коштів, створені банками. У тому числі: 7 міжнародних та внутрішньодержавних систем, 13 внутрішньобанківських систем, 6 небанківськими установами України.

Також на території України функціонували 20 міжнародних систем переказу коштів, створених нерезидентами. Учасниками таких систем є банки України, небанківські фінансові установи та УДППЗ “Укрпошта”.

ЛІЗИНГОВЕ КРЕДИТУВАННЯ

Запорізька державна інженерна академія

Метою доповіді є визначення особливостей вітчизняної практики використання лізингових операцій та аналізування основних тенденцій розвитку лізингового ринку України. Мета зумовила такі завдання: необхідно виявити переваги й недоліки лізингу порівняно з іншими альтернативними шляхами вкладення капіталу.

Сьогодні нікому не потрібно доводити перспективність лізингових операцій та їх необхідність для української економіки. Використання лізингу обумовлює можливість зміни чи поновлення матеріально-технічного забезпечення, товаровиробникам відкривається доступ до сучасної передової техніки і технологій, як правило, особливо дорогих і з коротким терміном морального зносу. Загалом вигода лізингу полягає в можливості використовувати товар зараз, а оплачувати через певний період.

Лізинг є альтернативою придбанню майна за власні кошти користувача, яких у сучасних умовах катастрофічно не вистачає, або альтернативою кредитам, які за умовами отримання не влаштовують підприємців. Цей вид господарських зв'язків, давно відомий у світі, ще не набув у нас належного поширення. Проте саме з ним пов'язують певні надії на розв'язання проблеми браку коштів для переозброєння новою технікою промисловості, сільського господарства й транспорту, на забезпечення інтенсифікації і структурної перебудови економіки.

Під час економічної кризи більшість підприємств України неспроможна за власний кошт здійснити технічне оновлення виробництва. Відтак виникає об'єктивна необхідність розвитку лізингового кредитування, що уможливило залучення приватних інвестицій для фінансової підтримки підприємств, особливо у сфері малого та середнього бізнесу. Будь-яка лізингова операція має кредитний характер. Лізингодавець надає лізингоодержувачу фінансову послугу, тобто він купує майно у власність і за рахунок періодичних внесків лізингоодержувача покриває його повну вартість та отримує певний прибуток у вигляді лізингової маржі.

В Україні лізинг як форма товарного кредитування перебуває на початкових етапах розвитку, але ринок лізингових послуг має значний потенціал. Про це свідчить його досить успішний розвиток, особливо в першій половині 2008 р. Покращенню його конкурентноздатності посприяв вихід нових гравців на ринок, а також підвищення обізнаності про лізинг як метод фінансування для українських компаній, що прагнуть залучити довготермінові інвестиції. Лізинг почав формувати сильну альтернативу середньо- та довготерміновому банківському фінансуванню, створюючи переваги для українського бізнесу.

Таким чином, у сучасних економічних умовах лізинговий кредит має значні переваги порівняно з банківським кредитуванням. Він вигідний для українських товаровиробників як зручне джерело фінансування, засіб економії коштів, метод зменшення ступеня інвестиційного ризику та інструмент технічного оновлення виробництва. Лізинг можна розглядати як одну із найперспективніших форм виробничого інвестування, здатну суттєво поживити процес технологічного оновлення виробництва в Україні.

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ ДЛЯ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра фінансів

У світі вже існує безліч платіжних систем, заснованих на застосуванні електронних розрахунків. Однак точного правового визначення терміну «електронні гроші» не існує. Це поняття застосовується до різних способів платежів, що застосовуються на практиці, причому ці способи оплати можуть докорінно відрізнятися один від одного.

Мета даного дослідження полягає в аналізі випуску і використання електронних грошей.

Для вирішення поставленої мети було сформульовано та вирішено такі завдання: обґрунтовано сутність електронних грошей, з'ясовано закономірності випуску електронних грошей в Україні.

Відповідно до законодавства України, електронні гроші - одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі.

Випуск електронних грошей в Україні може здійснювати виключно банк, який і бере на себе зобов'язання з їх погашення в обмін на готівкові або безготівкові кошти.

Електронні гроші означають грошову вартість, як представлено у вимозі до емітента, які зберігаються на електронному пристрої, в тому числі магнітному, випускаються для отримання коштів з метою здійснення платіжних операцій та приймаються фізичною або юридичною особою, відмінною від установи-емітента електронних грошей.

Емітент зобов'язаний забезпечити, щоб сума випущених ним електронних грошей не перевищувала суми отриманих ним від користувачів та агентів готівкових або безготівкових коштів та суми отриманих агентом з поповнення готівкових коштів, які мають бути перераховані емітенту.

Пристроєм, на якому вони зберігаються, може бути: мікропроцесорна картка, комп'ютер користувача, сервер системи розрахунків електронними грошима, мобільні телефони тощо.

Законодавчими актами України визначено, що грошовою одиницею України є гривня, а грошові кошти (гроші) існують у формі готівки (грошових знаків: банкнот і монет, що мають зазначену на них номінальну вартість) та у безготівковій формі (записів на рахунках у банках: кошти на рахунках та депозити до запитання).

Електронні гроші не збільшують масу грошей, проте збільшується швидкість їх обігу, оскільки вони виступають, як засіб забезпечення і прискорення комерційних операцій.

При розрахунках банківською платіжною картою відбувається списання коштів саме з рахунку клієнта. При розрахунках електронними грошима списання коштів здійснюється із електронного гаманця, який має номер і не містить інформації про його власника - ідентифікується гаманець, а не його власник.

Отже, електронні гроші є важливим концептом електронної комерції та електронного урядування. Для користування ними потрібна інфраструктура — комп'ютерні мережі, Інтернет та електронні платіжні сервіси. Електронні гроші завжди пов'язані з певною платіжною системою, яка виступає їх емітентом та яка або сама виступає їх екваєром, або підписує договір еквайрингу з іншими компаніями.

ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра Фінансів

Цінні папери випускаються як з метою створення нових та розвитку існуючих виробництв, так і для покриття тимчасових потреб в обігових коштах. Вони можуть бути іменними чи на пред'явника, з вільним чи обмеженим колом обігу. На сьогодні цінні папери в Україні можуть випускатись як у паперовій формі у вигляді відповідних бланків, так і у формі записів на рахунках у системі електронного обігу цінних паперів.[1,245– 248]

Більшість комерційних банків активно виступають емітентами цінних паперів і укладають угоди як через фондову біржу, так і на позабіржовому ринку цінних паперів (торгівля облігаціями, продаж акцій тощо).

Такі операції, як емісія власних цінних паперів, організація купівлі та продажу цінних паперів за дорученням клієнтів, операції на ринку цінних паперів від свого імені, інвестиції у статутні фонди та акції інших юридичних осіб, довічне управління коштами та цінними паперами за договорами з юридичними та фізичними особами та депозитарну діяльність і діяльність з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів банки здійснюють за наявності ліцензії та письмового дозволу НБУ.

У зв'язку з функціонуванням ринку цінних паперів важливого значення набуває посередницька діяльність комерційних банків в операціях з цінними паперами. Комерційні банки можуть виступати як посередники у купівлі-продажу цінних паперів за рахунок і за дорученням клієнта, та як інвестиційні консультанти, надаючи консультативні послуги з приводу випуску та обігу цінних паперів.

Комерційні банки також виступають в ролі інвестиційних компаній та інвестиційних фондів, що дає можливість банкам займатися організацією випуску цінних паперів, купівлею-продажем цінних паперів від свого імені та за свій рахунок. Однак всі його ризики віднесено на фінансовий результат банку.

Проведення банками операцій в інвестиційній сфері розширює їхні можливості отримання прибутку і є джерелом додаткового залучення коштів в економіку країни.

За допомогою емісії цінних паперів державні органи прагнуть покрити бюджетний дефіцит, комерційні банки - збільшити кредитні кошти і розширити кредитування, а підприємства - залучити кошти для розширення своїх основних і оборотних фондів. Законодавством встановлено обов'язкову реєстрацію випуску акцій і облігацій підприємств та комерційних банків.

У банківській практиці поширене кредитування під забезпечення цінними паперами. Цінні папери на пред'явника як об'єкт цивільного права можуть бути предметом твердої або іррегулярної застави. Під заставу приймаються і державні цінні папери, і папери комерційних структур. При цьому важливою умовою є висока ліквідність цінних паперів, а позичкові кошти не повинні використовуватися для купівлі нових цінних паперів - це стримує біржову спекуляцію позичальників та зменшує ризик банкрутства клієнтів.

Серед банківських послуг існують операції виконання за цінними паперами та їх забезпечення. Клієнти можуть доручати обслуговуючим банкам отримання платежів або іншого виконання за цінними паперами. Таке доручення оформлюється шляхом здійснення передавального напису (індосаменту), який підтверджує перехід права згідно із вказаними документами до іншої особи. Після виконання доручення індосамент знищується. [2, 773 – 776]

Література:

1. Васюренко О.В. Банківські операції: Навч. посібник — 6-те вид. — К.: Знання, 2008. — 318с.
2. Костюченко О.А. Банківське право: Підручник. — 3-те вид. — К.: Видавництво А. С. К. , 2003. — 928 с.

Самохвалов С.І., ст. гр. Ф-12-2т, Фатюха В. В., асистент – науковий керівник
**ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ НА МІЖБАНКІВСЬКОМУ
РИНКУ**

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ФСУ

В даній темі ми розглядаємо міжбанківський ринок, який передбачає частину ринку позикових капіталів (грошового ринку), де тимчасово вільні грошові ресурси кредитних інститутів залучаються і розміщуються банками між собою переважно у формі короткострокових міжбанківських депозитів на короткі терміни. Метою є виявлення основних правил та тенденцій, а також проблем пов'язаних з системою міжбанківського ринку. Треба також зазначити, що дане питання досліджував такий вчений, як: Г.О. Портнов, зокрема ми будемо посилаємся на його висновки у сфері міжбанківської діяльності. Отже, розглядаючи питання операцій банків на міжбанківському ринку треба зауважити, що головну регулюючу роль грає законодавство України та відповідні постанови правління НБУ. Регулюючим органом виступає НБУ, який встановлює правила проведення операцій на ринку. Правила здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку визначають структуру міжбанківського валютного ринку, а також порядок і умови торгівлі іноземною валютою на ньому. Суб'єкти міжбанківського валютного ринку України мають право здійснювати на ринку спот-операції з купівлі-продажу іноземних валют за вільним договірним курсом без обмеження розміру маржі між курсами купівлі та продажу у випадку, коли НБУ не встановлені граничні розміри маржі.

Визначаючи правовий статус та цілі таких операцій – треба зазначити, що уповноважені банки та фінансово-кредитні установи можуть купувати валюту на міжбанківському валютному ринку з метою формування резервів під заборгованість в іноземній валюті для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями, виконання власних зобов'язань за операціями, пов'язаними зі сплатою коштів банкам-кореспондентам. Операції з продажу готівкової іноземної валюти через касу та пункти обміну іноземної валюти на цілі, непередбачені правилами здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України, здійснюються лише в межах іноземної валюти, купленої через касу банку та пункти обміну іноземної валюти.

Але також існують відповідні проблеми, сьогодні національний банк працює над усуненням множинності курсів на валютному ринку і можливим введенням нових механізмів пошуку рівноважного курсу, повідомляються підсумки щотижневої наради НБУ.

Більш того, валютні відносини наділені ознаками хаотичності, так як проявляють дії та прагнення окремих економічних суб'єктів при різноманітності їхніх інтересів та мотивацій. І в цьому сенсі саме міжбанківський валютний ринок виступає об'єктивним організатором валютних відносин, який сегментує та впорядковує прагнення різноманітних економічних агентів, а також, маючи зворотній вплив на валютні відносини, здійснює своєрідне їх регулювання. Таким чином необхідність оптимізації функціонування міжбанківського валютного ринку викликана потребою організації валютних відносин. Ця проблема набуває особливої актуальності, оскільки надзвичайно важливу роль міжбанківські валютні ринки відіграють в економіці перехідного періоду. Також за умов ринкової трансформації економіки потрібно перманентно удосконалювати зовнішньоекономічну стратегію країни, яка повинна передбачати розвиток внутрішнього валютного ринку на основі поступової лібералізації валютних відносин при одночасній активізації ринкових важелів державного регулювання цього ринку, оскільки останній повинен стати одним із основних каналів регулятивного впливу держави на такий важливий та невід'ємний атрибут відкритої економіки як сфера зовнішньоекономічних відносин. Рішучим курсом для оптимізації та ефективності діяльності України, як гідного члена зовнішньоекономічних відносин є розробка гідної антикризової стратегії, її реалізація у сфері економіки та соціальної стабільності.

Література:

1. Електронне видавництво «Підручники», «Pidruchniki.com» - «Здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку» [Текст].
2. Електронне видавництво «NEWSRU.ua» - «НБУ розв'язує проблеми "багатокурсності" на валютному ринку і шукає нових механізмів рівноважного курсу»
3. Г.О. Портнова, к.е.н., доцент, Донецький національний технічний університет – «Перспективи оптимізації операцій на міжбанківському валютному ринку України»

Артамонов Р.В., ст. гр. Ф-12-2т, Фатюха В.В., асистент – науковий керівник
**ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАЦІЙ З НАДАННЯ І ПОГАШЕННЯ ОКРЕМИХ
ВИДІВ КРЕДИТУ**

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ФСУ

Починаючи з вивчення теми, потрібно зазначити, що метою дослідження є: визначення особливостей механізму надання і погашення окремих видів кредитів, зокрема: споживчого, іпотечного, інвестиційного кредиту, а також кредитування у форму овердрафту.

Зокрема треба зазначити, що кредитування клієнтів здійснюється банками з урахуванням певних особливостей, що притаманні окремим видам позичок. Найсуттєвішими є особливості надання і погашення таких кредитів: під заставу цінних паперів, контокорентного, споживчого й іпотечного.

Позички під заставу цінних паперів — зручна форма кредитних відносин між кредитором і позичальником, бо вони ґрунтуються на відносно нескладній операції прийняття до застави і визначення вартості цінних паперів. Витрати на зберігання такої застави незначні, оскільки цінні папери зберігаються в банку на окремому рахунку “депо”. Не є трудомісткою й оцінка їхньої заставної вартості. Вона визначається шляхом котирування цінних паперів на фондовому ринку. Одержувачем кредиту може бути будь-яке платоспроможне підприємство, якому на правах власності належать цінні папери зовнішніх емітентів, тобто інших банків, підприємств, органів державної влади.

Для одержання позички клієнт надає банку заяву, до якої додає реєстр заставних цінних паперів. У разі позитивного вирішення питання про кредитування між банком і клієнтом укладається кредитна угода і угода про заставу.

Після надання кредиту банк стає власником цінних паперів на термін дії застави. Дивіденди, що надходять по акціях, зараховуються на рахунок клієнта.

Після закінчення строку застави і за відсутності претензій до позичальника банк переоформляє заставні документи і повертає йому цінні папери.

Споживчі кредити, у свою чергу, є одним із видів банківських кредитів. Вони надаються виключно в національній валюті фізичним особам — громадянам України. Найбільшого поширення кредитування споживчих потреб населення набуло в установах Ощадного банку України. Установи цього банку надають населенню короткострокові й довгострокові споживчі кредити.

Короткострокові кредити надаються громадянам на строк до одного року на такі споживчі цілі:

- придбання товарів широкого вжитку і тривалого користування і транспортних засобів;
- нагальні потреби (лікування, навчання, весілля, народження дитини, непередбачені обставини тощо).

Іпотечний кредит — довгострокові позички, що надаються банками під заставу нерухомості — землі і будівель виробничого й житлового призначення. В основу цього кредиту покладена іпотека, що в перекладі з грецької мови означає заставу, причому не будь-якого майна, а саме нерухомого (здебільшого будівель і землі).

Іпотека може бути встановлена на нерухоме майно, яке заставодавець має право продавати або відчужувати в інший спосіб.

Роблячи висновок треба зазначити, що банківська система України має, відносно, досить розвинений характер у сфері послуг та обслуговування. Але у нашій банківській системі також існує негативна сторінка існування, це криза. Криза яка починає свій шлях від гуманітарних проблем – продовжуючи економічними, наслідком чого є суттєве зниження платоспроможності населення, що призводить до нестабільного функціонування банківської системи, рішенням цієї проблеми є стабілізація внутрішньо-політичного та соціального стану країни.

Література:

1. «Studentam.net.ua» - Електронне видавництво «Студентам». «Особливості механізму надання та погашення окремих видів кредиту».[Текст].
2. «Підручники» (pidruchniki.com) – «Особливості операцій з надання і погашення окремих видів кредитів» [Текст].

ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра Фінансів

Цінні папери випускаються як з метою створення нових та розвитку існуючих виробництв, так і для покриття тимчасових потреб в обігових коштах. Вони можуть бути іменними чи на пред'явника, з вільним чи обмеженим колом обігу. На сьогодні цінні папери в Україні можуть випускатись як у паперовій формі у вигляді відповідних бланків, так і у формі записів на рахунках у системі електронного обігу цінних паперів.[1,245– 248]

Більшість комерційних банків активно виступають емітентами цінних паперів і укладають угоди як через фондову біржу, так і на позабіржовому ринку цінних паперів (торгівля облігаціями, продаж акцій тощо).

Такі операції, як емісія власних цінних паперів, організація купівлі та продажу цінних паперів за дорученням клієнтів, операції на ринку цінних паперів від свого імені, інвестиції у статутні фонди та акції інших юридичних осіб, довічне управління коштами та цінними паперами за договорами з юридичними та фізичними особами та депозитарну діяльність і діяльність з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів банки здійснюють за наявності ліцензії та письмового дозволу НБУ.

У зв'язку з функціонуванням ринку цінних паперів важливого значення набуває посередницька діяльність комерційних банків в операціях з цінними паперами. Комерційні банки можуть виступати як посередники у купівлі-продажу цінних паперів за рахунок і за дорученням клієнта, та як інвестиційні консультанти, надаючи консультативні послуги з приводу випуску та обігу цінних паперів.

Комерційні банки також виступають в ролі інвестиційних компаній та інвестиційних фондів, що дає можливість банкам займатися організацією випуску цінних паперів, купівлею-продажем цінних паперів від свого імені та за свій рахунок. Однак всі його ризики віднесено на фінансовий результат банку.

Проведення банками операцій в інвестиційній сфері розширює їхні можливості отримання прибутку і є джерелом додаткового залучення коштів в економіку країни.

За допомогою емісії цінних паперів державні органи прагнуть покрити бюджетний дефіцит, комерційні банки - збільшити кредитні кошти і розширити кредитування, а підприємства - залучити кошти для розширення своїх основних і оборотних фондів. Законодавством встановлено обов'язкову реєстрацію випуску акцій і облігацій підприємств та комерційних банків.

У банківській практиці поширене кредитування під забезпечення цінними паперами. Цінні папери на пред'явника як об'єкт цивільного права можуть бути предметом твердої або іррегулярної застави. Під заставу приймаються і державні цінні папери, і папери комерційних структур. При цьому важливою умовою є висока ліквідність цінних паперів, а позичкові кошти не повинні використовуватися для купівлі нових цінних паперів - це стримує біржову спекуляцію позичальників та зменшує ризик банкрутства клієнтів.

Серед банківських послуг існують операції виконання за цінними паперами та їх забезпечення. Клієнти можуть доручати обслуговуючим банкам отримання платежів або іншого виконання за цінними паперами. Таке доручення оформлюється шляхом здійснення передавального напису (індосаменту), який підтверджує перехід права згідно із вказаними документами до іншої особи. Після виконання доручення індосамент знищується. [2, 773 – 776]

Література:

1. Васюренко О.В. Банківські операції: Навч. посібник — 6-те вид. — К.: Знання, 2008. — 318с.
2. Костюченко О.А. Банківське право: Підручник. — 3-те вид. — К.: Видавництво А. С. К. , 2003. — 928 с.

ЕМІСІЙНО - КАСОВІ ОПЕРАЦІЇ ТА МЕХАНІЗМ ЇХ ЗДІЙСНЕННЯ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ

Запорізька державна інженерна академія

Емісія - це перший випуск цінних паперів і їх розміщення на ринку капіталу. Емісійні операції є одним із видів пасивних операцій комерційних банків з цінними паперами. Цінні папери можуть випускатися в обіг як з метою залучення коштів для формування і поповнення статутного капіталу, тобто формування власного капіталу, так і з метою тимчасового залучення ресурсів для проведення активних операцій, тобто формування зобов'язань банку. Операції банків по випуску цінних паперів називаються емісійними. Емісійна діяльність банків направлена на залучення фінансових (кредитних) ресурсів, тому важливе значення має ціна їх залучення, яка порівнюється з ефективністю їх розміщення. Вартість залучених кредитних ресурсів може бути прорахована, однак за звичай банки не здійснюють ґрунтовний інвестиційний аналіз, а, проводячи емісію цінних паперів, а особливо акцій намагаються забезпечити лише збільшення пасивної частини балансу, що гарантує спокій у відношенні економічних нормативів, які розраховуються із величини власного капіталу банку. Важливим напрямом діяльності банків є касові операції. Вони полягають у прийманні готівки від клієнтів, зарахуванні її на рахунки, збереженні прийнятих коштів та видачі готівки на вимогу клієнтів. Особливо важливим і відповідальним для банку є своєчасне і повне задоволення вимог клієнтів на видачу готівки. Від цього залежить довіра клієнтів до банку, їх можливість вільно розпоряджатися своїми коштами, нормально виконувати свої зобов'язання по заробітній платі та інших платежах, що здійснюються готівкою. Касові операції мають велике значення для самих банків, для їхніх клієнтів і для банківської системи в цілому. Приймаючи готівку від клієнтів — юридичних та фізичних осіб, банки збільшують свої резерви, за рахунок чого розширюють активні операції та забезпечують зростання доходів. Видаючи готівку клієнтам, банки стягують комісійну плату, яка поповнює їхні доходи. В операціях з готівкою банки можуть надавати своїм клієнтам чимало додаткових послуг (з інкасації, самообслуговування тощо), які також дають додаткові доходи. Касові операції комерційного банку становлять значний обсяг роботи характеризують одну з головних функцій банку, а касовий оборот є складовою частиною готівкового і напівготівкового платіжного обороту. Комерційні банки, здійснюючи своєчасне касове обслуговування своїх клієнтів, забезпечують тим самим збереження їхніх грошових коштів, а також здійснюють аналіз і прогнозування готівкового обігу, організують і виконують оперативні функції з реалізації єдиної грошово-фінансової політики на території регіону. Емісійно-касова діяльність, у кінцевому підсумку, спрямована на підтримання стабільності і зміцнення грошової системи України. Банківські установи, здійснюючи своєчасне касове обслуговування своїх клієнтів, тим самим забезпечують збереження їхніх грошових коштів, а також здійснюють аналіз і прогнозування готівкового обігу, організують і виконують оперативні функції з реалізації єдиної грошово-фінансової політики на території регіону.

Література:

1. Основи банківської справи: Навчальний посібник/ Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Соляр В.В., Маслов С.І. — К.: Центр навчальної літератури, 2008. — 410 с.
2. Міщенко В. І. Банківські операції : підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська, О. Г. Коренева. — К. : Знання, 2008. — 796 с.
3. Банківські операції: Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. / А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пудовкіна та ін.; За заг. ред. А.М. Мороза. — К.: КНЕУ, 2008. - 321с.

Патраш Д.В., ст. гр. Ф-12-2т, Фатюха В.В.

ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра Ф*

Під власним капіталом комерційного банку розуміють грошові кошти, внесені акціонерами або засновниками банку до статутного фонду (капіталу), а також кошти, утворені в процесі подальшої діяльності банку як відрахування від прибутку на створення фондів і резервів. Тобто, це залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань.

В Україні ще не створено цілісної системи стимулювання нарощування банківського капіталу як на державному, так і на рівні окремих банків.

Проблема капіталізації українських банків перебуває в центрі уваги НБУ, вищих органів управління банків, а також науковців. Однак частіше за все її розглядають як загальну ціль, стратегічне завдання, без конкретизації шляхів, механізмів та інструментів нарощування банківського капіталу. На макrorівні вирішення цієї проблеми зводиться переважно до визначення певних завдань і нормативів, а практичний її аспект покладається на окремі банки, які повинні виробити механізми і знайти потрібні кошти. Проте надзвичайні складність і актуальність цієї проблеми потребують комплексного її вирішення. Зокрема, на макrorівні необхідно забезпечити стимулювання нарощування банківського капіталу шляхом установавання відповідних регуляторних і фіскальних важелів, на мікрорівні - запровадити дієві інструменти збільшення капіталу через удосконалення фінансового менеджменту й системи стимулювання колективів банків. Головною проблемою банківської системи України є недостатньо високий рівень її капіталізації. На сучасному етапі розвитку у багатьох розвинених країнах спостерігається звичайна ситуація, коли загальний банківський капітал в кілька разів перевищує валовий внутрішній продукт країни. Для українських банків є характерним в останні роки те, що сумарний капітал банків складає приблизно одну десяту ВВП країни. Фахівці виділяють такі основні шляхи підвищення капіталізації банків України:

- збільшення капіталу за рахунок розміщення акцій власної емісії;
- збільшення показника адекватності капіталу через консолідацію банківської системи (консорціумне кредитування, створення банківських об'єднань, злиття банків, реорганізація банків);
- збільшення капіталу за рахунок субординованого боргу (шляхом випуску депозитних сертифікатів, банківських облігацій та єврооблігацій);
- збільшення капіталу за рахунок прибутку;
- зменшення обсягів ризикових активів.

Для підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних банків необхідно вжити таких заходів:

- удосконалити законодавчу базу для підвищення прозорості діяльності банків;
- здійснити нарощування власного капіталу;
- підвищити якість менеджменту;
- впроваджувати новітні технологічні розробки;
- розширити спектр банківських послуг;
- отримати довіру населення тощо.

Власний капітал банку в певному розумінні для вкладників є показником надійності розміщення капіталовкладень, бо в разі банкрутства власний капітал банку іде на відшкодування збитків власникам. Таким чином, складність і суперечливість загальноекономічних умов, в яких функціонують банки України потребують виважених підходів до капіталізації банківських установ, диверсифікації джерел формування ресурсів та підвищення фінансової стійкості банківської системи України в цілому.

Література:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2014р.
2. Марковський О.В. Аналіз достатності та розподілу капіталу банку на основі принципу гармонійності // - 2014.
3. Структура власного капіталу банків // Вісник НБУ - №7 – 2015.
4. Каднічанська В.М., Лазько А.А. Вплив обсягів банківського капіталу на конкурентоздатність банківської системи України //2014.

Безверха І.І., аспірант, Коваленко О.В., проф., д. е. н. – науковий керівник

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ЛОГІСТИЧНИХ ПІДХОДІВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

В умовах інтеграції України до ЄС багато українських підприємств підвищення конкурентоспроможності пов'язують з логістикою та SCM (Supply Chain Management - управління ланцюгами поставок).

За визначенням російського вченого Е.С. Мінаєва: « логістика – це наука про планування, організацію, управління, контроль і регулювання переміщення матеріальних інформаційних потоків у просторі і в часі від їхнього первинного джерела до кінцевого споживача».

Вважаючи на широке розповсюдження SCM-ідеології CLM (Council of Logistics Management) було переглянуто поняття логістики: «Логістика – це частина процесу управління ланцюгами постачань і представляє собою планування, виконання і контроль за ефективністю потоку запасів продукції, сервісу і інформації від точки зародження до точки споживання відповідно до вимог споживачів» .

Згідно досліджень відомих аналітичних компаній (AMR Research, Forrester Research) при впровадженні інтегрованої логістики і SCM підприємства отримують наступні конкурентні переваги

- зменшення вартості та часу обробки замовлень від 20 до 40%;
- зниження закупівельних витрат від 3 до 15 %;
- зменшення складських запасів від 20 до 40%;
- скорочення виробничих витрат від 5 до 15 %;
- збільшення прибутку від 10 до 15 %.

Проте, перспективи розвитку логістичних підходів і SCM на підприємствах стримуються рядом бар'єрів :

- недостатній рівень законодавчої та нормативної бази в області логістики;
- недостатній рівень використання сучасних логістичних технологій;
- недостатньо інвестицій (в тому числі іноземних) в логістичну інфраструктуру підприємств;
- нерівномірний розвиток логістики на території України;
- відсутність ринку 3 PL-провайдерів;
- відсутність діючої системи сертифікації логістичних послуг, в т.ч. на основі процедури ISO 90000:2000;
- недостатня популяризація логістики і SCM в засобах масової інформації.

Отже, подолання бар'єрів сприятиме тому, що логістика і SCM стануть дійсно важливими рушійними силами розвитку економіки і підвищення конкурентоспроможності підприємств України.

Кушакова Н.О., аспірант, Коваленко О.В., проф., д. е. н. - науковий керівник

ЗАВДАННЯ ЗІ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПОРІВНЯННОЇ ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ МЕТАЛУРГІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Завдання щодо зниження собівартості порівнянної товарної продукції є внутрішнім показником, який встановлюється у відсотках до попереднього року. Порівнянна товарна продукція, запланована до випуску, оцінюється за плановою і середньорічною собівартістю попереднього року.

При аналізі й плануванні зниження собівартості продукції металургійного підприємства оцінюється вплив на її величину техніко-економічних факторів за такими групами: технічний рівень виробництва; організація виробництва і праці; структура та обсяг виробництва продукції; ефективність використання природних ресурсів; зовнішні фактори (попит, ціни, інфляція).

Економія від покращання технічного рівня виробництва ($\nabla C_{от}$) розраховується за кожним елементом кошторису витрат на виробництво (або калькуляції собівартості продукції) за формулою:

$$\nabla C_{от} = (C1 - C2) \cdot Q,$$

де $C1$, $C2$ – витрати на одиницю продукції до і після впровадження заходу, Q - новий обсяг виробництва.

До факторів організації виробництва і праці належать: рівень організації та обслуговування виробництва; рівень управління виробництвом і величина витрат на управління; рівень матеріально-технічного постачання; рівень організації праці й її продуктивності. У результаті зниження трудомісткості економія ($\nabla C_{оп}$) досягається за рахунок зменшення витрат на оплату праці з урахуванням додаткової заробітної плати та відрахувань на соціальне страхування та розраховується на одиницю продукції за формулою:

$$\nabla C_{оп} = (T1 \cdot Ч1 / K - T2 \cdot Ч2 / K) \cdot K \cdot K \cdot Q,$$

де $T1$, $T2$ - трудомісткість одиниці виробу до і після впровадження заходу в нормо-години; $Ч1$, $Ч2$ - середньогодинна тарифна ставка до і після впровадження заходу; K , K - коефіцієнти, що враховують додаткову заробітну плату і відрахування на соціальне страхування; Q - новий обсяг виробництва.

До факторів структури та обсягу виробництва продукції належать: обсяг виробництва та питома вага умовно-постійних витрат. Економія на умовно-постійних витратах ($\nabla C_{уп}$) розраховується за формулою:

$$\nabla C_{уп} = Z / Q1 \cdot Qп,$$

де Z - умовно-постійні витрати; $Q1$ - обсяг виробництва до проведення заходу з підвищення продуктивності праці і поліпшення використання обладнання; $Qп$ - приріст обсягу виробництва в результаті зростання продуктивності праці та підвищення рівня використання часу роботи обладнання.

До факторів ефективності використання природних ресурсів належать: структура та якість сировини, основних матеріалів (вміст заліза, марганцю в руді та ін.); рівень вилучення металу та інших корисних побіжних компонентів з сировини, що переробляється та ін.

У групі зовнішніх техніко-економічних факторів досліджується вплив зміни ціни на сировину, паливо, енергію; тарифи на перевезення та нетоварні послуги; норми амортизаційних відрахувань; умови оплати праці та ін.

Єрмоєнко Г.С., аспірант

Коваленко О.В., проф., д. е. н. - науковий керівник

СПОЖИВЧА КОРЗИНА ЯК МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП*

У механізмі регулювання заробітної плати на рівні держави вихідною базою є встановлення її мінімального розміру. Регулювання заробітної плати потрібно здійснювати виходячи з системи оподаткування та споживчої корзини. Споживча корзина являє собою набір товарів і послуг як у натуральному так і у вартісному вираженні, який характеризує рівень і структуру споживання за певний період часу для життєдіяльності людини. Споживча корзина служить показником рівня і якості життя в кожній конкретній країні і є базою порівняння розрахункових і реальних рівнів споживання. На базі споживчої корзини розраховується розмір допомоги по безробіттю та інші соціальні виплати. Є країни, в яких споживча корзина не розраховується, наприклад США. У цій країні розраховується певний набір товарів і послуг для кожної людини окремо, яка проживає в конкретному штаті. Показником, який застосовують при підрахунку такого виду споживчої корзини, в США служить індекс споживчої ціни, що показує середній рівень співвідношення цін і товарів для конкретної людини за певний проміжок часу. Принцип США укладений у спостереженні за рівнем життя населення, і, якщо прожитковий мінімум не дотягує до певної точки, держава відразу виділяє дотацію. Норми споживання в США розраховані за рівнем середньомісячної зарплати для кожного жителя. В інших країнах, споживча корзина розраховується за певними критеріями. При розрахунку споживчої корзини враховується кліматичний пояс, територія проживання і країну. У деяких країнах, таких, наприклад, як Німеччина, споживчий кошик складається у відповідності зі смаками та уподобаннями жителів держави, причому враховуються різні соціальні групи. Згідно з даними, опублікованими на сайті ООН «Доповіді про розвиток людини» за 2009 рік, Норвегія зберегла статус самої привабливої для життя країни. За оцінками авторів доповіді, в п'ятірку лідерів - країн з дуже високим рівнем розвитку - увійшли Норвегія, Австралія, Ісландія, Канада і Ірландія. На шостому місці Нідерланди, а на сьомому - Швеція. Франція і Німеччина опинилися на 8 і 9 місці, Японія - на 10. США в цьому році не потрапили в десятку найбільш розвинених держав. Вони опинилися на 13-й позиції. Естонія, Литва і Латвія займають відповідно 40, 46 і 48 місце. У цей список увійшли Білорусь - на 68 місці, Росія - на 71 і Казахстан - на 82 місці. Інші пострадянські країни опинилися в групі країн з середнім рівнем розвитку. При цьому Вірменія і Україна і Азербайджан зайняли в цій групі лідируючі позиції, відповідно в загальному списку - 84, 85 та 86 місце. Грузія опинилася на 89-й позиції, Туркменія - на 109-й, а Молдова - на 117. Узбекистан і Киргизія - на 119 і 120 місцях, а Таджикистан - на 127. Список зі 182 держав замикають Нігер, Афганістан і Сьєрра-Леоне - країни з найнижчим рівнем розвитку людського потенціалу. В цій групі - 23 країни. Для перегляду споживчої корзини, необхідно насамперед визначити групу потреб, які повинні в неї входити. У США такий список налічує понад 250 різних товарів і послуг. Існують ряд потреб, які характеризують рівень життя населення. Дані потреби складаються з трьох груп. До першої групи відносяться фізіологічні потреби (харчування, придбання одягу та взуття, тощо). До другої групи відносяться інтелектуальні потреби. До третьої групи можна віднести соціальні потреби задовольняються в процесі суспільної діяльності. З розвитком нової техніки, нових інформаційних технологій привели до змін у потребах людини, змінилася цінова політика до цих потреб, докорінно змінилася діяльність підприємств в усіх сферах. Все це необхідно враховувати при розрахуванні споживчої корзини.

Ходикіна І.В., аспірант, Коваленко О.В., проф., д. е. н. - науковий керівник

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ БАНКРУТСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

В останні 20 років більшість промислових підприємств України так, чи інакше спіткали момент кризи в своєму виробництві, а звідти - у в своїй фінансовій діяльності, і відповідно - у взаємовідносинах між керівництвом та персоналом.

Кількість підприємств, що пережили чи не пережили процедуру банкрутства настільки велика, що законодавці були вимушені внести зміни у Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» Зміни в Законі стосуються в більшій мірі механізму проведення санації – тобто, оздоровлення виробництва, та прописує механізм антикризового управління підприємством під час проведення процедур розпорядження майном та санації підприємства. Антикризове управління – в загальному розумінні – розробка низки заходів, на меті яких буде відновлення платоспроможності і фінансової стійкості підприємства. Реалізація цих заходів повинна забезпечити вихід підприємства з кризового стану. В таких умовах найбільшого значення набувають особливі методи управління персоналом в умовах кризи підприємства. Мається на увазі кадрова політика, розрахована на збереження унікального кадрового потенціалу (з одного боку) в умовах тотального скорочення загальної кількості всього персоналу (з іншого боку). Антикризовий менеджмент повинен базуватися на стратегії збереження підприємства, тому стратегія управління персоналом в таких умовах також повинна перегукуватися з таким закликком. Для цього менеджер компанії шляхом скорочення «зайвих» на момент оздоровлення підприємства посад і співробітників, створює жорстку систему відбору для тих, хто залишається. І через такі кроки формує собі команду одностайців, головний мотив діяльності яких співпадає із стратегічною метою розвитку підприємства. На заводі скороченню, особливо на державних промислових підприємствах стають профспілки, колективні договори. В таких випадках важливо знайти переконливі аргументи для компромісної угоди, яка б влаштувала всі сторони даного конфлікту. Можливо залучення місцевих органів влади з метою допомоги в питанні подальшого обліку на біржі праці, перенавчання, працевлаштування та недопущенню соціального вибуху. На рівні підприємства допускається прийом на роботу специфічного персоналу на короткий строк без значної лояльності до підприємства або навпаки на перспективу – на відновлення або пере кваліфікування напрямку діяльності підприємства. Під час антикризових заходів на підприємстві велика увага приділяється підбору та оцінці персоналу. Можливі часті переміщення в роботі, зміна діяльності. При оцінці персоналу – головний аргумент – здатність приймати ризикові, не стандартні рішення. Оцінка і оплата базується на кінцевому результаті. Звісно не має постійних премій та доплат, але вагається розмір заробітної плати. Головну роль в процесі антикризового управління відіграє мотивація, в основі якої нематеріальні стимули.

Бабак Э.В., аспирант

Коваленко О.В., проф., д. е. н. - науковий керівник

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Запорожская государственная инженерная академия, кафедра ЭП

Актуальность поиска путей в современных условиях по усовершенствованию организационно-экономического механизма потенциала имеют особое значение, поскольку их решение позволит обеспечить максимальную загрузку производственных мощностей, снизить затраты и повысить качество продукции, обеспечить устойчивость предприятия в условиях экономики с конкуренцией на мировом рынке.

Наибольшую актуальность приобретает постоянное совершенствование разработки новых и адаптация уже существующих методов, инструментов достижения синергизма взаимодействия и результата.

Целью исследования является разработка и научно-теоретическое обоснование усовершенствования организационно-экономического механизма развития производственного потенциала промышленного предприятия в Украине для повышения эффективности результатов производственной деятельности. Критерии: увеличение синхронизации каждой составляющей в процессе производственных операций, финансовых и материальных потоков, оптимизации объемов и структуры материальных запасов и основных средств.

Учитывая данные особенности, были разработаны методические и практические рекомендации по усовершенствованию организационно-экономического механизма развития производственного потенциала промышленного предприятия в Запорожской области.

Методы усовершенствования организационно-экономического механизма развития производственного потенциала промышленных предприятий заключается в следующем:

-оценка внутренних возможностей предприятия, обобщение и системный анализ теоретических концепций сущности, состава, структуры и методов количественной оценки производственного потенциала;

-сравнение и классификация количественных показателей;

-финансово-экономический и статистический анализ для динамики изменений показателей, расчет оценочных коэффициентов и установление тенденции их изменений;

-корреляционно-регрессивный анализ основных показателей эффективности использования механизма производственного потенциала промышленного предприятия и его усовершенствование.

Поэлементный и пофакторный анализ состава, структуры экономического состояния, производственного потенциала приведет к мероприятиям текущего и перспективного характера по совершенствованию организационно-экономического механизма развития производственного потенциала промышленного предприятия в Украине, а именно:

-выявление резервов рыночной ситуации, научно-технического, производственно-технического, стратегического и синергизма взаимодействия для достижения повышения текущего и перспективного дохода предприятия

Совершенствование организационно-экономического потенциала промышленного предприятия приведет к балансу синергизма взаимодействия и результатов.

Яковчук А.В., ст гр. ЕП-14-1сз,

Коваленко О.В, проф., д. е. н. – науковий керівник

СИСТЕМА ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується необхідністю створення на підприємствах дієвої системи оплати праці. Збільшення вартості робочої сили, податкове навантаження на заробітну плату, заборгованість по заробітній платі – це далеко неповний перелік проблем оплати праці, з якими роботодавці та робітники стикаються дуже часто, тому удосконалення системи оплати праці є надзвичайно актуальним завданням.

Форми та системи оплати праці, які використовуються в даний час на більшості вітчизняних підприємств морально застаріли. Це виявляється в тому, що більшість з них не враховують ні специфіку роботи підприємства в ринковій економіці, ні відповідальність та результати праці працівників. Як показує досвід матеріального стимулювання працівників закордонних фірм, вирішення цієї проблеми полягає у розробці та впровадженні альтернативної системи посадових окладів – системи грейдів.

Грейдинг – це метод створення універсальної ієрархії посад (рангів) для всього персоналу компанії; система оцінки, що дозволяє визначити прийнятні для всіх працівників рівні компенсації на основі зіставлення відносної цінності для компанії різних ділянок роботи (посад). Процедура грейдування слід розглядати як практичний інструмент, який дає змогу повніше врахувати індивідуальні потреби підприємства у диференціації постійної частини заробітної плати. Головною перевагою системи грейдинга є переклад нематеріального показника «цінність роботи співробітника» в грошовий еквівалент.

Система грейдів ідеально підходить великим підприємствам, вони пов'язують оплату праці і логіку бізнесу, забезпечують необхідну прозорість і широко апробовані на Заході. Введення нової системи оплати праці – системи грейдів, дозволить оптимізувати фонд оплати праці та зробить систему нарахування заробітної плати більш гнучкою. Усі наявні посади в компанії групуються по рівням позицій. На підставі оцінки груп позицій або окремих посад (в залежності від розмірів компанії) їм присвоюються певні грейди, для кожного з яких встановлюється діапазон окладів, так звана вилка. Вона визначається не для кожної посади окремо, а для усього грейду. Оскільки посадовий оклад відображає основну цінність робочого місця, а не ефективність конкретного працівника, то можна «накладати» вилку однакового діапазону на кожен грейд. Діапазони задають верхній та нижній рівень. Розмір діапазону залежить від бачення підприємства того, яким чином ці ж діапазони підтримують кар'єрний зріст та інші цінності організації. Тому вилка має постійне значення.

Впровадження сучасної системи грейдів на підприємствах дозволить забезпечити об'єктивність оцінки посад та ефективність роботи персоналу, а, отже, і справедливості винагороди працівників, що є одним з основних вимог до систем оплати праці в ринкових умовах та оптимізує фонд оплати праці.

Ткачук В.Ю., ст. гр. ЕП-14-1с, Коваленко О.В., проф., д. е. н. – науковий керівник

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Підвищення якості продукції має велике значення для підприємства-виробника, споживача і національної економіки в цілому. Випуск якісних виробів сприяє збільшенню об'єму реалізації і рентабельності капіталу, зростанню престижу фірми. Споживання продукції покращеної якості і більшої споживчої вартості зменшує питомі витрати користувачів і забезпечує повніше задоволення потреб. Національна економіка від високоякісної продукції має ряд переваг: збільшення експортного потенціалу і прибуткової частини платіжного балансу країни, підвищення життєвого рівня населення і авторитету держави у світовій спільноті. Погіршення якості продукції приводить до появи зворотних тенденцій: зменшенню об'єму продажів, прибутку і рентабельності, зниженню експорту, національного багатства і добробуту народу. У промислово розвинених країнах в багатьох фірмах і компаніях функціонують системи якості, що успішно забезпечують високу якість і конкурентоспроможність продукції, що випускається. Склад і суть систем якості регламентується порядком міжнародних стандартів по управлінню якістю продукції. Для споживачів наявність таких систем у виробників продукції є гарантією того, що їм буде поставлена продукція необхідної якості в повній відповідності з договорами. Тому нерідко споживач при підписанні контрактів вимагає перевірки системи забезпечення якості, що є у виробника, на відповідність її вимогам міжнародних стандартів.

Проведений аналіз форм і методів організації робіт щодо поліпшення якості продукції, виявлення можливості застосування до робіт з поліпшення якості продукції принципів загальної теорії управління, розробка схем механізму управління якістю, визначення характеру потреб, стан кон'юнктури ринку як вихідного елемента управління якістю продукції або послуги, критичний розгляд визначень основних термінів свідчить про наступне: управління якістю продукції на підприємстві – це керівна діяльність по забезпеченню проектування, виготовлення й реалізації товарів, що володіє досить високим ступенем корисності й задовольняє запити споживачів. Оцінити рівень якості цієї продукції можна за якісними і кількісними ознаками. Якщо вони відповідають стандартам, то продукцію варто сертифікувати. Кінцева мета проведення сертифікації – це не тільки підвищення якості продукції й послуг, але й гарантії безпеки людей, які живуть сьогодні, й збереження здорового середовища для тих, хто буде жити завтра. Низька (не конкурентоздатна) якість продукції – це не абстрактна категорія, а цілком конкретна причина нежиттєздатності підприємства. Тому проблема якості усвідомлюється вже як стратегічна проблема. Здатність підприємства досягати своїх цілей, забезпечуючи конкурентоздатність продукції, що випускається визначається діючою на ньому системою організації й управління – системою управління якістю. Сучасну організацію робіт з якості теоретично припустимо, а практично доцільно й ефективно, на мою думку, будувати не на загальному глобальному контролі, а на принципах загальної теорії управління на основі схем механізмів управління якістю продукції. Сучасне управління якістю продукції повинне прямо орієнтуватися на характер потреб, їхню структуру й динаміку; ємність і кон'юнктуру ринку; стимули, обумовлені економічною й технічною конкуренцією, характерні для ринкових відносин. Проблеми якості в сьогоденнішніх економічних умовах здобувають все більшого значення. У наші дні питання якості для споживача є першочерговими, часто переважаючи над ціновими. Споживач у своїй масі хоче одержувати кращу якість навіть за небагато вищу ціну, бажаючи переплатити, але купити товар найкращої якості. Головною перевагою системи управління якістю продукції ПАТ «ЗТР» є загальне охоплення системою всієї структури підприємства. У системі задіяні всі учасники циклів виробництва й комерційної діяльності підприємства. Тим самим забезпечується загальна спрямованість керівництва й персоналу на підтримку й забезпечення встановленого рівня якості. Система ISO широко поширена в усьому світі, сертифікати видаються в усі країни, як у високорозвинені, так і в ті, що розвиваються. Наявність системи ISO є гарантом надійності підприємства, створює йому певний позитивний імідж в очах партнерів і споживачів. Про наявність системи ISO вказують у рекламних

перспектах, на фірмових бланках підприємства ставлять логотип ISO, на упакуванні і ярликах – це є рекламою й гарантією якості продукції. При наявності такого логотипа споживач із маси іншої продукції, що не має сертифікації, завжди вибере сертифіковану. Можна зробити висновки, що сертифікація по системі ISO в Україні перебуває в стадії впровадження, ще не всі підприємства усвідомили важливість і необхідність сертифікації відповідності системі ISO. З роками число отриманих сертифікатів в Україні буде рости. Оскільки Україна все-таки поступово виходить на світовий ринок не тільки як сировинний постачальник, а для роботи із закордонними партнерами й просування своєї готової продукції за межами України, це буде важливою умовою укладання угод і успішною зовнішньоекономічною діяльністю підприємств країни. Сучасне управління якістю продукції на підприємстві ПАТ «ЗТР» повинне оптимально сполучити дії, методи й засоби, що забезпечують, з одного боку, виготовлення продукції, що задовольняє поточні запити й потреби ринку, а з іншого боку – розробку нової продукції, здатної задовольняти майбутні потреби й майбутні запити ринку. Принципова схема механізму управління якістю продукції органічно повинна взаємодіяти з маркетинговими дослідженнями й включати у свій склад блок розробки політики в області якості. Створення на підприємстві ПАТ «ЗТР» системи управління якістю продукції привело до істотного розширення завдань по підвищенню якості продукції, що випускається і перерозподілу функцій між їхніми підрозділами й службами. Необхідність цього обумовлена, зокрема, появою таких нових завдань, як планування й оцінка якості праці, аналіз якості продукції, контроль виконавської дисципліни, оперативне планування підвищення якості продукції й ін. Комплексна система управління якістю продукції, розроблена й впроваджена на підприємстві ПАТ «ЗТР», забезпечує взаємозв'язок технічних, економічних, соціальних, організаційних і ідеологічних заходів.

Розвиток і удосконалення системи якості продукції ПАТ «ЗТР» буде сприяти збільшенню прибутку підприємства, що позначиться позитивно на всіх результатах його діяльності.

УДК 330.341.1

Чикорьова О.С., ст. гр. ЕП-14-1с, Колосов А.М., проф., д. е. н. – науковий керівник

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЕКОНОМІЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЕКТУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Економічне обґрунтування інноваційного проекту є важливим етапом процесу прийняття рішення про доцільність його реалізації. Зазвичай для такого обґрунтування використовують загально відомі підходи до оцінювання ефективності інноваційного проекту, для чого розраховують показники чистої теперішньої вартості, індексу рентабельності інвестицій, внутрішньої норми рентабельності та терміну окупності проекту. Аналіз цих показників дає достатньо підстав для обрання, наприклад, інноваційного проекту з кількох альтернативних. Проте на підприємствах часто постає проблема обґрунтування способу реалізації вже обраного проекту. Тоді підхід з визначення вищенаведених показників або не працює, або його не достатньо, адже порівнюються різні способи реалізації одного й того ж проекту. У зв'язку з цим пропонуємо підхід, відповідно до якого обґрунтування способу реалізації проекту базується на критерії мінімізації економічної вартості проекту:

$$C_E = C_{\Pi} + C_T \rightarrow \min,$$

де: C_E – економічна вартість проекту;

C_{Π} – вартість підрядного ресурсу (витрати на оплату матеріально-технічних і людських ресурсів, залучених до реалізації проекту);

C_T – вартість часового ресурсу.

Вартість часового ресурсу визначається доходом, який можна отримати від найкращого з можливих варіантів використання коштів у обсязі C_{Π} упродовж терміну реалізації проекту. Для інноваційних проектів, що реалізуються підприємствами, в якості такого варіанта використання коштів можна приймати варіант розміщення їх на депозитному рахунку в одному з системних банків.

СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП*

Сьогодні ефективність діяльності підприємств залежить від швидкості та адекватності реагування на зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі. Така вимога до ефективності функціонування підприємства зумовлює пошук новітніх методів та інструментів стратегічного управління, одним із яких для прийняття управлінських рішень щодо перспектив діяльності підприємства стає стратегічний контролінг.

Поняття «контролінг» походить від англійського слова «to control», що означає «управляти, спостерігати». Узагальнюючи наведені в економічній літературі трактування контролінгу, можна виділити: 1) контролінг як інструмент внутрішнього контролю та аудиту; 2) контролінг як інструмент управління підприємством; 3) контролінг як філософія та образ мислення керівників, що орієнтовані на успішний довгостроковий успіх підприємства. В контексті управління контролінг визнають концепцією інформаційно-аналітичного та методичного забезпечення процесів планування, контролю, аналізу й прийняття управлінських рішень з метою успішної реалізації цілей підприємства. Як стверджують О.Гребешкова та О.Кизенко, контролінг займає проміжне місце між стратегічним та оперативним управлінням та являє собою своєрідне організоване середовище, в якому відбуваються планові, контрольні, інформаційні процедури, спрямовані на успішне втілення та відстеження результатів впровадження стратегії розвитку підприємства.

На підприємстві оперативний і стратегічний контролінг тісно переплітаються між собою, але існує і певні відмінності між ними. Стратегічний контролінг зосереджує свою діяльність на тривалу перспективу та спрямований на виконання стратегії розвитку та досягнення стратегічних цілей, тоді як оперативний контролінг спрямований на вирішення проблем сьогодення чи найближчого майбутнього, тобто існування підприємства сьогодні. Залежність стратегічного контролінгу від оперативного проявляється в тому, що лише за умови існування підприємства сьогодні можливо забезпечити його існування у майбутньому. Залежність же оперативного контролінгу від стратегічного проявляється в тому, що координувати і регулювати діяльність підприємства сьогодні можна за умови існування чіткого плану дій на майбутнє, тобто стратегії підприємства, ефективну реалізацію якої забезпечує саме стратегічний контролінг.

До основних завдань стратегічного контролінгу в системі управління підприємством можна віднести: збір та аналіз інформації, що стосується стратегії підприємства; визначення методів та показників оцінки результатів роботи підприємства; розробка інструментів планування, контролю й прийняття рішень; збір та аналіз даних зовнішнього середовища, аналіз конкурентів; перевірка стратегічних планів на повноту та досяжність; забезпечення інформаційної підтримки стратегічної діяльності підприємства; встановлення відповідності планових показників фактичним для визначення рівня досягнення цілей; встановлення допустимих відхилень тощо. Виконання цих завдань сприятиме забезпеченню життєздатності підприємства в довгостроковому періоді на основі управління існуючим потенціалом та створення додаткових факторів успіху.

Таким чином, стратегічний контролінг є методом успішної реалізації стратегії підприємства; спрямований на підвищення конкурентоспроможності підприємства та довгостроковий розвиток його потенціалу в умовах невизначеності та змін зовнішнього середовища. Водночас впровадження та адаптація стратегічного контролінгу стає тим заходом, який має підвищити якість стратегічного управління на підприємстві.

ОСОБЛИВОСТІ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ МІЖ ПРОВІДНИМИ АВТОВИРОБНИКАМИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Розглянемо історію розвитку структури найбільших автовиробників. Так Volkswagen Group за час свого існування здійснила такі стратегічні поглинення компаній: у 1964 році – Audi, у 1990 році – Seat, у 1991 році – Skoda, у 1998 році – Bentley, Bugatti, Lamborghini, у 2009 році – Scania AB, у 2011 – MAN AG, у 2012 році – Porsche. Toyota об'єднала такі компанії – Lexus, Scion, Daihatsu і Subaru. В даний час в General Motors входять Buick, Cadillac, Chevrolet, GMC, Holden і Vauxhall. Альянсу Renault-Nissan належать такі марки як Renault, Dacia, Nissan, Infiniti, Samsung. В концерн Hyundai-Kia входить лише Ssangyong. Слід зазначити, що всі угоди Merge-Absorption є стратегічними рішеннями компаній, задля зниження витрат на розробки, виробництво та технологію та збільшення прибутковості. Метою угод Merge-Absorption є отримання ефект синергії. Щоб підтвердити дане твердження проведемо аналіз об'єму реалізації даних концернів (табл.1).

Таблиця 1 - Аналіз обсягу реалізації провідних автовиробників.

Автовиробники	2012	2013	2014	Відхилення (2012-2013)	Відхилення (2013-2014)	Ланцюговий темп росту		Середньорічний темп росту
						2013	2014	
Volkswagen Group	9000000	9700000	9919305	700000	219305	1,078	1,023	1,102
Toyota	9700000	9980000	9818609	280000	-161391	1,029	0,984	1,012
General Motors	9321600	9710000	8017844	388400	-1692156	1,042	0,826	0,860
Renault-Nissan	8092510	8287500	8500000	194990	212500	1,024	1,026	1,050
Hyundai-Kia	7120000	7547200	7550383	427200	3183	1,060	1,000	1,060

Проаналізувавши дані таблиці можна зробити такі висновки, що Volkswagen Group був найбільшим автовиробником у світі у 2014 році. Також він має найвищий показник середньорічного темпу приросту, тобто з кожним роком Volkswagen Group збільшує об'єм реалізації. У 2014 році концерну вдалося обійти концерн Toyota, який займав позицію лідера останні п'ять років. Доля Volkswagen Group на світовому ринку досягла рівня 11,6% (9919305 реалізованих автомобілів). Успіху групи сприяло укріплення позицій брендів Skoda і Audi, які збільшили продажі на 10,2% і 9,3% відповідно, хоча безпосередньо сам Volkswagen також має річний приріст в 2,4%. Тому можна зробити висновок, що в умовах конкурентної боротьби ефект синергії грає важливу роль. Адже на прикладі концерну Volkswagen бачимо, що лідерської позиції група досягла в тому числі за рахунок поглинутих компаній, тобто за рахунок позитивного ефекту синергії.

Тому можна підвести загальний підсумок, що на світовому автомобільному ринку важливою конкурентною перевагою є вдале об'єднання автомобільних компаній та налаштування ефективної співпраці між ними.

Міхайліченко А.І., ст. гр. ЕП-14-1сз,

Комар Ю.М., проф., д.держ.упр – науковий керівник

МОЖЛИВОСТІ ЗМЕНШЕННЯ ОБСЯГІВ ОСНОВНОГО ТА ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

У своїй діяльності суб'єкти господарювання використовують різні види ресурсів. Для промислових підприємств найбільше значення мають матеріальні та трудові ресурси, інформаційні та фінансові ресурси відіграють другорядну роль. Матеріальні ресурси, у свою чергу, можна розділити на необоротні та оборотні активи. У складі необоротних активів найбільшу питому вагу, зазвичай, мають основні засоби, у складі оборотних активів – виробничі запаси. Загалом структура матеріальних активів промислового підприємства залежатиме від цілої низки регіональних, галузевих, технологічних та інших факторів.

Розглядаючи підходи до оцінки ефективності використання основного та оборотного капіталу підприємства, можна зробити наступні висновки:

1) підприємство не може впливати на вартість придбання необоротних активів, а тому ефективність використання останніх переважно залежить від рівня їх продуктивності та особливостей організації виробничого процесу;

2) оборотні активи знаходяться у постійному русі, а тому ефективність їх використання переважно визначається кількістю обертів, що вони проходять за певний період часу.

Тобто зменшити обсяги основного капіталу, не завдаючи при цьому шкоди якості продукції або обсягам її виробництва, практично неможливо, а от зменшення обсягів оборотного капіталу при одночасному зростанні швидкості його обертання може суттєво підвищити ефективність господарської діяльності підприємства. Враховуючи поточну ситуацію на вітчизняних промислових підприємствах можна виокремити два найбільш перспективних напрями скорочення обсягів оборотного капіталу – скорочення запасів та дебіторської заборгованості. За кожним з зазначених напрямів можна запропонувати безліч конкретних заходів щодо мінімізації обсягів коштів акумульованих у виробничих запасах, запасах готової продукції або товарів на складі, дебіторській заборгованості, але їх остаточний перелік визначатиметься особливостями господарювання кожного окремо узятото підприємства.

Таким чином, перспективи зменшення обсягів основного капіталу вітчизняних промислових підприємств є незначними, адже високий ступінь зношеності основних засобів передбачає необхідність проведення технічного переоснащення, що навпаки супроводжуватиметься зростанням їх вартості. Що ж стосується перспектив зменшення обсягів оборотного капіталу, то основними завданнями є скорочення складських площ та підвищення ефективності роботи системи управління дебіторською заборгованістю.

Савченко Ю.А., спеціаліст гр. ЕП-14-1,

Комар Ю.М., проф., д.держ.упр – науковий керівник

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ ТА ІНВЕСТИЦІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Трансформація економічної системи та активізація глобалізаційних процесів активно впливають на формування сучасного ринку. Українські підприємства безперервно змушені виконувати дуже складне завдання – вижити в умовах постійно змінного зовнішнього середовища, постійно наростаючої жорсткої конкуренції, враховуючи вимоги ринку. Розв'язання даної задачі – це формування ефективної інноваційно-інвестиційної політики промислового підприємства, яка дасть можливість розвитку і якісного економічного зростання.

У сучасних умовах без інновацій підприємство не може розвиватися або навіть утримувати конкурентні позиції на ринку. Інновації повинні підвищувати ефективність існуючої системи. Зв'язок інновацій з інвестиціями очевидний, оскільки від розробки концепції або ідеї до її практичної реалізації потрібні фінансові ресурси. Інвестиції є ключовою ланкою фінансування інновацій. Наявність джерела інвестування і ефективне використання інвестицій – це шлях до підвищення конкурентоспроможності промислового підприємства сьогодні. Відмова від морально і фізично застарілого устаткування, оновлення технічної та технологічної бази виробництва, науково-дослідна діяльність, використання високого потенціалу працівників – усі ці чинники допоможуть забезпечити підприємству конкурентні переваги в економічній, науково-технічній, організаційній, соціальній сферах діяльності, яку можна виміряти економічними показниками.

Інноваційна діяльність в Україні ведеться украй пасивно. У 2013 р. міжнародне агентство Bloomberg Rankings представило рейтинг інноваційних країн світу, у якому Україна знаходиться на 42-му місці з 96 країн. За рівнем інтенсивності досліджень Україна на 37-му місці, концентрації високих технологій – на 47-му, кількості вчених – на 39-му, продуктивності промисловості – на 34-му, освіти – на 6-му. Слід зазначити, що на першому місці в рейтингу США, Південна Корея та Німеччина, Україна виявилася між Грецією (41-ше) і Болгарією (43-тє). Причиною низької інноваційної активності вітчизняних підприємств є відсутність фінансових ресурсів, тобто інвестицій. Основними джерелами формування інновацій в Україні залишаються Державний бюджет, кошти місцевих бюджетів, банківське кредитування та власні кошти підприємств. З метою активізації інноваційної діяльності доцільно залучати інвестиційні вкладення іноземних інвесторів та інвестиційних фондів, забезпечити певні пільги для інвесторів. Для будь-якого інвестора інновації повинні мати практичний інтерес. Інновації та інноваційна діяльність виступають необхідною складовою технологічної переваги і є визначальним моментом в успішній конкурентній боротьбі на ринку. Об'єднання інновацій та інвестицій дозволяє підвищити рівень ухвалення інноваційно-інвестиційних рішень, здійснити цілісність роботи процесу, що у свою чергу дозволить збільшити темп зростання капіталу.

Парфенюк Г.М., ст. гр. ЕП-14- 1сз,

Комар Ю.М., проф., д.держ.упр – науковий керівник

РЕЗЕРВИ ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Продуктивність праці є одним з найважливіших якісних показників роботи підприємства, вираженням ефективності витрат праці. Варто відзначити, що в Україні рівень продуктивності праці значно нижчий, ніж в багатьох розвинутих країнах світу. Так, за даними The Conference Board Total Economy Database, у 2012 р. в Україні він становив 14,33 тис. дол./чол., в той час як в США – 93,84 тис. дол./чол., в Норвегії – 88,98 тис. дол./чол., в Австрії – 72,97 тис. дол./чол., в Франції – 72,67 тис. дол./чол. та 69,99 тис. дол./чол. у Великобританії. Як показує світовий досвід останніх десятиліть, економічними лідерами стають не ті країни, які мають значні ресурси, а ті, які досягли високої продуктивності праці. Не випадково в економічно розвинених країнах функціонують спеціальні установи, які займаються дослідженням і розробкою технології управління продуктивністю праці.

Продуктивність праці – це ефективність затрат конкретної праці, яка визначається кількістю продукції, виробленої за одиницю робочого часу, або кількістю часу, витраченого на одиницю продукції. Зростання продуктивності праці означає збільшення кількості продукції виробленої за одиницю часу, або економію робочого часу, витраченого на одиницю продукції. Вітчизняні підприємства мають значні резерви підвищення продуктивності праці, і тому для забезпечення їх конкурентоспроможності, стійкого економічного розвитку необхідна побудова системи виявлення та реалізації резервів підвищення продуктивності праці, в рамках якої можна визначити такі підсистеми та блоки:

1) підсистеми виявлення резервів підвищення продуктивності праці повинна об'єднувати такі блоки:

- аналіз рівня продуктивності праці;
- пошук і аналіз резервів підвищення продуктивності праці;
- розробка плану використання резервів підвищення продуктивності праці.

2) підсистема реалізації резервів підвищення продуктивності праці повинна об'єднувати наступні блоки:

- розробка систем мотивації працівників для забезпечення запланованого рівня продуктивності;

- контроль за реалізацією заходів та регулювання їх виконання;

- оцінка впливу заходів на зростання продуктивності праці.

Такий підхід до побудови системи виявлення та реалізації резервів зростання продуктивності праці дозволить не тільки виокремити ключові резерви, а й створити передумови для їх ефективної реалізації; побудувати дієвий набір функцій для здійснення аналітичного забезпечення, управління всіма процесами на підприємствах, орієнтованого на максимально ефективне використання наявних ресурсів, що забезпечить підвищення конкурентоспроможності будь-якого підприємства.

Nikolayev S., Novosad M., students (gr. EE-11-1),

Shliaga O., Ph.D. in Economical Science, Associate Professor – scientific leader

CRITERIA FOR EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF INVESTMENT

Zaporizhzhya State Engineering Academy, Department of Enterprise' Economics

Analysis of the project effectiveness is a complex process that involves analyzing the effectiveness of investments, their term of return (payback)t, the possibility of realization of the project, evaluation of the profitability and risks of the project. Each of the stages of such analysis can be explored by many methods. Taken together, this analysis is difficult to understand, since it implies the usage of different methodological approaches. In addition, as a result of this analysis, we get the output complex of information, that doesn't give us clear recommendations on the choice among alternative investment projects.

The usage of different evaluation methods of investments often leads to the opposite results. The investment project is acceptable for one criteria as well as it may not be effective on other criteria. Therefore, to obtain reasonable and largely accurate evaluation of an investment project it is offered to apply a combination of methods based on different parameters.

The overall indicator for evaluating the effectiveness of investment is based on the calculation of some indicators to measure the economic efficiency of enterprises' investment and on the weight of these indicators, defined by the expert group in the general totality. As the performance criteria applicable to select an alternative solution there should be used the discounted indicators for evaluating the effectiveness of investment (NPV, IP, IRR, DPP). Such indicators reflects the peculiarities of the investment process in terms of market functioning of the enterprises, such as the break time, usually more than one year, between investment of money, assets, property and income. Therefore the evaluation of investment attractiveness should take into account inflation; alternative investment opportunity; the need of borrowed funds servicing; the impact of uncertainties and risks that are constantly present in the decision-making of their investors.

The method of calculation of integral index of efficiency investments has several advantages, because any indicators with any dimensions, measurement units and values can be included in the integral evaluation and the number of parameters that can be taken as the criteria of optimization is virtually unlimited. Thus, this approach maximizes the display of the investor goals through varying the weight values of the analyzed parameters.

In modern terms the usage of certain performance evaluation of the effectiveness of investments and investment decisions based on them is not enough, as some indicators are often quite contradictory. For a comprehensive evaluation of the economic efficiency of investment, the most important financial and economic indicators of the investment activity should be combined into a single integrated indicator. This allows considering various aspects of performance based on the principle of comparability, approaching the problem of complex choosing the best investment option and taking the effective management decisions about the direction of investment.

Кононенко В.В., ст. гр. ЕП-11-1д,

Слець О.П., доц., к. е. н. – науковий керівник

ЗАГРОЗИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Рівень економічної безпеки держави залежить від того, наскільки ефективно відбувається державне регулювання цього напрямку і наскільки фахівці здатні передбачити можливі загрози, уникнути їх або ліквідувати їх наслідки у разі негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

Вагомий внесок у теоретичне дослідження проблеми забезпечення економічної безпеки зробили вітчизняні вчені та практики: О. Барановський, І. Бінько, О. Білорус, З. Варналій, О. Власюк, В. Геєць, Г. Дарнопих, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, С. Кіреєв, С. Мочерний, В. Мунтіян, Г. Пастернак-Таранушенко, В. Шлемко, а також російські дослідники Л. Абалкін, С. Глазьев, С. Головнін, В. Городецький, І. Лазарев, В. Медведев, Є. Олейніков, А. Пороховський, В. Сенчагов та інші.

Основні загрози економічній безпеці України можна розподілити на дві групи:

1. Внутрішні загрози: низький рівень науково-технічного потенціалу, високий рівень зносу матеріально-технічної бази багатьох економічних галузей, зростання рівня бідності, високий рівень безробіття, зростання «тіньового» сектора, високий рівень корупції в державно-управлінській сфері, недосконалість законодавства в сфері економічних відносин тощо.

2. Зовнішні загрози: зниження інвестиційних надходжень в економіку держави, залежність забезпечення України від імпорту продовольчих товарів, товарів повсякденного попиту, технологічної продукції стратегічного значення, негативний вплив на національну економіку світових фондових, фінансових і валютних ринків, високий рівень зовнішнього боргу.

Загрози національній безпеці в економічній сфері акцентують увагу на оцінці неефективності системи державного регулювання економічних відносин. Причини, які обумовлюють неефективність державного управління:

- нездатність державного управління вивести країну з економічної кризи;
- низький рівень кваліфікації осіб, які приймають рішення у сфері державних повноважень;
- недосконалість державної та регіональної політики щодо забезпечення національної економічної безпеки тощо.

Загалом внутрішні економічні загрози та причини, що їх обумовлюють, мають високий ступінь взаємозалежності та взаємообумовленості. Отже, для забезпечення економічної безпеки, пом'якшення та скасування загроз економічній безпеці першочергового значення набуває підвищення рівня та ефективності державного управління, спрямованого на врахування вимог усіх сфер національної безпеки, зокрема економічної, як основної ланки.

Шкуренко І.М., ст.гр. ЕП-11-2т, Стоєв В.Л., ст.викл., к. е.н. – науковий ернівник
**БОРОТЬБА ІЗ БЕЗРОБІТТЯМ ЯК СКЛADOVA ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Боротьба із безробіттям є ключовим завдання економічної політики будь-якої держави. Особливої актуальності набуває це питання на сучасному етапі економічних та політичних перетворень в Україні. Стимулювання зайнятості населення повинне здійснюватись через наступні запропоновані механізми та дії:

- через реалізацію механізму компенсації роботодавцю фактичних витрат на сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за працевлаштування безробітних, у тому числі з числа громадян, які недостатньо конкурентоспроможні на ринку праці, що повинне призвести до збільшення чисельності працевлаштованих безробітних із числа громадян, які недостатньо конкурентоспроможні на ринку праці не менш як на 5%;

- через виконання порядку видачі ваучерів особам віком старше 45 років для підтримання їх конкурентоспроможності шляхом перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації за професіями та спеціальностями для пріоритетних видів економічної діяльності, що повинно призвести до забезпечення навчанням за пріоритетними для економіки професіями не менш як 20 тис. осіб із числа тих, хто має право на отримання ваучера;

- через реалізацію програми державної підтримки молодих працівників, залучених до роботи в селах і селищах, що повинне призвести до збільшення числа молодих спеціалістів, які після закінчення навчання погодилися працювати на селі, не менш як на 2,5 тис. осіб щороку;

- через удосконалення системи проведення моніторингу створення нових робочих місць, що повинне забезпечити збільшення числа осіб, які розпочали власну справу, на 4 тис. щороку.

Також на сучасному етапі особливої підтримки вимагає створення робочих місць та підвищення самозайнятості в сфері малого підприємництва та мікропідприємництва, що може бути досягнуте через зменшення державного регулювання та оподаткування зазначених сфер підприємницької діяльності.

Плющакова К.Д., ст. гр. ЕП-13-1д, Дробишева О.О., ст. викл. – науковий керівник

**ПРИБУТОК ТА РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ЯК ПОКАЗНИКИ
ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА**

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Найважливішою фінансовою категорією, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, є прибуток. В умовах ринкової економіки прибуток є найважливішим чинником стимулювання виробничої і підприємницької діяльності підприємства та створює фінансову основу для її розширення, задоволення соціальних і матеріальних потреб трудового колективу. Прибуток будь-якого підприємства вимірюється абсолютною величиною, тобто сумою, що виступає узагальнюючим підсумковим показником господарсько-фінансової діяльності. Однак абсолютна величина прибутку не характеризує рівень ефективності діяльності підприємства в цілому. Тому для оцінювання ефективності економічної діяльності підприємства, характеристики рівня раціональності використання його ресурсів і витрат використовується відносний показник прибутковості - рентабельність.

Рентабельність не просто статистичний, розрахунковий параметр, а складний комплексний соціально-економічний критерій. На відміну від прибутку, він характеризує ефективність фінансової діяльності будь-якого конкретного економічного суб'єкта, щодо всіх інших (індивідуальних підприємств, організацій, регіонів, окремих країн і миру в цілому),

незалежно від розмірів і характеру економічної діяльності. Дана якість додає рентабельності, з одного боку, форму економічної категорії, що виражає економічні відносини між економічними суб'єктами з приводу результативності використання чинників капіталу, а з іншого – характер об'єкту і інструменту фінансового менеджменту.

Таким чином, прибуток є найважливішим узагальненим показником у системі оцінювальних показників ефективності виробничої, комерційної і фінансової діяльності підприємства, а рентабельність, у свою чергу, можна визначити як показник ефективності підприємства, що виражає відносну величину прибутку і що характеризує ступінь віддачі засобів, використовуваних у виробництві. В умовах економічної кризи на вітчизняних підприємствах спостерігається тенденція до значного зниження рівня рентабельності виробництв, що свідчить про збитковість більшості суб'єктів господарської діяльності. У зв'язку з цим питання підвищення рентабельності виробництва та інвестиційної привабливості підприємства, зміцнення конкурентоспроможності вимагають застосування ефективних підходів до управління прибутком суб'єкта господарювання з метою його максимізації.

УДК 330:658

Форостенко Д.О., ст. гр. ЕП-14-1с, Шляга О.В., к.е.н., доцент – науковий керівник

СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

На сучасному етапі господарювання, процес забезпечення економічної безпеки набуває все більшого значення і є однією з найважливіших умов успішного функціонування сфери підприємництва. Економічна безпека підприємства характеризується сукупністю якісних і кількісних показників, які залежать від спроможності керівництва підприємства і спеціалістів ефективно уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища. З метою досягнення найбільш високого рівня економічної безпеки підприємство має проводити роботу із забезпечення максимальної безпеки основних функціональних складових своєї роботи.

Функціональні складові економічної безпеки підприємства – це сукупність основних напрямів його економічної безпеки, що істотно відрізняються один від одного за своїм змістом.

Погляди на склад та складові елементи економічної безпеки різні, але науковці погоджуються з тим, що надійна економічна безпека підприємства можлива лише за комплексного і системного підходу до її організації. Ця система забезпечує можливість оцінити перспективи зростання підприємства, розробити тактику і стратегію його розвитку, зменшити наслідки фінансових криз і негативного впливу нових загроз та небезпек.

Структура економічної безпеки кожного підприємства є індивідуальною, її повнота і дієвість залежать від стану галузі, в якій воно функціонує, чинної в державі законодавчої бази, від обсягу матеріально-технічних і фінансових ресурсів підприємства, від розуміння кожним з працівників важливості гарантування безпеки бізнесу, а також від досвіду роботи керівників служб безпеки підприємств. Процес досягнення достатнього рівня економічної безпеки підприємства передбачає розроблення системи заходів, які дозволяють забезпечити конкурентоспроможність і економічну стабільність суб'єктів господарювання.

При прийнятті рішення щодо використання того чи іншого підходу у питанні забезпечення економічної безпеки підприємства, варто звернути увагу на системний підхід, оскільки в ньому передбачені основні економічні інтереси підприємства, які набули актуальності в сучасних кризових умовах. Забезпечення високого рівня кожного елемента окремо та всіх у сукупності призведе до забезпечення економічної безпеки підприємства, головним завданням якої є досягнення стабільності та максимальної ефективності функціонування підприємства в теперішньому, створення перспектив зростання, а також високого потенціалу розвитку в майбутньому.

РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП*

В динамічних умовах господарювання ефективного функціонування підприємства залежить від того, наскільки вдало воно взаємодіє із зовнішнім середовищем. Це можливо досягти за умови здійснення на підприємстві стратегічного управління та застосування інструментарію стратегічного аналізу.

Сьогодні не існує єдиного підходу щодо трактування сутності стратегічного аналізу, його завдань, об'єктів та етапів. Перші праці, в яких згадається поняття стратегічного аналізу, належать таким науковцям як І. Ансофф, А.Т. Томпсон і А.Дж. Стрікленд. Зокрема, І. Ансофф поняття стратегічного аналізу та процес формування стратегії підприємства розглядає як єдине ціле. А. Томпсон і А.Дж. Стрікленд вважають, що стратегічний аналіз є основою здійснення правильного стратегічного вибору, на основі обґрунтованих альтернатив та критеріїв вибору.

Інші автори в своїх наукових працях стратегічний аналіз розглядають як: спосіб перетворення інформації, отриманої у результаті аналізу середовища, на стратегію підприємства; виконання функції управління, яка спрямована на перспективу; аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища з метою визначення напрямку розвитку; спосіб дослідження і перетворення бази даних, одержаних внаслідок аналізу середовища, на стратегію підприємства; метод, що забезпечує процес стратегічного планування та контролінгу інформаційно-аналітичними даними; інструмент вибору підприємством стратегії; процес визначення критично важливих ситуацій зовнішнього та внутрішнього середовища, які можуть впливати на досягнення підприємством перспективних цілей; процес комплексного дослідження впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ на поточну конкурентну позицію підприємства на ринку та виявлення умов й можливостей його подальшого успішного розвитку в умовах ринкового господарювання. В той же час стратегічний аналіз в економічній літературі розглядають як один із етапів стратегічного управління підприємством.

Вважаємо, що стратегічний аналіз необхідно здійснювати на кожному етапі управління: від формулювання місії та цілей підприємства до реалізації та контролю за реалізацією його стратегії, що дозволить своєчасно приймати обґрунтовані управлінські рішення. Стратегічний аналіз не можна розглядати як спосіб чи метод, оскільки йому притаманний значний перелік інструментарію, який включає методи, моделі, способи, прийоми тощо. На нашу думку, стратегічний аналіз слід розглядати як безперервний процес дослідження, результатом якого є формування інформаційно-аналітичної бази для прийняття обґрунтованих рішень, спрямованих на досягнення стратегічних рішень та зростання конкурентної позиції підприємства.

Таким чином, роль стратегічного аналізу в системі управління підприємством визначається його перевагами, які дають змогу: створити інформаційну базу для прийняття стратегічних рішень на основі оцінювання внутрішнього та зовнішнього середовища; зменшити негативний вплив змін зовнішнього та внутрішнього середовища на результати діяльності підприємства; швидко реагувати на зміни та вносити відповідні корективи до стратегії, яка реалізується; визначити необхідний рівень потенціалу підприємства та дію чинників зовнішнього середовища, які у поєднанні дають змогу досягнути стратегічних цілей тощо. Метою стратегічного аналізу є змістовий і в певній мірі формальний опис об'єктів дослідження, виявлення тенденцій, особливостей можливих напрямів його розвитку.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

На сьогоднішній день в умовах вдосконалення ринкових відносин в Україні надзвичайно актуальними є питання застосування новітніх управлінських технологій, які дозволяють мобілізувати внутрішні ресурси українських підприємств та забезпечити їм високий рівень конкурентоспроможності, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Однією з головних причин сучасної економічної кризи та низької конкурентоспроможності вітчизняних товарів та послуг є нездатність українських підприємств розширити свою частку на внутрішньому і зовнішньому ринках, просувати свої товари та формувати свого споживача, поставивши його інтереси понад інтереси виробничої та комерційної діяльності. Конкурентоспроможність підприємства - це ступінь переваги підприємства у певних характеристиках відносно до інших підприємств даної галузі всередині країни та поза її межами й можливість утримання протягом тривалого періоду часу заданих конкурентних переваг.

Конкурентоспроможність підприємства та конкурентоспроможність продукції поєднується між собою. Можливість підприємства конкурувати на товарному ринку безпосередньо залежить від конкурентоспроможності його товару, а також від сукупності економічних методів управління діяльністю підприємства, що мають вплив на результати конкурентної боротьби.

Для підприємств України на сьогоднішній день актуальною є проблема підвищення конкурентоспроможності. Для визначення джерел конкурентоспроможності необхідно дослідити фактори її формування. У більш розвинутих країнах проблемі підвищення конкурентоспроможності приділяється достатня увага з боку державних діячів. Відбувається загострення конкурентної боротьби за місце на ринку, за збут продукції, підприємства змушені постійно шукати нові можливості та резерви удосконалення своєї технології з метою створення якісних товарів та задоволення потреб споживачів.

Праці багатьох відомих зарубіжних вчених пов'язані з розробкою теоретичних аспектів оцінки конкурентоспроможності підприємств, зокрема: Котлер Ф., Ассель Г., Дойль П. та ін. Основні проблеми, пов'язані з підвищенням конкурентоспроможності підприємства, розглянуті в роботах багатьох вітчизняних вчених, серед яких Дударь А.П., Гальчинський А.С., Іванов Ю.Б., Осипов В.Н. та ін.

Основними чинниками підвищення конкурентоспроможності підприємства є: трудові ресурси, інновації, вдосконалення реалізованої продукції та розширення своєї діяльності.

Величезний вплив на підвищення конкурентоспроможності підприємства має ринок, а особливо ринкове середовище, у якому функціонує підприємство, і його особливості. До таких особливостей відноситься: глобалізація ринку і наявність інформаційної мережі.

Висока конкурентоспроможність підприємства обумовлена високим попитом на товари підприємства, задоволеністю споживачів до продукції та відсутністю претензій до підприємства з боку партнерів, акціонерів та суспільства.

Деякі компанії перевершують конкурентів просто завдяки тому, що краще виконують повсякденну роботу. Часом це переважає будь-яку структурну перевагу. Інші компанії створюють вартість, випереджаючи конкурентів здатністю безперервно накопичувати і вдосконалювати знання у своїй справі.

Основними шляхами підвищення конкурентоспроможності підприємства є пошук конкурентних переваг і ключових факторів успіху та формування, певної ринкової стратегії (із застосуванням спеціальних матриць), що направлена на підвищення конкурентоспроможності в заданих умовах.

Отже, на сьогоднішній день ринок перенасичений підприємствами, які створюють аналогічну продукцію, тому втримуються лише ті, які мають певні конкурентні переваги відносно інших. Тому, в сучасних умовах найважливішим завданням є формування конкурентних переваг на вітчизняних підприємствах задля утримання та закріплення своїх позицій на ринку. Це стає можливим, в першу чергу, при застосуванні основних напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємства та розробці ринкової стратегії її підвищення із застосуванням ключових факторів успіху.

УДК 330.341.1

Турба О.О., доц., к. социол. н.

АНАЛИЗ ПРИЧИН НЕСОСТОЯТЕЛЬНОСТИ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ

Запорожская государственная инженерная академия, кафедра ЭП

Сегодня, очевидно, что без существенных технологических прорывов, основанных на инновациях, не может быть успешного развития любой страны. Инновации стали промышленной религией 21 века, одна из основных причин этого – инновационные проекты, безусловно, приносят гораздо больший доход, чем обычные деловые предприятия.

При этом часто забывают, что светлое инновационное будущее не наступит без соблюдения, казалось бы, тривиальных вещей:

- создания консолидированного научного и бизнес- сообщества;
- достижения реальной самостоятельности компаний и, особенно, научных центров;
- обеспечения должного уровня доверия и ответственности.

Однако до сих пор так и не было сформулировано четкое определение инновации, не было придумано единой системы оценки инноваций - от понимания под инновацией создания улучшенного производственного процесса до использования более дешевого сырья для производства уже известного товара.

Кардинальные преобразования, происходящие сегодня в мире, затрагивают все сферы деятельности, в том числе и научно – техническую политику. Проблема эффективного использования достижения науки и техники не исчезает в ходе осуществления рыночной реформы. Поэтому участники рыночных отношений, прежде всего те из них, которые занимаются производством, для обеспечения своей текущей и перспективной конкурентоспособности обязаны самостоятельно и целенаправленно формировать и осуществлять научно-техническую политику.

Основной причиной провала инноваций в американских компаниях выделяют отсутствие энтузиаста. Согласно их данным, в подавляющем большинстве случаев, если инновационная идея пришла в группу разработчиков некоторого проекта от руководства, а не от конкретного разработчика-новатора, разработка обречена на провал.

Вторая причина неудач исследований - перефинансирование 86% инновационных проектов так и не были доведены до ума, потому что в них вкладывали чересчур много денег. К такому же отрицательному эффекту во многих случаях (61%) приводит и большой коллектив разработчиков. Третья причина неудач - отсутствие работы с конечным пользователем. По исследованиям, описанным в «Science» в 82% случаев инновации ведут к провалу, если не учитывалось или неверно интерпретировалось, мнение было конечных пользователей разрабатываемого продукта или технологии.

Четвёртая причина убыточности инновационных изысканий - следование заранее выбранной концепции. В 69% случаев разработки проваливались, из-за того, что исследователи отказывались, при возникновении проблем, сменить намеченный план или внести существенные изменения в разрабатываемый продукт.

УДК 65.011.47

Таран А.О., ст. гр. ЕП-14-1сз, Конашук В.Л., доц., к. е. н., - науковий керівник
**ДО ПИТАННЯ ПРО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Підвищення ефективності економічної діяльності промислових підприємств є однією з найбільш актуальних проблем сучасного етапу розвитку української економіки, особливо зважаючи на процеси євроінтеграції в контексті виконання положень Угоди про асоціацію з ЄС. В основі цієї проблеми лежить низька ефективність промислового виробництва в Україні, зумовлена значним технологічним відставанням від розвинутих країн Заходу. Серед ряду причин такого стану зазначимо незавершеність демонополізації економіки й нову хвилю її монополізації внаслідок олігархічного характеру процесу приватизації, що негативно відобразилося на формуванні конкурентного середовища, дешевизну робочої сили, можливості покриття неефективності політичною й корупційною рентою, що в свою чергу зумовило низький рівень інноваційної активності промислових підприємств і деградацію науково-технологічного потенціалу. Зважаючи на наведені обставини, підвищення ефективності економічної діяльності промислових підприємств можна досягти лише на основі комплексу заходів, що зокрема включають:

- інституційні перетворення (деолігархізація, демонополізація економіки, антикорупційні заходи тощо);
- активізація інноваційної діяльності підприємств у напрямку енерго- і ресурсозбереження.

На нашу думку, саме зниження енерго- і ресурсомісткості виробництва є магістральним напрямом підвищення ефективності економічної діяльності промислових підприємств. Реалізація цього напрямку пов'язана насамперед з упровадженням нових (у т. ч. безвідходних і маловідходних) технологій і технічних засобів, але водночас майже на кожному підприємстві існують значні резерви зниження енерго- і ресурсомісткості виробництва шляхом поліпшення його організації та управління.

УДК 659.113

Горлова В.Д., ст. гр. ЕП-11-1д, Слєць О.П., доц., к. е. н. – науковий керівник

ПЛАНУВАННЯ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

На сучасному етапі економічна роль реклами реалізується в тому, що вона сприяє зростанню суспільного виробництва, обсягу капіталовкладень і числа робочих місць. Рекламна діяльність сьогодні є однією з найпотужніших галузей економіки країн. Адже вона ефективно стимулює збут продукції, приваблює споживачів, має не лише комерційну але й соціальну функцію.

Теоретичні та методичні аспекти планування та організації рекламної діяльності підприємства розглядалися у роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників, таких як М. Відаль, Х. Вольф, В. Гнатушенко, В. Дем'янов, О. Мощенська, В. Музикант, С. Челахов, Н. Голду, Проте слід відзначити, що до цього часу деякі аспекти рекламної діяльності на ринку, зокрема пов'язані з організацією рекламних компаній та оптимізацією розподілу витрат на рекламу, залишаються недостатньо вивченими та вимагають додаткового дослідження.

Під плануванням рекламного бізнесу розуміють управлінський процес визначення цілей підприємства у сфері створення контактів з цільовою аудиторією та шляхів їхнього досягнення. Планування рекламної діяльності уможливорює складання переліку завдань, які підприємство має розв'язати за допомогою реклами, та визначення строків їхнього виконання.

План рекламної діяльності має бути достатньо гнучким, допускати можливість негайної заміни одних заходів іншими, «перекидання» коштів з одних напрямів на інші. Ці проблеми розв'язуються за допомогою систематичного контролювання реальної торгової ситуації та аналізу фактичної економічної ефективності рекламної кампанії.

Основним компонентом рекламної діяльності є рекламні кампанії — комплекс послідовних, логічно пов'язаних рекламних заходів з метою досягнення маркетингових цілей на конкретному етапі діяльності підприємства. Рекламні кампанії здебільшого плануються та проводяться з метою оновлення продукції у виробництві та збутовій мережі.

Таким чином планування рекламної діяльності є своєрідним індикатором комерційної діяльності підприємства, спрямованим на створення нового та збільшення існуючого попиту на товари та послуги.

УДК 330.131.5:658.2

Нечитайло С.І., ст. гр. ЕП-13- 1д, Дробішева О.О., ст. викл. – науковий керівник

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Ефективне використання оборотних засобів має важливе значення для підприємства, оскільки вони впливають на загальну ефективність всієї сукупності засобів, залучених підприємством. Це пояснюється тим, що тривалість обороту основних і оборотних засобів суттєво відрізняється через принципові відмінності за характером участі у виробничому процесі основних та оборотних фондів. Якщо перші неодноразово беруть участь у процесі виробництва, то оборотні фонди — один раз, повністю споживаючись у кожному його циклі. Обороти основних фондів вимірюються роками, водночас як оборотні фонди і фонди обігу протягом року здійснюють, як правило, декілька оборотів. Отже, оборотні засоби, що обслуговують оборот оборотних фондів і фондів обігу, багато в чому визначають загальні темпи і ефективність виробництва.

Але, не зважаючи на важливість ефективного використання оборотних засобів, на сьогоднішній день більшість з діючих підприємств в Україні використовують їх нерационально, а деякі з них навіть не знають про існування проблеми. Щоб вирішити проблему, перш за все, треба визначити, як використовуються оборотні засоби підприємства. Для цього необхідна система показників, найважливішими з яких є швидкість обертання, коефіцієнт обертання та коефіцієнт завантаження. Ці показники показують, чи відбувається прискорення або сповільнення використання оборотних коштів. Це є дуже важливим, адже в результаті прискорення обертання оборотних засобів з обігу вивільняються матеріальні ресурси і джерела їх формування, що дає змогу підприємству спрямувати певну суму за своїм бажанням і обійтись без залучення додаткових фінансових ресурсів, при уповільненні — до обігу залучаються додаткові активи.

Швидкість обертання оборотних засобів не тільки характеризує ефективність їх використання, але і багато в чому визначає фінансовий стан підприємств. Проблема покращання використання оборотних засобів полягає в тому, щоб скоротити строки їх обертання шляхом удосконалення організації виробництва, правильного формування оборотних засобів, ліквідації непотрібних запасів товарно-матеріальних цінностей, витрат виробництва і приведення їх у відповідність із встановленим нормативом.

Підводячи підсумки можна сказати, що ефективне використання оборотних засобів підприємством, має важливе значення для його подальшого розвитку та існування взагалі. Тому підприємствам в Україні потрібно терміново звернути на це увагу та прийняти необхідні кроки для ефективного використання оборотних засобів, як необхідної передумови економічного зростання.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Інноваційна діяльність — діяльність, спрямована на комерціалізацію накопичених знань, технологій і обладнання. Результатом інноваційної діяльності є новий або додатковий продукт або продукт з новими якостями.

Відповідно до Закону «Про інвестиційну діяльність» інноваційна діяльність – одна з форм інвестиційної діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу

Інновації можуть здійснюватись в різних секторах економіки. Тому основний принцип побудови механізму фінансування інноваційних процесів полягає в тому, щоб забезпечити величину прибутку на капітал у кожному виді діяльності не менше, ніж загалом в Україні.

Україна належить до держав із середнім рівнем інноваційності (79 місце за фактором інноваційності та досвідченості бізнесу, за підсумками 2012 року). Незважаючи на такі показники, як наявність кваліфікованих кадрів, патентної активності, наукової інфраструктури, залучення компаній до інноваційних процесів, конкурентоспроможність на внутрішньому ринку мало сприяють перетворенню інновацій на масові та доступні кожному. Хоча суспільство і має значний інноваційний, творчий, інтелектуальний потенціал, це немає значного впливу на економіку та розвиток у даній сфері.

Перед Україною постає кілька складних задач, що пов'язані з фінансуванням інноваційної діяльності, а саме:

- збільшення загального обсягу інвестицій в інновації з державного і приватних джерел;
- удосконалення управління інноваційною системою з відповідними наслідками для фінансування інноваційної діяльності;
- досягнення загального балансу фінансування науково-дослідної та інноваційної сфер від державного фінансування організаційної структури до конкурентного, прозорого і заснованого на проектах з чіткими інноваційними цілями.

Таким чином, для розвитку інноваційної діяльності в Україні необхідно здійснити комплекс організаційно-економічних заходів, що охоплюватимуть:

- здійснення ефективної державної інноваційної політики, погоджуючи темпи та пропорції розвитку науки, технологій і виробництва;
- вдосконалення механізму захисту прав інтелектуальної власності;
- забезпечення сприятливого клімату для створення власних наукомістких виробництв повного циклу шляхом використання різних форм державної підтримки;
- розвиток інноваційної інфраструктури шляхом покращення системи інформаційного забезпечення інноваційної діяльності, сертифікації і впровадження розробок, підготовки і перепідготовки кадрів;
- розширення міждержавного співробітництва в галузі наукових розробок та інноваційної діяльності, координації зусиль у питаннях розвитку пріоритетних для кількох держав напрямів.

Отже, для того щоб наша країна зробила прорив в області інновацій, потрібна належна підтримка державних органів влади, створення сприятливого інвестиційного клімату, нові наукові здобутки та високотехнологічні рішення.

Потрібно створити надійний фундамент для модернізації та інтеграції нашої держави до європейського та світового простору знань, а це можливо здійснити лише при злагодженій системі організаційно-економічних заходів.

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП*

Аналіз зарубіжної практики господарської діяльності свідчить, що підприємства, діяльність яких базується на принципах корпоративної культури, функціонують особливо ефективно. Щодо України, то, на жаль, корпоративному менеджменту не приділяється належної уваги. Це є суттєва управлінська помилка, яка веде до виникнення проблем у сфері функціонування та еволюційного розвитку підприємства.

Корпоративна культура є ефективним інструментом стратегічного управління, за допомогою якого можна привести підприємство до успіху, процвітання і стабільності. В той же час при неефективному її використанні можливо досягти і прямо протилежних результатів. Загалом, підприємствам із високою корпоративною культурою притаманні: високий рівень усвідомлення важливості праці для досягнення успіхів у бізнесі; схильність до обґрунтованого ризику; ефективне використання енергії та ініціативи керівників і виконавців; готовність до раптових змін у навколишньому середовищі; повага до працівників, оскільки вони – запорука успішного розвитку бізнесу; визнання споживачів та їхніх потреб центром діяльності тощо.

Основними тенденціями розвитку корпоративної культури в Україні є: деідеологізація корпоративної культури корпорацій, часткова ліквідація впливу держави на її формування; комерціалізація корпоративної культури; зростання інтересу до корпоративної культури серед академічного менеджменту забезпечення, але в ракурсі збільшення дохідності. Немає турботи про учасників корпоративних відносин у соціально-духовному плані; посилюються культурно-комунікативна апатія у вищого корпоративного керівництва; зростає свідомо реалізація у виробничо-господарській діяльності корпорації елемента акціонерної антикультури; порушуються кодекси протокольної поведінки учасників корпоративних відносин.

Впровадження ефективно діючої корпоративної культури на підприємстві можна звести до п'яти етапів: аналіз внутрішніх організаційних процесів підприємства; аналіз психологічного клімату на підприємстві; формування моделі корпоративної культури (визначення місії та базових цінностей, формування правил поведінки працівників, опис традицій та символіки); впровадження моделі; підтримка моделі.

За результатами проведеного дослідження можна зазначити, що по-перше, корпоративні відносини мають нерозвинений, нестабільний характер і сьогодні відбувається по суті тільки перший етап їх розвитку; по-друге, корпоративну культуру варто трактувати як систему духовних та матеріальних елементів, що взаємодіють між собою і властивих тільки конкретному підприємству, у формуванні яких істотну роль грає культура внутрішніх суб'єктів і чинники зовнішнього середовища, на основі якої формується системний підхід до управління усіма чинниками виробництва; по-третє, формування корпоративної культури відбувається в умовах вирішення підприємством двох важливих проблем: зовнішньої адаптації та внутрішньої інтеграції. Корпоративна культура завжди повинна підтримувати місію, цілі й конкретну стратегію розвитку організації. При цьому вона припускає передбачуваність дій і керованість поведінки, певний рівень стабільності, сприяє формуванню відчуття добробуту і досягненню поставлених цілей. В той же час корпоративна культура повинна виконувати структуро-генерувальну, дослідну, інформаційно-комунікативну і контрольно-регулятивну функції.

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РІВЕНЬ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП*

Ступінь готовності найманого працівника до виконання своїх посадових зобов'язань визначається рівнем його кваліфікації. Кваліфікація представляє собою здатність виконувати завдання й обов'язки щодо визначеної роботи. Кваліфікація визначається рівнем освіти і спеціалізацією. Разом з тим одну й ту саму роботу працівники з однаковим рівнем кваліфікації можуть виконувати по-різному. В першу чергу це стосується якості та швидкості виконання поставлених завдань. Відтак рівень продуктивності праці залежить не тільки від того, наскільки рівень кваліфікації окремо взятого працівника відповідає рівню складності виконуваних робіт, але й від того, яке ставлення до роботи має працівник, тобто наскільки він є вмотивованим до своєчасного та якісного виконання виробничих або управлінських завдань.

На підприємстві система мотивації праці включає різні методи, що об'єднані в декілька груп: організаційно-виробничі, соціально-економічні, адміністративні, правові, соціально-психологічні, інформаційно-роз'яснювальні. Сьогодні найбільше значення мають соціально-економічні методи мотивації праці, але стрімкий розвиток інтеграційних процесів може суттєво змінити пріоритети та орієнтири найманих працівників. Фахівці з різним рівнем кваліфікації (особливо вищої та найвищої кваліфікації) мають можливість застосувати свої навички на підприємствах по всьому світові. Загалом це покращує положення роботодавців, адже пропозиція на ринку праці зростає. Наймані працівники, зі свого боку, стають першими хто є зацікавленим у підвищенні продуктивності праці, адже від цього залежатиме збереження за ними робочого місця, а також можливості подальшого кар'єрного зростання.

Таким чином, потенційні можливості зростання продуктивності праці цілком визначаються рівнем вмотивованості найманих працівників. А оскільки для підприємства використання заробітної плати, як головного мотиваційного стимулу, супроводжується одночасним зростанням рівня витрат та собівартості продукції, то існує необхідність більш широкого застосування інших методів мотивації праці. Міжнародні інтеграційні процеси дозволяють підвищити рівень продуктивності праці за рахунок використання інформаційно-роз'яснювальних методів, у яких практично відсутня витратна складова, але ефект від використання яких може позитивно вплинути на загальні результати господарської діяльності підприємства.

ФАКТОРИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП*

На формування складових інвестиційної привабливості публічного акціонерного товариства впливають фактори внутрішнього та зовнішнього середовища товариства. Фактори поділяються на фактори мікро-, мезо-, макро- та мегарівнів. Факторами мікрорівня виступають фактори, які виникають безпосередньо на підприємстві та можуть регулюватися ним; фактори мезорівня виникають у галузі, до якої відноситься діяльність публічного акціонерного товариства; фактори макрорівня виникають на рівні держави та не можуть регулюватися товариством; фактори мегарівня виникають у світі та не можуть регулюватися публічним акціонерним товариством.

Дослідження факторів впливу на інвестиційну привабливості публічного акціонерного товариства дозволило виділити та розглянути в сукупності такі фактори впливу:

- 1) нарахування та виплата дивідендів товариством;
- 2) ІРО, міжнародні займи (єврооблігації);

- 3) входження до корпорації, групи, міжнародного об'єднання;
- 4) наявність експортної діяльності;
- 5) валовий внутрішній продукт країни;
- 6) рівень інфляції;
- 7) техногенні та технологічні катаклізми.

Публічне акціонерне товариство має можливість регулювати частину факторів (нарахування та виплата дивідендів, наявність експортної діяльності, проведення первинного розміщення цінних паперів на міжнародних фондових площадках, входження до корпорації, міжнародного об'єднання, виконання норм акціонерного законодавства) з метою збільшення інвестиційної привабливості. Фактори впливу, які виникають на макро та мегарівнях (валовий внутрішній продукт, інфляція, державний борг, світова фінансова криза, техногенні та технологічні катаклізми у світі) не піддаються впливу та регулюванню з боку публічного акціонерного товариства. Виконання норм акціонерного законодавства є необхідною умовою функціонування ПАТ. Цей фактор має вплив на інвестиційну привабливість ПАТ.

Для власників та керуючих публічного акціонерного товариства важливим є урахування факторів впливу з метою збільшення інвестиційної привабливості товариства.

УДК 330.131.5:658.27

Жиронкіна В. С., ст. гр. ЕП-13-1д, Дробішева О.О., ст. викл. — науковий керівник

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Одним з найбільш важливих завдань розвитку промисловості є забезпечення виробництва насамперед за рахунок підвищення його ефективності. Від вирішення цієї проблеми залежить фінансовий стан підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

Згідно законодавства України, основні засоби — це матеріальні цінності, що використовуються у виробничій діяльності підприємства понад один календарний рік з початку введення їх в експлуатацію, а також предмети вартістю за одиницю понад 500 гривень (за ціною придбання). Виробничі фонди — це ті матеріально-речові засоби, які беруть участь у виробництві. Вони поділяються на основні та оборотні. За допомогою виробничих фондів виробляється продукція, яка становить фонди обігу. Найважливіші шляхи підвищення ефективності використання основних активів підприємства:

- поліпшення складу, структури і стану основних фондів підприємства;
- удосконалення планування, управління і організації праці та виробництва;
- зниження фондомісткості, підвищення фондовіддачі та продуктивності праці на підприємстві;
- підвищення та розвиток матеріального та морального стимулювання праці.

Основними напрямками підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства є наступні:

- екстенсивний, до якого належить в основному збільшення часу роботи основних виробничих фондів.
- інтенсивний, до якого належить підвищення віддачі засобів праці на одиницю часу.

Промисловим підприємствам України необхідно налагоджувати продуктивну економічну діяльність. Адже в умовах простою у виробництві, показники ефективності використання основних фондів, як і інші групи економічних показників мають «негативний» відтінок. Крім того основні фонди мають властивість зношуватись і тоді, коли вони не використовуються. І тому в результаті простою підприємство зазнає значних збитків.

Похильченко І.М., ст. гр. ЕП-12-1д

Севастьянов Р.В., доц. к. е. н. – науковий керівник

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ВАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ»*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП*

Серед основних проблем економічного розвитку ВАТ «Запоріжсталь» можна виділити такі проблеми як низький технічний рівень і застарілі технології; значна частка доменного виробництва; підвищена порівняно зі світовим рівнем праце-, енерго- та матеріаломісткість; відсутність належного інвестування у техніко-технологічну модернізацію та реконструкцію. Порівнявши показники обсягу виробництва за березень 2015 і 2014 років можна зробити висновок про скорочення обсягів виробництва (табл. 1).

Таблиця 1 – Порівняння обсягів виробництва ВАТ «Запоріжсталь»

Найменування показника	Од. вимірювання	Березень 2014 тис. тонн	Березень 2015 тис. тонн	Березень 2015 до березня 2014р, тис.тонн	Березень 2015 до березня 2014р, %
Обсяг виробництва	тис. тонн	914,80	826,20	-88,60	90,31

Це пов'язано із зупинкою в кінці лютого 2015 року на розширений капітальний ремонт другого розряду з елементами реконструкції доменної печі № 2.

За останній період часу ціни на металургійну продукцію впали більш ніж на 40%, у важкому становищі вся економіка країни. Для ВАТ «Запоріжсталь» останнім часом актуальні такі проблеми як брак вапняку, адже у зв'язку останніми подіями в Україні з Криму поставки припинені, через бойові дії на Донбасі сильно постраждало залізничне сполучення. Також існують проблеми з підвищенням залізничних тарифів на вантажоперевезення, валютним курсом, оплатою імпорту.

Незважаючи на всі проблеми і складні економічні умови на даному етапі виробництво продовжує зростати, відбувається екологічна модернізація виробничих агрегатів, продовжується інвестування в технічну модернізацію комбінату. За інформацією керівника ВАТ «Запоріжсталь» Ростислава Шурми 600 млн грн. вкладено в сучасну доменну піч №4 з системою аспірації, 730 млн грн. в нову лінію соляно-кислотного травлення у цеху холодної прокатки, триває будівництво газоочисного устаткування на агломашинах. У 2014 році інвестиції ВАТ «Запоріжсталь» в технічну модернізацію комбінату становили близько 120 мільйонів доларів. Підприємство продовжує функціонувати, розвиватися та збільшувати обсяги виробництва».

Дослідивши діяльність підприємство можна стверджувати, що важливим фактором є підвищення ефективності виробництва. Для цього потрібно модернізувати технічну базу виробництва, проводити активну інвестиційну політику, зменшувати праце-, енерго- та матеріаломісткість продукції.

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Використання трудових ресурсів являє собою комплекс заходів, спрямованих на забезпечення умов для ефективної реалізації творчого, фізичного і трудового потенціалу працівників. Використання персоналу повинно відповідати цілям підприємства, не ігнорувати інтереси працівників і дотримуватись законів про працю. Раціональне використання персоналу має забезпечити: оптимальну зайнятість працівників і стабільне та рівномірне їх завантаження протягом робочого періоду (тижня, місяця); відповідність трудового потенціалу працівників вимогам робочого місця, посади; періодичну зміну одного робочого місця на інше з метою забезпечення різноманітності виконуваних робіт і можливості гнучкого маневрування в процесі виробництва; максимальну можливість виконання на робочому місці різних операцій, чергуючи навантаження різних груп м'язів людини.

В економічній теорії поняття «ефективність» визначається, виходячи з поставлених цілей, як функція досягнутих результатів і витрачених на це ресурсів. Щодо трудового потенціалу підприємства, то ефективність його використання можна представити як відношення результату, що характеризує ступінь досягнення мети (економічної, соціальної), до кількості і якості реалізованих здібностей персоналу з його досягненнями. Причому ефективність використання трудового потенціалу необхідно розглядати в двох площинах: по-перше, як ефективність роботи безпосередньо персоналу підприємства і, по-друге, з позицій ефективності управління формуванням і реалізацією кадрового потенціалу.

На рівні підприємства можна виокремити три основні системи критеріальних показників оцінювання ефективності використання трудового потенціалу ефективності:

- система, заснована на кінцевих результатах діяльності підприємства: прибуток до оподаткування, оподатковуваний, чистий прибуток, собівартість, рівень рентабельності, виручка від реалізації, обсяг виробництва, якість продукції, термін окупності інвестицій, рентабельність інвестицій та ін.;

- система, заснована на результативності, якості та складності трудової діяльності: продуктивність праці, темпи зростання продуктивності і заробітної плати, частка фонду оплати праці в собівартості продукції, втрати робочого часу, процент браку, фондоозброєність праці, трудомісткість продукції, коефіцієнти складності праці, чисельність персоналу і т. ін.;

- система, заснована на формах і методах роботи з персоналом: плинність кадрів, рівень кваліфікації персоналу, рівень трудової дисципліни, професійно-кваліфікаційну структуру, співвідношення виробничого й адміністративно-управлінського персоналу, соціальну структуру персоналу, рівномірність його завантаження, витрати на одного працівника, витрати на управління, соціально-психологічний клімат у колективі, привабливість праці і т. ін.

В умовах економічної нестабільності актуальним є перехід до прогресивних методів підготовки, підтримки і розвитку, раціонального використання, виявлення резервів трудових ресурсів, збільшення зайнятості, удосконалення управління трудовими ресурсами, розвиток ринку праці, забезпечення збалансованості кількості робочих місць, трудових ресурсів і капіталовкладень.

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

В умовах ринкової економіки одним із вагомих чинників формування конкурентного середовища і своєрідним двигуном економічного розвитку виступає мале підприємництво. Саме суб'єкти малого підприємництва більш активні в інноваційній діяльності, здатні за певної підтримки стимулювати структурну перебудову економіки, насичувати ринок товарами й послугами та вирішувати питання усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, створювати додаткові робочі місця й скорочувати безробіття, створювати передумови для формування середнього класу як найбільш мобільної і вагомої соціальної верстви населення.

Розвиток малого бізнесу відповідає загальносвітовим тенденціям до формування гнучкої змішаної економіки, поєднанню різних форм власності і адекватної їм моделі господарства, в якій реалізується складний синтез конкурентного ринкового механізму і державного регулювання великого, середнього і дрібного виробництва. Початок формування приватного малого та середнього бізнесу припадає на момент проголошення незалежності України. В цілому розвиток національного приватного підприємництва країни можна охарактеризувати як непослідовний та часто проблемний, але незаперечним наслідком є факт наявності значного прошарку приватного бізнесу в національній економіці країни.

Так, формування державної політики підтримки малого бізнесу в Україні починається з 1991 року, з прийняття Закону України «Про підприємництво» та утворення Державного комітету України зі сприяння малим підприємствам і підприємництву. За даними Держкомстату України станом на 1 січня 2014 р. в Україні налічувалося 1 600 127 суб'єктів господарювання, з яких 1 578 879 суб'єктів малого підприємництва.

Протягом 2011-2013 років спостерігалось зменшення кількості суб'єктів малого підприємництва та незначне зростання суб'єктів середнього підприємництва з 1,24% від загальної кількості суб'єктів господарювання у 2012 році до 1,29% у 2013 році. У структурі вітчизняного підприємництва за розміром підприємств станом на 1 січня 2014 р. частка малих підприємств становила 94,3%. Протягом 2011 – 2013 років даний показник не зазнавав змін і становив 94,5%.

Малий бізнес в Україні переживає серйозні труднощі зростання. Постійні зміни у політиці та у законодавстві привносять нестабільність в економічне середовище, тим самим збільшуючи ризики ведення бізнесу та призводячи до банкрутства багатьох підприємств. Держава повинна звести до мінімуму поточні зміни у нормативно-правових актах. В умовах виходу з економічної кризи не можна не згадати про підтримку малого бізнесу, оскільки поява великого числа фірм приведе до появи нових робочих місць. В той же час малим підприємствам легше управляти в умовах нестабільного курсу національної валюти, та вони принесуть реальні гроші до бюджету, що особливо важливо. Проте в Україні вплив держави на процес становлення та розвитку малого підприємництва явно недостатній.

Подальший поступовий розвиток малого підприємництва в Україні можливий лише за умови вирішення низки наступних завдань, а саме: розробки фінансової стратегії щодо залучення українського і міжнародного банківського капіталу для забезпечення розвитку малого бізнесу в Україні; сприяння розвитку зовнішньоекономічної активності суб'єктів малого підприємництва; проведення підготовки та перепідготовки кадрів для роботи в структурах малого бізнесу; удосконалення інформаційного та нормативно-правового забезпечення діяльності підприємців у сфері малого бізнесу; розвитку інноваційної діяльності в підприємницьких структурах.

УДК 65.017

Луценко А.М., ст. гр. ЕП-14-1с, Конашук В.Л., доц., к. е. н., - науковий керівник

ВПЛИВ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

За відомим визначенням виробничий потенціал підприємства – це здатність до забезпечення стабільної виробничої діяльності в межах обраної стратегії. Цю здатність формують засоби і предмети праці, кількісний і професійно-кваліфікаційний склад трудових ресурсів, наявні технології, якість менеджменту. Відповідно, вплив виробничого потенціалу на ефективність господарської діяльності підприємства є безумовним. Він проявляється в таких аспектах:

- якісному, а саме, чи забезпечують ефективність виробництва існуючий технічний стан і технічний рівень засобів виробництва і технологій, існуючий рівень кваліфікацій працівників і рівень підготовки менеджменту тощо;
- кількісному, а саме чи достатньо фізично обсягів різних складових виробничого потенціалу для забезпечення ефективності виробництва;
- структурному, а саме, чи збалансовані складові виробничого потенціалу для забезпечення ефективності виробництва.

Важливим аспектом ефективності господарської діяльності підприємства є також ступінь використання свого виробничого потенціалу, що залежить у першу чергу від ринкової кон'юнктури. В умовах мінливості зовнішнього середовища, ускладнення конкурентного простору підприємства повинні постійно адаптувати стан виробничого потенціалу до змін, для чого необхідно зосередити увагу насамперед на якісному аспекті. Саме такий підхід забезпечить потужний позитивний вплив виробничого потенціалу на ефективність господарської діяльності підприємства

УДК 65.011.44

Донець Є.В., ст. гр. ЕП-14-1с, Єлець О.П., доц., к. е. н. – науковий керівник

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Проблема ефективності діяльності підприємства завжди посідає одне з найважливіших місць в питаннях економіки, оскільки важливо не лише створити підприємство, але й змусити його працювати та приносити найкращі результати. Особливо гостро це питання постає в умовах розвитку конкурентного середовища, тому що підприємству необхідно розвиватися та вдосконалюватися для того, щоб утримати свої первісні позиції.

Теоретичні та методичні аспекти визначення ефективності господарської діяльності підприємства розглядалися у роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників, таких як В.А. Кармазін, Г.І. Кіндрацька, Т.Д. Костенко, Б.Є. Грабовецький, Г.В. Савицька, Н.В. Тарасенко, С.С. Черниш та ін.

В економіці підприємства в загальному вигляді під ефективністю розуміють результативність господарської діяльності, співвідношення між досягнутими результатами та затратами живої і уречевленої праці. Рівень ефективності характеризує рівень розвитку виробничих сил і є одним з найважливіших показників розвитку економіки. Методика розрахунку економічної ефективності залежить від галузевої специфіки підприємства.

Найбільш обґрунтованими підходами до визначення ефективності є:

1) ресурсний, коли економічний результат зіставляється з економічною оцінкою виробничих ресурсів, які застосовуються під час виробництва;

2) витратний, коли економічний результат порівнюється з поточними витратами, які безпосередньо пов'язані з його досягненням;

3) ресурсно-витратний, що, як це видно з самої назви, являє собою певний компроміс між двома попередніми. Тобто до уваги береться як певна оцінка наявних ресурсів, так і оцінка поточних витрат. Проте застосування цього підходу має бути дуже зваженим і обережним, адже виникає проблема подвійного рахунку, а також значного впливу галузевих особливостей виробництв (фондомісткості, капіталомісткості, трудомісткості тощо).

Отже, кожен із цих підходів має свої переваги та недоліки, і доцільність застосування того чи іншого з них визначається конкретними обставинами й поставленими завданнями.

Рівень ефективності характеризує рівень розвитку виробничих сил і є одним з найважливіших показників розвитку економіки.

УДК 336:748:7

Чернишова О.І., ст.гр. ЕП-11-2т, Стоєв В.Л., ст.викл., к. е.н. – науковий ервітник

МЕТОДИ ПІДТРИМКИ ВАЛЮТНОГО КУРСУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Коливання курсу обміну гривні до іноземних валют, які на сучасному етапі визначаються не тільки економічними, але й політичними чинниками, вимагають розробки та використання методів підтримки валютного курсу вітчизняною валюти як у короткостроковому, так і довгостроковому періоді.

В якості методів короткострокової підтримки валютного курсу можна визначити:

- кредити Міжнародного валютного фонду та інших міжнародних організацій;
- збільшення відсотку обов'язкового продажу іноземної валюти для експортерів;
- обмеження терміну повернення валютної виручки;
- обмеження свободи придбання іноземної валюти;
- обмеження розрахунків у іноземній валюті за імпортними операціями тощо.

Але в довгостроковому періоді зазначені заходи можуть мати негативний вплив на показники економічного розвитку України.

Довгостроковими методами підтримки валютного курсу можуть бути:

- підтримка національного виробництва товарів та послуг задля заміщення товарів, що імпортуються, товарами національних виробників;
- стимулювання та підтримка експортоорієнтованих виробництв;
- унеможливлення уникнення від оподаткування при ввезенні товарів на територію України та лібералізація податкового режиму для внутрішнього оподаткування.

Зазначені заходи повинні забезпечити необхідний валютний курс та стабільний економічний розвиток України.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СИНЕРГЕТИЧНИХ ЕФЕКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Термін «синергетика» походить від грецького слова, яке означає «діючий разом». Синергетика, власне, це вчення про взаємодію.

Єдиного загальноприйнятого економічного визначення даного явища немає. Сучасні автори, що зачіпають питання синергії в своїх працях, описують її як явище, при якому “2 + 2” швидше дорівнює 5 або 6, ніж 4. Після такої характеристики, синергізм зазвичай трактується з точки зору того предмета або явища, що їх в даний момент цікавить.

Актуальним завданням є розгляд синергії у розрізі підприємства. Підприємство за своєю суттю є системою. Ефективне використання наявних ресурсів для максимізації діяльності, підвищення корпоративної єдності, вирішення негайних проблем, розробка стратегії та її втілення у життя – все це приклади прояву внутрішнього ефекту синергії підприємства. А об'єднання різних підприємств або їх злиття та результати цього – це зовнішній ефект. Ефект синергії, це ефект від спільної дії всіх елементів системи, що призводить до збільшення якісних показників функціонування без збільшення кількісних.

Існує декілька джерел синергії: синергетичний ефект, який можна отримати в результаті скорочення витрат або за рахунок покращення якості результатів діяльності підприємства. За характером виникнення синергію можна розділити на три типи: структурну, функціональну та адміністративну.

Структурною вважається синергія, що виникає завдяки самому пристрою організації, і залежить від присутніх в ній інформаційних потоків, взаємозв'язків між групами та їх позиціонування відносно один одного.

Функціональною синергією вважається налагоджена взаємодія в колективі, заснована на спільній професійній діяльності, єдності цілей, спільності інтересів, спільної трудової діяльності, та впровадженні інновацій. Цей вид синергії є найбільш поширеним, оскільки не залежить від організаційного середовища, в якій діє група.

Адміністративна синергія виникає при впливі на групу чи колектив ззовні, наприклад з боку керівного складу або Ради акціонерів. Як зазначає Т.Г. Морозова, її відмінною рисою є те, що ефект тут носить скоріше періодичний характер і досягається в процесі роботи завдяки застосуванню адміністративних або розпорядчих методів, що впливають на персонал.

Крім зниження витрат, економії внаслідок можливості виробляти більшу кількість продукції без розширення фондів, сировини і матеріалів, від злиття можна отримати ефект синергії у вигляді зниження закупівельних цін (за рахунок збільшення обсягів), торговельного синергізму, зростання ринкової потужності (зменшення конкуренції). Також наслідком злиття можуть бути фінансова економія (зниження податкового навантаження), швидке зростання компанії, інвестиційна привабливість, збільшення вартості акцій нової компанії, збільшення обороту.

Для ефективного управління також необхідні кількісні показники. Наприклад, порівнявши, на скільки відсотків синергетичні ефекти збільшують або зменшують вартість інвестиційного капіталу в підприємстві, також можна оцінити вартість синергії, прийнявши її за нематеріальний актив. Для підприємства прояви синергії можуть бути такими перевагами, які не можуть повторити конкуренти.

Ніколаєва В.М., ст. гр. ЕП-14-1сз,

Шляга О.В., к.е.н., доцент – науковий керівник

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

У загальноприйнятих випадках під виробничою потужністю підприємства розуміють максимально можливий річний (добовий) випуск продукції відповідної номенклатури, асортименту і рівня якості при максимальному завантаженні наявного виробничого обладнання і найкращому використанні всіх наявних ресурсів підприємства. Виробнича потужність є одним з найбільш важливих показників, що впливає на основні параметри планування підприємства.

Величина виробничої потужності є результатом дії багатьох чинників, серед яких основними є наступні:

- номенклатура, асортимент і якість продукції;
- кількість встановленого обладнання;
- розміри і склад виробничих площ, ступінь їхнього використання;
- фонд часу роботи обладнання;
- рівень прогресивності техніко-економічних норм продуктивності й використання устаткування;
- нормативи тривалості виробничого циклу та трудомісткості продукції, що виготовляється.

Ступінь ефективності використання виробничої потужності залежить від багатьох зовнішніх та внутрішніх факторів.

До основних зовнішніх факторів слід віднести наступні:

- ринковий попит на продукцію підприємства – визначається обсягом угод постачання, що укладені підприємством;
- ступінь доступності до матеріально-технічних ресурсів – зростання цієї доступності суттєво впливає на підвищення ефективності використання виробничої потужності;
- наявність і кваліфікація трудових ресурсів – кваліфіковані трудові ресурси здатні до більш високопродуктивної та якісної роботи;
- введення у дію нових виробничих потужностей – нові потужності базуються, як правило, на новій високопродуктивній техніко-технологічній базі;
- якість матеріально-технічних ресурсів, що отримуються підприємством зі сторони – низька якість сировини і матеріалів завжди приводить до зниження ефективності використання виробничої потужності.

Основні внутрішні фактори впливу на ефективність використання виробничої потужності можна звести до наступних:

- організація виробництва;
- організація праці;
- організація управління.

Кожний з наведених факторів містить багато складових, кожна з яких у тій чи іншій мірі може вплинути на рівень виробничої потужності і ступінь її використання.

Максименко О., ст. гр. ЕП-11-1,

Євсевська Л.В.. ст. викл. – науковий керівник

ДЕКОМПОНУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП

Декомпонування стратегії підприємства - це розподіл цілей підприємства і стратегічних функцій по їх досягненню на складові цих цілей і функцій.

Тобто корпоративні місія і цілі та корпоративні функції по їх досягненню повинні бути розподілені по кожному рівню управління, доведені до кожного оперативного виконавця, кожного працівника. Місії, цілі та стратегії за всіма рівнями повинні бути взаємопов'язані і взаємообумовлені.

Декомпозиція стратегії підприємства повинна тривати доти, доки стратегічні завдання на останньому рівні декомпозиції не стануть відповідати, двом ознакам:

- виконання кожного із стратегічних завдань можна доручити окремому стратегічному підрозділу;

- міру виконання кожного стратегічного завдання можна визначити за допомогою певного показника.

Оскільки формування стратегії підприємства здійснюється на основі дотримання принципу багатоаспектності (комплексності) її розробки, для забезпечення визначення і вибору ефективних альтернатив "стратегічного набору" підприємства один підхід декомпонування його стратегії практично завжди доповнюють іншим.

В Україні ж, порівняно зі всіма іншими концепціями декомпонування стратегії підприємства, найбільш відомим і застосовуваним є функціональний підхід. Хоча за критерієм кінцевої ефективності функціональний підхід має певні внутрішні обмеження і повинен, як уже було зазначено, доповнюватися іншими підходами.

З функціональної точки зору, економічна стратегія підприємства - це сукупність конкретних (визначених специфікою діяльності конкретного підприємства) елементарних функціональних взаємопов'язаних і взаємообумовлених стратегій (функціональних складових стратегій підприємства), об'єднаних єдиною глобальною метою - створенням і підтримкою високого рівня конкурентної переваги підприємства в довгостроковому періоді. Тобто економічна стратегія підприємства - це функціональна система підприємства забезпечення його конкурентної переваги на перспективу.

Відтак, декомпозиція стратегії підприємства залежить від функціональних аспектів комплексної господарської діяльності конкретного підприємства. Зокрема, можна виділити і такий склад конфігурацію функціональних стратегій в стратегічному наборі підприємства: маркетингова, виробнича, фінансова стратегія, стратегія НДДКР, стратегія управління персоналом.

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ЕФЕКТ ЯК НОВА ПРОДУКТИВНА СИЛА*Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕП*

Метою даної роботи є дослідження сутності поняття «синергія» та особливості її прояву. Синергія (у перекладі з грецького – сприяння, співдружність, співучасть) – погоджена, взаємно підсилююча дія два або декількох підсистем, що збільшує впорядкованість (що зменшує ентропію) системи в цілому, внаслідок чого єдина система справляє більше враження, ніж всі її підсистеми окремо. Термін «синергія» був застосований І. Ансоффом для обґрунтування позитивного ефекту від групових структур в організації компаній. Розглянемо визначення терміну «синергія» різними науковцями (табл. 1).

Таблиця 1 – Визначення синергії в економічній літературі

Дослідник (джерело)	сутність терміну «синергія»
С.Мочерний	синергія – це поява нової продуктивної сили або якісно нових джерел розвитку, підвищення ефективності діяльності в результаті поєднання окремих частин, елементів, факторів в єдину систему за рахунок системного ефекту
Х. Виссема	синергія - це переваги, які виникають в результаті спільних дій або спільного використання.
Фахівці консалтингової групи McKinsey	синергія – це здатність створити вартість вищу, ніж самостійна вартість поглинутого об'єкта за рахунок використання активів обох компаній
Б.Карлоф	синергія, за визначенням Б.Карлофа, означає «наявність стратегічних переваг, що виникають при об'єднанні двох або більше підприємств в одних руках, при цьому підвищується ефективність, що виявляється в зростанні продуктивності та зниженні витрат на виробництво»
В. Решетило	синергія – це безперервного співробітництва між машиною і її оператором

Синергія – це переваги, які з'являються при вдалому комбінуванні окремих елементів, коли загальний ефект перевищує суму ефектів потенціалу цих елементів. На нашу думку, найбільш вдале визначення синергії прозвучало у дослідженнях С. Мочерного, а саме: «синергія – це поява нової продуктивної сили або якісно нових джерел розвитку, підвищення ефективності діяльності в результаті поєднання окремих частин, елементів, факторів в єдину систему за рахунок системного ефекту».

В вітчизняній історії злиттів і поглинань можна знайти значну кількість прикладів, які призводили до отримання позитивного синергічного ефекту. Так, доволі активно на ринку України працює швейцарська компанія Nestle. У 1998 р. вона придбала лідера вітчизняного кондитерського ринку фабрику «Світоч», у 2003 р. була куплена компанія «Волинь-холдинг» (ТМ «Торчин»), а в 2010 р. – ТОВ «Техноком» (ТМ «Мівіна»). Завдяки об'єднанню в українських компаній з'явилися джерела дешевшої сировини, зникли проблеми з обіговими коштами. У той же час Nestle змогла не тільки розширити асортиментну лінійку солодоців в Україні, але й вийти в лідери українського ринку соусів.

Ще одним прикладом є придбання американським концерном PepsiCo одного з лідерів вітчизняного ринку соків компанію «Сандора».

В результаті дослідження було виявлено, що термін синергія має багато трактувань серед науковців та велику класифікацію. Можна зробити висновок, що синергія – це переваги, нова продуктивна сили, спільна дія, в результаті якої виникає синергетичний ефект.

Зміст

Стор.

1	Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. Філософія інформаційного суспільства в Україні: проблеми, перспективи розвитку	3
2	Ажажа М.А., доц., к.н.держ.упр. Самоменеджмент в органах публічного адміністрування	4
3	Васильєва О.О, магістрант гр..М-14-1мд, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. - науковий керівник Мотивація як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах	5
4	Ріпний Я.В., магістрант гр..М-14-1мд, Крайнік О.М., доц., к.е.н. - науковий керівник Напрями підвищення кадрового потенціалу організації в умовах кризи	6
5	Дьяченко Я.В. , магістрант гр..М-14-1мд, Венгер О.М., доц., к.п.н.- науковий керівник Значимість гендерної освіти	7
6	Греков А.А. , магістрант гр..М-14-1мд, Сергієнко Т.І., доц., к.п.н.- науковий керівник Впровадження нематеріальних механізмів мотивації	8
7	Ганцовський О.А. , магістрант гр..М-14-1мд, Швець Л.М., доц., к.с.н.- науковий керівник Методологія формування маркетингових конкурентних стратегій підприємства в умовах ринку	9
8	Михалюк К.В., магістрант гр..М-14-1мд, Ажажа М.А., доц., к.н.держ.упр. - науковий керівник Удосконалення механізмів пошуку і відбору персоналу в організації в умовах ринку	10
9	Печеник О.Б., магістрант гр..М-14-1мд, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. - науковий керівник Напрями удосконалення діяльності туристичної фірми в умовах ринку	11
10	Палагута В.Р., магістрант гр..М-14-1мд, Ажажа М.А., доц., к.н.держ.упр. - науковий керівник Напрями удосконалення організації процесу управління персоналом в сучасних умовах	12
11	Білецький М.О, магістрант гр.УП-14 мд, Крайнік О.М., доц., к.е.н. -науковий керівник Формування проекту стратегії розвитку підприємства в галузі торгівлі в умовах конкурентоспроможності	13
12	Борисенко Д.В., магістрант гр. УП-14-1мд, Глушевський В.В., доц., к.е.н. -науковий керівник Логістизація машинобудівного підприємства як інвестиційний проект зі створення доданої вартості в логістичній системі	14
13	Ільченко С.В., магістрант гр.УП-14-1мд, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. -науковий керівник Формування проекту в сфері фізичної культури і спорту на підприємстві в сучасних умовах	15
14	Калачева О.В. , магістрант гр.УП-14-1мд, Богуславська О.Г., доц., к.ф.н. - науковий керівник Формування проекту маркетингової діяльності на підприємстві в умовах ринку	16
15	Канигін Д.Ю., магістрант гр. УП-14-1мд, Венгер О.М., доц., к.п.н. - науковий керівник Формування проекту стратегії інвестиційного розвитку підприємства в сучасних умовах	17
16	Плачинта К.А., магістрант гр.УП-14-1мд, Сергієнко Т.І., доц., к.п.н. - науковий керівник Формування проекту розробки плану маркетингу та збуту продукції в умовах ринку	18
17	Роменська Я.Ю., магістрант гр.УП-14-1мд, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. - науковий керівник Розробка проекту рекламної компанії у вищому навчальному закладі в сучасних умовах	19
18	Ряшенцева Є.О., магістрант гр.УП-14-1мд, Ажажа М.А., доц., к.н.держ.упр. - науковий керівник Розробка стратегії вищого навчального закладу в умовах конкурентоспроможності	20
19	Сулейманов Руслан Алі огли, магістрант гр.УП-14-1мд, Ажажа М.А., доц., к.н.держ.упр. - науковий керівник Проектування комплексу внутрішніх змін в організації в умовах	21

	конкурентоспроможності	
20	Тимофієнко Є.С., магістрант гр.. УП-14- 1 мд, Крайнік О.М., доц., к.е.н. - науковий керівник	22
	Сутність та класифікація проектних ризиків	
21	Ткаченко Д.Д. магістрант гр.УП-14-1мд, Сергієнко Т.І., доц., к.п.н. - науковий керівник	23
	Використання сіткових методів в процесі планування проекту	
22	Яришко А.В. магістрант гр.УП-14-1мд, Балашов А.М., проф., д.н.держ.упр. - науковий керівник	24
	Діагностика рівня розвитку підприємства	
23	Клочко А.А.. магістрант гр..М-14-1мз, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. - науковий керівник	25
	Антикризові заходи управління персоналом	
24	Зверева О.Ю., аспірант каф. МОУП, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. - науковий керівник	26
	Особливості формування механізмів реалізації державної регіональної політики в кризових умовах	
25	Сапа Н.В. асистент каф. МОУП, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. - науковий керівник	27
	Подолання наслідків нециклічної кризи як стратегічний фактор чинники сучасного соціуму в умовах інформаціоналізму	
26	Гук А.А., асистент каф. МОУП	28
	Напрями удосконалення публічного адміністрування в епоху інформаційного суспільства	
27	Трубін М.А, асистент каф. МОУП	29
	Інноваційні засади інформаційного суспільства	
28	Фурсін О.О., доц. МОУП	30
	Криза як об'єктивне явище в соціально-економічній системі сучасного соціуму	
29	Бут В.В., ст викл. каф. МОУП	31
	Правові засади інформаційного суспільства	
30	Хлебнікова А.А., аспірант каф.МОУП, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. - науковий керівник	32
	Соціальна мережа як модус інформаційно-комунікативного простору сучасного суспільства	
31	Манзя М.В., асистент каф.МОУП	33
	Досвід місцевого самоврядування Польщі	
32	Тахтаджієва Н.І., асистент каф.МОУП	34
	Засади демократизації освітньої сфери в новій редакції Закону України «Про вищу освіту»	
33	Коваленко О.В., випускниця гр.М-13-1мд, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. - науковий керівник	35
	Інформаціоналізм як нова стадія розвитку постіндустріального суспільства	
34	Капітаненко Н.П., к.ю.н., доц. каф. МОУП	36
	Інформаційне право: його сутність та правове забезпечення	
35	Максименюк М.Ю. – ст. викл. кафедри МОУП	37
	Механізми протидії регіональним та етнонаціональним конфліктам в умовах глобалізації	
36	Гориславська Ю.С., ст..гр. М-14сз, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. - науковий керівник	38
	Формування публічного адміністрування, як процесу вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень	
37	Ковтун Н.М., ст..гр. М-14сз, Воронкова В.Г., проф., д.ф.н. - науковий керівник	39
	Формування механізмів управління людськими ресурсами на приватному підприємстві в умовах ринку	
38	Воропаєва В.Г., к.філософ.н., доц. кафедри соціально-гуманітарних наук	40
	Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, м. Кіровоград	
	Вплив глобалізації на розвиток культури в сучасних умовах	
39	Сидоренко С.В., к.філософ.н., ст..викладач кафедри суспільних дисциплін Запорізького державного медичного університету	41
	Антропологічні виміри громадянського суспільства	
40	Мельник В.В., к філософ.н., доц.. кафедри управління, інформаційно-аналітичної діяльності та євроінтеграції Інституту управління та економіки освіти Національного педагогічного університету ім.. М.П.Драгоманова	42

	Самореалізація особистості в контексті аксіологічних вимірів буття	
41	Дуднікова І.І., доц., зав.кафедри екології Європейського університету, м. Київ Екологія людини як нова глобальна проблема ХХІ століття	43
42	Савченко С.В., магістр державного управління Вплив глобалізації на розвиток «суспільства знань»	44
43	Білогур В.Є., д.філософ.н., проф., кафедри теорії і методики виховання і спортивних дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана хмельницького	45
44	Філософія спорту як новий науковий напрямок ХХІ століття Постол О.Є., к.політ.н., доц., кафедри МОУП	46
45	Ідеологічні концепції сучасності Крайнік О.М., доц., кафедри МОУП	47
46	Сучасні економічні проблеми публічного адміністрування Романенко Т.П., доц., кафедри МОУП	48
47	Економічні проблеми менеджменту та організації виробництва Венгер О.М., к.політ.н., доц., кафедри МОУП	49
48	Етика ділового спілкування як умова формування ефективності менеджменту організацій Мороз О.С., к.е.н., доц., кафедри МОУП	49
49	Економічне обґрунтування проєктів як теоретична і праксеологічна засада підвищення ефективності менеджменту організацій Швець Л.М., к.с.н., доц., кафедри МОУП	50
50	Сучасні проблеми маркетингових досліджень Сергієнко Т.І., к.політ.н., доц., кафедри МОУП	51
51	Генезис політичних конфліктів в сучасну епоху Колосова Н.О., ст. гр. МО-13, Капітаненко Н.П., к.ю.н., доц. – науковий керівник	52
52	Особливості правового статусу сільськогосподарських виробничих кооперативів Душкіна О.Р., ст. гр. МО-13, Капітаненко Н.П., доц., к.ю.н. – науковий керівник	54
53	Злиття та приєднання як способи реорганізації суб'єктів господарювання Даниленко А.С., ст. гр. МО-14, Капітаненко Н.П., доц., к.ю.н. – науковий керівник	55
54	Механізм подолання правового нігілізму в Україні Гребенюк К.С., ст. гр. МО-13, Капітаненко Н.П., доц., к.ю.н. – науковий керівник	56
55	Особливості правового статусу комунальних підприємств Бреніч А.Р., ст. гр. МО-13, Капітаненко Н.П., доц., к.ю.н. – науковий керівник	57
56	Особливості правового статусу приватного підприємства Фень Д.О., ст. гр. М-12-1д, Богуславська О.Г., к. ф. н., доц. – науковий керівник	58
57	Мінімізація комунікаційних перешкод як запорука удосконалення організаційної поведінки Сапунова Ю. С., ст. гр. М-12-1д, Богуславська О. Г., к. ф. н., доц. – науковий керівник	59
58	Мотивація праці та результативність організації Нарушевич А., ст. гр. МБ 11-1д, Бабич О.Б., доц., к.н.держ.упр. - науковий керівник	60
59	Зміст та еволюція поняття мотивації. сучасні теорії мотивації Курта О.А., студент гр. ЕТ-11-1д, Бабич О.Б., доц., к.н.держ.упр. - науковий керівник	61
60	Мотиваційні особливості управління персоналом організації Фельський В.С., ст. гр. ЕТ-11-1д, Трубіна М.А., асистент - науковий керівник	64
61	Ролі Мінцберга в управлінській діяльності Галушка С.М., студент гр. ЕТ-11, науковий керівник – Бабич О.Б.	65
62	Делегування повноважень Покасюк Р.Д., студент гр. ЕТ-11, науковий керівник – Трубіна М.А., ас. каф. МОУП	66
63	Значення «хоторнського» ефекту для сучасного менеджменту Дорошенко О.В., гр. ЕТ-11-1д, Бабич О.Б., доц. - науковий керівник	67
64	Класичні стилі управління Остапенко С.О., ст.гр. ЕТ-11д, Трубіна М.А., ас. каф. МОУП – науковий керівник	68
65	Перешкоди на шляху ефективного делегування повноважень Гридасов М., ст. гр. ЕТ-11-1д, Трубіна М.А. – науковий керівник	69
	Роль ситуаційного менеджменту в управлінні організацією	70

66	Усова А. Л., ст. гр. ЕТ-11д, науковий керівник – Бабич О.Б. Адаптивне керівництво в організації	71
67	Дригін О.В., ст. гр. ЕТ-11д, Трубіна М.А., ас. каф. МОУП - науковий керівник Вплив зовнішнього середовища на функціонування організації	72
68	Болтков К., гр. МБ 11-1д, Трубіна М.А., асистент кафедри МОУП Фактори, що впливають на процес прийняття рішень	73
69	Коломоець А., гр. МБ 11-1д, Бабич О.Б. - науковий керівник Процесуальні теорії мотивації	74
70	Липа М.С., ст. гр.ЕТ-11д, Бабич О.Б., доц. - науковий керівник Роль та функції керівника	75
71	Подосіновікова А.С., гр. ОА-14-1с, Макаренко А.П., проф., д.е.н. – науковий керівник Організація внутрішнього аудиту виробничих запасів на промисловому підприємстві.....	76
72	Артамонов Р. В., ст. гр. Ф-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Державний бюджет та його роль в економіці	77
73	Бессонова Д.О., ст. гр. ЕК-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Україна в економічно кризовій ситуації: проблеми та шляхи їх подолання	78
74	Ганзера К. В., ст. гр. М-14-1д, Троян О. В., асистент-науковий керівник Економіка України після розпаду СРСР.....	79
75	Голдиш А.С., ст.гр. М-14-1д, Троян О.В., асистент - науковий керівник Сучасний стан та перспективи розвитку сільського господарства в Україні.....	80
76	Козлова Є.П., ст.гр. ОА-14-1с, Меліхова Т.О. – к.е.н., доц. Особливості фінансової звітності бюджетних установ.....	81
77	Король К. І., ст. гр. ЕК-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник аналіз ринку кондитерських виробів.....	83
78	Кураєв Д.О., ст. гр. ЕК-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Демографічна криза в Україні та шляхи її подолання.....	84
79	Литвиненко Ю. С., ст. гр. ЕП-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Аналіз ринку зерна України: проблеми та шляхи їх подолання.....	85
80	Міхно В.О., ст. гр. ЕК-14-1д, Троян О. В., асистент – науковий керівник Аналіз причин сучасної інфляції в Україні.....	86
81	Моторна В. С., ст. гр. ЕК-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Безробіття в Україні та шляхи його подолання.....	87
82	Наумов В.В., ст. гр. ЕК-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Машинобудівний ринок України та перспективи його розвитку.....	88
83	Ніколаєнко В. В., ст. гр. ЕП-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Стан та проблеми формування фондового ринку в Україні.....	89
84	Патраш Д. В., ст. гр. Ф-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Тіньова економіка в Україні: причини та методи боротьби з нею.....	90
85	Садова А. В., гр. ЕП-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Соціально- економічні проблеми сучасної України.....	91
86	Садовська Ю. І., ст. гр. ЕП-12-1т д, Троян О. В., асистент – науковий керівник Сучасні проблеми енергетичної галузі України.....	92
87	Самохвалов С.І., ст. гр. Ф-12-2т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Вектор розвитку ресурсо-орієнтованої економіки.....	93
88	Скічко Д.А., ст. гр. М-14-1д, Троян О.В., асистент-науковий керівник Зовнішній борг України.....	94
89	Суслов А.П., ст. гр. М-14-1д, Троян О.В., асистент – науковий керівник Негативні наслідки існування тіньового сектору в Україні.....	95
90	Козлова Є.П., ст.гр. ОА-14-1с, Меліхова Т.О. – к.е.н., доц. Особливості фінансової звітності бюджетних установ.....	96
91	Попов М. ст. гр. ЕП12 -2т/д, Троян О. В., асистент – науковий керівник Проблема спаду виробничих потужностей металургійної промисловості в Україні.....	97
92	Тіхомірова Н. А., гр. ОА-14-сз, Сіліна І.В., доц. к.е.н. – науковий керівник Організація обліку та внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.....	98
93	Троян О.В., асистент	99

	Використання експортного потенціалу підприємств машинобудівного комплексу	
94	Тунік Т.І., ст. гр. ЕП-14-1д, Троян О.В., асистент - науковий керівник Шляхи реформування податкової системи України.....	100
95	Феофанов Л. К., к.е.н. Теорія стадій економічного зростання У. Ростоу	101
96	Феофанова І. В., к.е.н., доцент Сучасні тенденції економічного зростання.....	102
97	Чепурна П.В., ст. гр. М-14-1д, Троян О. В., асистент – науковий керівник Наслідки вступу України до європейського союзу.....	103
98	Чернышова А.О., гр. ЭП-14-1-д, Троян О. В., асистент - научный руководитель Современные проблемы инвестирования в Украине.....	104
99	Чорна І.О., ст. гр. ЕП 12-2-т, Троян О. В., асистент – науковий керівник Бюджетний дефіцит в Україні та шляхи його подолання.....	105
100	Шама М. В. ст. гр. ОА-14-1д, Троян О. В., асистент – науковий керівник Молодіжне безробіття в Україні: сутність, причини та шляхи розв'язання.....	106
101	Шергіна А.С., гр. ОА-14-1с, Таратута Л.В., к.е.н., доцент – науковий керівник Економічна сутність і поняття фінансових результатів діяльності підприємства.....	107
102	Якименко К.С., ст. гр. ЕК-14-1д, Троян О.В., асистент – науковий керівник Аналіз ринку автомобілебудування в Україні.....	108
103	Сіліна І.В., доцент, к.е.н. Удосконалення контролю поточної дебіторської заборгованості підприємства.....	109
104	Толочек О.В., гр. ОА-14-1сз, Макаренко А.П., проф., д.е.н. – науковий керівник Облік і аудит фінансових результатів від операційної діяльності	110
105	Хайло Г.С., ст.гр. ОА-11-д, Чакалова Н.С., ас. – науковий керівник Порівняльна характеристика поняття «Дебіторська заборгованість».....	111
106	Морозова Ю.О., ст. гр. ОА-14сз, Макаренко А.П., проф., д.е.н. – науковий керівник Облік видатків загального фонду бюджетної установи.....	112
107.	Будник М.Ф., ст. гр. Ф-14-1сд, Яришко О.В., доц., к.е.н. Теоретичні аспекти управління нефінансовими активами акціонерного товариства	114
108.	Звір'яко Г.П., викладач. Короткостроковий прогноз фінансового стану підприємства	115
109.	Ільїна І.Г., викладач. Стан основних засобів на підприємствах України	116
110.	Кутенська М.М., ст.гр. Ф-12-1д, Яришко О.В., доц., к.е.н. Управління фінансами акціонерних товариств	117
111.	Петренко В.О., ст. ЗЕТК, Звір'яко Г.П., викладач. Індексація грошових коштів населення	118
112.	Суркова Н.М., ст.гр. Ф-12-1д, Яришко О.В., доц., к.е.н. Фінансовий план підприємства	119
113.	Переросла О.В., ст. гр. Ф-14-1сз, Кирилова Л.І., доц., к.е.н. Особливості формування фінансових результатів підприємства в процесі операційної діяльності	120
114.	Сперанська О.С., ст. гр. Ф-14-1сз, Ткаченко Є.Ю., доц., к.е.н. Особливості формування фінансових ресурсів машинобудівного підприємства	121
115.	Мартинюк М.О., ст. гр. Ф-14-1сз, Кирилова Л.І., доц., к.е.н. Управління виробничими запасами промислового підприємства	122
116.	Ткаченко Д.Д., ст. гр. Ф-14-1мз, Кирилова Л.І., доц., к.е.н. Дослідження структури капітальних інвестицій в Запорізькій області	123
117.	Мальков К.М., ст. гр. Ф-14-1сз, Ткаченко Є.Ю., доц., к.е.н. Сутність необоротних активів підприємства	124
118.	Зікеєва В.Б., ст. гр. Ф-14-1мз, Ткаченко Є.Ю., доц., к.е.н. Фінансове прогнозування та планування на підприємстві	125
119.	Кулікова О.В., ст. гр. Ф-14-1мз, Ткаченко Є.Ю., доц., к.е.н. Управління грошовим обігом на підприємстві	126
120.	Полікарпова А.І., ст. гр. Ф-14-1мз, Ткаченко Є.Ю., доц., к.е.н. Управління	

операційними доходами підприємства	127
121. Марей П. С., ст. гр. Ф-14-1мз, Ткаченко Є.Ю., доц., к.е.н. Управління грошовими потоками	128
122. Туманова С.А., ст. ЗЕТК, Ільїна І.Г., викладач. Дефолт в Україні: наскільки він близький і чи слід боятися?	129
123. Чернишова О. С., ст. гр. Ф-12-1д, Яришко О. В., доц., к.е.н. Амортизаційна політика та її вплив на формування фінансових ресурсів підприємств	130
124. Шинкаренко Т. Д., ст. гр. Ф-12-1д, Фатюха В. В., доц., к.е.н., Ляшенко О. М., асистент. Резервний капітал комерційного банку, його призначення та механізм формування	131
125. Шинкаренко Т. Д., ст. гр. Ф-12-1д, Яришко О. В., доц., к.е.н. Особливості фінансів підприємств в Україні	132
126. Юсова А.А., ст. ЗЕТК, Звір'юк Г.П., викладач. Податок на додану вартість	133
127. Яришко Я.А., ст. ЗЕТК, Ільїна І.Г., викладач. Фінансове планування на підприємствах	134
128. Ляшенко О. М., асистент. Характеристика основних загроз фінансовій безпеці підприємства	135
129. Маслова Г.О., ст. гр. Ф-11-1 д, Левченко О.О., асистент. Теоретичні аспекти бюджетування на підприємстві	136
130. Мелешук Д.Д., ст. гр. Ф-11-1д, Левченко О.О., асистент. Бюджетування як інструмент управління підприємством	137
131. Дакуніна Д. Ю., ст. гр. Ф-11-1д, Левченко О.О., асистент. Дослідження основних переваг організації служби контролінгу на вітчизняних підприємствах	138
132. Суркова Н.М., ст.гр. Ф-12-1д, Фатюха В.В., доц., к.е.н., Ляшенко О.М., асистент. Грошово-кредитна політика НБУ та механізми її реалізації	139
133. Самохвалов С.І., ст. гр. Ф-12-2т, Ляшенко О. М., асистент. Роль банку в економіці України та його проблеми	140
134. Чмихало О.Ю., ст. гр. Ф-11-1 д, Левченко О.О., асистент. Бюджетування як елемент оперативного контролінгу	141
135. Бондарева Е.С., ст.гр. ОіА-13-1д, Кирилова Л.І., доц., к.е.н. Міжбюджетні трансферти в Україні	142
136. Осоченко М., ст.гр. Ф-14-1сд, Яришко О.В., доц., к.е.н. Управління діловою і ринковою активністю підприємства	143
137. Патраш Д.В., ст. гр. Ф-12-2т, Ляшенко О.М., асистент. Банківська система України: проблеми та шляхи їх подолання	144
138. Борисенко В.П., ст. гр. Ф-11-2т, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Проблеми розподілу коштів державного фонду регіонального розвитку	145
139. Вініченко К.Г., ст. гр. Ф-11-2т., Шумікін С.О., доц., к.т.н. Теоретичні підходи до визначення доходів страхової компанії	146
140. Волошко Ю.В., ст. гр.Ф-11-2т, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Інструменти страхового нагляду в Україні	147
141. Дакуніна Д. Ю., ст. гр. Ф-11-1д, Шумікін С. О., доц., к.т.н. Корпоративна відповідальність фінансових тнк	148
142. Денисюк Д.С., ст. гр. Ф-11-2т, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Забезпечення фінансових можливостей підприємств на регіональному рівні	149
143. Тітова Є.О., ст. гр. Ф-11-2т, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Вдосконалення методологічних засад на рівні місцевих фінансів	150
144. Козлова Д. П., ст. гр. Ф-11-2т, Шумікін С. О., доц., к.т.н. Прогнозування доходів бюджету	151
145. Кутенська М., ст.гр. Ф-12-1д, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Використання у перестрахованні SOIVENSY II	152
146. Маслова Г.О., ст. гр. Ф-11-1 д, Шумікін С.О., доц., к.т.н.	

Міжнародні організації на страховому ринку України	153
147. Мелешук Д.Д., ст. гр. Ф-11-1д, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Перестраховання на страховому ринку в умовах фінансової кризи	154
148. Нагас Н.М, ст. гр.Ф-11-1д, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Визначення ролі держави на страховому ринку	155
149. Семенова А.П., ст. гр. Ф-11-1д, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями	156
150. Суркова Н.М., ст.гр. Ф-12-1д, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Глобальний ринок страхування	157
151. Чернишова О.С., ст. гр. Ф-12-1д, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Корпоративне страхування в Україні	158
152. Чмихало О.Ю., ст. гр. Ф-11-1д., Шумікін С.О., доц., к.т.н. Аспекти впровадження програмного методу у бюджетний процес на рівні місцевих бюджетів	159
153. Шинкаренко Т. Д., ст. гр. Ф-12-1д, Шумікін С.О., доц., к.т.н. Іноземний досвід страхування іпотеки	160
154. Горбатова П.О., ст. гр. ОА-13-1д, Кирилова Л.І., доц., к.е.н. Національна валюта України в міжнародній валютній системі	161
155. Дакуніна Д. Ю., ст. гр. Ф-11-1д, Фатюха В.В., доц., к.е.н. Дослідження основних переваг організації служби контролінгу на вітчизняних підприємствах	162
156. Маслова Г.О., ст. гр. Ф-11-1 д, Нестеренко Н.В., доц. Розвиток системи міжбюджетних відносин в Україні	163
157. Дакуніна Д.Ю., ст. гр. Ф-11-1д, Нестеренко Н.В., доц. Банківський капітал в Україні	164
158. Паскевич В.Л., ст. гр. Ф-11-2т, Нестеренко Н.В., доц. Особливості управління бюджетним дефіцитом в Україні	165
159. Денисюк Д.С., ст. гр. Ф-11-2т, Нестеренко Н.В., доц. Державний борг України та механізм його обслуговування	166
160. Козлова Д. П., ст.гр. Ф-11-2т, Нестеренко Н. В., доц. Діяльність комерційних банків на валютному ринку	167
161. Мілодан А.В., ст. гр. Ф-11-2т, Нестеренко Н.В., доц. Проблеми ліквідності комерційних банків в умовах фінансової кризи	168
162. Тітова Є. О., ст. гр. Ф-11-2т, Нестеренко Н. В., доц. Національний банк України в системі грошово – кредитного регулювання економіки країни	169
163. Борисенко В.П., ст. гр. Ф-11-2т, Нестеренко Н.В., доц. Фінансова безпека банків у ринкових умовах	170
164. Вініченко К.Г., ст. гр. Ф-11-2т., Нестеренко Н.В., доц. Грошово-кредитна політика в Україні	171
165. Галах В.В., ст. гр. Ф-11-2дт, Нестеренко Н.В., доц. Система управління фінансами держави та шляхи її вдосконалення	172
166. Мелешук Д.Д., ст. гр. Ф-11-1д, Нестеренко Н.В., доц. Фінансова політика та напрями оздоровлення фінансової системи України	173
167. Волошко Ю.В., ст. гр.Ф-11-2т, Нестеренко Н.В., доц. Стан та ризик зростання державного боргу України	174
168. Чмихало О.Ю., ст. гр. Ф-11-1 д, Нестеренко Н.В., доц. Державний кредит України	175
169. Семенова А.П., ст. гр. Ф-11-1д, Нестеренко Н.В., доц. Аналіз діяльності банківських установ	176
170. Воронцова А.О., ст. гр. Ф-14-1м., Нестеренко Н.В., доц. Сучасний стан інфляції та її вплив на економіку України	177
171. Гокоєв Д.Д., ст. гр. Ф-11-2т, Нестеренко Н.В., доц. Бюджетний процес у забезпеченні фінансової стабільності в Україні	178

172. Дорогова П. О., ст.гр. Ф-11-2т, Нестеренко Н. В, доц. Реструктуризація банківської системи України	179
173. Чернишова О.С., ст. гр. Ф-12-1д, Фатюха В.В., доц., к.е.н., Ляшенко О.М., асистент. Доходи комерційних банків, джерела та механізм формування	180
174. Глухова Ю.В. ст. гр. Ф-14-1мз, Ткаченко Є.Ю., доц., к.е.н. Управління оборотними активами	181
175. Артамонов Р.В., ст. гр. Ф-12-2т, Ляшенко О.М., асистент. Роль іноземної валюти в економіці країни	182
176. Бортник Г.О., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Валютна політика та її форми	183
177. Бакута І.Р., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Формування банківських ресурсів	184
178. Щербатова М.В., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Страхування ризику непогашеного кредиту	185
179. Телевінова О.В., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Основні засади грошово-кредитної політики на 2015 рік	186
180. Рянїчева А.А., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Проблеми банківської системи України	187
181. Кутузов В.В., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Типи грошових систем	188
182. Стрілець Б. С., ст.гр. ЕК-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Державний кредит	189
183. Гусол А. Ю., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Антиінфляційна політика	190
184. Кірик К.В., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Кредитні картки	191
185. Резніченко Л.О., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Грошові перекази	192
186. Верьовкіна А. С., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В. В., к.е.н., доц. Лізингове кредитування	193
187. Степаненко В.А., ст. гр. ОА-13-1д, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Електронні гроші для споживачів фінансових послуг	194
188. Бабенко Є.В., ст. гр. Ф-12-2Т, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Операції банків з цінними паперами	195
189. Самохвалов С.І., ст. гр. Ф-12-2т, Фатюха В. В., к.е.н., доц. Операції банків в іноземній валюті на міжбанківському ринку	196
190. Артамонов Р.В., ст. гр. Ф-12-2т, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Особливості операцій з надання і погашення окремих видів кредиту	197
191. Бабенко Є.В., ст. гр. Ф-12-2Т, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Операції банків з цінними паперами	198
192. Шинкаренко Т. Д., ст. гр. Ф-12-1д, Фатюха В. В., к.е.н., доц. Емісійно - касові операції та механізм їх здійснення в комерційних банках	199
193. Патраш Д.В., ст. гр. Ф-12-2т, Фатюха В.В., к.е.н., доц. Операції банків з формування власного капіталу	200
194. Безверха І.І., Коваленко О.В. Підвищення конкурентоспроможності підприємств на основі логістичних підходів	201
195. Кушакова Н.О., Коваленко О.В. Завдання зі зниження собівартості порівнянної товарної продукції металургійного підприємства	202
196. Єрьоменко Г.С., Коваленко О.В. Споживча корзина як механізм регулювання заробітної плати	203
197. Ходикіна І.В., Коваленко О.В. Управління персоналом в умовах банкрутства	204
198. Бабак Э.В., Коваленко О.В. Совершенствование организационно-экономического механизма развития производственного потенциала промышленного предприятия	205
199. Яковчук А.В., Коваленко О.В. Система оплати праці на підприємствах та її вплив на ефективність господарської діяльності	206
200. Ткачук В.Ю., Коваленко О.В. Підвищення якості продукції	

промислових підприємств	207
201. Чикорьова О.С., Колосов А.М. Методичні підходи до економічного обґрунтування реалізації інноваційного проекту	208
202. Зікєєва В.Б., Колосов А.М. Стратегічний контролінг у системі управління підприємством	209
203. Шевченко А.В., Колосов А.М. Особливості конкурентної боротьби між провідними автовиробниками	210
204. Михайліченко А.І., Комар Ю.М. Можливості зменшення обсягів основного та оборотного капіталу на промислових підприємствах	211
205. Савченко Ю.А., Комар Ю.М. Роль інновацій та інвестицій в діяльності промислового підприємства	212
206. Парфенюк Г.М., Комар Ю.М. Резерви зростання продуктивності праці на підприємстві	213
207. Nikolayev S., Novosad M., Shliaga O. Criteria for evaluating the effectiveness of investment	214
208. Кононенко В.В., Єлець О.П. Загрози для економічної безпеки держави	215
209. Шкуренко І.М., Стоєв В.Л. Боротьба із безробіттям як складова програми економічного розвитку України	216
210. Плющаківа К.Д., Дробишева О.О. Прибуток та рентабельність як показники ефективності роботи підприємства	216
211. Форостенко Д.О., Шляга О.В. Складові економічної безпеки підприємства	217
212. Морщенок Т.С., Чикарьова О.С. Роль стратегічного аналізу у системі управління підприємством	218
213. Зікєєва В.Б., Рожков В.О. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства	219
214. Турба О.О. Анализ причин несостоятельности инновационных проектов	220
215. Таран А.О., Конащук В.Л. До питання про підвищення ефективності економічної діяльності промислового підприємства	221
216. Горлова В.Д., Єлець О.П. Планування рекламної діяльності	221
217. Нечитайло С.І., Дробишева О.О. Ефективність використання оборотних засобів підприємства	222
218. Отечко Ю.С., Бобко Н.А. Проблеми фінансування інноваційної діяльності в Україні	223
219. Морщенок Т.С., Римарук І.С. Корпоративна культура: актуальні проблеми сучасності	224
220. Лещев А.Г., Казачков І.О. Вплив інтеграційних процесів на рівень продуктивності праці	225
221. Миколаєнко Є.С., Севастьянов Р.В. Фактори інвестиційної привабливості підприємства	225
222. Жиронкіна В. С., Дробишева О.О. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів та виробничих фондів підприємства	226
223. Похильченко І.М., Севастьянов Р.В. Проблеми економічного розвитку ВАТ «Запоріжсталь»	227
224. Номінас В.Б., Шляга О.В. Система показників оцінювання ефективності використання трудових ресурсів підприємства	228
225. Морщенок Т.С., Острик А. Розвиток малого підприємництва в Україні	229
226. Луценко А.М., Конащук В.Л. Вплив виробничого потенціалу на ефективність господарської діяльності підприємства	230
227. Донець Є.В., Єлець О.П. Підходи до визначення ефективності діяльності підприємства	230
228. Чернишова О.І., Стоєв В.Л. Методи підтримки валютного курсу	231

229. Грюкова О.Л., Севастьянов Р.В. Особливості прояву синергетичних ефектів на підприємстві	232
230. Ніколаєва В.М., Шляга О.В. Фактори впливу на ефективність використання виробничої потужності підприємства	233
231. Максименко О., Євсевська Л.В. Декомпонування корпоративної стратегії	234
232. Федорова А.С., Севастьянов Р.В. Синергетичний ефект як нова продуктивна сила	235

МАТЕРІАЛИ
XX НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, МАГІСТРАНТІВ,
АСПРАНТІВ І ВИКЛАДАЧІВ
ЗДІА

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

ТОМ IV

20-24 квітня 2015 р.

***Комп'ютерний оригінал-макет виготовлений
у редакційно-видавничому відділі***

Підписано до друку 21.04.2015р. Формат 60x84 1/32. Папір офсетний.
Умовн. друк. арк. 13,7. Наклад 3 прим.
Замовлення № 25/15.

Запорізька державна інженерна академія
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 2958 від 03.09.2007 р.

Віддруковано друкарнею
Запорізької державної інженерної академії
з комп'ютерного оригінал-макету

69006, м. Запоріжжя, пр. Леніна, 226
ЗДІА,
тел. (061) 227-12-29